

UCHWAŁA NR LXXIV/728/24

RADY MIEJSKIEJ W PISZU

z dnia 27 marca 2024 r.

w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 12 ust. 1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.), w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1688) i w związku z Uchwałą Nr XLIII/462/22 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl Rada Miejska w Pisz, uchwala co następuje:

- §1. W Uchwale Nr XXI/183/2000 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 2 czerwca 2000 r. w sprawie zatwierdzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz zmienionej uchwałą Nr XXX/361/04 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 29 grudnia 2004 r. w sprawie przyjęcia zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz, w części terenu ujęcia miejskiego i stacji uzdatniania wody w Pisz przy ul. Gdańskiej, uchwałą Nr L/626/06 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 15 września 2006 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Zdory nad jeziorem Seksty, uchwałą Nr V/30/07 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 26 stycznia 2007 r., w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części miasta Pisz dotyczącej nowej przeprawy mostowej, uchwałą Nr XV/125/07 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 21 września 2007 r., w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w obrębach wsi Karwik, Wiartel i Snopki oraz w obrębie miasta Pisz II, uchwałą Nr XLVII/604/10 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 13 sierpnia 2010 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Łupki, uchwałą Nr L/631/10 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 29 października 2010 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Kwik, uchwałą Nr L/632/10 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 29 października 2010 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz dla terenu farmy wiatrowej, Uchwałą Nr XVIII/248/12 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 12 marca 2012 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Snopki, Uchwałą Nr XXV/324/12 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 26 października 2012 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części objętej projektem doliny rzeki Pisy, Uchwałą Nr XXVII/359/13 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Jaśkowo, Uchwałą Nr XXXIII/424/13 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i gminy Pisz w części wsi Szeroki Bór Piski oraz w północno – wschodniej części wsi Szczeczy Małe, Uchwałą Nr XXXIV/443/13 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 21 czerwca 2013 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Wąglik, w północno – wschodniej części gminy Pisz oraz Uchwałą Nr XLIV/464/18 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w północno - wschodniej części gminy Pisz:
- 1) Część I: Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego otrzymuje brzmienie jak załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały,
  - 2) Część II: Kierunki zagospodarowania przestrzennego, otrzymuje brzmienie jak załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały,
  - 3) mapy obejmujące obszar miejski i obszar wiejski gminy Pisz otrzymują brzmienie określone na załączniku Nr 3 do niniejszej uchwały.
  - 4) rozstrzygnięcie dotyczące sposobu rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl

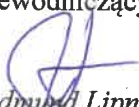
stanowi załącznik Nr 4 do niniejszej uchwały.

- 5) dane przestrzenne utworzone dla zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl stanowią załącznik Nr 5 do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pisza.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Edmund Lipnicki

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr LXXIV/728/24
Rady Miejskiej w Pisz
z dnia 27 marca 2024 r.

STUDIUM

UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWNIA PRZESTRZENNEGO

MIASTA I GMINY PISZ (tekst jednolity)

CZĘŚĆ I: **Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego**

Zamawiający: Zarząd Miasta i Gminy Pisz

Wykonawca:
„Środowisko” s.c.
ul. Moniuszki 17
11-532 Wilkasy k/Giżycko

Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich
ul. Moniuszki 17
11-532 Wilkasy k/Giżycko

Przewodniczący Rady

Edmund Lipnicki

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Agnieszka Wojtych-Kowalewska – uprawnienia do projektowania w planowaniu przestrzennym Nr 1131/91

mgr inż. Piotr Kwiatkowski

mgr inż. Aleksander Grodzki

mgr inż. Izabela Makarewicz

tech. bud. Zbigniew Patelka

mgr inż. Jan Giedziuszewicz

mgr inż. Antoni Wróbel

mgr inż. Roman Stańczyk

mgr. inż. Jacek Floriański

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Pisz w części objętej projektem doliny rzeki Pisy została opracowana przez Pracownię Projektową „PLANIKA” z siedzibą w Gdańsku, główny projektant mgr inż. arch. Joanna Katarzyna Śmiarowska.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

- dodania rozdziału M.2.1, Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 – Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Piska”,*
- dodania rozdziału N.8. Zagrożenia powodzią.*

Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz została opracowana w związku z Uchwałą nr XLIII/462/22 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl.

Treści wprowadzone niniejszą zmianą zostały oznaczone kolorem niebieskim.

Zmiana została opracowana przez Terra-Plan z siedzibą w Pluskach, ul. Pluszna 25, 11-034 Pluski; główny projektant mgr inż. Emilia Gałuszka – Wronka.

Skład zespołu autorskiego:

mgr inż. Emilia Gałuszka – Wronka – główny projektant

mgr inż. Maciej Wronka - projektant

mgr inż. Marta Witkowska - projektant

Spis treści:

A.	WPROWADZENIE	5
A.1.	Podstawa opracowania	5
A.2.	Cel i zakres Studium w świetle obowiązujących przepisów prawnych	5
A.3.	Struktura Studium	6
B.	UWARUNKOWANIA FIZJOLOGICZNE	7
B.1.	Położenie geograficzne	7
B.2.	Budowa geologiczna	8
B.3.	Kopaliny	9
B.4.	Gleby	9
B.5.	Ukształtowanie terenu	10
B.6.	Wody podziemne	10
B.7.	Wody powierzchniowe	11
B.8.	Klimat	13
B.9.	Potencjalna roślinność naturalna	15
B.10.	Aktualne użytkowanie ziemi	16
B.11.	Własność nieruchomości	17
C.	UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE I KULTUROWE	18
C.1.	Rys historyczny regionu	18
C.2.	Rozwój sieci osadniczej na terenie gminy Pisz	19
C.3.	Stan zachowania zabytków kultury	19
D.	UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	27
D.1.	Aktualne rozmieszczenie ludności	27
D.2.	Dynamika liczby ludności	28
D.3.	Struktura ludności według płci i wieku	31
E.	UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE, ZATRUDNIENIE I DOCHODY LUDNOŚCI	32
E.1.	Struktura gospodarki i zatrudnienia	32
F.	MIESZKALNICTWO	34
F.1.	Rozmieszczenie i charakter terenów o funkcji mieszkaniowej	34
F.2.	Zasoby mieszkaniowe	34
F.3.	Trendy w budownictwie mieszkaniowym	35
F.4.	Aktualne rozmieszczenie aktywności budowlanej w sektorze budownictwa mieszkaniowego	35
H.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	36
H.1.	Administracja	36
H.2.	Oświata i wychowanie	36
H.3.	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	36
H.4.	Kultura, sport i rekreacja	37
H.4.1	Kultura	37
H.4.2	Życie religijne	37
H.4.3	Sport i rekreacja	37
H.5	Handel i usługi dla ludności	39
I	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	39
I.1	Sieć drogowa	39
I.1.1.	Sieć drogowa na terenie gminy Pisz	39
I.1.2.	Układ komunikacyjny miasta Pisz	39
I.2	Kolej	44
I.3.	Elektroenergetyka	45
I.4.	Ciepłownictwo	45
I.5.	Gazownictwo	45
I.6.	Zaopatrzenie w wodę	45
I.7.	Gospodarka ściekowa	46
I.8.	Gospodarka odpadami	46
J.	HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ	47
K.	ROLNICTWO – TURYSTYKA – PRZYRODA. PODSTAWOWE FUNKCJE OBSZARÓW WIEJSKICH	47
L.	DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE TERENÓW I AKTUALNE TENDENCJE ROZWOJOWE	49

M.	UWARUNKOWANIA FORMALNO – PRAWNE	51
M.1	Formy ochrony przyrody na terenie gminy Pisz	51
M.2	Obszary planistyczne na tle Krajowej Sieci Ekologicznej	52
M.3	Obszary Natura 2000 na terenie gminy Pisz	52
M.3.1	Obszar Natura 2000 Puszcza Piska	52
M.3.2.	Obszar Natura 2000 Ostoja Piska	53
M.4	Obszary chronionego krajobrazu	54
M.4.1	Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy i Jezior Piskich	54
M.4.2	Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Szeroki Bór	54
M.4.3	Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego - Wschód	54
M.5	Użytki ekologiczne	54
M.6	Mazurski Park Krajobrazowy	54
M.7	Rezerwaty przyrody	55
M.7.1	Rezerwat Przyrody Jezioro Nidzkie	55
M.7.2	Rezerwat Przyrody Jezioro Pogubie Wielkie	55
M.8	Pomniki przyrody	56
M.9	Strefy ciszy	57
M.10	Strefy ochronne ujęć wody	57
N.	ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	57
N.1	Powietrze	57
N.2	Powierzchnia ziemi	57
N.3	Krajobraz	57
N.4	Wody powierzchniowe	58
N.5	Wody podziemne	58
N.6	Flora i fauna	58
N.7.	Klimat akustyczny	58
N.8	Zagrożenie powodzią	59
O.	Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategia	59
P.	Potrzeby i możliwości rozwoju gminy – bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	68

A. WPROWADZENIE

A1. Podstawa opracowania

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz zostało opracowane na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (~~Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.~~) (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.) Stanowi ono pierwszą część „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pisz”.

A2. Cel i zakres Studium w świetle obowiązujących przepisów prawnych

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Podstawowym aktem prawnym określającym rolę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w systemie planowania przestrzennego jest ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (~~Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.~~) (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.). Zgodnie z tym aktem prawnym, *celem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania z uwzględnieniem zasad określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania województwa oraz strategii rozwoju gminy o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.*

1. W studium określa się uwarunkowania wynikające w szczególności z:
  - 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
  - 2) stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;
  - 2a) *diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy;*
  - 3) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego;
  - 4) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
  - 5) rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
  - 6) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia *oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem;*
  - 7) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
  - 8) potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:
    - a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
    - b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
    - c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
    - d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
  - 9) stanu prawnego gruntów;
  - 10) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
  - 11) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
  - 12) występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
  - 13) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
  - 14) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
  - 15) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
  - 16) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.
2. W studium określa się w szczególności:
  - 1) uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 7 lit. d ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
    - a) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego,

- b) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy;
- 2) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- 3) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 4) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 5) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ~~ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;~~
- 7) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;
- 8) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- 9) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 10) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- 11) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- 12) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r., poz. 2120)
- 13) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- 14) obszary zdegradowane;
- 15) ~~granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych~~ granice terenu zamkniętego i jego strefy ochronnej, w tym stref ochronnych wynikających z decyzji lokalizacyjnych wydanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów w związku z realizacją inwestycji w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa;
- 16) ~~obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.~~

Istotnymi zagadnieniami w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ~~(Dz. U. z 2017 r., poz. 1073 z późn. zm.)~~ (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.) w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym są **ład przestrzenny i zrównoważony rozwój** jako podstawa działań w zakresie przeznaczenia terenów na określone cele i ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy.

Poprzez **ład przestrzenny**, zgodnie z w/w ustawą, należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne. Poprzez **zrównoważony rozwój** natomiast rozumie się taki rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych, społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

A.3 Struktura Studium

Stosowanie do celów i zakresu Studium, „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pisz” wykonywane jest w trzech etapach:

Etap I – zebranie, uporządkowanie i analizę materiałów źródłowych oraz danych pozyskanych z prac terenowych w celu uzyskania w miarę możliwości najpełniejszego i obiektywnego obrazu uwarunkowań rozwoju i zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy.

Etap II – sformułowanie podstawowych celów rozwojowych gminy i ocena uwarunkowań w świetle tych celów, ze szczególnym naciskiem na identyfikację możliwości barier i konfliktów, co w efekcie powinno pozwolić na określenie obszarów możliwych kierunków rozwoju przestrzennego i przyjęcie modelu zbliżonego do optymalnego.

Etap III – Określenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego, oraz kierunków rozwoju infrastruktury technicznej, umożliwiających realizację funkcji miasta i gminy w zgodzie z potrzebami społeczności oraz środowiska.

Wyniki prac Etapu I przedstawione są w niniejszej Części I, natomiast wyniki prac Etapu II i III znajdują się w Części II Studium.

B. UWARUNKOWANIA FIZJOGRAFICZNE

B.1 Położenie geograficzne

Obszar miasta i gminy Pisz obejmuje 634 km² i położony jest pomiędzy 53° 28' i 53° 46' szerokości geograficznej północnej oraz 21° 27' i 21° 58' długości geograficznej wschodniej. Pod względem fizjograficznym obszar ten należy do trzech jednostek:

- 1) Równina Mazurska (na południe od linii Ruciane-Pisz-Rybitwy i zachód od Pisz)
- 2) Pojezierze Elckie (na południe od J. Roś i wschód od Pisy)
- 3) Kraina Wielkich Jezior Mazurskich (na północ od linii Ruciane-Pisz-Rybitwy)

Pod względem administracyjnym miasto i gmina Pisz do 3 grudnia 1998 należały do województwa suwalskiego, natomiast od 1 stycznia 1999 należy do województwa warmińsko – mazurskiego. Miasto Pisz jest siedzibą powiatu obejmującego gminy:

- miasto i gminę Pisz
- miasto i gminę Orzysz (na północ i północny wschód od granic gminy Pisz)
- miasto i gminę Biała Piska (na wschód od granic gminy Pisz)
- miasto i gminę Ruciane – Nida (na zachód od gminy Pisz)

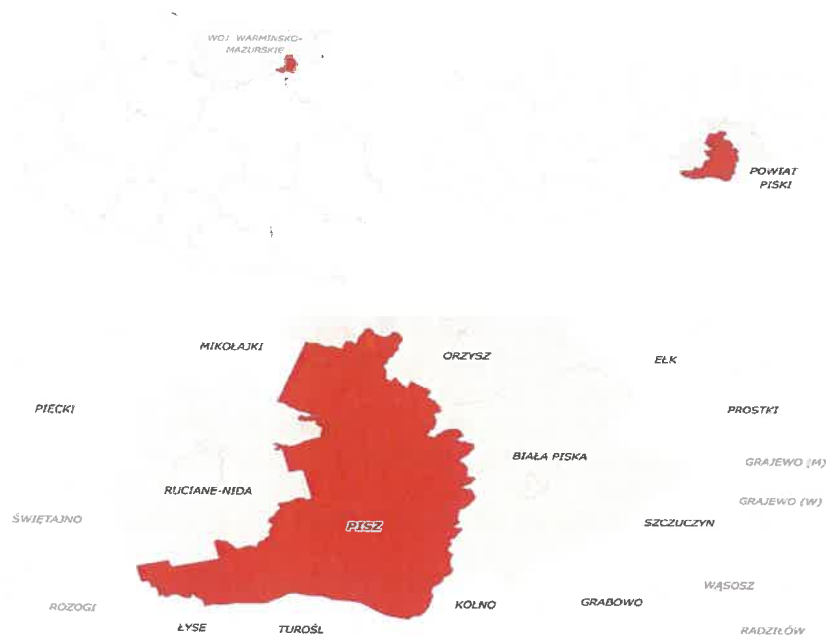
Ponadto gmina sąsiaduje:

- od południowego wschodu z gminą Rozogi
- od południa z gminami Łyse oraz Turośl
- od południowego wschodu z gminą Kolno

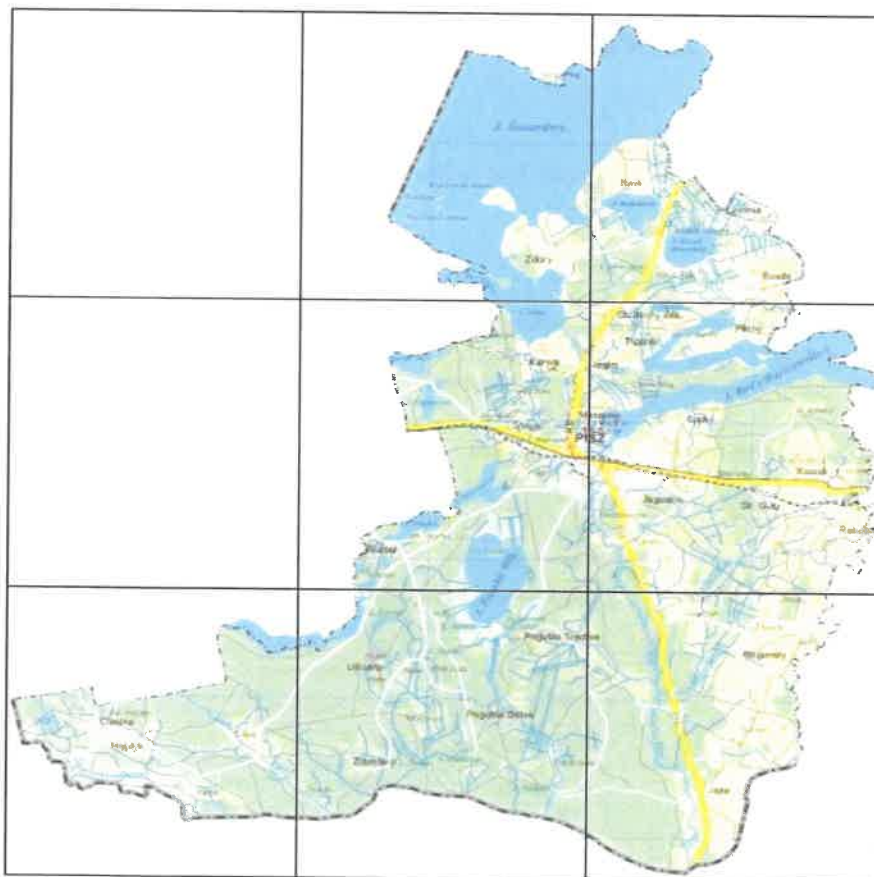
Pod względem powierzchni gmina Pisz jest największą gminą w Polsce.

Gmina Pisz posiada status gminy miejsko-wiejskiej i zajmuje powierzchnię ok. 63 370 ha (634 km²), co stanowi ok. 37,7% powierzchni powiatu piskiego. Tereny wiejskie w gminie zajmują ok. 62 362 ha, a tereny miejskie – miasto Pisz – 1008 ha.

Na terenie gminy Pisz znajduje się 65 miejscowości, tworzących łącznie 43 sołectwa. Miejscowości w gminie Pisz to: Anuszewo, Babrosty, Bogumiły, Borki, Ciesina, Czarny Róg, Dłutowo, Dziadki, Hejdyk, Imionek, Jabłoń, Jagodne, Jańskowo, Jeglin, Jeże, Kałęczyn, Karpa, Karwik, Kocioł, Kocioł Duży, Kociołek Szlachecki, Kulik, Kwik, Lipa Przednia, Lipa Tylina, Lisie Jamy, Liski, Łupki, Łysonie, Maldanin, Maszty, Niedźwiedzie, Pietrzyki, Pilchy, Piskorzewo, Pisz, Pogobie Średnie, Pogobie Tylne, Rakowo, Rakowo Piskie, Rostki, Rybitwy, Snopki, Stare Guty, Szczechy Małe, Szczechy Wielkie, Szeroki Bór Piski, Szparki, Trzonki, Turośl, Turowo, Turowo Duże, Uściany Nowe, Uściany Stare, Wądołek, Wąglik, Wąglik-Kolonia, Wiartel, Wiartel Mały, Wielki Las, Wolisko, Zawady, Zdory, Zdunowo, Zimna.

Mapka 1 Położenie miasta i gminy Pisz w układzie administracyjnym

Mapka 2 przedstawiająca gminę Pisz

B.2 Budowa geologiczna

Obszar miasta i gminy Pisz leży w obrębie kredowej niecki, pochylonej w kierunku północnym. Pod skałami kredowymi zalegają utwory jury, dewonu, syluru i kambru.

Na marglach kredowych zalegają utwory trzeciorzędowe – głównie oligoceńskie i miocene piaski, przy czym prawie na całym obszarze gminy bezpośrednio pod czwartorzędem znajdują się warstwy miocene.

Utwory czwartorzędowe mają na obszarze gminy Pisz znaczną miąższość: 150 – 200 m na wschód od Śniardw i linii Pisz – Jeże oraz 100 – 150 m na zachód od Pisy. Powierzchniowe utwory obszaru planistycznego związane są ze zlodowaczeniem bałtyckim oraz z holocenem. Gmina Pisz leży na południe od rozległej strefy moreny czołowej, której wzniesienia ciągną się wzdłuż północnych brzegów Śniardw pomiędzy Mikołajkami a Orzyszem. Na terenie gminy można wyróżnić szereg obszarów różniących się pod względem geomorfologii. Są to:

- Fragmenty moreny czołowej w okolicach Zdor oraz na wyspie Szeroki Ostrów, zbudowane z piasków i glin zwałowych
- Rozległy obszar zastoiskowy w trójkącie Kwik-Pisz-Pilchy, w większości wypełniony torfami oraz w znacznej części pokryty wodami jezior Białoławki, Kocioł i Roś
- Fragmenty moreny dennej w okolicach Wąglika
- Sandr Piski, obejmujący niemal cały obszar gminy na południe od jezior Śniardwy i Roś, z wyjątkiem południowo-wschodnich jej krańców. Miąższość piaszczystych osadów sandrowych jest wszędzie znaczna i w wielu miejscach przekracza 30 m.
- Dolina Pisy, przecinająca sandr z północy na południe, zbudowana w większości z madów piaszczystych oraz torfów
- Utwory moreny dennej na wschód od Pisy, w okolicach Turowa, Bogumił i Lisek

W obrębie sandru piskiego położonych jest wiele obszarów zastoiskowych i zagłębień, w większości wypełnionych torfami. Do większych należą:

- południowo-zachodnie krańce gminy w okolicach Ciesiny, Karpy i Hejdyka
- okolice Ścian
- okolice Pogubia Średniego
- teren między Pogubiem Średnim a Pisą
- obszar w trójkącie Stare Guty – Łagodne – Bogumiły na wschód od Pisy

B.3 Kopaliny

Wszystkie udokumentowane złoża kopalin na terenie miasta i gminy Pisz pochodzą z plejstocenu i są związane z działalnością lodowca. Są to głównie złoża kruszyw naturalnych – piasków i żwirów. Ogółem udokumentowanych jest 14 19 złóż. Ich krótką charakterystykę przedstawia Tabela 1 poniżej.

Tabela 1. Charakterystyka udokumentowanych złóż kopalin

Lp.	Kod złoża	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania
1	KN 16937	Kocioł Duży V	Złoże rozpoznane szczegółowo
2	PC 2761	Pisz	Złoże eksploatowane okresowo Eksploatacja złoża zaniechana
3	KN 7278	Turowo	Złoże eksploatowane okresowo Eksploatacja złoża zaniechana
4	KN 13711	Turowo II	Złoże zagospodarowane
5	KN 15350	Turowo III	Złoże zagospodarowane Złoże eksploatowane okresowo
6	KN 8723	Rakowo Piskie	Eksploatacja złoża zaniechana
7	KN 3967	Stare Guty	Złoże rozpoznane szczegółowo
8	KN 3999	Stare Guty II	Złoże rozpoznane szczegółowo
9	KN 3956	Kocioł	Eksploatacja złoża zaniechana
10	PC 2760	Jeże	Złoże rozpoznane wstępnie
11	KN 5871	Wincenta-Kumielsk	Złoże rozpoznane wstępnie
12	KN 4318	Jeże	Eksploatacja złoża zaniechana

13	KN 5073	Jeże	<i>Eksploracja złoża zaniechana</i>
14	KN 3961	Kocioł Duży II	<i>Złoże skreślone z bilansu zasobów</i>
15	KN 5900	Kocioł Duży III	<i>Złoże skreślone z bilansu zasobów</i>
16	KN 10006	Rakowo Piskie 1	<i>Złoże rozpoznane szczegółowo</i>
17	KN 19156	Rakowo Piskie II	<i>Złoże rozpoznane szczegółowo</i>
18	KN 5626	Stare Guty - Rakowo	<i>Złoże rozpoznane szczegółowo</i>
19	KN 18128	Turowo IV	<i>Złoże rozpoznane szczegółowo</i>

Tereny górnicze ustanowione zostały dla czterech złóż kruszywa naturalnego: **Pisz**, **Turowo**, **Turowo-II** i **Turowo III**, **Turowo IV**, **Rakowo Piskie**, **Rakowo Piskie II**. Są one objęte koncesjami zezwalającymi na ich wydobywanie.

Złoża Kocioł Duży V, Pisz, ~~Rakowo Piskie~~, **Rakowo Piskie 1**, Stare Guty, Stare Guty II, Kocioł, położone są w obszarze chronionego krajobrazu. Eksploatacja złóż kopalin na terenach objętych ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody powinna być zgodna z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

Eksploatacja złóż powinna być prowadzona z zachowaniem wymogów ochrony środowiska, w tym ochrony złoża i obiektów budowlanych z nim sąsiadujących oraz z zachowaniem warunków bezpieczeństwa powszechnego.

Po wyeksploatowaniu kruszyw należy przeprowadzić rekultywację terenów górniczych. Kierunek rekultywacji ustalony zgodnie z przepisami odrębnymi.

B.4 Gleby

Gleby są odzwierciedleniem utworów macierzystych, z których powstały. Na obszarze gminy Pisz dominują bardzo słabe gleby piaszczyste, położone na terenach sandrowych. Znaczna część z nich jest obecnie zalesiona. Duże obszary zajmują również gleby pochodzenia organicznego, w większości torfowe (torfy niskie) a także murszowe i mułowo-glejowe. Gleby takie zajmują obszary obniżień, w tym przede wszystkim tereny pomiędzy jeziorem Roś a morenami nad brzegiem jez. Śniardwy, podmokłe równiny pomiędzy równiną denną na południowo-wschodnich obrzeżach gminy a rzeką Pisą oraz południowo-zachodnie krańce gminy. Stosunkowo najżyźniejsze są gleby gliniaste i piaszczyste na obszarach morenowych (południowy wschód oraz wschodnie brzegi jez. Śniardwy). Są to w ogromnej większości gleby brunatne. Miejscami występują też gleby bielcowe i pseudobielcowe oraz czarne ziemie właściwe i zdegradowane. W dolinie rzeki Pisy spore obszary zajmują mady.

Użytki rolne w gminie Pisz zajmują niewiele ponad ¼ powierzchni gminy (ok. 28%). Pod względem rodzaju pokrywy glebowej na terenie gminy Pisz dominują bardzo słabe gleby piaszczyste. Duże obszary zajmują również gleby położenia organicznego, w większości torfowe (torfy niskie), a także murszowe i mułowo-glejowe.

Przydatność rolnicza gleby gminy Pisz jest niska. Wśród gleb ornych zdecydowanie (około 90%) dominują gleby kompleksu żytniego słabego i bardzo słabego. Niewielkie enklawy gleb o większej przydatności (gleby kompleksu żytniego dobrego i rzadziej pszenno-żytniego, znajdują się niemal wyłącznie na wschodnich obrzeżach gminy głównie w okolicach wsi Zdory, Kwik, Kocioł Duży, Pietrzyki i Liski. Kompleks 3 (pszenny wadliwy, zwany inaczej erozyjnym) prawie nie występuje. Wśród użytków zielonych nieco więcej jest użytków słabych i bardzo słabych niż użytków zielonych średnich.

Powyższy stan rzeczy odzwierciedlają statystyki bonitacji gleb używanych rolniczo. Na terenie gminy ~~prawie~~ w ogóle nie występują gleby klas I-II i prawie nie występują gleby klasy III, natomiast aż 70% to gleby klasy V i VI. Łąki są generalnie nieco lepszej jakości (44% w klasie IV) niż grunty orne i pastwiska (ok. 21% w klasie IV). Zbiorcze zestawienie danych na ten temat zawarto w Tabeli 2 poniżej.

Tabela 2. Klasy bonitacyjne gleb użytkowanych rolniczo według powierzchni i udziału.

Użytki rolne		Klasa bonitacyjna					Razem
		I	III	IV	V	VI	
Grunty orne	ha	0	55	1 712	3 543	2 682	7 992
	%	0%	1%	21%	44%	34%	
Łąki	ha	19	1	2 866	3 027	537	6 449
	%	0%	0%	44%	47%	8%	
Pastwiska	ha	12	61	564	1 714	504	2 855
	%	0%	2%	20%	60%	18%	
Razem	ha	31	116	5 142	8 284	3 724	17 296
	%	0%	1%	30%	48%	22%	

Warunki glebowe gminy wypadają niekorzystnie zarówno na tle Polski jak i Regionu Wielkich Jezior Mazurskich. W kraju grunty klasy III i wyższych zajmują około 26% a gleby klasy V i VI – 34% powierzchni użytków rolnych. W Regionie WJM w dwóch najniższych klasach mieści się 30% gruntów ornych i 37% trwałych użytków zielonych.

B.5 Ukształtowanie terenu

Większość terenów gminy to okolice o bardzo mało urozmaiconej rzeźbie. Płaski krajobraz cechuje przede wszystkim obszary torfowe oraz znaczną część sandrów. Falista lub pagórkowata rzeźba dominuje jedynie na terenach morenowych na wschód o linii Jeże-Turowo-Bogumiły-Kocioł oraz nad Śniardwami w okolicach Zdor i Karwiku. Względne wysokości wzniesień rzadko jednak przekraczają 20-23 m. Punkty położone najwyżej to wzniesienia morenowe na wschodzie gminy, w okolicach Mast (162 mnpm), Turowa (157 mnpm) oraz Kotła (157 mnpm). Monotonia rzeźby przyczynia się do obniżenia walorów krajobrazowych, a przede wszystkim turystycznych gminy.

B.6 Wody podziemne

Na znacznej części obszaru planistycznego pierwszy poziom wodonośny występuje płytko lub bardzo płytko (poniżej 10 m). Wody podziemne zalegają głębiej jedynie wzdłuż wschodniej granicy gminy, na południe od jeziora Roś. W obniżeniach terenu oraz w dolinach cieków w wielu miejscach wody gruntowe zalegają bardzo płytko (0.5 – 2 m pod powierzchnią).

Ze względu na dużą przepuszczalność większości utworów powierzchniowych oraz płytkie zaleganie pierwszego poziomu wodonośnego, wody podziemne gminy Pisz są mocno narażone na wpływy zewnętrzne. Czas przenikania wód z powierzchni do pierwszego poziomu wodonośnego nie przekracza 5 lat. Czas infiltracji jest dłuższy a stopień zagrożenia niższy jedynie na pasie Pisz-Wiertel-Uściany oraz na południowym wschodzie.

Z drugiej strony, jakość wód podziemnych jest ogólnie dobra, zwłaszcza na południe od Pizsa. Związane jest to z zalesieniem i znikomym stopniem zurbanizowania najbardziej wrażliwych obszarów sandrowych (Puszcza Piska) z jednej strony i z pokrywaniem się obszarów intensywniej zagospodarowanych z terenami o dobrej izolacji (południowy wschód). Nieco gorzej wygląda sytuacja na północy gminy (okolice Pizsa i tereny na północ od jez. Roś), na styku powierzchni użytków rolnych z obszarami pozbawionymi warstw izolujących wody podziemne.

B.7 Wody powierzchniowe

Znaczny udział w gminie Pisz mają wody powierzchniowe płynące i stojące – ok. 20% całkowitej powierzchni. Gmina położona jest w zlewni rzeki Pisy prawobrzeżnego dopływu Narwi. Pisa jest prawobrzeżnym dopływem Narwi, ciekim III rzędu. Długość całkowita rzeki wynosi 142,2 km, z czego 91,4 km biegnie w granicach województwa warmińsko-mazurskiego. Zlewnia zajmuje obszar 4499,8 km². Gmina Pisz leży w całości w zlewni rzeki Pisy, która wypływając z jez. Roś odwadnia środkową i południową część Systemu Wielkich Jezior Mazurskich i uchodzi do Narwi w odległości około 50 km na południe od granic gminy. W granicach gminy długość rzeki wynosi 30 km.

Zasoby wód powierzchniowych na terenie gminy Pisz ponadto tworzą: Turoślanka (ok. 11 km), Rudna (ok. 10 km), Borek (ok. 7 km), Zimna (ok. 8 km), Barłoga (ok. 5 km), Karwik (ok. 6 km), Dziękałówka (ok. 5

km), Jagodnica (ok. 6 km), Szparka (ok. 9 km), Piszka Wodna (ok. 12 km), Surżanka (ok. 8 km), Bogumiła (ok. 9 km), Wincenta (ok. 8 km), Małż (ok. 3 km).

Jeziora, skoncentrowały się głównie w północnej i zachodniej częściach gminy. Największe z nich to jez. Śniardwy o powierzchni – 7173 ha (część leżąca na terenie gminy Pisz), jez. Roś – 1955 ha, jez. Seksty – 755 ha, jez. Pogubie Wielkie – 695 ha, jez. Kocioł – 307 ha, jez. Białoławki – 272 ha, jez. Nidzkie – 1 ha (część), jez. Brzozolasek – 159 ha, jez. Wiartel – 152 ha, jez. Jegocin – 129 ha, jez. Kaczerajno – 110 ha. Tabela Nr 3 przedstawia jeziora położone w obrębie gminy Pisz.

Tabela 3. Jeziora położone na terenie gminy Pisz.

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia zwierciadła wody /ha/	Obręb geodezyjny
1.	Białoławki	272,00	Kwik
2.	Brzozolasek	159,54	Snopki
3.	Głębowko	45,24	Szczecchy Wielkie
4.	Jaśkowo Małe	14,88	Jaśkowo
5.	Jegocinek	50,37	Snopki
6.	Kaczerajno	110,88	Zdory
7.	Kałki	7,17	Pogobie Średnie
8.	Kocioł	307,00	Szczecchy Wielkie
9.	Linówek	7,18	Wiartel Mały
10.	Maldanin	15,62	Maldanin
11.	Nicponiek	9,53	Snopki
12.	Orłowo	6,28	Kocioł Duży
13.	Piskorzewskie	18,87	Pogobie Średnie
14.	Pogubie Małe	32,46	Pogobie Średnie Pogobie Tylne
15.	Pogubie Wielkie	695,37	Pogobie Średnie
16.	Roś	1955,10	Pilchy
17.	Seksty	755,40	Zdory
18.	Wądołek Duży	5,91	Wolisko
19.	Wądołek Mały	2,15	Piskorzewo
20.	Wiartel	134,42	Wiartel
21.	Bez nazwy	0,76	Wąglik
22.	Śniardwy	7173,78	Zdory
23.	Jegocin	102,12	Snopki
24.	Nidzkie	181,16	Jaśkowo
25.	Przylasek	38,78	Szeroki Bór

Układ hydrograficzny na obszarze gminy jest dość skomplikowany. Można go podzielić na następujące zlewnie cząstkowe:

Zlewnia jez. Jegocin Mały – niewielka i niemal całkowicie zalesiona zlewnia, z której jedynie okresowo odpływają wody w kierunku jeziora Wiartel.

Zlewnia jez. Wiartel i Nidzkie. – Jedynie wschodnie krańce zlewni tych jezior położone są na terenie gminy Pisz, obejmuje około 1250 ha puszczańskich terenów wzdłuż zachodniej granicy gminy. Zlewnia ta jest najbardziej na południe wysuniętą zlewnią cząstkową Wielkich Jezior Mazurskich. Wody jezior Wiartel i Nidzkie zasilają jezioro Beldany, a następnie poprzez jez. Mikołajskie trafiają do jez. Śniardwy.

Zlewnia jez. Jegocin Wielki - położona w połowie na terenie gminy, na północ od jez. Wiartel. Zlewnia ta (ok. 392 ha w granicach gminy) stanowi obszar częściowo bezodpływowy niemal całkowicie zalesiony.

Zlewnia bezpośrednia jez. Śniardwy. – Zlewania ta obejmuje tereny leśne i rolnicze w północnej części gminy. Samo jezioro Śniardwy przyjmuje poprzez J. Mikołajskie wody centralnej części zlewni WJM a poprzez Beldany – wody z jez. Nidzkiego oraz zlewani Krutyni. W granicach gminy zlewania bezpośrednia jez. Śniardwy obejmuje ok. 12 420 ha, z czego 7638 ha przypada na jezioro.

Zlewnia bezpośrednia jez. Białoławki. – jez. Białoławki posiada niewielką zlewnię bezpośrednią (1033 ha, w tym 222 ha to jezioro) i zasilane jest wodami jez. Śniardwy.

Zlewnia bezpośrednia jez. Kocioł. – Położone poniżej jez. Białoławki, jez. Kocioł (294 ha) zasilane jest wodami zlewni bezpośredniej (ogółem 1614 ha), wodami z jez. Białoławki oraz rzeki Dziękąłówny, odwadniającej przeważnie leśne i łąkowe tereny na wschód od gminy Pisz.

Zlewnia Dziękąłówna – obejmuje w granicach gminy niewielki obszar (ok. 496 ha) na wschód od jez. Kocioł.

Kanał Jegliński – odbiera wody ze Śniardwy poprzez śluzę Karwik i odwadnia niewielki obszar (ok. 639 ha) pomiędzy jez. Śniardwy a jez. Roś.

Zlewnia bezpośrednia jez. Roś. – Jezioro to (1796 ha) jest największym akwenem położonym w całości w granicach gminy. Zasilane jest wodami z jez. Kocioł (poprzez rzeczkę Wilkus) oraz z jez. Śniardwy, poprzez Kanał Jegliński. Ponadto do jeziora docierają wody ze zlewni bezpośredniej (7336 ha w granicach gminy) oraz z rzeki Święćki.

Rzeka Pisz – wypływa z jez. Roś i przecinając gminę z północy na południe przechwytuje wody mniejszych cieków lewobrzeżnych (Szparka, Pisz Woda, Bogumiłka, Wincenty) oraz prawobrzeżnych (Barłoga, Szast). Tak zdefiniowana bezpośrednia zlewnia Pisy obejmuje 18 540 ha w granicach gminy.

Rzeki Rudna, Turośl i Zimna – odwadniają południowo-zachodnie tereny gminy (10 960 ha), by poza jej obszarem, już jako Turośl zasilić rzekę Rybnicę.

Zlewnia Rybnicy – obejmuje kaskadę puszczańskich jezior Brzozolasek, Pogubie Wielkie i Pogubie Małe oraz leśne obszary na południe od tych jezior. Z 8381 ha odwadnianych przez rzekę Rybnicę na terenie gminy, ok. 4760 ha to obszary bezpośrednich zlewni wymienionych jezior. Na południe od gminy Pisz Rybnica łączy się z Piszą jako jej prawobrzeżny dopływ.

Podstawowe dane morfometryczne o ważniejszych jeziorach gminy Pisz przedstawia Tabela 3 poniżej.

Tabela 3. Podstawowe dane morfometryczne ważniejszych jezior w obrębie gminy Pisz

Jezioro	Powierzchnia	Głębokość maksymalna	Głębokość średnia	objętość	poziom
	(ha)	(m)		(m ³)	mnpm
Białoławki	272	36,1	9,8	20 787	116,1
Brzozolasek	152	17,2	5,1	8 094	117,4
Głębówek	45	-	-	-	-
Jegocin Duży	129	36,1	9	11 440	123,2
Jegocin Mały	50	17,9	7,1	3 731	123,3
Kocioł	307	26,4	9,5	27 990	116
Maldanin	15,62	-	-	-	-
Nidzkie	181	23,7	6,2	113 872	117,7
Pogubie Małe	63,5	-	-	-	-
Pogubie Wielkie	695	2,6	1	7 192	117,3
Roś	1955	31,8	8,1	152 925	115,4
Śniardwy	7158	23,4	5,8	660 212	116,1
Wiartel	134	29	4,5	8 090	119,2

Średni roczny odpływ w zlewni wynosi około 200 mm/rok. Średni przepływ roczny SSQ w Piszce wynosi około 17 m/s, natomiast w Ptakach (poniżej Wincenty) – około 22 m/s.

Odpływ z systematu Wielkich Jezior Mazurskich i przepływy na Piszce regulowany jest za pomocą jazów w Karwiku i Kwiku. Przepływy regulowane są tak, aby poziom wód w jeziorach utrzymywał się w przedziale 115,70 -116,50 mnpm.

Na terenie gminy Pisz duże powierzchnie zajmują tereny odwadniane sztucznie za pomocą sieci rowów melioracyjnych. Największe takie tereny znajdują się w zlewniach w Rudnej, Turośli, Zimnej, Piszey Wody oraz jezior Roś, Kocioł i Białoławki.

B.8 Klimat

Podstawowe cechy klimatu gminy Pisz kształtują masy powietrza wilgotnego z Atlantyku oraz kontynentalnego ze wschodu. Napływanie tych mas na przemian jest przyczyną częstych wahań pogody. Należy przy tym zaznaczyć, że cechy klimatu kontynentalnego zaznaczają się tu silniej niż w innych regionach Polski, co objawia się wyższą amplitudą wahań temperatur w ciągu roku, niższymi temperaturami zimą i krótszym okresem wegetacji, wynoszącym około 190 dni (o miesiąc mniej niż w Polsce centralnej). Z racji występowania na terenie gminy dużej liczby terenów pod wodami i terenów rolniczych, część obszaru gminy odznacza się dobrym przewietrzaniem i znacznym nasłonecznieniem. Mniejszym nasłonecznieniem charakteryzują się tereny lasów, zboczy o ekspozycji północnej i zagłębienia terenowe. W podmokłych zagłębieniach, dolinach rzecznych, w okolicach lasów i jezior występuje większa wilgotność. Duże powierzchnie wód otwartych, e-sprzyjają parowaniu oraz częstym zachmurzeniom i opadom oraz, ze względu na zdolność wody do akumulacji ciepła, wpływa na rozkład temperatur w czasie i przestrzeni. W pobliżu dużych jezior temperatury wiosną wzrastają wolniej a jesienią spadają szybciej niż na terenach oddalonych od wody.

W Tabeli 4 poniżej przedstawiono rozkład podstawowych zjawisk klimatycznych i cech klimatu w ciągu roku.

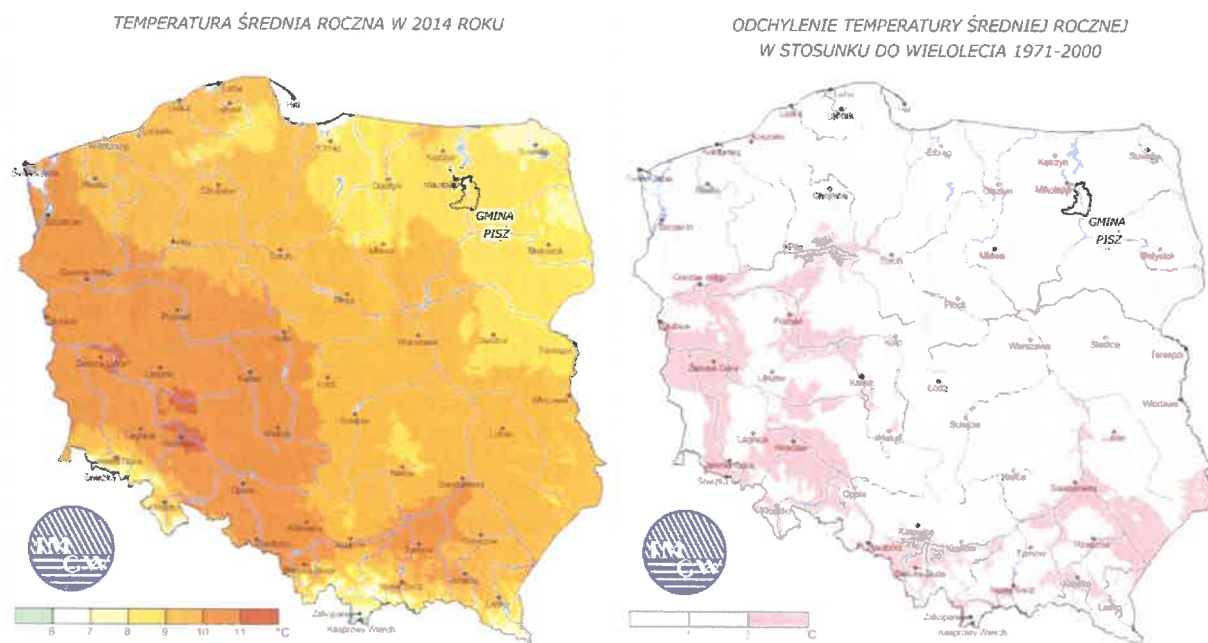
Tabela 4. Zestawienie podstawowych danych o klimacie obszaru planistycznego

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ
Temperatura średnia roczna	(+8,0)°C – (+9,0)°C
Temperatura średnia styczeń	(-4,0)°C – (-5,0)°C
Temperatura średnia lipiec	(+20,0)°C – (+21,0)°C
Liczba dni przymrozkowych ($T_{\min} < 0^{\circ}\text{C}$)	110 – 120 dni
Liczba dni mroźnych ($T_{\max} < 0^{\circ}\text{C}$):	40 – 50 dni
Liczba dni gorących ($T_{\max} \geq 25^{\circ}\text{C}$)	20 – 30 dni
Wilgotność względna powietrza średnia roczna	82 – 84 %
Zachmurzenie średnie roczne w skali 0-8	5,2 – 5,4
Liczba dni pogodnych (zachmurzenie ≤ 2)	40 – 45 dni
Liczba dni pochmurnych (zachmurzenie ≥ 7)	160 – 170 dni
Usłonecznienie sumaryczne roczne	1600 – 1650 h
Opad sumaryczny roczny	600 - 650 mm
Liczba dni z pokrywą śnieżną	70 – 80 dni
Liczba dni z opadem śniegu	60 – 70 dni
Liczba dni z burzą	20 – 24 dni
Liczba dni z mgłą	40 – 50 dni
Ciśnienie atmosferyczne średnie roczne	1015-1016 hPa
Wiatr - prędkości średnie 10-minutowe	3 – 4 m/s
Długość okresu wegetacyjnego	190 – 200 dni

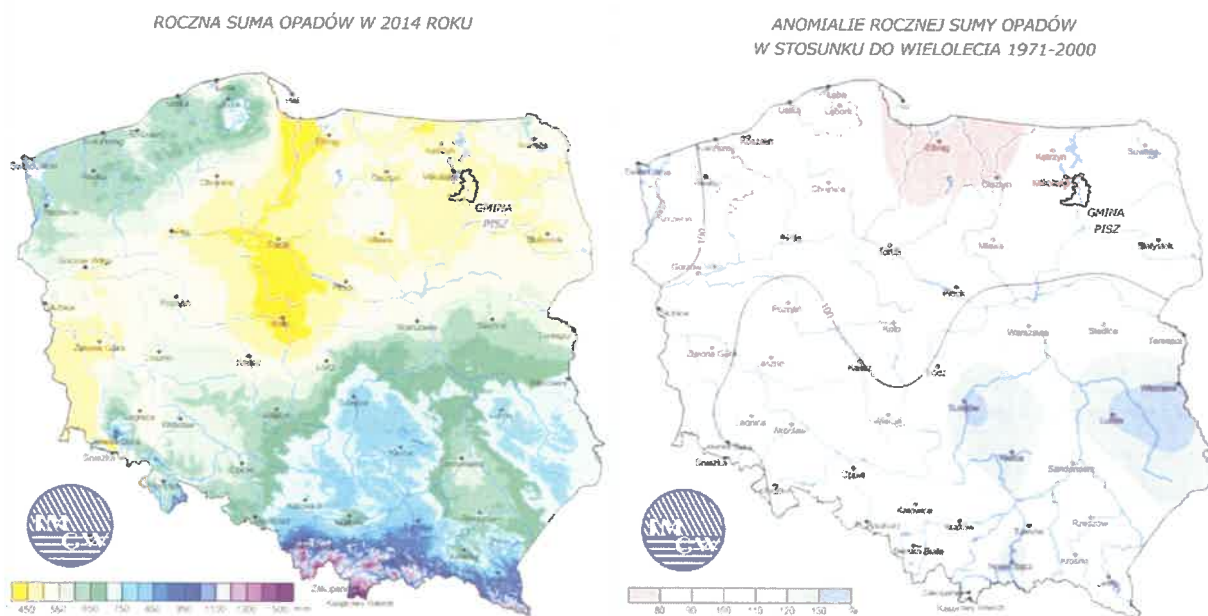
Ważną cechą klimatu obszaru planistycznego jest jego zmienność. Częstym zjawiskiem są zarówno przymrozki w kwietniu i maju jak i roztopy w zimie. Zmienność wielkości opadów rocznych jest również bardzo duża, a różnice pomiędzy niektórymi latami przekraczają 120 mm. Cechy te mają doniosły i ujemny wpływ na warunki produkcji rolniczej.

Poniżej przedstawiono gminę Pisz na tle wybranych wskaźników klimatycznych odnotowanych w Polsce w 2014 roku, z uwzględnieniem odchylenia (anomalii) w stosunku do okresu wielolecia 1971-2000. W regionie gminy Pisz w 2014 roku, w stosunku do ostatnich trzech dekad XX wieku nastąpił:

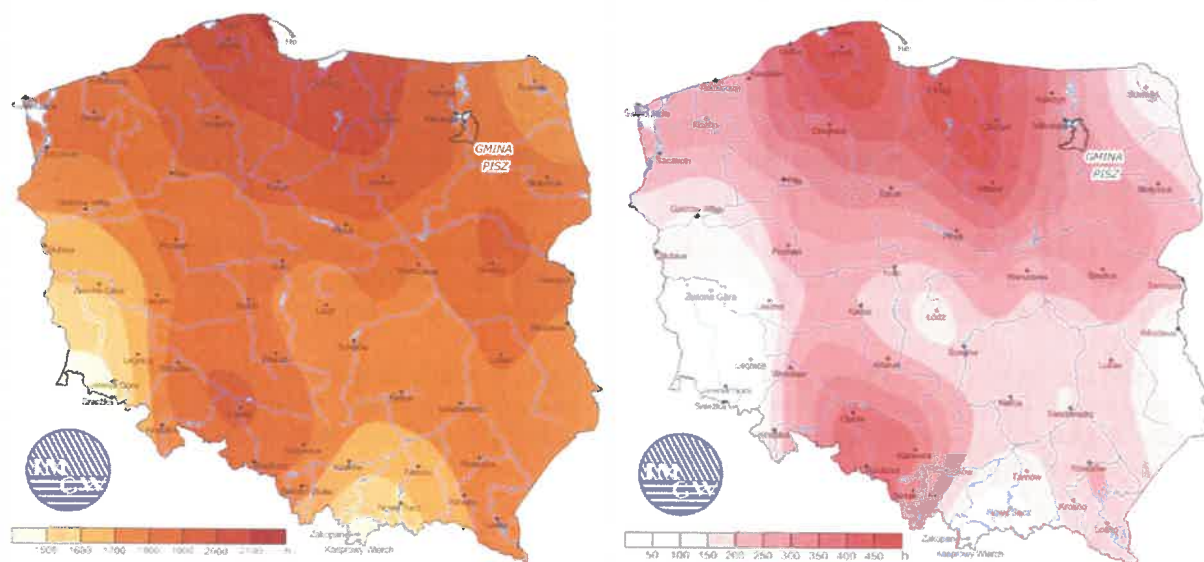
- wzrost średniej rocznej temperatury o ok. 1-2°C,
- spadek rocznej sumy opadów o ok. 10 pkt %,
- wzrost rocznego usłonecznienia o ok. 250-300 h/rok.

Mapka 3. Temperatura średnia roczna w 2014 roku i jej odchylenie od okresu wielolecia 1971-2000

Mapka 4. Roczna suma opadów w 2014 roku i jej anomalie od okresu wielolecia 1971-2000

Mapka 5. Usłonecznienie sumaryczne roczne w 2014 roku i jego odchylenie od okresu wielolecia 1971-2000

Podsumowując, globalne zmiany klimatyczne zauważalne są także w rejonie gminy Pisz. Objawiają się one przede wszystkim ociepleniem (wzrostem średniej temperatury powietrza), spadkiem rocznej ilości opadów oraz zwiększeniem rocznego usłonecznienia. Ponadto, coraz częściej obserwowane jest zjawisko ekstremalnych zjawisk pogodowych w postaci intensywnych burz i nawałnic, huraganowych wiatrów i trąb powietrznych.

B.9 Potencjalna roślinność naturalna

Roślinność naturalna jest dobrym odzwierciedleniem warunków glebowych, topograficznych i klimatycznych panujących na danym terenie.

Na terenie gminy Pisz wyraźnie zaznacza się stosunkowo duży udział gruntów leśnych, które stanowią niemal ½ powierzchni gminy, tj. 28 867,20 ha – lesistość 45,6% (wskaźnik dla: Polski 29,4%, województwa warmińsko-mazurskiego 31,0%, powiatu piskiego 48,8%). Struktura własności gruntów leśnych w gminie jest następująca:

- prywatne – 683,00 ha,
- publiczne – 28184,20 ha, w tym publiczne będące własnością gminy – 73,40 ha.

Na rozległych równinach sandrowych na zachód od Pisy, dominującym potencjalnym zbiorowiskiem roślinnym jest subborealna odmiana kontynentalnego *boru świętego*, związana z ubogimi bielicowymi glebami piaszczystymi i niskim poziomem wód gruntowych. Podstawowym gatunkiem jest tutaj sosna, a istotną domieszkę stanowi świerk. Większe obszary zajęte przez siedliska tego typu występują również na południowym brzegu jez. Roś. Ogółem siedliska borów sosnowych zajmują ok. 40% powierzchni lądowej gminy.

Nieco żyzniejsze mineralne siedliska, zwykle o suchych gruboziarnistych glebach brunatnych lub skrytobelicowych, zajmują *bory mieszane* sosnowo-dębowo-swierkowe. Pokrywają one 25% powierzchni lądowej, przede wszystkim na terenach morenowych na wschód od Pisy.

Duże połacie gminy (25%) to siedliska typowe dla *łęgów olszowo-jesionowych*, charakterystyczne dla obszarów o wysokim poziomie wolno płynących wód gruntowych, z lekko zabagnionymi glebami mułowo-glejowymi, murszowo-mineralnymi i mułowo-murszowymi. Położone są z reguły wzdłuż wolno płynących cieków wodnych. Na obszarze gminy występują w pobliżu niemal wszystkich większych cieków a największe zwarte obszary tworzą w zlewniach Turośli i Rudnej, Piszej Wody i Szparki oraz pomiędzy jez. Białoławki i jez. Roś. Innym istotnym składnikiem potencjalnej roślinności są *olisy*, w których dominantem jest olsza czarna. Są to obszary o różnej żyzności gleb torfowych lub torfowo-mineralnych, okresowo podtapiane w wyniku

podnoszenia się poziomu stagnujących wód gruntowych. Takie siedliska występują przede wszystkim nad jeziorami o płaskich zatorfionych brzegach (zachodnia część J. Roś, jeziora Białoławki Kocioł i Pogubie Wielkie), zajmując ok. 7% powierzchni gminy.

Wśród naturalnych zbiorowisk klimaksowych terenu gminy Pisz należy wymienić ponadto borealne *świerczyny niżowe*, zdominowane przez świerk z domieszką dębu, osiki i brzozy, których siedliska występują w rozproszonym na w zagłębieniach terenu, wilgotnych kwaśnych piaszczystych glebach glejobielicowych na zachód od Pisy, oraz *bory bagienne*, typowe dla bezodpływowych terenów o gleb torfowych, stanowiące ostatnie stadium sukcesji torfowisk wysokich.

Na uwagę zasługuje znikomy zasięg siedlisk charakterystycznych dla *grądów*, w których dominują lipa, dąb i grab. Siedliska takie, charakteryzujące się dość dużą żyznością gleb (gliniaste, pyłowe, piaszczysto-gliniaste gleby brunatne i pyłowe), pokrywają zaledwie 1% ogółu powierzchni lądowej gminy.

Z powyższego wynika, że warunki naturalne gminy Pisz nie sprzyjają intensywnej gospodarce człowieka. Nawiązują one wyraźnie do warunków typowych dla obszarów o klimacie kontynentalnym, przy czym większość gminy to obszary typowe dla ubogich i niezbyt żyznych siedlisk a znaczną część gminy zajmują siedliska silnie podmokłe.

B.10 Aktualne użytkowanie ziemi

Obecny sposób zagospodarowania obszaru planistycznego jest silnie związany z lokalnymi warunkami naturalnymi. I tak, najślabsze gleby sandrowe są niemal całkowicie zalesione, przy czym lesistość obszaru na zachód od Pisy i Kanału Jeglińskiego wynosi około 80%. Większe tereny leśne poza kompleksem Puszczy Piskiej to przede wszystkim piaszczyste tereny pomiędzy jez. Roś, Łupkami i Kotłem, olsy na półwyspie Ostrów oraz sosnowe i mieszane bory pomiędzy Zdorami a jez. Kocioł. Udział lasów w użytkowaniu gruntów wynosi około 48% i jest znacznie wyższy niż lesistość Polski (28%).

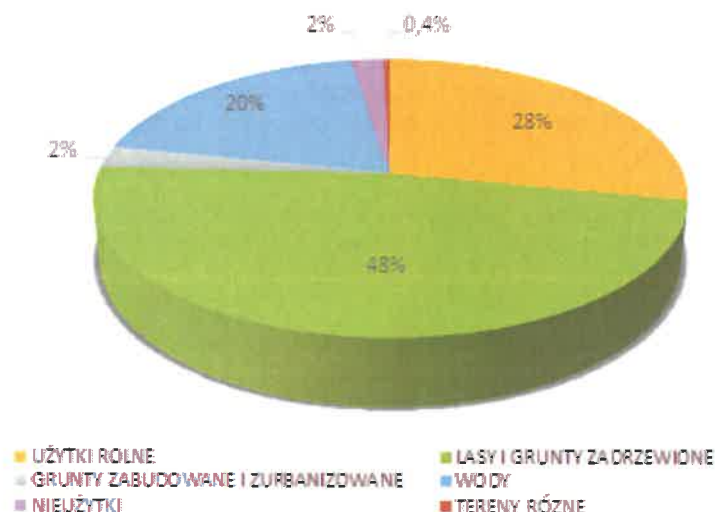
Zatorfione obszary zastoiskowe i doliny rzeczne (siedliska łąkowe i olsowe) zostały w ogromnej większości zmeliorowane i użytkowane są jako trwałe użytki zielone. Żyźniejsze gleby mineralne morenowych „wysp” nad jez. Śniardwy oraz moreny dennej na południowym-wschodzie gminy to obszary zdominowane obecnie przez grunty orne. Ogółem użytki rolne zajmują 28% powierzchni gminy.

Bardzo duży udział w ogólnej powierzchni gminy mają wody powierzchniowe, zajmujące 20% powierzchni. W Regionie WJM wyższy udział wód mają jedynie gminy Giżycko i Mikołajki. Około 60% wód na terenie gminy to wody jeziora Śniardwy.

Pozostałe tereny (zurbanizowane, nieużytki i tereny różne) stanowią niespełna 5% całkowitej powierzchni gminy Pisz. Wśród nich znajduje się zabudowa miejska Pisz. Miasto położone jest w centralnej części gminy i stanowi ok. 1,5% powierzchni gminy (obszar w granicach administracyjnych miasta).

Ogólny pogląd na aktualne użytkowanie ziemi w obszarze planistycznym daje poniższy wykres

Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Pisz:

użytki rolne	17.774 ha,
las i grunty zadrzewione i zakrzaczone	30.332 ha,
grunty zabudowane i zurbanizowane	1.478 ha,
wody	12.317 ha,
nieużytki	1.347 ha,
tereny różne	232 ha.

Z powyższego opisu wynika, że obszar planistyczny należy do terenów, na których presja antropogeniczna jest bardzo niska. Ponad dwie trzecie obszaru zajmują ekosystemy użytkowane ekstensywnie i są zbliżone do naturalnych lasy, jeziora, nieużytki). W rzeczywistości znaczna część łąk podlega również stopniowym procesom denaturalizacji.

B.11 Własność nieruchomości

Na terenie wiejskim gminy, własność gruntów zdominowana jest przez własność Skarbu Państwa, w którego władaniu pozostaje 75% obszaru, z czego 49% przypada na grunty Lasów Państwowych, 19% to wody i 7% to grunty we władaniu Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Grunty KOWR skupiają się głównie na ścianie wschodniej w okolicach Borek, Turowa, Kotła Dużego, Lisek i Babrost. Grunty te są dzierżawione przez osoby fizyczne i planowane jest ich sprzedanie. Drugą grupą władających są osoby fizyczne – głównie indywidualne gospodarstwa rolne. Grunty komunalne na terenie gminy (1,1%) to przede wszystkim przylegający do miasta obszar pomiędzy ul. Warszawską a Pisą, tereny wyrobisk i byłego wysypiska w Kotle Dużym. Inne grunty, to grunty prywatne, od lat nieużytkowane lub użytkowane w sposób rekreacyjny m.in. w Karwiku, Pilchach, Szczechach Małych, Kociołku Szlacheckim, Łysoniach, Rostkach, Kwiku, Zdorach.

W mieście dominują grunty komunalne, będące w wyłącznym władaniu gminy (45%), rozciągające się na większości obszarów niezabudowanych w lewobrzeżnej części miasta. Grunty Skarbu Państwa skupiają się niemal wyłącznie na prawym brzegu Pisy, gdzie dominują nad komunalnymi. Na osiedlach mieszkaniowych zabudowie w jednorodzinnej widać postępującą prywatyzację gruntów, które uprzednio były gruntami gminnymi.

Strukturę własności gruntów na terenie gminy Pisz przedstawiają poniższe Tabele 5 i 6:

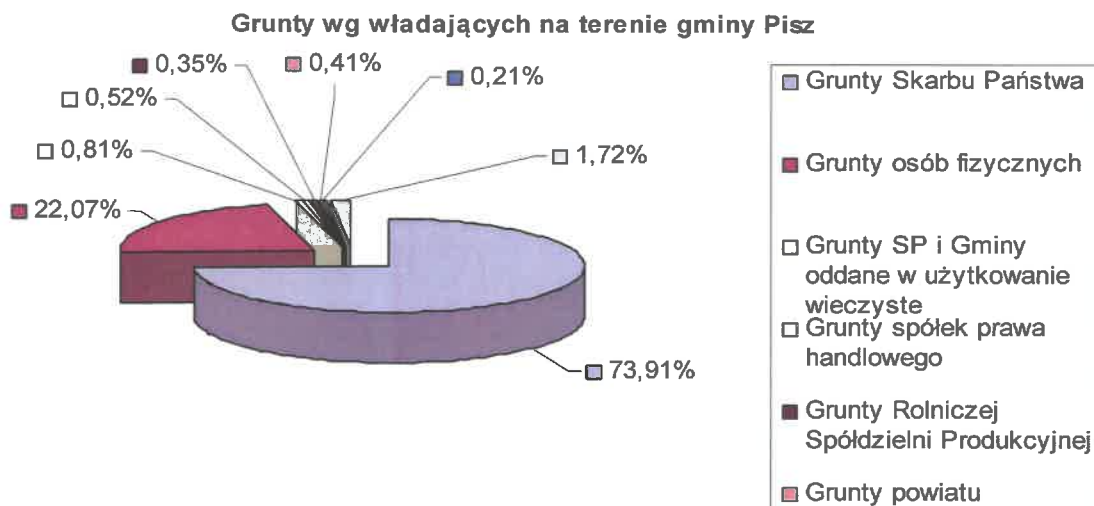
Tabela 5. Teren wiejski gminy Pisz

Grunty według władających	Pow. w ha	Udział w %
Grunty Skarbu Państwa	46.830	75,0
Grunty osób fizycznych	13.781	22,1
Grunty Skarbu Państwa i Gminy oddane w użytkowanie wieczyste	341	0,5
Grunty spółek prawa handlowego	330	0,5
Grunty Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej	220	0,3
Grunty powiatu	219	0,3
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	117	0,2
Grunty Gminy	638	1,1
RAZEM	62.476	100,0

Tabela 6. Miasto Pisz

Grunty według władających	Pow. w ha	Udział w %
Grunty Skarbu Państwa	87	8,7
Grunty osób fizycznych	231	23,0
Grunty Skarbu Państwa i Gminy oddane w użytkowanie wieczyste	175	17,4
Grunty powiatu	44	4,4
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	15	1,5
Grunty Gminy	452	45,0
RAZEM	1004	100,0

C. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE I KULTUROWE

C.1 Rys historyczny regionu

Historia jest równie ważnym jak teraźniejszość czynnikiem kształtującym charakter kulturowy danej ziemi i jej mieszkańców. Ziemia Piska została zaludniona kilka tysięcy lat temu. W ciągu ostatniego tysiąclecia była świadkiem współistnienia i ścierania się różnych narodów, przy czym niemal przez cały czas, z racji niezbyt korzystnych dla rozwoju osadnictwa warunków, a w dawnych czasach – nawet niedostępności, stanowiła obszar marginalny z punktu widzenia gospodarki, a dość ważny pod względem strategicznym. To spowodowało, że zarówno miasto jak i okolice były na przestrzeni wieków wielokrotnie pustoszone i niszczone, czego efektem jest między innymi zachowanie się bardzo niewielu materialnych dóbr kultury. Co więcej, kilkakrotnie dochodziło tu w wyniku wojen, planowych działań pacyfikacyjnych i czystek, bądź też epidemii, do niemal całkowitego wyludnienia i następnie kolonizacji.

Kluczowe daty w historii Ziemi Piskiej przedstawia poniższe kalendarium.

- 8500-4500 lat p.n.e. – mezolit – najstarsze ślady bytowania człowieka
- Wiek XII/XIII – upadek bałtyckiego plemienia Galindów i wyludnienie ziemi piskiej, m.in. w wyniku walk z rycerstwem mazowieckim
- II połowa XIII wieku – na ziemię piska docierają Krzyżacy
- XIV wiek – walki krzyżacko – litewskie, wielokrotne najazdy Litwinów
- 1345 – Powstaje drewniany zamek krzyżacki w Pisz
- 1376 – Po spaleniu zamku drewnianego w Pisz powstaje zamek murowany
- 1422 – pokój melneński ustala granicę pomiędzy państwem krzyżackim a Litwą i Polską, co daje impuls do rozwoju zorganizowanego osadnictwa. Wśród osadników dominują przybysze z Mazowsza.
- 1440 – powstaje Związek Pruski, założony dla obrony interesów mieszkańców Państwa Zakonnego
- 1454-1466 – powstanie zbrojne Związku Pruskiego i wojna 13-letnia z Polską, wspierającą powstańców.
- 1466 – Pokój toruński, w wyniku którego państwo krzyżackie a wraz z nim Pisz, staje się lennem polskim. Dalszy rozwój osadnictwa.
- 1519-1525 – ostatnia wojna polsko-krzyżacka. Zdobyćcie zamku piskiego przez wojska polskie i czeskie. Hołd pruski i sekularyzacja. Prusy, pozostając polskim lennem, przechodzą na protestantyzm.
- 1645 – Pisz otrzymuje prawa miejskie
- 1656-1657 – wojna polsko-szwedzka. Prusy popierają Szwecję, co doprowadza do dwukrotnego najazdu sprzymierzonych z Polską Tatarów. Zamku nie zdobyto, lecz miasto i okolice zostały spustoszone. Najazd i zaraza koni i bydła prowadzi do upadku gospodarczego i częściowego wyludnienia.
- II połowa XVII w – w Pisz i okolicach osiedlają się wypędzeni z Polski arianie
- 1682 – pożar niszczy zamek i prawie całe miasto
- 1684 – odbudowa zamku w Pisz
- 1698 – w Pisz przebywa na łowach król Polski August II, który wyraża zgodę na koronację władcy Prus, Fryderyka.
- 1700-1721 – wojna północna. Pisz i okolice ponownie znajdują się w strefie przemarszów wojsk

- powstaje Królestwo Pruskie
- 1709-1711 – epidemia dżumy dziesiątkuje ludność. Z 1200 mieszkańców miasta przy życiu pozostaje jedynie 14
- XVIII wiek – osadnictwo szkatułkowe na terenach puszczańskich
- 1757-1763 – wojna siedmioletnia. Pisz, jak całe Prusy, przez cztery lata znajduje się pod okupacją rosyjską
- II połowa XVIII wieku – budowa kanałów łączących Wielkie Jeziora Mazurskie
- Początek XIX wieku – wojny napoleońskie. Miasto i okolice ponoszą ciężkie straty
- II połowa XIX w – ożywienie gospodarcze. Po przebudowie kanałów z Węgorzowa do Pisza przy pływa pierwszy statek parowy „Masovia”. Rozwija się kolej i sieć dróg. Stopniowe nasilenie się procesów germanizacji. Eliminacja języka polskiego ze szkół i kościołów.
- 1914 – 1918 – I wojna światowa. Miasto dwukrotnie zajmowane przez Rosjan i odbijane przez wojska niemieckie w czasie tzw. bitew mazurskich 1914/1915 r.
- 1920 – plebiscyt, przesądzający o pozostaniu Pisza w Niemczech
- okres międzywojenny – rozwój turystyki, represje wobec ludności polskojęzycznej
- 1939 – w przededniu wojny Pisz liczył 6154 mieszkańców
- 1944/1945 – przymusowa ewakuacja znacznej części ludności na zachód
- 1945 – zajęcie Pisza przez wojska radzieckie. Zniszczenia wojenne sięgają 75% miasta. W Piszcu pozostaje 230 mieszkańców. W mniejszym stopniu wyludnione w wyniku przesiedlenia zostały wsie.
- 1945-1950 – opuszczone miasto i okolice zasiedlają przesiedleńcy ze wschodniej i centralnej Polski. Po pięciu latach ludność miasta wzrasta do 5000 a powiatu – z 12 000 do 25 000 mieszkańców.

C.2 Rozwój sieci osadniczej na terenie gminy Pisz

Najstarsze znane ślady osadnictwa człowieka na terenach gminy Pisz pochodzą z okresu mezolitu. Znaleźiska archeologiczne świadczą, że od czasów prehistorycznych do wczesnego średniowiecza osady ludzkie powstawały głównie w miejscach dogodnie położonych pod względem komunikacyjnym oraz o walorach obronnych, a więc przede wszystkim **nad wodami, wśród bagien itp.** W pewnym stopniu o rozmieszczeniu siedzib ludzkich decydowała również żyzność gleb, stąd większe skupienie znalezisk archeologicznych we wschodniej części gminy. Do najchętniej zasiedlanych okolic należały wyspy i wschodnie brzegi jeziora Śniardwy (okolice dzisiejszych Zdor i Kwiku), tereny wokół zachodniego krańca jez. Roś (m.in. dzisiejszy Pisz) oraz południowo – wschodnia część gminy.

Podbój Galindii przez Krzyżaków w znacznym stopniu zniszczył dotychczasową sieć osadniczą. Założenie zamku w Piszcu w 1345 r. podyktowane było przede wszystkim względami obronnymi. Przez ponad osiemdziesiąt lat nie prowadzono w zasadzie zorganizowanej akcji osadniczej. Dopiero w 1428 r. powstała najstarsza do dziś istniejąca wieś – Liski. Do końca XV wieku powstały wsie wzdłuż wschodniej granicy dzisiejszej gminy. Zajęte zostały przede wszystkim najżyźniejsze tereny morenowe na południowym wschodzie. W ciągu następnego stulecia założono pozostałe do dziś istniejące wsie na wschód od Pisy, a także wieś Snopki na zachód od Pisza. Na terenie dzisiejszej Puszczy Piskiej istniała w zasadzie tylko jedna stała osada Jaśkowo, związana z wydobywaniem rudy darniowej i kuźnią. Wiek XVII to okres pewnej stagnacji w rozwoju sieci osadniczej – powstały wtedy wsie Maldanin i Wąglik w pobliżu Pisza oraz osady Jabłoń, Wiartel Mały i Wielki Las na terenie Puszczy Piskiej. W następnym stuleciu założono wszystkie istniejące do dziś wsie na południowo-zachodnich krańcach gminy (między Cisną a Zdunowem) oraz większość wsi leśnych. Kształtowanie zasadniczej struktury współczesnej sieci osadniczej zakończyło się na początku XIX w, kiedy to powstały osady puszczańskie Uściany i Anuszewo oraz wieś Karwik nad j. Seksty.

Centralne funkcje administracyjne i usługowe od początku pełnił Pisz. Pozostałe miejscowości na przestrzeni wieków pełniły co najwyżej funkcje wspomagające wobec ośrodka miejskiego. Obecnie do wsi, w których występuje większe nagromadzenie funkcji poza rolniczą i turystyczną, należą: Snopki, Maldanin, Szczechy Wielkie, Zdory, Rostki, Kocioł Duży, Stare Guty, Liski, Borki, Jeże, Pogubie Średnie, Wielki Las, Turośl, Hejdyk, Wiartel.

C.3 Stan zachowania zabytków kultury

Na terenie miasta i gminy Pisz zachowało się stosunkowo mało obiektów zabytkowych.

Tabela 7. Miasto Pisz. Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków i wpisanych do rejestru zabytków.

Lp.	Obiekt zabytkowy Czas powstania, okresy przebudowy, stopień zachowania	Nr w wykazie	Nr w rejestrze zabytków	Nr działki	Własność
1.	Pisz, ruiny zamku, mur., XV-XVIII w.	147/1961	~~A-525~~ A 473 z 05.09.1958	371/2; 370/3; 375/5 372/9	komunalna
2.	Pisz, kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki p.w. Jana Chrzciciela, mur- szach., K. XVIII w. wieża 1737-1739 r. /karta/	148/1961	~~A-1155 z~~ ~~11.05.~~ ~~1968~~ A 472 05.09.1958	384	wyznaniowa
3.	Pisz, kaplica cmentarna, na cmentarzu ewangelickim ul. Dworcowa, mur., pocz. XX w.	149/1961	~~A-523 z~~ 23.07.1986	192/5	komunalna
4.	Założenie urbanistyczne starego miasta Pisz oraz obszar 50-100 m. poza granicami starego miasta oraz zabudowa	-	A-471 05.09.1958	-	-
5.	Część układu urbanistycznego Pisz	-	A-471 14.03.1980	-	-
6.	Pisz, ul. Lipowa, dom nr 5, mur. pocz. XX w.	150/1961		415/1	państwowa
7.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 1, mur. pocz. XX w.	151/1961	A 4331 z 20.05.2005	423/2	współwłasność
8.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 2, mur. pocz. XX w.	152/1961	A 4339 z 20.05.2005	423/2	współwłasność
9.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 6, mur., XIX w. /karta/	153/1961	A 3176 z 18.07.1991	429/8; 429/9	prywatna
10.	Pisz, budynek dawnego Ratusza, Pl. Daszyńskiego 7, mur. pocz. XX w. /karta/	154/1961	A 4335 z 20.05.2005	431	komunalna
11.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 8, mur., pocz. XX w.	155/1961	A 4334 z 20.05.2005	414/9	współwłasność
12.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 9, mur. pocz. XX w.	156/1961	A 4333 z 20.05.2005	414/11	współwłasność
13.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 13b, mur., ok. 1930 r..	157/1961		409	wyznaniowa
14.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 14, mur., 1909 r.	158/1961	A 4332 z 12.05.2005	262/2	współwłasność
15.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 2, mur. pocz. XX w.	159/1961	A 4337 z 20.05.2005	414/13	współwłasność
16.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 4, mur. pocz. XX w.	160/1961	A 4338 z 20.05.2005	419/1	współwłasność
17.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 8, mur., XVIII/XIX w. /karta/	161/1961	A 122 z 28.09.1953	463/3	komunalna
18.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 12, mur. pocz. XX w.	162/1961	A 471 z 05.09.1958	465/1	państwowa
19.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 13, mur. pocz. XX w.	-	A 471 z 05.09.1958	-	-
20.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 15, mur. pocz. XX w.	-	A 471 z 05.09.1958	-	-
21.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 17, mur. pocz. XX w.	-	A 471 z 05.09.1958	-	-
22.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 18, mur. pocz. XX w.	165/1961	A 471 z 05.09.1958	472	prywatna
23.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 24, mur. pocz. XX w.	166/1961		1419/2	współwłasność
24.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 29	-	A 120 z 28.09.1953	1419/2	współwłasność
25.	Pisz, ul. Warszawska dom nr 5, mur. pocz. XX w.	168/1961		502/9	komunalna
26.	Pisz, ul. Wojska Polskiego 2, mur. pocz. XX w.	169/1961	A 4336 z 20.05.2005	423/1	współwłasność
27.	Pisz, ul. Wyzwolenia dom nr 1, mur. 2 poł. XX w.	170/1961	A 4328 z 20.05.2005	426	współwłasność

28.	Pisz, ul. Wyzwolenia dom nr 2, mur. 2 poł. XX w.	171/1961	A 4329 z 20.05.2005	427	współwłasność
29.	Pisz, ul. Wyzwolenia dom nr 3, mur. 2 poł. XX w.	172/1961	A 4330 z 20.05.2005	428	współwłasność
30.	Pisz, ul. Wyzwolenia dom nr 4, mur. 2 poł. XX w.	173/1961	A 4327 z 20.05.2005	425	współwłasność
31.	Pisz, budynek przemysłowy tzw. baszta, mur. pocz. XX w.	174/1961		183/2	prywatna
32.	Pisz, szkoła ul. Klementowskiego nr 2, mur. pocz. XX w.	175/1961		200/2	komunalna
33.	Pisz, Johannishöhe wzgórze Jana teatr leśny, mur. pocz. XX w.	176/1961		518/1; 347/1	współwłasność
34.	Pisz, ul. Gdańska 11 wieża wodna, mur., pocz. XX w.	177/1961	A 4445 z 04.01.2007	323/2	komunalna
35.	Pisz, budynek administracyjny w zespole wodociągów, ul. Gdańska 11, mur., pocz. XX w.	178/1961		323/2	komunalna
36.	Pisz, dom w zespole przemysłowo-magazynowo-mieszkalnym, ul. Dworcowa nr 4, XIX/XX w. /karta/	179/1961	A 3895-z 30.05.2005 A 3894 z 30.05.1996	352	komunalna
37.	Pisz, magazyn w zespole przemysłowo-magazynowo-mieszkalnym, ul. Dworcowa 6A, XIX/XX w.	180/1961	A 3895-z 20.05.2005 A 3894 z 30.05.1996	352/4	komunalna
38.	Pisz, magazyn w zespole przemysłowo-magazynowo-mieszkalnym, XIX/XX w. /karta/	181/1961	A 3895-z 20.05.2005 A 3894 z 30.05.1996	349/58; 350/21	prywatna
39.	Pisz, ul. Dworcowa dom nr 19, b. kolejowy, mur. pocz. XX w.	183/1961		142/4	państwowa
40.	Pisz, ul. Dworcowa dom nr 19a, b. kolejowy mur. pocz. XX w.	182/1961		142/5	państwowa
41.	Pisz, ul. Dworcowa nr 19a, b. kolejowy gosp. mur. pocz. XX w.	184/1961		142/5	państwowa
42.	Pisz, ul. Wąglika, wieża wodna w zespole dworca kolejowego, l. 30. XX w.	185/1961	A 4515 z 23.10.2008	142/42	państwowa
43.	Pisz, nastawnia wschodnia w zespole dworca kolejowego, mur. pocz. XX w.	186/1961		142/61	państwowa
44.	Pisz, nastawnia zachodnia w zespole dworca kolejowego, mur. pocz. XX w.	187/1961		142/61	państwowa
45.	Pisz, budynek stacji pomp w zespole dworca kolejowego, mur. pocz. XX w.	188/1961		142/43	państwowa
46.	Pisz, cmentarz żołnierzy rosyjskich z I wojny światowej, 1915 r. /karta/	189/1961		142/61	państwowa
47.	Pisz, dawny cmentarz komunalny, 1876 r. /karta/	190/1961	A 1700 z 23.07.1986	192/5	komunalna
48.	Pisz /na Snopki po pn str./, mogiła żołnierska, 1914-1915	191/1961		1012	prywatna
49.	Pisz, cmentarz żołnierzy radzieckich, pocz. XX w. /karta/	192/1961		189	komunalna
50.	Pisz, cmentarz żydowski,	193/1961		528	komunalna
51.	Pisz, schron bojowy, typu 502, żelbetowy, 1941 r.	195/1961	A 4479 z 08.10.2007	136/17	państwowa
52.	Pisz, schron bojowy, typu 107a, żelbetowy, 1941 r.	196/1961	A 4469 z 29.06.2007	16/20	prywatna
53.	Pisz, stanowisko ckm, 1941 r.	197/1961		1380/1	państwowa
54.	Pisz, schron bierny, typu PAK-U, żelbetowy, 1941 r. ze stanowiskiem ckm	198/1961		136/1	państwowa
55.	Pisz, schron bierny, typu PAK-U, żelbetowy, 1941 r.	199/1961		38	państwowa
56.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	200/1961		1370/4	państwowa
57.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	201/1961		194/15	prywatna

58.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	202/1961		125	prywatna
59.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	203/1961		1377	państwowa
60.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	204/1961		1380/1	państwowa
61.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	205/1961		136/1	państwowa
62.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	206/1961		136/1	państwowa
63.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	207/1961		136/1	państwowa
64.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	208/1961		1382/9	państwowa
65.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	209/1961		247	prywatna
66.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	210/1961		148/33	prywatna
67.	Pisz, schron bierny, typu Gru-U, żelbetowy, 1941 r.	211/1961		563	prywatna

Tabela 8. przedstawia obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków na terenie gminy Pisz i wpisane do rejestru zabytków, objęte ochroną konserwatorską na podstawie obowiązujących przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Tabela 8. Gmina Pisz. Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Lp.	Obiekt zabytkowy Czas powstania, okresy przebudowy, stopień zachowania	Nr w wykazie	Nr w rejestrze zabytków	Nr działki	Własność
1.	Anuszewo, dom nr 5, drewn., okres międzywojenny	2/1961		18/1	prywatna
2.	Anuszewo, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	3/1961		302/1	państwowa
3.	Babrosty, budynek szkoły, mur., pocz. XX w.	4/1961		14/4; 14/5	prywatna
4.	Babrosty, mogiła żołnierzy rosyjskich z I wojny światowej, 1915 r. /karta/	5/1961		59/1	państwowa
5.	Babrosty, cmentarz ewangelicki	6/1961		64/2	państwowa
6.	Bogumiły, budynek szkolny w zespole szkoły, mur., pocz. XX w.	7/1961		109/1	prywatna
7.	Bogumiły, budynek gosp. w zespole szkoły, mur., pocz. XX w.	8/1961		109/1	prywatna
8.	Bogumiły, cmentarz ewangelicki, XIX/XX w. /karta/	9/1961		5	komunalna
9.	Borki-Wilki, cmentarz ewangelicki, XIX w.	10/1961		129/6	państwowa
10.	Borki-Wilki, cmentarz ewangelicki, XIX w.	357/1961		41/2	państwowa
11.	Borki PGR, park dworski, XIX/XX w.	11/1961	A 3204 3202 z 04.11.1991	14/110	komunalna
12.	Ciesina, budynek szkolny w zespole szkoły, mur., pocz. XX w.	12/1961		28/1	komunalna
13.	Ciesina, budynek gosp. w zespole szkoły, mur., pocz. XX w.	13/1961		28/1	komunalna
14.	Ciesina, cmentarz ewangelicki,	14/1961		19/5; 19/1	komunalna
15.	Czarci Ostrów, Fort Lyck, budowla ziemna z pozostałościami fundamentów budowli k. XVIII w.	15/1961	A 4311 z 08.11.2004	423/4	państwowa
16.	Czarny Róg, mogiła	358/1961		345	państwowa
17.	Dłutowo, cmentarz wojenny, 1914-1915 /karta/	16/1961		122	komunalna
18.	Dłutowo (Jeże), cmentarz ewangelicki, 1914-1915	17/1961	A 522 1695 z 23.07.1986	157/2	komunalna
19.	Dziadki, cmentarz ewangelicki, rodzinny, I ćw. XX w. /karta/	18/1961		21/2	komunalna
20.	Dziadowo (Wróbel), cmentarz ewangelicki, XIX w.	19/1961		117/3	państwowa
21.	Hejdyk, szkoła mur., pocz. XX w.	26/1961		93	prywatna
22.	Hejdyk, dom nr 3, drewn., okres międzywojenny	27/1961		70/1	prywatna
23.	Hejdyk, dom nr 5, drewn., okres międzywojenny	28/1961		95/3	prywatna

24.	Hejdyk, dom nr 5a, drew., okres międzywojenny	29/1961		68	prywatna
25.	Hejdyk, dom nr 9, drew., okres międzywojenny	30/1961		66/3	prywatna
26.	Hejdyk, dom nr 12, drew., okres międzywojenny	31/1961		64	prywatna
27.	Hejdyk, dom nr 13, drew., okres międzywojenny	32/1961		89	prywatna
28.	Hejdyk, dom nr 17, drew., okres międzywojenny	33/1961		24/2	prywatna
29.	Hejdyk, dom nr 18, drew., okres międzywojenny	34/1961		55/1	prywatna
30.	Hejdyk, dom nr 19, drew., okres międzywojenny	35/1961		56	prywatna
31.	Hejdyk, dom nr 20, drew., okres międzywojenny	36/1961		86/1	prywatna
32.	Hejdyk, dom nr 22, drew., okres międzywojenny	37/1961		51	prywatna
33.	Hejdyk, dom nr 24, drew., okres międzywojenny	38/1961		82/4	prywatna
34.	Hejdyk, dom nr 27, drew., okres międzywojenny	39/1961		27	prywatna
35.	Hejdyk, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	40/1961		1358/1	państwowa
36.	Imionek, dwór w zespole dworskim, mur., XIX/XX w. /karta/	41/1961	A-1652-z 12.03.1983	194/2; 194/3; 194/1	prywatna
37.	Imionek, stajnia w zespole dworskim, mur., XIX/XX w. /karta/	42/1961	A-1652-z 12.03.1983	194/15	prywatna
38.	Imionek, obora w zespole dworskim, mur., XIX/XX w. /karta/	360/1961		194/15	prywatna
39.	Imionek, stodoła w zespole dworskim, drew., XIX/XX w. /karta/	43/1961	A-1652-z 12.03.1983	194/15	prywatna
40.	Imionek, park w zespole dworskim, XIX/XX w.	44/1961	A-1652-z 12.03.1983	194/15	prywatna
41.	Imionek, Mauzoleum, mur., pocz. XX w.	45/1961	A 2595 z 11.01.1989	190	komunalna
42.	Imionek, cmentarz ewangelicki, mur., I poł. XX w. /karta/	46/1961	A 2595 z 11.01.1989	190	komunalna
43.	Jabłoń, cmentarz ewangelicki	361/1961		500/3	prywatna
44.	Jabłoń, mogiła żołnierska 1914-1915	377/1961		387/2	państwowa
45.	Jaśkowo, cmentarz ewangelicki, przed 1850 r. /karta/	47/1961		71	państwowa
46.	Jaśkowo, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	48/1961		5	komunalna
47.	Jeglin, cmentarz ewangelicki, I poł. XX w. /karta/	49/1961		79	komunalna
48.	Jeże, Kościół ewangelicki ob. rzymskokatolicki p.w. ŚŚ. Piotra i Pawła, mur., 1866 r. /karta/	50/1961	A 333 3033 z 27.03.1990	119/3	wyznaniowa
49.	Jeże, plebania /nr 5/ mur., pocz. XX w.	51/1961		119/8	prywatna
50.	Jeże, dom 23 mur., okres międzywojenny	52/1961		111	prywatna
51.	Jeże, cmentarz ewangelicki, pocz. XIX w. /karta/	53/1961		380	komunalna
52.	Jeże, mogiła wojenna żołnierzy rosyjskich, 1915 r.	65/1961		150/1	państwowa
53.	Jeże (zachód), schron bojowy typu 112a, żelbet, 1941 r.	55/1961		268	państwowa
54.	Jeże (zachód), schron bojowy typu 501, żelbet, 1941 r.	56/1961		259/1	państwowa
55.	Jeże (zachód), schron bojowy typu 501, żelbet, 1941 r.	57/1961		275	państwowa
56.	Jeże (zachód), schron bojowy typu 504, żelbet, 1941 r.	58/1961		247	państwowa
57.	Jeże (wschód - pozycja Galindy), schron bojowy typu 105d, żelbet, 1941 r.	59/1961		152/8	państwowa
58.	Jeże (wschód - pozycja Galindy), schron bojowy typu 105d, żelbet, 1941 r.	60/1961		152	prywatna
59.	Jeże (wschód - pozycja Galindy), schron bojowy typu 105d, żelbet, 1941 r.	61/1961		153/7	prywatna
60.	Jeże (wschód - pozycja Galindy), schron bojowy typu 113d, żelbet, 1941 r.	62/1961		153/3	prywatna
61.	Jeże (wschód - pozycja Galindy), schron bierny typu PAK-U, żelbet, 1941 r.	63/1961		376/1	prywatna
62.	Jeże (wschód - pozycja Galindy), schron bierny typu G-Gr.-U, żelbet, 1941 r.	64/1961		46/1	państwowa
63.	Jeże (Dłutowo), stanowisko archeologiczne nr 9, osada i ślad osadnictwa, epoka kamienia, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, okres nowożytny	66/1961		13/3	prywatna
64.	Kałęczyn, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	74/1961		94	państwowa
65.	Kałęczyn, cmentarz ewangelicki, II poł. XIX w. /karta/	75/1961		95/1	państwowa
66.	Karwik, śluza w zespole śluzy, bet. pocz. XX w.	76/1961		132/2	państwowa
67.	Karwik, jaz w zespole śluzy, bet. pocz. XX w.	77/1961		132/2	państwowa

68.	Karwik, strażnica wodna w zespole śluzy mur. pocz. XX w.	78/1961		132/2	państwowa
69.	Karwik, maszynownia w zespole śluzy, mur. pocz. XX w.	79/1961		132/2	państwowa
70.	Karwik, budynek gosp. w zespole śluzy, mur. pocz. XX w.	80/1961		132/7	państwowa
71.	Karwik, budynek gosp. w zespole śluzy, mur. pocz. XX w.	81/1961		132/7	państwowa
72.	Karwik, dom nr 9, drew., XIX/XIX w. /karta/	82/1961		17/2	komunalna
73.	Karwik, dom nr 10, drew., k. XIX w. /karta/	83/1961		81/7	prywatna
74.	Karwik, dom nr 25, drew., k. XIX w. /karta/	84/1961		50/2	prywatna
75.	Karwik, dom nr 33, drew., k. XIX w. /karta/	85/1961		4/7	prywatna
76.	Karwik, dom nr 40, drew., k. XIX w. /karta/	86/1961		38/2	państwowa
77.	Karwik, cmentarz ewangelicki, II poł. XIX w. /karta/	87/1961		340/5	państwowa
78.	Karwik, mogiła wojenna, 1914-1915, przy kanale	362/1961		132/6	państwowa
79.	Karwik, mogiła wojenna, 1914-1915, w lesie	363/1961		1125/1	państwowa
80.	Karwik (Księżdówka), cmentarz ewangelicki, pocz. XX w.	364/1961		1142	państwowa
81.	Kocioł, dom nr 3, drew., pocz. XX w. /karta/	88/1961		154	prywatna
82.	Kocioł Duży, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	89/1961		184/4	komunalna
83.	Kocioł Duży, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	90/1961		116	państwowa
84.	Kocioł Duży, budynek szkolny w zespole szkoły, pocz. XX w	91/1961		64	komunalna
85.	Kocioł Duży, budynek gospodarczy w zespole szkoły, pocz. XX w	92/1961		63	komunalna
86.	Kociołek Szlachecki, kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki p.w. MB Gietrzwałdzkiej, mur., 1901-1905 r. /karta/	99/1961	A 2961 z 15.12.1989	145	wyznaniowa
87.	Kociołek Szlachecki, plebania w zespole kościoła ewangelickiego, mur., 1901-1905 r.	100/1961		124/2	państwowa
88.	Kociołek Szlachecki, dwór w zespole dworskim, mur., XIX w. /karta/	101/1961	A 1991 z 31.03.1987	127/36	prywatna
89.	Kociołek Szlachecki, stajnia w zespole dworskim, mur., XIX w. /karta/	102/1961	A 1991 z 31.03.1987	127/254	prywatna
90.	Kociołek Szlachecki, gorzelnia ob. magazyn w zespole dworskim, mur., XIX w. /karta/	103/1961	A 1991 z 31.03.1987	127/254	prywatna
91.	Kociołek Szlachecki, stodoła w zespole dworskim, mur., XIX w. /karta/	104/1961	A 1991 z 31.03.1987	127/254	prywatna
92.	Kociołek Szlachecki, park w zespole dworskim, mur., XIX w.	105/1961	A 1991 z 31.03.1987	127/25; 127/37; 127/36; 127/95; 127/258; 127/257; 127/93; 127/92; 127/91; 127/80	współwłasność
93.	Kociołek Szlachecki, cmentarz ewangelicki, II poł. XIX w. /karta/	106/1961		148/5; 124/1	wyznaniowa
94.	Kwik, budynek szkoły, pocz. XX w.	107/1961		127/5	prywatna
95.	Kwik, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	108/1961		31/1	państwowa
96.	Kulik, leśniczówka w zespole leśniczówki, mur., pocz. XX w.	112/1961		203/2	państwowa
97.	Kulik, b. mieszkalny w zespole leśniczówki, drew., pocz. XX w.	113/1961		203/2	państwowa
98.	Lipa Przednia, leśniczówka w zespole leśniczówki, pocz. XX w.	114/1961		2180/2	państwowa
99.	Lipa Przednia, budynek gospodarczy w zespole leśniczówki, pocz. XX w.	115/1961		2180/2	państwowa
100.	Lipa Przednia, cmentarz ewangelicki, XIX w.	116/1961		2180/1	państwowa
101.	Lipa Przednia, mogiła żołnierzy rosyjskich, 1914-1915.	365/1961		170/1	państwowa
102.	Lipa Tylina, leśniczówka w zespole leśniczówki, pocz. XX w.	117/1961		190/2	państwowa
103.	Lipa Tylina, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	118/1961		190/1	państwowa
104.	Liski, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	119/1961		9	komunalna
105.	Liski, dwie mogiły żołnierzy rosyjskich z I wojny światowej,	120/1961		170	państwowa

	1914-1915				
106.	Łupki, dwór w zespole dworsko-parkowym, ob. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, mur., ok. poł. XVIII w. przebudowany XIX i XX w. /karta/	123/1961	A 1982 z 31.03.1987	52/1	komunalna
107.	Łupki, gorzelnia w zespole dworsko-parkowym, ob. budynek mieszkalno-magazynowy, mur., 1 poł. XIX w. /karta/	124/1961	A 1982 z 31.03.1987	43/44	prywatna
108.	Łupki, stajnia w zespole dworsko-parkowym, ob. budynek mieszkalno-magazynowy, mur., 1 poł. XIX w. /karta/	125/1961	A 1982 z 31.03.1987	52/1	komunalna
109.	Łupki, park w zespole dworsko-parkowym, 1 poł. XIX w.	126/1961	A 1982 z 31.03.1987	52/1	komunalna
110.	Łupki, szkoła w zespole szkoły pocz. XX w. /karta/	127/1961		112/2	współwłasność
111.	Łupki, budynek gospodarczy w zespole szkoły /karta/	128/1961		112/3	współwłasność
112.	Łupki, cmentarz ewangelicki, II poł. XX w. /karta/	129/1961		176/1	komunalna
113.	Łysonie, cmentarz ewangelicki, XIX/XX w. /karta/	130/1961		20	komunalna
114.	Łysonie, cmentarz ewangelicki, I poł. XIX w. /karta/	131/1961		86	komunalna
115.	Maldanin, cmentarz ewangelicki, I poł. XIX w. /karta/	132/1961		123	komunalna
116.	Maszy, cmentarz ewangelicki, XX w. /karta/	133/1961		48	komunalna
117.	Maszy, stanowisko archeologiczne nr 1, ślad osadnictwa, mezolit	366/1961		172/4	państwowa
118.	Niedźwiedzie, cmentarz ewangelicki, XIX w.	134/1961		81/4	komunalna
119.	Niedźwiedzie, szkoła, pocz. XX w.	367/1961		119/8	prywatna
120.	Pietrzyki, cmentarz ewangelicki, XIX w.	141/1961		223	komunalna
121.	Paski, cmentarz ewangelicki, XX w.	368/1061		196	państwowa
122.	Pieczysko, cmentarz ewangelicki, XIX w.	369/1961		94/3	państwowa
123.	Pietrzyki Kolonia, cmentarz ewangelicki, XIX w.	143/1961		239	komunalna
124.	Pietrzyki Kolonia, stanowisko archeologiczne nr 1, ślad osadnictwa, epoka kamienia -mezolit	144/1961		69; 166/4; 170	prywatna
125.	Pilchy, dom nr 8, mur., pocz. XX w.	135/1961		94;95	prywatna
126.	Pilchy, dom nr 17, mur., pocz. XX w.	136/1961		175/1	prywatna
127.	Pilchy, szkoła w zespole szkoły, mur., pocz. XX w.	138/1961		81	państwowa
128.	Pilchy, b. gospodarczy w zespole szkoły, mur., pocz. XX w.	139/1961		81	państwowa
129.	Pilchy, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	140/1961		208	komunalna
130.	Piskorzewo /od Jeży/, cmentarz ewangelicki, XIX w.	145/1961		191/2	komunalna
131.	Piskorzewo /od Jeży/, mogiła rodziny Sulimów, po 1945 r.	146/1961		205	państwowa
132.	Pogobie Przednie (Pogubie Przednie), cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	217/1961		39/4	państwowa
133.	Pogobie Przednie (Pogubie Przednie), mogiła żołnierzy rosyjskich, 1914-1915	218/1961		39/4	państwowa
134.	Pogobie Średnie (Pogubie Średnie), szkoła 31, mur. pocz. XX w.	219/1961		94/1	prywatna
135.	Pogobie Średnie (Pogubie Średnie), cmentarz ewangelicki, I ćw. XX w. /karta/	220/1961		116/1	komunalna
136.	Pogobie Średnie (Pogubie Średnie), dom nr 45, drewn. okres międzywojenny.	221/1961		154/1	prywatna
137.	Pogobie Średnie (Pogubie Średnie), dom nr 47, drewn. okres międzywojenny.	222/1961		97/18	prywatna
138.	Pogobie Tylne (Pogubie Tylne), b. szkolny w zespole szkoły, mur., pocz. XX w.	223/1961		95/2	współwłasność
139.	Pogobie Tylne (Pogubie Tylne), dom nr 5, mur., okres międzywojenny	225/1961		55/1	prywatna
140.	Pogobie Tylne (Pogubie Tylne), cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	226/1961		170	komunalna
141.	Rakowo Piskie, budynek gospodarczy w zespole dworsko-parkowym, mur., XIX/XX w.	227/1961		17/47	komunalna
142.	Rakowo Piskie, park w zespole dworsko-parkowym, mur., XIX/XX w.	228/1961		17/47	komunalna
143.	Rakowo Piskie, cmentarz ewangelicki, I ćw. XX w. /karta/	229/1961		17/47	komunalna
144.	Rakowo Piskie, cmentarz ewangelicki, II poł. XIX w. /karta/	230/1961		25/2	prywatna
145.	Rakowo Piskie, cmentarz ewangelicki, II poł. XIX w. /karta/	231/1961		18/7	komunalna
146.	Rostki, dom nr 12, mur., pocz. XX w.	235/1961		133/1	prywatne

147.	Rostki, dom nr 18, mur., pocz. XX w.	236/1961		100/1	współwłasność
148.	Rostki, dom nr 38, mur., pocz. XX w.	237/1961		147; 148	prywatne
149.	Rostki, budynek szkolny w zespole szkoły, mur., pocz. XX w.	238/1961		170/3	komunalna
150.	Rostki, b. gosp. w zespole szkoły, mur., pocz. XX w.	239/1961		170/3	komunalna
151.	Rostki, cmentarz ewangelicki, I poł. XX w. /karta/	240/1961		311/2	państwowa
152.	Rybitwy, stanowisko archeologiczne nr 1, osada, późne średniowiecze	241/1961		20/2	państwowa
153.	Rybitwy, cmentarz ewangelicki, I poł. XX w.	242/1961		73/4	państwowa
154.	Snopki, dom nr 65 drew., XIX/XX w. /karta/	243/1961		65	prywatna
	Cmentarz ewangelicki w Pogobie Średnie	-	A 2601 z 11.01.1989	-	-
155.	Snopki, cmentarz wojenny, 1915 r.	244/1961	A-2603 z 11.01.1989 r.	346	komunalna
156.	Snopki, cmentarz ewangelicki, I poł. XX w.	245/1961		347	komunalna
157.	Stare Guty, dom w zespole stacji kolejowej, mur., pocz. XX w.	246/1961		51/1	państwowa
158.	Stare Guty, budynek gospodarczy w zespole stacji kolejowej, mur., pocz. XX w. ¹	247/1961		51/1	państwowa
159.	Stare Guty, budynek gospodarczy w zespole stacji kolejowej, mur., pocz. XX w. ²	248/1961		51/1	państwowa
160.	Stare Guty, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	249/1961		70/3	komunalna
161.	Uściany Stare, cmentarz ewangelicki, XIX w.	253/1961	A-2600 z 21.01.1989 r. 11.01.1989 r.	2262/9	państwowa
162.	Szasty, cmentarz ewangelicki, XX w.	371/1961		6/1	państwowa
163.	Szczechy Małe, cmentarz ewangelicki, I poł. XX w. /karta/	255/1961		4	komunalna
164.	Szeroki Bór Piski, schron sztabowy nr 1 /dwupoziomowy/ w Kwaterze Dowódcy Wojsk Lotniczych Hermanna Goeringa, żelbet, 1936-1941	256/1961		1192; 1193	państwowa
165.	Szeroki Bór Piski, schron sztabowy nr 2 /jednopoziomowy/ w Kwaterze Dowódcy Wojsk Lotniczych Hermanna Goeringa, żelbet, 1936-1941	257/1961		1192; 1193	państwowa
166.	Szeroki Bór Piski, schron sztabowy nr 3 /jednopoziomowy/ w Kwaterze Dowódcy Wojsk Lotniczych Hermanna Goeringa, żelbet, 1936-1941	258/1961		1192; 1193	państwowa
167.	Szeroki Bór Piski, schron sztabowy nr 4 /jednopoziomowy/ w Kwaterze Dowódcy Wojsk Lotniczych Hermanna Goeringa, żelbet, 1936-1941	259/1961		1192; 1193	państwowa
168.	Szeroki Bór Piski, schron sztabowy nr 5 /jednopoziomowy/ w Kwaterze Dowódcy Wojsk Lotniczych Hermanna Goeringa, żelbet, 1936-1941	260/1961		1192; 1193	państwowa
169.	Szeroki Bór Piski, schron sztabowy nr 6 /jednopoziomowy/ w Kwaterze Dowódcy Wojsk Lotniczych Hermanna Goeringa, żelbet, 1936-1941	261/1961		1192; 1193	państwowa
170.	Szeroki Bór Piski, schron sztabowy nr 7 /dwupoziomowy/ w Kwaterze Dowódcy Wojsk Lotniczych Hermanna Goeringa, żelbet, 1936-1941	262/1961		1192; 1193	państwowa
171.	Szeroki Bór Piski, schron sztabowy nr 8 /jednopoziomowy/ w Kwaterze Dowódcy Wojsk Lotniczych Hermanna Goeringa, żelbet, 1936-1941	263/1961		1192; 1193	państwowa
172.	Szeroki Bór Piski, elektrownia w Kwaterze Dowódcy Wojsk Lotniczych Hermanna Goeringa, żelbet, 1936-1941	264/1961		1192; 1193	państwowa
173.	Szeroki Bór Piski, kotłownia w Kwaterze Dowódcy Wojsk Lotniczych Hermanna Goeringa, żelbet, 1936-1941	265/1961		1192; 1193	państwowa
174.	Szeroki Bór Piski, ujęcie wody w Kwaterze Dowódcy Wojsk Lotniczych Hermanna Goeringa, żelbet, 1936-1941	266/1961		1192; 1193	państwowa

^{1,2,3} Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2023 r.

175.	Szparki, cmentarz ewangelicki, XIX/XX w. /karta/	267/1961		8/8	prywatna
176.	Trzonki, dworzec kolejowy, mur., pocz. XX w.	268/1961		307/1	prywatna
177.	Trzonki, cmentarz ewangelicki, I poł. XX w. /karta/	269/1961		49	komunalna
178.	Turośl, Kościół ewangelicki, ob. par. rzymskokatolickiej, p.w. MB Częstochowskiej, mur., 1848 r. /karta/	270/1961	A- 3035 z 27.03.1990 r	32/2	wyznaniowa
179.	Turośl, b. szkolny w zespole szkoły, mur. pocz. XX w.	271/1961		68/2	współwłasność
180.	Turośl, b. gosp. w zespole szkoły, mur. pocz. XX w.	272/1961		68/2	współwłasność
181.	Turośl, leśniczówka w zespole leśniczówki, pocz. XX w.	273/1961	A – 4264 z 6.11.2003 r.	1369/1	prywatna
182.	Turośl, b. gosp. w zespole leśniczówki, pocz. XX w.	274/1961	A – 4264 z 6.11.2003 r.	1369/1	prywatna
183.	Turośl, b. gosp. w zespole leśniczówki, pocz. XX w. ³	275/1961		1361/10	prywatna
184.	Turośl, cmentarz ewangelicki, rodzinny, /karta/	276/1961		1360/1	państwowa
185.	Turośl, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	277/1961		110	komunalna
186.	Turowo, cmentarz ewangelicki, XIX w.	278/1961		130/2	państwowa
187.	Uroczysko Wądołek /od Jeży/, cmentarz ewangelicki,	279/1961		243	państwowa
188.	Uroczysko Wolisko /od Jeży/, cmentarz ewangelicki,	280/1961		247	komunalna
189.	Uroczysko Wolisko /od Jeży/, cmentarz ewangelicki,	281/1961		259/1	państwowa
190.	Walddorf (Przerośl), cmentarz ewangelicki, XIX w.	372/1961		214/3	państwowa
191.	Wągliki, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	282/1961		20	komunalna
192.	Wiartel, b. szkolny w zespole szkoły, pocz. XX w.	283/1961		10/7	prywatna
193.	Wiartel, szkoła, b. gosp. w zespole szkoły, pocz. XX w.	284/1961		10/7	prywatna
194.	Wiartel, schron bojowy na jeden ckm, 1939 r.	389/1961		1234	państwowa
195.	Wiartel, cmentarz ewangelicki, XIX/XX w. /karta/	285/1961		3	wyznaniowa
196.	Wiartel Mały, cmentarz ewangelicki, I poł. XX w. /karta/	287/1961		13	komunalna
197.	Wiartel (skrzyżowanie), cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	286/1961		161/5	państwowa
198.	Wielki Las (Zielone), leśniczówka, mur., w zespole leśniczówki, pocz. XX w.	288/1961		226/9	państwowa
199.	Wielki Las (Zielone), b. gospodarczy, mur., w zespole leśniczówki, pocz. XX w.	289/1961		226/9	państwowa
200.	Wielki Las, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	292/1961		8/63	komunalna
201.	Wielki Las /Kulik/ cmentarz ewangelicki, XIX w.	293/1961		226/9	państwowa
202.	Zawady, cmentarz ewangelicki, I poł. XX w. /karta/	294/1961		145	komunalna
203.	Zdory, b. szkolny w zespole szkoły, pocz. XX w.	295/1961		121/2	prywatna
204.	Zdory, szkoła b. gosp. w zespole szkoły, pocz. XX w.	296/1961		121/2	prywatna
205.	Zdory, karczma /nr 37/	297/1961		209	współwłasność
206.	Zdory, cmentarz ewangelicki, I poł. XX w. /karta/	298/1961		159	komunalna
207.	Zdory, cmentarz ewangelicki, pocz. XX w. /karta/	299/1961		155	komunalna
208.	Zdunowo. b. szkolny w zespole szkoły, mur. pocz. XX w.	345/1961		156/2	prywatna
209.	Zdunowo. b. gosp. w zespole szkoły, mur. pocz. XX w.	346/1961		156/2	prywatna
210.	Zdunowo, b. karczmy w zespole karczmy, mur., pocz. XX w.	347/1961		348/7	prywatna
211.	Zdunowo, karczma b. gosp. w zespole karczmy mur., pocz. XX w.	348/1961		348/7	prywatna
212.	Zdunowo, cmentarz ewangelicki, I ćw. XX w. /karta/	349/1961		348/8	państwowa
213.	Zdunowo, cmentarz rodzinny, XX w.	375/1961		315/1	prywatna
214.	Zdunowo, dom nr 7, drewniany, okres międzywojenny	350/1961		515/1	prywatna
215.	Zdunowo, dom nr 10, drewniany, okres międzywojenny	351/1961		115	prywatna
216.	Zdunowo, dom nr 11, drewniany, okres międzywojenny	354/1961		170	prywatna
217.	Zdunowo, cmentarz ewangelicki, rodzinny	375/1961		314/1	państwowa
218.	Zimna, leśniczówka w zespole leśniczówki, mur., pocz. XX w. (Zdunowo 22)	352/1961		341/1	państwowa
219.	Zimna, b. gosp. w zespole leśniczówki, mur., pocz. XX w. (Zdunowo 22)	353/1961		341/1	państwowa
220.	Zimna, gajówka w zespole leśniczówki, mur., pocz. XX w.	355/1961		340/8; 340/9	współwłasność

221.	Zimna, b. gosp. w zespole leśniczówki, mur., pocz. XX w.	356/1961		340/8; 340/9	współwłasność
222.	Zimna, cmentarz ewangelicki, XIX w.	373/1961		41/2	państwowa
223.	Zimna, mogiła żołnierzy niemieckich, 1914-1915	374/1961		359/2	państwowa
224.	Jezioro Nicponek, cmentarz rodzinny, XX w.	376/1961		1173	państwowa

D. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

D.1 Aktualne rozmieszczenie ludności

Według stanu na 31.12.2014 r. obszar miasta i gminy Pisz zamieszkiwało 27 968 osób, to jest 44 osób/km². Przeciętna gęstość zaludnienia obszaru planistycznego jest więc niższa w stosunku do gęstości zaludnienia województwa warmińsko-mazurskiego (60 os/km²) i znacznie niższa od średniej krajowej (123os/km²).

W mieście Pisz mieszka 19562 osób, to jest 70% ludności całej gminy miejsko-wiejskiej. Przeciętna gęstość zaludnienia w granicach miasta Pisz wynosi 1941 os/km².

Teren gminy Pisz – obszar wiejski, zamieszkuje 8406 osób, co daje średnią gęstość zaludnienia 13 os/km². Jest to wartość prawie dziesięciokrotnie niższa niż gęstość zaludnienia Polski.

Według stanu na 31.12.2022 r. (Dane Urzędu Miasta i Gminy Pisz) obszar miasta i gminy Pisz zamieszkiwało 26 264 osób, to jest 42 osób/km². Przeciętna gęstość zaludnienia obszaru planistycznego jest więc niższa w stosunku do gęstości zaludnienia województwa warmińsko-mazurskiego (57 os/km²) i znacznie niższa od średniej krajowej (121 os/km²).

W mieście Pisz mieszka 17 656 osób, to jest 67% ludności całej gminy miejsko-wiejskiej. Przeciętna gęstość zaludnienia w granicach miasta Pisz wynosi 1769 os/km².

Teren gminy Pisz – obszar wiejski, zamieszkuje 8 608 osób, co daje średnią gęstość zaludnienia 14 os/km². Jest to wartość prawie dziesięciokrotnie niższa niż gęstość zaludnienia Polski.

~~Na obszarze wiejskim gminy Pisz wyodrębniono 63 miejscowości podstawowe.~~

Na obszarze wiejskim gminy Pisz wyodrębniono 43 miejscowości podstawowe.

Poniżej w Tabeli 9. podano zestawienie liczby ludności w poszczególnych miejscowościach statystycznych w latach 1998, 2011 i 2014, 2022. Miejscowość statystyczna reprezentuje grupę miejscowości podległych. (Miejscowość statystyczna/miejscowość, dla której zbierane są dane statystyczne to "zespół kilku miejscowości obejmujący z reguły wieś oraz przyległe do niej przysiółki i inne mniejsze miejscowości, dla których łącznie zbierane są i opracowywane dane statystyczne. Jest on określony wspólną nazwą, przeważnie większej miejscowości. W szczególnym przypadku zespół może zawierać tylko jedną miejscowość".)

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, Dane Urzędu Miejskiego w Piesz

Tabela 9. Zestawienie liczby ludności w poszczególnych miejscowościach.

Lp	Jednostka terytorialna	ogółem	ogółem	[osoba]	[osoba]
		1998	2011	2014	2022
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1	Anuszewo	29	17	15	16
2	Babrosty	84	125	149	229
3	Bogumiły	129	139	155	134
4	Borki	424	454	387	361
5	Ciesina	208	234	240	232
6	Hejdyk	213	263	259	234
7	Jagodne	126	280	312	357
8	Jaškowo	131	152	148	161
9	Jeglin	87	98	98	123
10	Jeże	317	328	341	310
11	Karpa	165	180	177	146
12	Karwik	160	202	212	229
13	Kocioł Duży	251	249	160	145
14	Kociołek Szlachecki	172	148	163	133
15	Kwik	164	114	105	88
16	Liski	292	305	313	283
17	Łupki	265	354	440	775
18	Łysonie	82	86	89	84
19	Maldanin	278	406	292	412

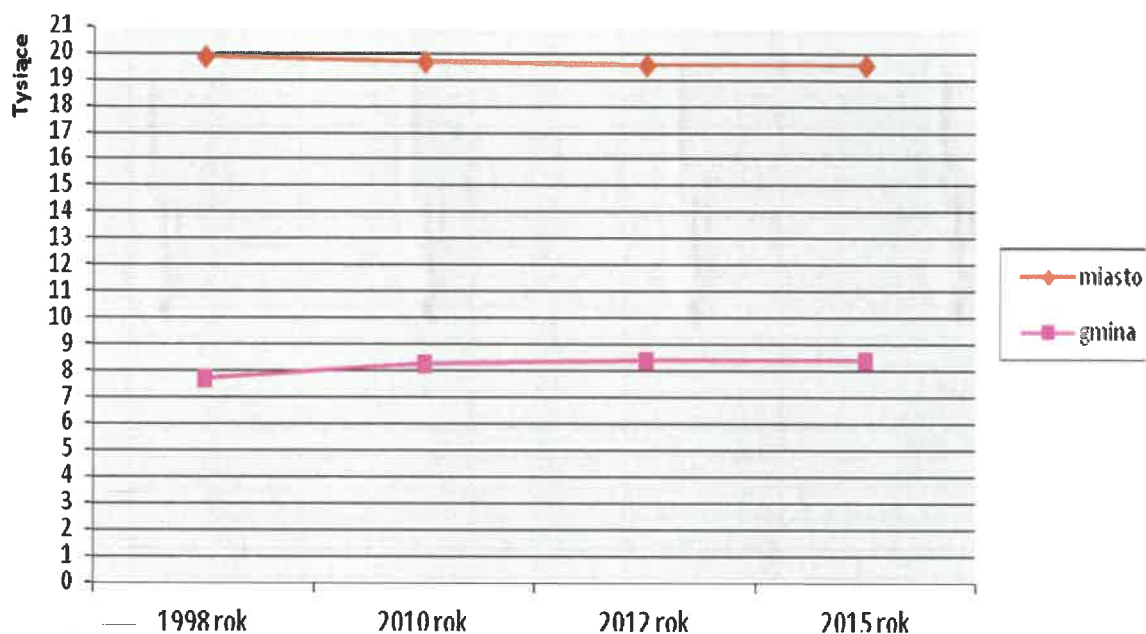
Lp	Jednostka terytorialna	ogółem	ogółem	[osoba]	[osoba]
		1998	2011	2014	2022
		[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
20	Maszy	31	38	40	38
21	Niedźwiedzie	37	30	19	26
22	Pietrzyki	103	78	69	74
23	Pilchy	131	136	129	107
24	Pogobie Średnie	237	244	255	285
25	Pogobie Tylne	89	65	68	70
26	Rakowo Piskie	285	301	155	306
27	Rostki	253	233	250	246
28	Snopki	774	1000	803	802
29	Stare Guty	178	163	160	160
30	Uściany Stare	136	156	166	157
31	Szczecchy Małe	27	16	17	23
32	Szczecchy Wielkie	72	61	72	79
33	Szeroki Bór Piski	-	-	-	173
34	Trzonki	179	179	165	166
35	Turośl	125	115	111	89
36	Turowo	300	320	308	291
37	Wąglik	86	195	204	201
37	Wiertel	269	230	226	191
39	Wiertel Mały	23	8	10	13
40	Wielki Las	150	150	144	130
41	Zawady	82	71	72	75
42	Zdory	257	268	272	265
43	Zdunowo	77	91	82	74
44	Pozostałe – kolonie i leśniczówki	-	-	-	115
razem		7478	8282	-	8608

Przeciętna wieś ma ok. 130 mieszkańców. Struktura wielkościowa wsi charakteryzuje się dużym udziałem mniejszych skupisk – 12 z nich to miejscowości, których liczba ludności nie przekracza 100. Największe liczebnie miejscowości są to Snopki, Borki, Maldanin, Łupki, Turowo, Liski, Rakowo Piskie.

D.2 Dynamika liczby ludności

Zmiany liczby ludności wynikają z jednej strony z ruchu naturalnego, a z drugiej – z migracji. Jeżeli chodzi o ten pierwszy czynnik, w okresie ostatniego ćwierćwiecza zaczynała się dość wyraźna i stała tendencja do obniżania się tempa przyrostu naturalnego, przede wszystkim w wyniku spadku liczby urodzeń. Zjawisko to wystąpiło zarówno na obszarach wiejskich jak i w mieście. Saldo migracji (różnica między napływem ludności – imigracją, a odpływem ludności – emigracją) na terenie gminy Pisz utrzymuje się w ostatnich kilkunastu latach (1995-2013) na ujemnym poziomie – stale przeważają emigracje (wymeldowania) nad imigracjami (zameldowania).

Ludność ogółem:

Tabela 10. Struktura ludności miasta Pisz w latach 1998 – 2014 2022

wyszczególnienie	stan na 31.XII /w osobach				
	1998	2010	2012	2014	2022
ogółem	19 889	19 684	19 547	19 562	17 828
kobiety	10 056	10 000	9 966	9 964	9 140
mężczyźni	9 833	9 684	9 581	9 598	8 688

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 11. Ruch naturalny ludności w mieście Pisz w latach 1998 – 2014 2021

Wyszczególnienie	1998 r. w osobach	2010 r. w osobach	2012 r. w osobach	2014 r. w osobach	2021 w osobach
Urodzenia żywe	129	204	160	172	131
Zgony	58	145	177	166	247
Przyrost naturalny	71	59	-17	6	-116

Tabela 12. Saldo migracji wewnętrznej i zagranicznej w mieście Pisz w latach 1998 – 2014 2022

Wyszczególnienie	Ogółem osób	saldo migracji	
		wewnętrznej (krajowej) osób	zewnętrznej (zagranicznej) osób
1998 r. ogółem	93	106	-13
2010 r. ogółem	-51	- 54	3
2012 r. ogółem	-54	-55	1
2014 r. ogółem	-11	-5	-6
2022 r. ogółem	-175	-154	-21

Tabela 13. Struktura ludności w gminie Pisz – obszar wiejski w latach 1998 – 2014 2022

wyszczególnienie	stan na 31.XII /w osobach				
	1998	2010	2012	2014	2022
ogółem	7 748	8 265	8 395	8 406	8 317
kobiety	3 790	4 038	4 104	4 113	4 075
mężczyźni	3 958	4 227	4 291	4 293	4 242

Tabela 14. Ruch naturalny ludności w gminie Pisz- obszar wiejski w latach 1998 – 2014 2021

Wyszczególnienie	1998 r. w osobach	2010 r. w osobach	2012 r. w osobach	2014 r. w osobach	2021 r. w osobach
Urodzenia żywe	129	92	83	93	65
Zgony	58	75	71	61	108
Przyrost naturalny	71	17	12	32	-43

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 15. Saldo migracji wewnętrznej i zagranicznej w gminie Pisz –obszar wiejski w latach 1998 – 2014 2022

Wyszczególnienie	Ogółem osób	saldo migracji	
		wewnętrznej (krajowej) osób	zewnętrznej (zagranicznej) osób
1998 r. ogółem	-130	-128	-2
2010 r. ogółem	12	7	5
2012 r. ogółem	14	7	7
2014 r. ogółem	-31	-29	-2
2022 r. ogółem	62	66	-4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W latach 1998 – 2014 liczba ludności w mieście zmniejszyła się o 327 osób, a na terenie gminy wzrosła o 658 osób. Zmiany liczby ludności wynikają z ruchu naturalnego i migracji. W latach 2014 – 2022 liczba ludności w mieście zmniejszyła się o 1 734 osób.

W okresie 1998-2014 obserwujemy na terenie gminy początkowo ujemne a następnie dodatnie kształtowanie się wskaźnika salda migracji ogółem (uwzględniającego zarówno migracje wewnętrzne jak i zewnętrzne). W roku 2014 saldo migracji przyjęło wartość ujemną, co niekorzystnie wpływa na kształtowanie się potencjału demograficznego. W roku 2022 r. ponownie saldo migracji osiągnęło dodatnią wartość.

W mieście Pisz, początkowo dodatnie saldo migracji, od roku 2010 przyjmuje wartości ujemne.

W mieście Pisz przyrost naturalny do roku 2010 przyjmował wartości dodatnie, natomiast w roku 2010 2012 przyjął wartość ujemną. Efektem czego było obniżenie się współczynnika przyrostu naturalnego. Nieco inaczej zaczęła kształtować się sytuacja po 2010 roku. Liczba urodzeń zaczęła wzrastać, co przyczyniło się do niewielkich zmian w przyroście naturalnym.

Na obszarze gminy przyrost naturalny w całym analizowanym okresie w analizowanych latach do 2014 r. przyjmuje wartości dodatnie.

Zmiany ludnościowe kształtują się różnie w poszczególnych miejscowościach statystycznych.

Zmiany ludnościowe kształtują się różnie w poszczególnych miejscowościach statystycznych.

W 25 miejscowościach statystycznych nastąpił wzrost liczby ludności. Są to: Babrosty, Bogumiły, Borki, Ciesina, Hejdyk, Jagodne, Jaśkowo, Jeglin, Jeże, Karpa, Karwik, Liski, Łupki, Łysonie, Maldanin, Maszty, Pilchy, Pogobie Średnie, Rakowo Piskie, Snopki, Uściany Stare, Turowo, Wąglik, Zdory, Zdunowo.

W analizowanym okresie 13 lat, od roku 1998 do 2014, największy przyrost ludności miał miejsce w miejscowościach Wąglik (127%), Jagodne (120%) Babrosty (48%), Maldanin (46%), Łupki (33%), Snopki (29%).

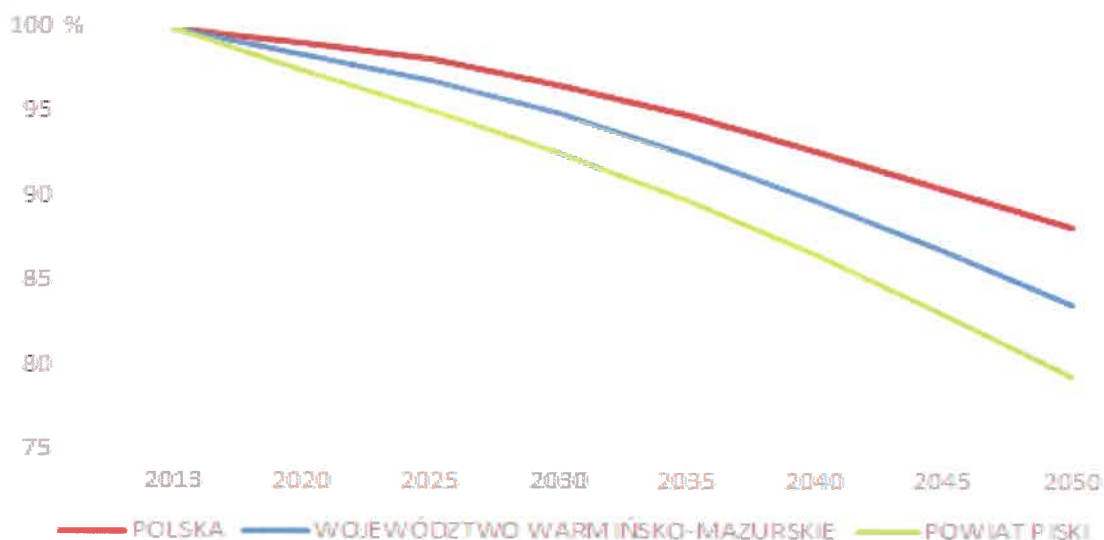
W 9 następujących miejscowościach nastąpił spadek zaludnienia powyżej 10%: Kwik (-43%), Pogobie Tylne (-36%), Pietrzyki (-32%), Szczechy Małe (-41%), Szczechy Wielkie (-16%), Wiartel (-17%), Kociołek Szlachecki (-14%), Kocioł Duży (-11%).

Z powyższego wynika, że rozwijają się miejscowości położone wokół miasta. Spadek zaludnienia następował w miejscowościach małych oraz położonych w północnej części gminy, na terenach najbardziej atrakcyjnych turystycznie i jednocześnie o dużych reżimach ochronnych oraz mało korzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa.

Oczywiście, dynamika wyżej opisanych procesów kształtuje się różnie w na poszczególnych obszarach gminy. Zmiany ludnościowe w poszczególnych miejscowościach mają ogromne znaczenie dla planów rozwojowych gminy, ponieważ są w pewnym sensie wypadkową warunków życia, miejsca miejscowości w hierarchii sieci osadniczej i perspektyw rozwojowych.

Prognoza ludności GUS dla Polski na lata 2014-2050 została opracowana według czterech scenariuszy: niskiego, średniego, wysokiego i bardzo wysokiego. Wszystkie cztery scenariusze przewidują spadek liczby ludności Polski. W trzech scenariuszach, niskim, średnim i bardzo wysokim przewiduje się spadek ludności w mieście, natomiast liczba ludności na wsi będzie utrzymywać się na poziomie zbliżonym do obecnego.

Zachodzące aktualnie w Polsce i Unii Europejskiej procesy ludnościowe określane są mianem „drugiego przejścia demograficznego” i charakteryzują się m.in. spadkiem liczby urodzeń i zgonów, przesuwaniem średniego wieku rodzenia i tworzenia związków, wzrostem liczby rozwodów oraz niską płodnością. W najbliższych kilkudziesięciu latach przewiduje się dalszy, stopniowy ubytek liczby ludności w Polsce oraz znaczące zmiany struktury wiekowej. Prognozę w tendencji zmian liczby ludności do 2050 r., w stosunku do 2013 r. (2013=100%) dla kraju, województwa i powiatu zaprezentowano na poniższym wykresie.

Prognoza tendencji zmian liczby ludności do 2050 r., w stosunku do 2013 r. (2013=100%) dla Polski, województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu piskiego.

W perspektywie 2020 r. szacuje się, że ubytek liczby ludności wyniesie: w Polsce średnio ok. 0,9%. W województwie warmińsko-mazurskim spodziewany jest spadek ludności średnio ok. 1,6%. Podobna sytuacja prognozowana jest dla powiatu piskiego - średnio ok. 2,6%. W perspektywie 2050 r. szacuje się, że ubytek liczby ludności wyniesie w Polsce ok. 11,7% w stosunku do roku 2013. W województwie warmińsko-mazurskim prognozowany jest spadek liczby ludności o 16,3% w stosunku do roku 2013. Podobna sytuacja wystąpi w powiecie piskim. W 2050 roku przewidywany jest spadek liczby ludności o 20,5% w stosunku do roku 2013.

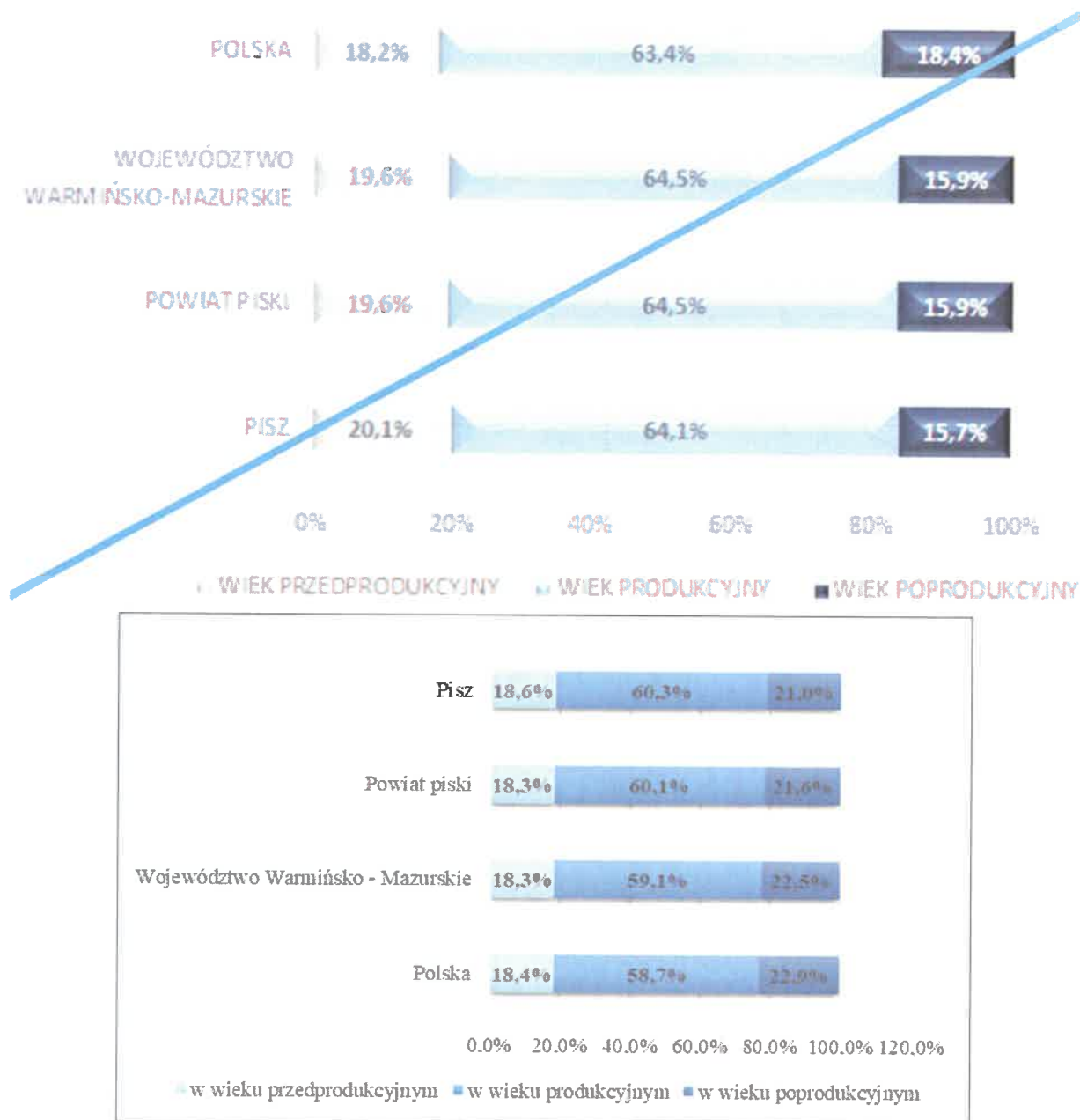
Uwzględniając tendencje zmian ludnościowych obserwowane w ostatnich latach na terenie gminy Pisz oraz prognozy ludnościowe dla Polski, przewiduje się dalszy spadek liczby ludności w gminie. Należy jednocześnie podkreślić, że przewidywanie zmian w liczbie ludności zawsze jest obarczone dużą niepewnością i zależne jest od postępujących procesów globalizacyjnych oraz stale zmieniających się postaw światopoglądowych ludności.

D.3 Struktura ludności według płci i wieku

W strukturze płci w gminie Pisz w 2022 r. zaznacza się niewielka przewaga kobiet. Na 100 mężczyzn przypadają tu 102 kobiety. Odsetek mężczyzn zamieszkujących gminę wynosi ok. 49,6% 49,4%, podczas gdy odsetek kobiet to ok. 50,4% 50,6%. Jest to wskaźnik zbliżony do średniego udziału mężczyzn i kobiet w Polsce (mężczyźni 48,4% 48,3%, kobiety 51,6% 51,7%) oraz w województwie warmińsko-mazurskim (mężczyźni 49% 48,8%, kobiety 51% 51,2%). W stosunku do średniego udziału mężczyzn i kobiet w strukturze ludności powiatu piskiego przeważa odsetek ~~mężczyzn~~ **kobiet** (mężczyźni 50,04% 49,7%, kobiety 49,96% 50,3%).

W strukturze wiekowej ludności (wg ekonomicznych grup wieku) w gminie Pisz wg danych za 2022 r. dominuje ludność w wieku produkcyjnym (18-64 lat dla mężczyzn i 18-59 lat dla kobiet), która stanowi ok. 64,1% 60,3% ogółu mieszkańców w gminie. Drugą grupę stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym ~~przedprodukcyjnym~~ (~~≤17 lat zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet~~) (~~≥65 lat dla mężczyzn i ≥60 lat dla kobiet~~), obejmująca ok. 20,1% 21,0%. Najmniej liczną grupę stanowi ludność w wieku ~~przedprodukcyjnym~~ (~~≤17 lat zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet~~) ~~poprodukcyjnym~~ (~~≥65 lat dla mężczyzn i ≥60 lat dla kobiet~~), której udział wynosi ok. 15,7% 18,6%.

Procentowy udział poszczególnych grup wiekowych ludności w odniesieniu do gminy oraz średnich dla Polski, województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu piskiego przedstawia poniższy diagram.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Pisz, powiecie piskim, województwie warmińsko-mazurskim i Polsce w 2022 r.

Najbardziej zbliżoną strukturą wiekową (wg ekonomicznych grup wieku) do gminy Pisz odznacza się powiat piski. Natomiast w odniesieniu do średniego udziału grup wiekowych dla Polski i województwa warmińsko-mazurskiego wyraźnie większy jest w gminie Pisz odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, a jednocześnie wyraźnie mniejszy jest odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Udział ludności w wieku produkcyjnym pozostaje na zbliżonym poziomie.

E. UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE, ZATRUDNIENIE I DOCHODY LUDNOŚCI

E.1 Struktura gospodarki i zatrudnienia.

Gospodarka miasta i gminy Pisz czerpie przede wszystkim z lokalnych zasobów naturalnych i opiera się na dwóch filarach – leśnictwie i rolnictwie. Trzecią dziedziną dającą utrzymanie ludności miasta i gminy jest sfera budżetowa.

Podstawowe funkcje gminy to w dalszym ciągu rolnictwo, leśnictwo. W latach 2010-2014 nastąpił spadek ilości gospodarstw rolnych natomiast systematycznie rośnie ilość podmiotów gospodarczych w innych sektorach gospodarki.

Dochody ludności można oszacować jedynie na podstawie danych dla powiatu. Przeciętne wynagrodzenie zarówno w powiecie piskim jak i w województwie warmińsko - mazurskim systematycznie rosło, jednakże w gminie w całym analizowanym okresie jest niższe niż w województwie.

Tabela 16. Podmioty gospodarcze

wyszczególnienie	jednostka miary	2010		2012		2014		2022	
		miasto	gmina	miasto	gmina	miasto	gmina	miasto	gmina
ogółem	szt	1817	465	1851	502	1830	534	1881	649
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	szt	47	110	42	96	32	92	32	73
przemysł i budownictwo	szt	330	110	328	129	315	142	360	222
pozostała działalność	szt	1440	245	1481	277	1483	300	1489	354

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 17. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

wyszczególnienie	jednostka miary	2010		2012		2014		2022	
		miasto	gmina	miasto	gmina	miasto	gmina	miasto	gmina
ogółem		1817	465	1851	502	1830	534	1881	649
sektor publiczny		76	10	108	15	107	11	88	10
sektor prywatny		1741	455	1324	487	1279	523	1789	637

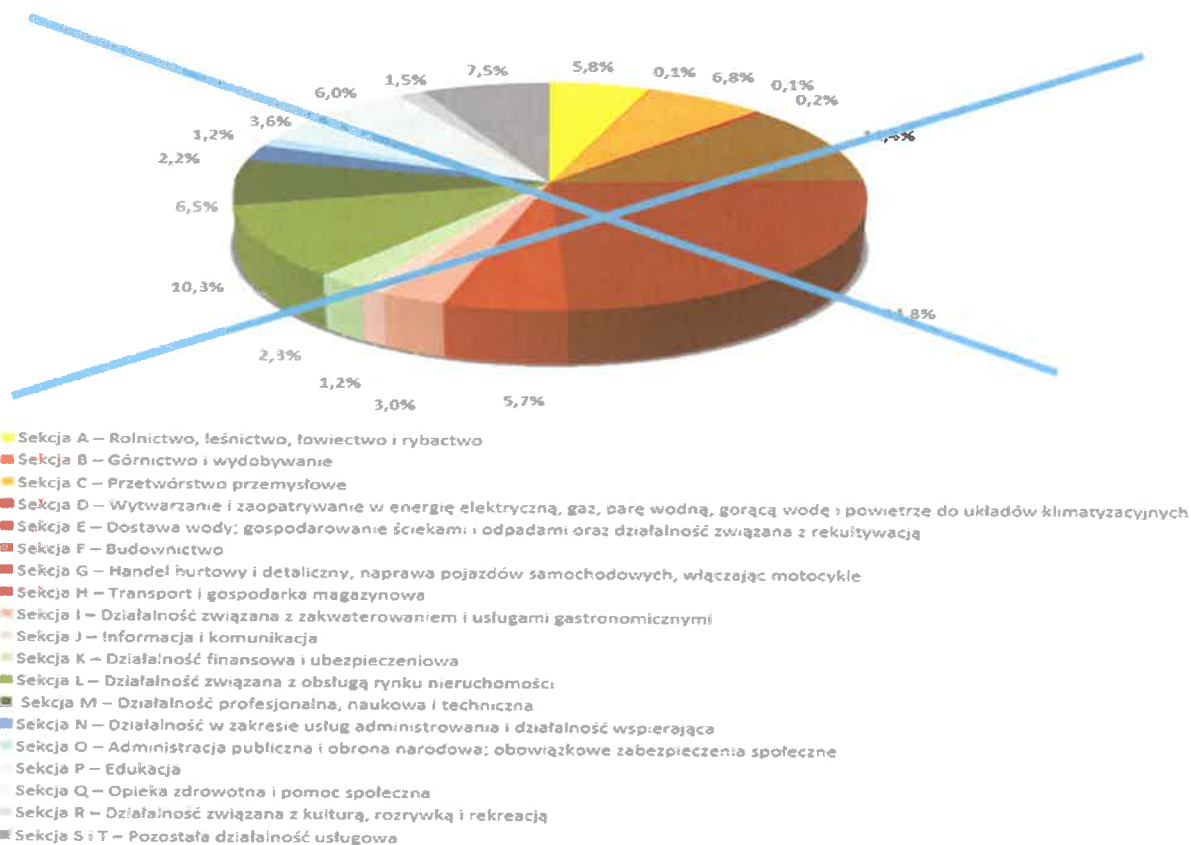
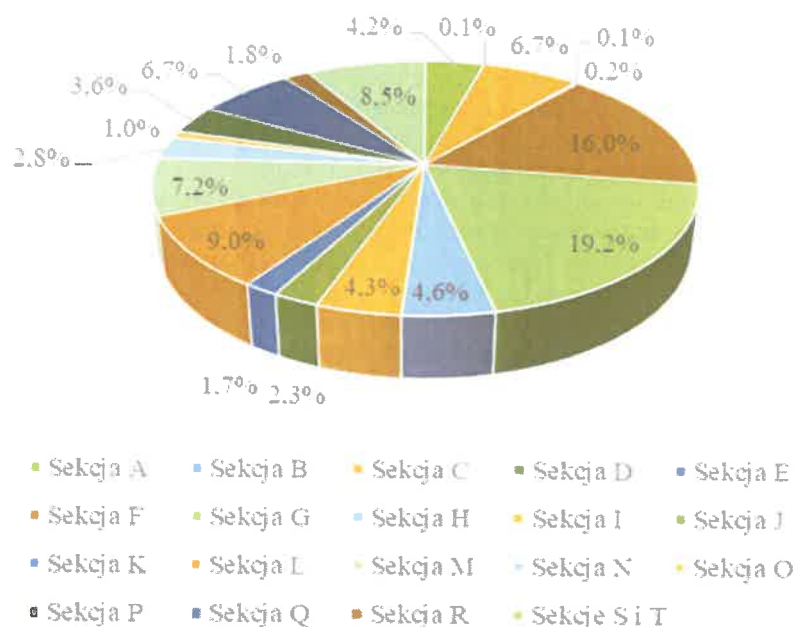
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 18. Dochody ludności

wyszczególnienie	przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto			
	2010	2012	2014	2021
powiat piski	2 726,06	3039,30	3271,93	4 968,35
województwo warmińsko - mazurskie	2 879,97	3150,27	3386,96	5 126,75

W gminie (miasto + obszar wiejski) Pisz wg danych za 2022 r. w sektorze rolniczym zarejestrowane są 134 105 podmioty gospodarcze, w sektorze przemysłowym i budowlanym 431 582 podmiotów gospodarczych, a pozostałe 1762 1843 podmioty gospodarcze obejmują szeroko pojęty sektor usługowy (handel, transport, gastronomię, administrację itd.).

Procentowy udział poszczególnych grup podmiotów gospodarczych (sekcje PKD 2007) zarejestrowanych w gminie (miasto + obszar wiejski) Pisz obrazuje poniższy diagram.

Udział poszczególnych grup podmiotów gospodarczych w gminie (miasto + obszar wiejski) Pisz w 2022 r.

Według sekcji PKD 2007 na terenie gminy w 2022 r. przeważają podmioty gospodarcze zarejestrowane w sekcji G - handel hurtowy i detaliczny (24,8% 19,2%). Dużą część podmiotów w gminie zajmują także te zarejestrowane w działach budownictwo (F) (11,4% 16,0%) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (L) (10,3% 9,0%).

Rynek pracy na terenie miasta opiera się głównie o trzy dziedziny: przetwórstwo drewna, handel i usługi dla ludności oraz sferę budżetową. Ok. 1000 osób związanych jest z zakładami przetwarzającymi drewno. Największym pracodawcą są tu Fabryka „Sklejka – Pisz” PAGED S.A. Drugą dziedziną dającą największe zatrudnienie jest sfera budżetowa. Liczba osób związanych z nią zawodowo wynosi ok. 1500 osób. Od kondycji

tych dwóch dziedzin zależne są inne, takie jak: handel hurtowy i detaliczny, wszelkiego rodzaju usługi, transport i budownictwo mieszkaniowe. Dobrym zjawiskiem na rynku pracy jest niewielki, lecz stały, wzrost ilości podmiotów gospodarczych. Jednak według statystyk nie pociąga to za sobą wzrostu zatrudnienia. Związane to być może z tak zwaną „szarą strefą zatrudnienia”. Bezrobocie od kilku lat utrzymuje się na poziomie ok. 31%. Stopa bezrobocia w powiecie piski wg danych za 2022 r. wynosi 13,3%.

Inaczej przedstawia się sytuacja na terenach wiejskich. Pracujący związani są tu głównie z rolnictwem i leśnictwem, z czego większość zatrudnionych jest w rolnictwie. W niewielkim stopniu rozwinięty jest tu handel i usługi dla ludności oraz obsługa ruchu turystycznego. Stopa bezrobocia porównywalna jest tu z miastem Pisz. Niepokojącym zjawiskiem jest tu ukryte bezrobocie w rolnictwie. Brak miejsc pracy w innych branżach powoduje pozostawianie młodych ludzi w indywidualnych gospodarstwach rolnych, gdzie opłacają składki na ubezpieczenie rolnicze a poszukują pracy w innych dziedzinach. Duże nadzieje wiąże się ze wzrostem zatrudnienia w przemyśle turystycznym, dla którego istnieją na tym terenie atrakcyjne warunki przyrodnicze.

F. MIESZKALNICTWO

F.1. Rozmieszczenie i charakter terenów o funkcjach mieszkaniowych

Trzy czwarte zasobów mieszkaniowych miasta i gminy Pisz koncentruje się w Pisz. Główne dzielnice mieszkaniowe miasta to:

- Osiedle Lipowa (dawne Zapłocie) w śródmieściu, pomiędzy ul. Rybacką, Klementowskiego, Kościuszki oraz Kwiatową – przewaga zabudowy wielorodzinnej
- Zabudowa wielo - i jednorodzinna pomiędzy ul. Warszawską i Sikorskiego a Pisz (dawna Tamta Strona)
- Osiedle Duże – zabudowa w większości jednorodzinna, pomiędzy ul. Warszawską, Sikorskiego, Wojska Polskiego i Czerniawskiego
- Zabudowa jedno - i wielorodzinna na zachód od ul. Klementowskiego, pomiędzy ul. Mickiewicza i Gdańską
- Osiedle Leśne – Zabudowa w większości jednorodzinna przy ul. Leśnej
- Osiedle Wschód – wielorodzinne osiedle mieszkaniowe pomiędzy ul. Krzywą, Wołodajewskiego i Zagłoby
- Osiedle Mazurska – jedno i wielorodzinna zabudowa pomiędzy ul. Pionierów, Wojska Polskiego i linią kolejową
- Osiedle Łupki I – budownictwo jednorodzinne pomiędzy Pisz, linią kolejową a ul. Trzcinową
- Osiedle Łupki II – budownictwo jednorodzinne pomiędzy ul. Trzcinową i Wojska Polskiego
- Budownictwo jednorodzinne i zabudowa pomiędzy ul. Olsztyńska i Orzyską.

Na obszarach wiejskich dominuje zabudowa zagrodowa. Miejscowości o większym udziale typowej zabudowy jednorodzinnej to przede wszystkim wsie „satelickie” Pisz, w tym Snopki, Maldanin, Łupki, Babrosty, Jagodne i Wąglik. Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna związana jest z osiedlami „popegeerowskimi”. Przykłady takich osiedli znajdują się m.in. w Borkach, Kociołku Szlacheckim, Imionku, Karpie, Liskach, Turowie i Wiertlu.

F.2 Zasoby mieszkaniowe

Na obszarze gminy dominuje zabudowa zagrodowa. Zabudowa jednorodzinna w większej ilości występuje we wsiach przyległych do miasta tj. Snopki, Maldanin, Wąglik, Jagodne, Babrosty a także Łupki. W latach 2010-2014 ilość mieszkań wzrosła o 178. Zwiększyła się również powierzchnia użytkowa mieszkań przypadająca na 1 osobę i jest wyższa od wskaźnika wojewódzkiego (23,6 m²/os)

Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe na obszarze gminy Pisz – obszar wiejski w latach 2010-2014 2021

wyszczególnienie	jednostka miary	2010	2012	2014	2021
mieszkania	szt	2 214	2 295	2 392	2 580
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	183 256	193 248	204 553	244 332
przeciętna powierzchnia użytkowa					
1 mieszkania	m ²	82,8	84,2	85,6	94,7
na 1 osobę	m ²	22,2	23,0	24,3	29,5
budynki mieszkalne oddane do użytkowania		39	48	60	50
mieszkania oddane do użytkowania					

mieszkania		37	47	63	50
izby		195	253	314	266
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	3 987	5 720	7 219	6 719

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Według stanu na dzień 31.12.2014 r. na terenie gminy Pisz funkcjonowało 10 691 gospodarstw domowych. Podstawowe wskaźniki zasobów mieszkaniowych dla całej gminy Pisz oraz w podziale na tereny wiejskie i miasto Pisz prezentują się następująco:

Tereny wiejskie:

- całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie: 204 553 m²,
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania: 85,6 m²,
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę: 24,3 m²,
- mieszkania na 1000 mieszkańców: 276,7.

Miasto Pisz:

- całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie: 426 193 m²,
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania: 67,2 m²,
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę: 21,8 m²,
- mieszkania na 1000 mieszkańców: 323,8.

Według stanu na dzień 31.03.2021 r. na terenie gminy Pisz funkcjonowało 7 992 gospodarstw domowych (wg danych narodowego spisu powszechnego). Podstawowe wskaźniki zasobów mieszkaniowych dla całej gminy Pisz oraz w podziale na tereny wiejskie i miasto Pisz prezentują się następująco:

Tereny wiejskie:

- całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie: 244 332 m²,
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania: 94,7 m²,
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę: 29,5 m²,
- mieszkania na 1000 mieszkańców: 311,9.

Miasto Pisz:

- całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie: 455 223 m²,
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania: 69,0 m²,
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę: 25,2 m²,
- mieszkania na 1000 mieszkańców: 365,3.

F.3 Trendy w budownictwie mieszkaniowym

Na terenie miasta Pisz znacznie wzrosło zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową jednorodzinną wolnostojącą, realizowaną indywidualnie przez właścicieli nieruchomości. Zabudowa bliźniacza w ogóle nie cieszy się zainteresowaniem i nie jest realizowana. Zabudowa szeregowa, występuje na terenie miasta Pisz jedynie na wschód od ul. Pisańskiego, przy ul. Kochanowskiego i obejmuje kompleks działek o łącznej powierzchni 1,7 ha, z czego połowa jest jeszcze niezainwestowana. Zauważalny jest trend wzrostu zainteresowania budynkami mieszkalnymi w zabudowie szeregowej, ze względu na niższą cenę zakupu działki i budowy budynku, spowodowane mniejszą powierzchnią działki, niż działek przewidzianych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną wolnostojącą. Znacznie tańsze jest również utrzymanie budynków w zabudowie szeregowej z powodu niższych kosztów eksploatacji /mniejsza powierzchnia do ogrzania, wspólne ściany pomiędzy segmentami itp./.

Oslabło zainteresowanie zabudową mieszkaniową wielorodzinną, lecz nadal jest ona realizowana na tzw. os. Wschód /w południowo – wschodniej części miasta/ ze względu na niższe ceny mieszkań w porównaniu z kosztami realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej. Już sam zakup działki pod budynek mieszkalny jednorodzinny znacznie podnosi koszty inwestycji. Jednak, lokalizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych w możliwie najmniejszych odległościach od siebie, maksymalne zagospodarowanie działki pod budynkiem, szybkie tempo realizacji budynków wielorodzinnych, które wpływa na ich stan techniczny, powoduje wzrost zainteresowania terenami pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną w zabudowie szeregowej, która może stanowić alternatywę dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej i dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

F.4. Aktualne rozmieszczenie aktywności budowlanej w sektorze budownictwa mieszkaniowego

Ze względu na większość terenów już zainwestowanych na terenie miasta, obserwuje się rozwój zabudowy mieszkaniowej realizowanej raczej w sposób indywidualny, poprzez realizację budynków mieszkalnych jednorodzinnych, na działkach prywatnych. W pozostałych częściach Pisz, zabudowa realizowana jest na terenach pomiędzy ul. Orzyską i ul. Olsztyńską. Zabudowa ta stanowi uzupełnienie już istniejących osiedli budynków jednorodzinnych.

Najwięcej terenów niezainwestowanych pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną znajduje się we wschodniej części miasta, na osiedlu pomiędzy ul. Trzcinową, ul. Długą i drogą krajową Nr 58 (w kierunku Białej Piskiej). Część terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną położona jest na wschód i na zachód od ul. Pisańskiego.

Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna realizowana jest tylko i wyłącznie na os. Wschód, pomiędzy ulicami Zagłoby i Wołodajowskiego. Rezerwy terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną stanowią tereny położone na południe od ul. Wołodajowskiego.

Zauważalny jest też trend do zakupu działek i realizacji budynków mieszkalnych jednorodzinnych poza granicami administracyjnymi miasta, szczególnie w miejscowościach: Łupki, Babrosty, Jagodne, Wąglik, Snopki, Maldanin, czyli we wsiach położonych najbliżej Pisz, stanowiących tzw. „sypialnię” miasta. Coraz częściej zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna realizowana jest też w dalej od Pisz położonych wsiach, gdyż poprawa stanu dróg i związany z tym łatwiejszy i szybszy dostęp do miasta, nie stanowi przeszkody do zamieszkania w odległości kilku – kilkunastu kilometrów od Pisz /Jaśkowo, Szczechy Wielkie, Wiartel, Karwik, Jeglin/, a ceny działek są korzystniejsze niż działek na terenie miasta. Szczególnie latem mieszkanie poza miastem daje poczucie komfortu i korzystania z walorów gminy, szczególnie z bliskości jezior. Coraz częściej obserwuje się chęć sprzedaży działek na terenach wiejskich pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, co spowodowane jest zaprzestaniem prowadzenia działalności rolniczej na terenach wiejskich. Zmniejszanie się liczby gospodarstw, a szczególnie zaprzestanie przez rolników hodowli zwierząt w gospodarstwach położonych na terenie wsi, jest dodatkowym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność działek pod budownictwo jednorodzinne na terenach wiejskich.

H. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

H.1 Administracja

Pisz, jako siedziba powiatu pełni ponadlokalne funkcje administracyjne. Wśród mieszczących się tu urzędów i placówek administracji specjalnej odpowiadającej tej randze są: Starostwo Powiatowe, Urząd Skarbowy, Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna, Powiatowy Inspektorat Weterynarii, Państwowa Inspekcja Nasiennictwa i Ochrony Roślin, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Nadzór Wodny w Pisz, Oddział Powiatowy Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego. Siedzibą władz miasta i gminy jest Urząd Miejski, położony przy ul. Gizewiusza 5.

H.2 Oświata i wychowanie

W gminie Pisz funkcjonuje 7 szkół podstawowych, 1 zespół szkolno - przedszkolny, dla których Gmina Pisz jest organem prowadzącym.

Ponadto, na terenie gminy Pisz istnieją szkoły i placówki, dla których samorząd gminny nie jest organem prowadzącym, tj. jedno przedszkole prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr Misjonarek, dwie szkoły podstawowe: ~~Podstawowa Szkoła Muzyczna~~ Prywatna Szkoła Podstawowa w Pisz oraz Szkoła Podstawowa w Uścianach Starych, którą prowadzi Stowarzyszenie „Edukator” z Łomży i 3 gimnazja: ~~Gimnazjum Powiatowe, Gimnazjum Katolickie i Gimnazjum Prywatne~~ Zespół Szkół Katolickich w Pisz, w skład którego wchodzi szkoła podstawowa oraz liceum.

Zmniejszająca się od kilkunastu lat liczba urodzeń wymusza potrzebę zmian w sieci szkolnej. Od 1997 roku na terenie wiejskim zlikwidowano 7 szkół (w Rakowie, Borkach, Starych Gutach, Kwiku, Zdorach, Wiartlu, Rostkach), jedną szkołę prowadzi Stowarzyszenie „Edukator” w Łomży (Szkoła Podstawowa w Uścianach Starych). Spośród szkół wiejskich, dwie szkoły w Jezach i w Kotle Dużym będą miały problem z wystarczającą liczbą uczniów.

Tabela 20. Wykaz szkół i placówek oświatowych na terenie gminy Pisz (zgodnie z SIO)

Lp	Nazwa szkoły lub placówki oświatowej	
1.	Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Papieża Jana Pawła II w Piszul. Wołodyjowskiego 2 a, 12-200 Pisz	
2.	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Piszul. Klementowskiego 2, 12-200 Pisz	
3.	Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 1 w Piszul. Gizewiusza 8, 12-200 Pisz	
4.	Szkoła Podstawowa w HejdykuHejdyk 8, 12-220 Ruciane - Nida	
5.	Szkoła Podstawowa w JeżachJeże 14, 12-200 Pisz	
6.	Szkoła Podstawowa w Kotle DużymKocioł Duży 6, 12-200 Pisz	
7.	Szkoła Podstawowa w TrzonkachTrzonki 29, 12-200 Pisz	
8.	Szkoła Podstawowa im. Ks. Jerzego Popiełuszki w LiskachLiski 22, 12-200 Pisz	
1.	Zespół Szkół Katolickich w Piszul. Plac Ignacego Daszyńskiego 9A, 12-200 Pisz	Szkół publiczne prowadzone przez stowarzyszenie
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa w UścianachUściany Stare 1, 12-200 Pisz	
3.	~~Prywatne Gimnazjum~~ Prywatna Szkoła Podstawowa w Piszul. Mickiewicza 41, 12-200 Pisz	Placówki niepubliczne

H.3 Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Podobnie jak w przypadku oświaty, Pisz pełni funkcję ponadlokalną. Znajduje się tu Szpital Powiatowy w Piszul oraz Szpitalny Oddział Ratunkowy obejmujące swoim działaniem gminy Pisz, Orzysz, Ruciane - Nida i Biała Piska. Przy szpitalu mieści się publiczna przychodnia rejonowa obejmująca teren miasta i gminy.

Opieką społeczną na terenie gminy zajmuje się przede wszystkim Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zasadniczym powodem korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie i ubóstwo. Zauważa się wzrost liczby rodzin zagrożonych bezrobociem i ubóstwem. Dużą grupą wymagającą wsparcia są osoby niepełnosprawne oraz bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Również potrzeba ochrony macierzyństwa i długotrwała choroba są przyczyną korzystania z pomocy społecznej dość dużej liczby rodzin.

Elementem infrastruktury związanej z ochroną zdrowia i pomocą społeczną jest również Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Łupkach gdzie przebywają wychowankowie ze średnim lub znacznym upośledzeniem umysłowym oraz Ośrodek Profilaktyki i Terapii w Piszul.

Zgodnie z zasadą projektowania uniwersalnego, projektowanie przestrzeni, miejsc publicznych i budynków powinno uwzględniać potrzeby osób o ograniczonej mobilności i percepcji, w taki sposób, by były one użyteczne dla wszystkich, możliwie w największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania.

Wdrażanie idei projektowania uniwersalnego powinno odbywać się poprzez podejmowanie działań zmierzających do stworzenia otoczenia fizycznego i dostępności środków transportu, usług, w tym dostępności do przestrzeni cyfrowej w taki sposób, aby jak największa liczba osób mogła z nich korzystać w sposób samodzielny i niezależny.

H.4 Kultura, sport i rekreacja

H.4.1 Kultura

Miasto Pisz

W Piszul mieszczą się najważniejsze instytucje związane z kulturą:

- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna
- Piski Dom Kultury
- Muzeum Ziemi Piskiej

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Piszu obejmuje swoim działaniem miasto i gminę Pisz i jest jedyną biblioteką publiczną na tym terenie. Oprócz siedziby głównej w centrum miasta, gdzie pracuje administracja, jest dział gromadzenia i opracowania księgozbioru oraz czytelnia i wypożyczalnia dla dzieci i dorosłych; Biblioteka posiada 2 filie biblioteczne w miejscowościach Jeże i Hejdyk oraz 2 miejskie i 7 wiejskich punktów bibliotecznych.

Podstawowym zadaniem Biblioteki jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych oraz stymulowanie, rozwijanie i zaspakajanie zróżnicowanych potrzeb czytelniczych, oświatowych, kulturalnych i informacyjnych mieszkańców miasta i gminy.

Piski Dom Kultury jest instytucją kultury działającą w Pisz od 1960 r. Zasięgiem działania obejmuje miasto oraz gminę Pisz. Lokalizacja placówki w centrum miasta, względnie dobra baza lokalowa i wyposażenie sprzętowe oraz wykwalifikowana kadra merytoryczna, są poważnymi atutami decydującymi o powodzeniu jej działalności. Nadrzędnym celem tej działalności jest prowadzenie edukacji kulturalnej w zakresie rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego w dziedzinach: taniec, teatr, muzyka, plastyka. Realizuje to poprzez takie formy jak: zespoły, kluby, kursy, konkursy, pokazy, wystawy, itp. Zajmuje się także organizacją form rekreacyjno – rozrywkowych i prowadzeniem centrum informacji turystycznej. Od 2007r. PDK przejął opiekę nad twórcami ludowymi z miasta i gminy.

Muzeum Ziemi Piskiej, oprócz gromadzenia zasobów muzealnych organizuje również wystawy, prowadzi działalność popularyzatorską, edukacyjną, promocyjną oraz wydawniczą. Muzeum uczestniczy w przeprowadzaniu konkursów dla młodzieży, których tematyka dotyczy historii Mazur ze szczególnym uwzględnieniem Ziemi Piskiej. Redagowane jest też pismo popularno-naukowe „Znad Pisy”.

Gmina Pisz

Na terenie gminy Pisz, życie kulturalne mieszkańców koncentruje się przy świetlicach wiejskich, które zlokalizowane są we wsiach: Zdunowo, Łupki, Turowo Duże, Uściany Stare, Szczechy Wielkie, Stare Guty, Rakowo Piskie, Rostki, Pilchy, Liski, Kwik, Karwik, Jeże, Ciesina, Hejdyk, Borki, Trzonki, Zdory, Bogumiły, Pogobie Średnie, Turośl, Wiartel, Łysonie.

H.4.2 Życie religijne

Na terenie miasta Pisz istnieją 4 parafie rzymsko – katolickie: w centrum, przy ul. Armii Krajowej, na Osiedlu Wschód, przy ul. Dworcowej oraz na Osiedlu Łupki. W mieście znajduje się również parafia ewangelicka (przy Pl. Daszyńskiego) oraz zbór Świadków Jehowy.

Na terenie gminy kościoły i kaplice katolickie funkcjonują w Jeżach, Kociołku Szlacheckim, Turośli, Wiartlu, Karwiku i Pogubiu Średnim.

H.4.3 Sport i rekreacja

Szeroko rozumiane tereny sportowo-rekreacyjne są elementem mającym bardzo istotny wpływ na ogólne warunki życia ludności, w tym w szczególności na możliwości rozwoju dzieci i młodzieży.

Na terenie gminy Pisz funkcjonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, który organizuje i współorganizuje zawody sportowe, imprezy masowe i rekreacyjne jak również zarządza stadionem miejskim, pływalnią miejską i plażą miejską oraz wspiera działalność klubów sportowych, stowarzyszeń kultury fizycznej i inne organizacje. Rodzaje sportów preferowanych i uprawianych najchętniej to: piłka nożna, pływanie, koszykówka, lekkoatletyka, siatkówka, biegi, biegi narciarskie.

W gminie działa również Powiatowy Międzyszkolny Ośrodek Sportowy przygotowujący głównie młodych adeptów sztuki żeglarskiej.

Tabel 21. Zestawienie przyszkolnych obiektów sportowych w gminie Pisz

Wyszczególnienie	Charakterystyka
Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Papieża Jana Pawła II w Pisz	Sala gimnastyczna wielofunkcyjna powyżej 44m x 22m
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Pisz	- Sala gimnastyczna uniwersalna 24m x 12m do 44m x 22m, - boisko do gier małych.
Zespół Szkolno – Przedszkolny Nr 1 w Pisz	Boisko sportowe do gier małych - Sala gimnastyczna wielofunkcyjna powyżej 44m x 22m, - Boisko sportowe do gier małych
Szkoła Podstawowa w Hejdyku	Sala gimnastyczna pomocnicza 24m x 12m, boisko do gier małych

Wyszczególnienie	Charakterystyka
Szkoła Podstawowa w Jeżach	Boisko do gier małych
Szkoła Podstawowa w Liskach	Boisko do gier małych
Szkoła Podstawowa w Kotle Dużym	- Sala gimnastyczna pomocnicza poniżej 24m x 12m - Boisko do gier małych
Szkoła Podstawowa w Trzonkach	- Sala gimnastyczna pomocnicza poniżej 24m x 12m - Boisko do gier małych
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Pisz	- Sala gimnastyczna uniwersalna 24m x 12 m - sala pomocnicza poniżej 24m x 12m, - stadion z bieżnią, - boisko do gier małych.
Zespół Szkół Nr 1 w Pisz	- Sala gimnastyczna uniwersalna 24m x 12m do 44m x 22m - boisko do gier małych
Zespół Szkół Zawodowych w Pisz	- Sala gimnastyczna uniwersalna 24m x 12m do 44m x 22m

Wymienione obiekty oraz sale gimnastyczne i boiska przy szkołach stanowią najważniejsze elementy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Na terenie miasta Pisz, na tzw. os. Wschód, na południe od ul. Wołydyjowskiego, zarezerwowany jest teren pod kompleks rekreacyjno – sportowy, w ramach którego planuje się realizację stadionu i kilku boisk sportowych, kortów tenisowych i innych urządzeń rekreacyjno – sportowych, zapewniających możliwość organizowania imprez sportowych w skali powiatu.

Osiedlowe urządzenia sportowe i place zabaw są nieliczne, prowizorycznie urządzone i słabo utrzymane.

Publicznymi terenami o funkcji rekreacyjnej są w obrębie miasta przede wszystkim urządzone tereny parkowe po obu stronach Pisy /wraz ze skateparkiem/, w północnej części miasta. Zajmują one około 1 ha, co stawia Pisz na dalekim miejscu pod względem powierzchni parkowej przypadającej na mieszkańca. Natomiast możliwości rekreacji stwarzają również Publicznymi terenami o funkcji rekreacyjnej są w obrębie miasta przede wszystkim urządzone znajdujące się w granicach miasta i w jego sąsiedztwie lasy. Do najważniejszych obszarów leśnych o funkcji rekreacyjnej, położonych w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej należą:

- Skraj Puszczy Piskiej, wcinającej się w miasto od południowego-zachodu (ul. Gdańska, Leśna i Parkowa)
- Fragment lasu (ok. 0.5 ha), docelowo do przekształcenia w park, na obrzeżach dzisiejszej zabudowy Os. Łupki
- Obszar leśny (ok. 13 ha) graniczący z miastem od wschodu (Os. Łupki)
- Fragment lasu (ok. 0.5 ha) na południowy-wschód od Os. Wschód

Ponadto niewielkie kompleksy leśne okalają miasto od południa (za wsią Jagodne, między ul. Warszawską i rzeką Pisą) oraz północnego zachodu, lecz ich obecne i potencjalne znaczenie dla rekreacji jest mniejsze.

Do szeroko rozumianych terenów rekreacyjnych należy zaliczyć ogródki działkowe, Rodzinny Ogród Działkowy „MIEJSKI”, przy ul. Gdańskiej, ogródki działkowe „Magnolia” przy ul. Spokojnej oraz ogródki pomiędzy Pisą a os. Łupki, zajmujące łącznie około 55 ha.

Poza tym, niewielkie obszary leśne okalają miasto od południa (za wsią Jagodne, między ul. Warszawską i rzeką Pisą). Dopełnieniem terenów rekreacyjnych jest zieleń nieurządzona, której największe połacie ciągną się pomiędzy os. Wschód a ul. Jagodną oraz wzdłuż lewego brzegu Pisy. Nad brzegiem jez. Roś znajduje się pole biwakowe oraz ogólnodostępna plaża miejska.

H.5 Handel i usługi dla ludności

Miasto Pisz

Pisz jest zdecydowanie dominującym ośrodkiem handlowo-usługowym obszaru planistycznego, a jego znaczenie wykracza poza skalę lokalną. W pewnych dziedzinach handlu i usług obszar oddziaływania miasta obejmuje teren całego powiatu piskiego.

Dzielnica, w której występuje największa koncentracja obiektów handlowo-usługowych, jest oczywiście Śródmieście, przy czym główny ciąg handlowy stanowią ulice Grunwaldzka, Dworcowa/Kościuszki, Plac Daszyńskiego i ul. Rybacka. Na tym terenie skupia się handel detaliczny artykułami konsumpcyjnymi, różnorakie usługi, w tym usługi bankowe oraz gastronomiczne. Przedłużeniem tego ciągu, już na lewym brzegu rzeki, jest plac targowy i pawilony handlowe przy ul. Młodzieżowej.

W pozostałych dzielnicach miasta nasycenie placówkami handlowo-usługowymi poziomu podstawowego jest znacznie mniejsze a najuboższe pod tym względem są os. Łupki i tereny rozwojowe pomiędzy ulicami Olsztyńską i Orzyską.

Usługi rzemieślnicze a także hurtownie i sklepy z towarami wielkogabarytowymi rozmieszczone są w większości na obrzeżach miasta, przy czym największym obszarem zdominowanym przez tego rodzaju obiekty są tereny składowo-przemysłowe na południe od ul. Czerniewskiego, wzdłuż ulicy Warszawskiej oraz ul. Jagodnej. Obszarami koncentracji takich usług są również: ciąg ulic Orzyska – Olsztyńska oraz teren pomiędzy ul. Wojska Polskiego i linią kolejową.

Gmina Pisz

Placówki usługowo – handlowe na terenie wiejskim to przede wszystkim małe sklepy spożywczo – przemysłowe, zabezpieczające podstawowe potrzeby mieszkańców. Placówki świadczące usługi rzemieślnicze dla mieszkańców na terenie wiejskim gminy są nieliczne, przy czym koncentrują się one w północnej części gminy a szczególnie we wsiach, w których istnieje możliwość wykorzystania większego rynku jakim jest miasto Pisz (Maldanin, Jagodne, Trzonki, Snopki, Szczechy Wielkie).

I. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

I.1. Sieć drogowa

I.1.1. Sieć drogowa na terenie gminy Pisz

Sieć dróg publicznych w gminie Pisz tworzą: drogi krajowe, powiatowe i gminne. Przez teren gminy nie przebiegają drogi wojewódzkie.

Podział komunikacyjny miasta Pisz można scharakteryzować następująco: kierunek wschód – zachód i kierunek północ – południe. Kierunek wschód - zachód wyznacza przebieg drogi krajowej Nr 58, relacji Szczuczyn - Biała Piska - Pisz – Ruciane - Nida. Kierunek północ – południe wyznacza przebieg drogi krajowej Nr 63, relacji granica państwa – Węgorzewo – Giżycko – Orzysz – Pisz – Kolno – Łomża.

I.1.2 Układ komunikacyjny miasta Pisz

Ruch ponadlokalny

Główną oś północ-południe układu drogowego gminy Pisz stanowi droga krajowa Nr 63 Łomża – Kolno – Pisz – Orzysz – Giżycko – Węgorzewo - Granica Państwa przebiegająca przez miejscowości: Jeże, Pisz, Maldanin, Szczechy Wielkie, Kociołek Szlachecki. Oś wschód-zachód tworzy droga krajowa Nr 58 Ruciane - Nida – Pisz - Biała Piska - Szczuczyn, biegnąca przez miejscowości: Snopki, Pisz, Babrosty, Kocioł Duży. Poza drogami krajowymi większe znaczenie dla komunikacji regionalnej mają drogi powiatowe: Pisz – Wiartel – Turośl – Karwica, Wiartel – Ruciane - Nida, od drogi krajowej Nr 63 do Białej Piskiej (najkrótszy dojazd do Białej Piskiej z części wschodniej i południowo-wschodniej gminy). Z punktu widzenia komunikacji wewnątrzgminnej (dojazd do Pisza) największe znaczenie mają: ciąg dróg łączący strefę zachodnią oraz Wiartel (Turośl, Hejdyk, Ciesina), ciąg dróg łączący większość strefy „puszczańskiej” (Zdunowo, Uściany Stare, Wielki Las) z Wiartlem i pośrednio z Piszem, droga Pisz – Pogobie Tylne, ciąg dróg łączący miejscowości strefy wschodniej (Borki, Kałęczyn, Bogumiły, Turowo, Liski i Zawady) z drogą krajową Nr 63. W północnej części gminy większość dróg ma charakter dróg dojazdowych do drogi krajowej Nr 63. Z dróg gminnych, na terenie wiejskim, najważniejsze znaczenie mają: droga Jagodne – Maszty łącząca najkrótszą drogą miejscowości w południowo – wschodniej części gminy z miastem Pisz, droga Stare Guty – Maszty, Babrosty – Łupki, Zdory – Kwik.

Na układ komunikacyjny miasta Pisz składa się sieć ulic o ruchu ponadlokalnym i lokalnym. Z punktu widzenia powiązań zewnętrznych podstawę układu komunikacyjnego miasta stanowią ulice w ciągu dróg krajowych:

- *ulice: Warszawska, Wojska Polskiego (fragment), Kościuszki, Dworcowa (fragment) i Orzyska, w ciągu drogi krajowej Nr 63, przejmują ruch tranzytowy z Polski centralnej (Warszawa, Łomża, Ostrołęka) na północ (Giżycko, Węgorzewo); ponadto ulica Orzyska stanowi jedyne połączenie Miasta z miejscowościami północnej części gminy, natomiast ulica Warszawska przejmuje ruch z południowo-wschodniej części gminy,*
- *ulice: Olsztyńska, Grunwaldzka, Kościuszki i Wojska Polskiego, w ciągu drogi krajowej Nr 58, przejmują ruch tranzytowy z kierunku Mrągowo i Rucianego - Nidy w stronę Białej Piskiej,*

Grajewa i Augustowa; ponadto ulica Wojska Polskiego przejmuje większość ruchu ze strefy wschodniej, natomiast ulica Olsztyńska – ruch lokalny ze Snopek,

- ulice: Gdańska i Klementowskiego zbierają ruch z całej „puszczańskiej” i zachodniej strefy gminy,
- ulica Leśna – z Pogobia Tylnego i Pogobia Średniego,
- ulice: Pionierów i Długa stanowią ciąg wylotowy w kierunku Łupek.

Ruch lokalny

Z punktu widzenia ruchu lokalnego na terenie miasta, podstawowe znaczenie ma fakt, że Pisz podzielony jest na cztery sektory rzeką Pisa (północ-południe) oraz linią kolejową Ełk-Ruciane (wschód-zachód), stanowiącymi istotne bariery dla komunikacji kołowej. Ważną okolicznością jest również to, że lewobrzeżna część miasta jest zdominowana przez zabudowę mieszkaniową, natomiast w części prawobrzeżnej mieści się większość urzędów i instytucji, szkół, placówek usługowo-handlowych oraz największe zakłady pracy. Oznacza to, że codzienny ruch wewnątrz miasta odbywa się przede wszystkim na linii wschód-zachód. Trasami, na których ruch pomiędzy poszczególnymi obszarami miasta jest najbardziej natężony, są:

Trasami o największym natężeniu ruchu są:

1. trasy w kierunku wschód – zachód:

- drogą krajową Nr 58 od wschodu, ul. Czerniewskiego, ul. Mec. Stefana Andrzeja Mireckiego, tzw. nową przeprawą mostową, ul. Kwiatową, ul. Klementowskiego, ul. Grunwaldzką, ul. Olsztyńską,
- drogą krajową Nr 58 od wschodu, ul. Wojska Polskiego, tzw. starym mostem, ul. Kościuszki, ul. Grunwaldzką, ul. Olsztyńską,

2. trasy w kierunku północ – południe:

- ul. Orzyską, ul. Grunwaldzką, ul. Klementowskiego, ul. Kwiatową, tzw. nową przeprawą mostową, ul. Mec. Stefana Andrzeja Mireckiego, ul. Czerniewskiego i ul. Warszawską,
- ul. Orzyską, ul. Grunwaldzką, ul. Kościuszki, ul. Wojska Polskiego, tzw. starym mostem i ul. Warszawską.

Obszarem o podwyższonym natężeniu ruchu jest oczywiście centrum usługowo-handlowe Pisz z dużym udziałem budownictwa wielorodzinnego, pomiędzy ul. Klementowskiego, Kwiatową, Pisą i linią kolejową.

Większość pozostałych ulic ma charakter lokalnych ulic osiedlowych o mniejszym natężeniu ruchu. Należy tu wymienić przede wszystkim ulice na Os. Dużym i Os. Łupki.

Wykaz dróg przebiegających przez teren gminy Pisz zawiera poniższa tabela.

Tabela. 22. Drogi krajowe, powiatowe i gminne przebiegające przez teren gminy Pisz.

DROGI KRAJOWE

NR DROGI	PRZEBIEG DROGI	DŁUGOŚĆ ODCINKA W GMINIE [km]
63	Łomża – Kolno – Pisz – Orzysz – Giżycko – Węgorzewo – gr. państwa	ok. 35
58	Ruciane - Nida – Pisz – Biała Piska - Szczuczyn	ok. 20

RAZEM DROGI KRAJOWE ok. 55

DROGI POWIATOWE

DROGI POWIATOWE POZA GRANICAMI ADMINISTRACYJNYMI MIAST

NR DROGI POWIATOWE	PRZEBIEG DROGI	DŁUGOŚĆ ODCINKA W GMINIE [km]
1520 N	Rozogi – Kowalik - Ciesina	2,815
1522 N	Rozogi – Spaliny – Turośl - dr. kraj. Nr 58 (Pisz, ul. Gdańska)	24,146
1648 N	dr. kraj. Nr 58 (Ruciane - Nida) – Wiartel – dr. kraj. Nr 63 (Jeże)	34,647(część drogi)
1654 N	Zdunowo - dr. pow. Nr 1648 N	2,165
1656 N	Wielki Las – Pogobie Średnie – Pisz ul. Leśna- (dr. Nr 1522N)	18,487
1658 N	Pogobie Średnie – dr. kraj. Nr 63 –Turowo - Zawady	16,610
1660 N	Dr. kraj. Nr 63 – Kałęczyn – Biała Piska(ul. Konopnickiej)	18,073(część drogi)

1662 N	Dr. kraj. Nr 63 – Borki - Kałęczyn	3,681
1664 N	Dr. kraj. Nr 58 (Babrosty)- Stare Guty – dr. kraj. Nr 58 (Kocioł)	4,045
1666 N	Dr. kraj. Nr 58 – (Kocioł) – Szymki - Kukły	7,503(cześć drogi)
1668 N	Liski - Szymki	3,277
1670 N	dr. kraj. Nr 58 (Pisz ul. Długa) – Rybitwy – dr. kraj. Nr 58 (Kaliszki)	16,724
1686 N	Karwik – dr. kraj. Nr 63 (Jeglin)	2,789
1688 N	dr. kraj. Nr 63 (Szczecy Wlk.) –Zdory- dr. kraj. Nr 63 (Kociółek Szlachecki)	8,505
1690 N	Kwik – dr. kraj. Nr 63	2,622
1692 N	Dr. kraj. Nr 63 – Trzonki – dr. Nr 1851 N	7,029
1694 N	Dr. kraj. Nr 63 - Łysonie	5,951
1847 N	dr. Nr 1696 N – dr. kraj. Nr 16	2,206
1851 N	dr. Nr 1694 N – Rostki - Pilchy	6,122

**RAZEM DROGI POWIATOWE POZA GRANICAMI ADMINISTRACYJNYMI
MIAST 187,397**

DROGI POWIATOWE W GRANICACH MIASTA PISZ

4601 N	Bema	0,249
4602 N	Chopina	0,233
4603 N	Jagielły	0,657
4604 N	Kopernika	0,152
4607 N	Mieszka I	0,210
4608 N	Orzeszkowej	0,164
4609 N	Sikorskiego	0,420
4610 N	Spacerowa	0,923
4613 N	Bliska	0,072
4615 N	Fabryczna	0,121
4616 N	Jagodna	0,361
4617 N	Krótką	0,101
4618 N	Lipowa	0,494
4619 N	Mazurska	0,316
4620 N	Moniuszki	0,158
4621 N	Polna	0,311
4623 N	Skrzetuskiego	0,239
4624 N	Staszica	1,045
4625 N	Uroczą	0,213
4626 N	Żeromskiego	0,201
4627 N	Armii Krajowej	0,135
4628 N	Dworcowa	0,800
4629 N	Gizewiusza	0,381
4630 N	Konopnickiej	0,261
4631 N	Krzywa	0,319
4633 N	Mickiewicza	0,707
4634 N	Okopowa	0,193
4635 N	Poprzeczna	0,167
4636 N	Sienkiewicza	0,391
4637 N	Słoneczna	0,883
4638 N	Zgody	0,513
4639 N	Usługowa	0,196

4640 N	Wojska Polskiego	1,089
RAZEM DROGI POWIATOWE W GRANICACH MIASTA PISZ		12,675
RAZEM DROGI POWIATOWE		387,469

DROGI GMINNE

LP.	PRZEBIEG DROGI	DŁUGOŚĆ ODCINKA W GMINIE [km]
1	Gr. gminy – Łysonie	2,380
2	Kociołek Szlachecki (dr poł. na dz. nr 127/19 (między blokami), dr. poł. na dz. nr 127/3 – pierwsza w prawo, dr poł. na dz. nr 127/20 główna przez wieś) + parking	0,750
3	Kwik- w lewo od dr. pow. Nr 1690N do ostatnich zabudowań	0,360
4	Kwik – dr. poł. na dz. nr 138/2 do końca zabudowań	0,160
5	Zdory – przedłużenie od dr. pow. Nr 1688 N w kierunku jeziora do ostatnich zabudowań	0,700
6	Zdory – od dr. pow. w lewo do sklepu spożywczego i następna w prawo droga poł. na dz. o nr geod. 6/2 do zabudowań	0,290
7	Zdory – od dr. pow. w lewo do plaży	0,100
8	Snopki – Wąglik – dr. pow. Nr 1522N (w kierunku do m. Jabłoń)	3,150
9	Snopki – droga w prawo od dr. kr. Nr 58 (wokół osiedla)	0,600
10	Snopki – osiedle po lewej stronie od dr. kr. Nr 58 (dr poł. na dz. nr 338, 337 – do szkoły, 336, 335, 110/21, 120/2, 113/4)	0,943
11	Snopki – dr. poł. na dz. nr 399 do ostatnich zabudowań (Snopki 2)	0,150
12	Snopki – dr. poł. na dz. nr 323 i 342 do leśniczówki (przed krzyżem), droga na dz. nr 575, 19/5, 19/1, 19/8 w lewo za torami oraz droga na dz. nr 153/1 w prawo przed sklepem	1,948
13	Snopki – dr. poł. na dz. nr 324 (Snopki 2 – przed krzyżem za torami pierwsza droga w lewo), droga na dz. nr 19/1 do zabudowań	0,940
14	Wąglik – droga od ul. Wąglickiej w Pisz do krzyża w m. Wąglik,	0,950
15	Wąglik – od dr. pow. – ul. Gdańskiej do m. Wąglik	0,800
16	Wąglik – dr. poł. na dz. nr 62/16 do ostatnich zabudowań oraz drogi poł. na dz. nr 66 i 70 do ostatnich zabudowań, droga położona na dz. o nr geod. 69/2 do ostatnich zabudowań	0,550
17	Rostki – dr. poł. na dz. nr 121 – prosto z dr. powiatowej, dr. poł. na dz. nr 165 – równoległa do dr. powiatowej, dr. poł. na dz. nr 145 - za sklepem w lewo	2,800
18	Kolonie Rostki – droga od dr. pow. Nr 1851N w lewo do ostatnich zabudowań, droga poł. na dz. o nr geod. 452/5 - droga od dr. pow. Nr 1851N w prawo	0,874
19	Turośl – dr. poł. na dz. nr 62 i 102 – ostatnia w lewo od dr. pow. Nr 1522N i drogi poł. na dz. nr 31/8, 34/1, 36/2 za kościołem w prawo	1,280
20	Szczechy Wielkie – dr. poł. na dz. nr 20 do stolarni	0,150
21	Ciesina – dr. Nr 174001N odcinek od dr. pow. do ostatnich zabudowań, droga poł. na dz. o nr geod. 292/1 – od drogi powiatowej Nr 1773N w prawo do zabudowań	2,142
22	Hejdyk – drogi dojazdowe od drogi powiatowej do ostatnich zabudowań	2,400
23	Łupki – dr. Nr 174016N	2,510
24	Łupki – dr. poł. na dz. Nr 233/1 – do ostatnich zabudowań	1,400
25	Łupki – dr. poł. na dz. nr 228/1 – do ostatnich zabudowań, dr. poł. na dz. o nr geod. 222 – w lewo do plaży	1,429
26	Łupki – za przystankiem w lewo – dr. poł. na dz. nr 221, 220/1, 219	1,400
27	Łupki – dr. poł. na dz. nr 60/17 – ostatnia droga w lewo od drogi powiatowej	0,200
28	Kolonia Łupki – dr. poł. na dz. nr 239 i 240 do ostatnich zabudowań	0,900
29	Kolonia Łupki – dr. poł. na dz. nr 237 i 238 do ostatnich zabudowań, droga poł. na dz. nr 233/2 od drogi krajowej w lewo, droga poł. na dz. nr 234	1,380
30	Kocioł Duży – droga przez wieś oraz droga na lewo za sklepem poł. na dz. nr 227 do końca zabudowań i w lewo poł. na dz. nr 259 do końca zabudowań, droga w	2,30

	lewo od drogi Kocioł – Kocioł Duży do gospodarstwa	
31	Karpa – dr. poł. na dz. nr 6/34 wzdłuż bloków do końca zabudowań, dr. poł. na dz. nr 6/23, dr. poł. na dz. o nr geod. 7/2 w lewo przed wsią do zabudowań, droga poł. na dz. o nr geod. 7/4	0,733
32	Babrosty – drogi dojazdowe po obu stronach do ostatnich zabudowań od dr. kr. Nr 58, droga położona na dz. o nr geod. 1/20, 65, 67/1 (przy lesie do zabudowań)	1,474
33	Jagodne – ul. Pisowody, ul. Zielona, ul. Gajowa, ul. Tęczowa + chodnik, ul. Łowiecka, ul. Jagodna + dr. poł. na dz. nr 79/6 do ostatnich zabudowań, droga poł. na dz. o nr geod. 3, od ul. Jagodnej w lewo	1,670
34	Czyste	0,940
35	Maldanin – dr. poł. na dz. nr 16/2 (równoległa do drogi kr. Nr 63) i dr. dojazdowe poł. na dz. nr 68 i 107 do dr. kr. Nr 63, na dz. nr 50/2, 39, 37/3, 44/8, 60, 23	1,536
36	Trzonki – dr. poł. na dz. nr 121 do ostatnich zabudowań, przedłużenie dr. powiatowej do ostatnich zabudowań, droga w prawo za budynkiem szkoły do ostatnich zabudowań dr. na dz. nr 121 do gospodarstwa agroturystycznego i dr. do zabudowań w prawo - dz. nr 87 i 83/2	1,573
37	Trzonki - kolonia do ostatnich zabudowań i dr. poł. na działce o nr geod. 144	0,633
38	Jeglin kolonia (osiedle) oraz dr. poł. na dz. o nr geod. 61 – w lewo do zabudowań, w prawo droga na dz. o nr geod. 55.	0,920
39	Szczecchy Małe – dr. na dz. nr 25 pierwsza w prawo do ostatnich zabudowań, dr. na dz. nr 30 – druga w prawo	0,390
40	Pilchy – dr. poł. na dz. nr 170 do zabudowań, (1 –sza za przystankiem w lewo), dr. poł. na dz. nr 217 (2-ga za przystankiem) do ostatnich zabudowań, dr. poł. na dz. nr 154/31 i 216 równoległa do dr. pow. Nr 1851N, dr. poł. na dz. nr 214 łącząca drogę powiatową z w/w drogą, dr. poł. na dz. nr 154/31, dr. poł. na dz. nr 224 od dr. poł. na dz. nr 217 i w lewo dr. na dz. nr 77/13 i 75/13 do ostatnich zabudowań	3,749
41	Kolonia Pilchy – droga w lewo od dr. pow. Nr 1851N w kierunku m. Pilchy do ośrodka „Gdzie diabeł mówi dobranoc”	0,500
42	Karwik – dr. na służę i od niej w prawo do ostatnich zabudowań, oraz od drogi na służę w lewo do ostatnich zabudowań, za przystankiem autobusowym dr. do sołtysa do ostatnich zabudowań i 2-ga w lewo do ostatnich zabudowań, od dr. pow. Nr 1686N (1-sza w lewo do ostatnich zabudowań), za sklepem (1-sza i 2-ga w prawo do końca zabudowań), droga w lewo od drogi położonej na dz. nr 31/2	3,340
43	Od dr. kr. Nr 58 do m. Kocioł	1,500
44	Kocioł wieś	0,300
45	Kocioł - Kocioł Duży	1,500
46	Drogi położone w obrębie wsi Pogobie Średnie	1,807
47	Liski – droga główna przez wieś i odchodzące od niej drogi do ostatnich zabudowań + od drogi w kierunku Bogumiły 1-sza w lewo i 2-ga w lewo (osiedlowa), droga przy szkole	1,720
48	Imionek – od dr. kr. Nr 63 do mostku i za mostkiem, droga w lesie do zabudowań, drogi wewnętrzne na osiedlu - dz. nr 192	3,015
49	Borki - droga w kierunku byłej masarni do drogi krajowej Nr 63, droga w lewo do bloku nr 10	2,010
50	Drogi położone w obrębie Szeroki Bór Piski	0,901
51	Drogi w obrębie wsi Pogobie Tylne	0,581
52	Droga Nr 174018N od m. Stare Guty – Pietrzyki - Maszty do drogi powiatowej Zawady – Liski	5,700
53	Obręb Stare Guty (w tym droga przy osiedlu Nadleśnictwa)	1,400
54	Obręb Maszty	0,200
55	Obręb Zawady	1,954
56	Obręb wsi Bogumiły	3,342
57	Turowo – Turowo Duże – dr. kr. Nr 63	3,000
58	Obręb Turowo Duże	1,000

59	Wiartel - Jaškowo	2,550
60	Wiartel – Wiartel Mały - do drogi powiatowej Nr 1522N	2,270
61	Obręb wsi Wiartel droga przy drodze prowadzącej do bloków nr 11a, 11b i 11c,	0,530
-	Obręb wsi Jaškowo	0,350
63	Obręb Uściany	4,500
64	Turośl – Zdunowo	4,580
65	Zdunowo – Zimna	1,520
66	Obręb wsi Rakowo Piskie	1,700
67	Droga pow. Nr 1648N – Anuszewo	0,600
68	Droga w m. Rakowo	0,118
69	Droga Liski w kierunku m. Guzki do granicy gminy Pisz	0,950
70	Droga w obrębie wsi Wiartel Mały	0,293
71	Drogi w obrębie wsi Jeże	1,579
72	Droga w m. Szczecy Wielkie	0,092
73	Droga - Turowo w kierunku m. Grodzisko do granicy gminy Pisz	1,770
74	Droga Nr 174011N Kwik - Zdory	4,530
75	Wielki Las – dr. poł. na działce o nr geod. 2276/5	0,356
76	Pietrzyki – drogi dojazdowe do zabudowań poł. na dz. o nr geod. 236, 238/4, 141, 201	2,059
78	Anuszewo – droga na dz. o nr 24	0,850
79	Zdunowo – droga na dz. o nr geod. 218 (przy leśniczówce w kierunku na Leman)	0,128
80	Szparki – droga dojazdowa od drogi krajowej	0,502
81	Droga Niedźwiedzie – Czyste od ul. Warszawskiej	0,970
82	Droga od drogi powiatowej do Piskorzewa do zabudowań	2,450
RAZEM DROGI GMINNE		118,281

I.2 Kolej

Przez gminę i miasto Pisz przebiega linia kolejowa drugorzędowa Ełk-Biała Piska-Pisz-Ruciane Nida-Szczytno. W Piszcu znajduje się dworzec kolejowy pasażerski i towarowy oraz bocznicza kolejowa do Piskich Zakładów Produkcji Sklejek. Jedyny poza Piszem przystanek kolejowy na terenie gminy znajduje się w Starych Gutach.

I.3 Elektroenergetyka

Teren gminy Pisz zaopatrywany jest w energię elektryczną z Głównego punktu zasilającego 110/15 kV Pisz (zasilany liniami napowietrznymi 110 kV Nida-Pisz i Kolno-Pisz) oraz Głównego punktu zasilającego 110/15 kV Nida (zasilanego liniami napowietrznymi 110 kV Szczytno-Nida i Pisz-Nida).

Z GPZ 110/15 kV wyprowadzone są linie średniego napięcia 15 kV zasilające stacje transformatorowe zlokalizowane w pobliżu odbiorców, do których doprowadzona jest energia liniami niskiego napięcia 0,4 kV. Na terenie miasta znajdują się 72 stacje transformatorowe o łącznej mocy ok. 19.500 kVA, a na terenie gminy 109 stacji o łącznej mocy 10.007 kVA. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca wynosi 610,6 kWh.

I.4 Ciepłownictwo

Na terenie gminy Pisz istnieje centralny system ciepłowniczy. Na terenie miasta Pisz funkcjonuje uruchomiona w 2003 roku, największa w Polsce, kotłownia na biomasę. Jej moc zainstalowana, to 21 MW.

Na terenach wiejskich zasilanie odbiorców w ciepło opiera się przede wszystkim na ogrzewaniu rozproszonym, indywidualnym, głównie są to kotły na paliwo stałe (węgiel, drewno). Występują także kotłownie opalane olejem opałowym, czy gazem płynnym propan-butan.

Na terenie gminy Pisz ciepło w zabudowie jednorodzinnej pochodzi w nowszych budynkach z kotłowni domowych a w większości starego budownictwa – z pieców. Większe kotłownie funkcjonują jedynie przy osiedlach byłych PGR-ów oraz przy obiektach użyteczności publicznej.

I.5 Gazownictwo

Na terenie gminy Pisz funkcjonuje system gazowniczy obejmujący swym zasięgiem miasto Pisz oraz obszar wiejski. W 2021 r. długość czynnej sieci gazowej w mieście wyniosła 21,3 km, na obszarze wiejskim 1,2 km, a liczba przyłączy w mieście to 675, a na obszarze wiejskim 17. Ilość użytkowników gazu sieciowego w 2014 r. wyniosła 4122, a całkowite zużycie gazu 688 tys. m³. Natomiast w 2021 r. ilość odbiorców gazu (gospodarstw domowych) w całej gminie wyniosła 4240. Sieć miejska zaopatrywana jest w gaz propan-butan z mieszalni gazu znajdującej się przy ul. Olsztyńskiej. Gaz propan-butan wykorzystywany jest przede wszystkim do celów bytowych. Na terenie wiejskim nie ma sieci gazowniczych. Mieszkańcy korzystają głównie z gazu butlowego.

I.6 Zaopatrzenie w wodę

Wg danych za 2014 r. na terenie gminy Pisz istnieje sieć wodociągowa o długości 152,2 km, z czego w mieście Pisz znajduje się 63,1 km, a w obrębie terenów wiejskich 89,1 km sieci zaopatrującej wsie: Maldanin, Snopki, Babrosty, Imionek, Jeglin, Karwik, Łupki, Wąglik, Szeroki Bór Piski, Zdory, Kociołek Szlachecki, Szczechy Małe, Szczechy Wielkie, Trzonki, Wiartel, Wielki Las, Jaśkowo, Liski, Borki, Kocioł Duży, Stare Guty, Bogumiły, Kałęczyn, Maszty, Pietrzyki Kolonia, Zawady, Jeże, Turowo, Hejdyk, Ciesina, Karpa. Stopień zwodociągowania to ok. 88%, przy czym miasto Pisz jest zwodociągowane w ponad 98%, a tereny wiejskie w ok. 62%.

Wg danych za 2021 r. na terenie gminy Pisz istnieje sieć wodociągowa o długości 190,3 km, z czego w mieście Pisz znajduje się 63,9 km, a w obrębie terenów wiejskich 126,4 km. Stopień zwodociągowania gminy to 90,0%, przy czym miasto Pisz jest zwodociągowane w 98,5%, a tereny wiejskie w 71,2%.

Sieć wodociągowa działa w oparciu o kilkanaście ujęć wody na terenie gminy działających w Pisz (zaopatrują miasto oraz wsie Snopki, Maldanin, Wąglik i Jagodne) oraz miejscowościach Wiartel (zaopatruje wsie Wiartel i Jaśkowo), Kocioł Duży (zaopatruje wsie Kocioł Duży, Stare Guty, Rakowo Piskie i Pietrzyki oraz obiekty po byłych PGR-ach w Kotle Dużym i Rakowie Piskim), Liski (zaopatruje wsie Liski, Zawady, Maszty, Bogumiły i Turowo), Karpa (zaopatruje wieś Karpa), Borki (zaopatruje wieś Borki), Turowo (zaopatruje obiekty po byłym PGR Turowo), Kociołek Szlachecki (zaopatruje wieś Kociołek Szlachecki), Imionek (zaopatruje wieś Imionek), Wielki Las (hydrofornia), Folwark Babrosty (zakładowe ujęcie). Podstawowe dane nt. systemu wodociągowego w gminie Pisz przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela. 23 Sieć wodociągowa w gminie Pisz.

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ	
	2014	2021
Stopień zwodociągowania (korzystający z instalacji w % ogółu ludności gminy)	87,9% - cała gmina 98,3 % - miasto 63,7% - obszar wiejski	90,0% - cała gmina 98,5% - miasto 71,2% - obszar wiejski
Długość czynnej sieci wodociągowej	152,2 km	190,3 km
Ilość osób korzystających z sieci	24 384 582 os.	24 540
Ilość wody dostarczonej do gospodarstw	766 600 m ³ Na 1 mieszkańca 32,6 m ³	Na 1 mieszkańca 37,4 m ³
Ilość przyłączy wodociągowych	2679 szt.	3 303 szt.
Średnie zużycie wody na mieszkańca	27,6 4 m ³ /rok	30,7 m ³ /rok

Materiał źródłowy: Główny Urząd Statystyczny, stan na 31.12.2014 r.

I.7 Gospodarka ściekowa

Wg danych za 2014 r. na terenie gminy Pisz istnieje sieć kanalizacyjna o długości 130,3 km, z czego w mieście Pisz znajduje się 73,1 km, a w obrębie terenów wiejskich 57,2 km sieci obejmującej miejscowości: Maldanin, Snopki, Imionek, Jeglin, Karwik, część wsi Łupki, Szeroki Bór Piski, Zdory, Szczechy Małe, Szczechy Wielkie, Trzonki, Wiartel, Jaśkowo, Liski, Borki, Bogumiły, Kałęczyn, Maszty, Pietrzyki Kolonia,

Jeże i Turowo. Stopień skanalizowania gminy to ok. 73%, przy czym miasto Pisz jest skanalizowane w ponad 88%, a tereny wiejskie w ok. 38%.

Wg danych za 2021 r. na terenie gminy Pisz istnieje sieć kanalizacyjna o długości 176,6 km, z czego w mieście Pisz znajduje się 80,2 km, a w obrębie terenów wiejskich 96,4 km. Stopień skanalizowania gminy to 78,0%, przy czym miasto Pisz jest skanalizowane w 90,3%, a tereny wiejskie w 50,7%.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków w Jagodnem. Jest to oczyszczalnia ścieków komunalnych z podwyższonym usuwaniem biogenów o przepustowości wg projektu 5 200 m³/dobę przy równoważnej liczbie mieszkańców 28 166. Do oczyszczalni w Jagodnem odprowadzane są ścieki z następujących miejscowości: Turowo Duże, Turowo, Bogumiły, Zawady, Kałęczyn, Borki, Jagodne, części miejscowości Łupki, Maldanin, Snopki, Wiartel, Wiartel Mały, Szeroki Bór Piski. Ścieki z pozostałych gospodarstw rolnych w większości gromadzone są w zbiornikach. Podstawowe dane nt. systemu kanalizacyjnego w mieście Pisz przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela. 24 Sieć kanalizacyjna w gminie Pisz.

WSKAŹNIK	WARTOŚĆ	
	2014	2021
Stopień skanalizowania (korzystający z instalacji w % ogółu ludności gminy)	73% 74,0%	78,0%
Długość sieci kanalizacyjnej	130,3 km	176,6 km
Ilość osób korzystających z sieci	20 386 os. (w 2013 r.) 20 707 os. (w 2014 r.)	21 270 os.
Ilość odprowadzanych ścieków	691 tys. m ³ 707,3 dam ³ (w 2015 r.)	765,5 dam ³
Ilość przyłączy do budynków	2030 szt.	2 689 szt.

Materiał źródłowy: Główny Urząd Statystyczny, stan na 31.12.2014 r.

I.8 Gospodarka odpadami

Dla terenu gminy Pisz obowiązuje „Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022”, przyjęty Uchwałą Nr XXIII/523/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2016 roku w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko – mazurskiego na lata 2016 – 2022. W myśl w/w Dokumentu *podstawą tworzenia i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w kraju jest jego regionalizacja. Według tej zasady w województwie warmińsko-mazurskim wyodrębnionych zostało 5 regionów gospodarki odpadami komunalnymi (...), na terenie których wskazano regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych oraz instalacje służące do zastępczej obsługi regionów.*

Obecnie trwają prace nad sporządzeniem „Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2023-2028”.

Gmina Pisz położona jest w Regionie Centralnym, obejmującym łącznie 37 gmin, położonych w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego, w obrębie 8 powiatów.

Wraz z uchwaleniem „Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022” Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął uchwałę Nr XXIII/524/16 z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie wykonania Planu gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022 (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. z 2017 r. poz. 372). Według tej uchwały dla Regionu Centralnego, w obrębie którego położona jest gmina Pisz, instalacjami regionalnymi do przetwarzania odpadów komunalnych w Regionie są:

- ZGOK Sp. z o.o. w Olsztynie – instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów w Olsztynie,
- ZGOK Sp. z o.o. w Bartoszycach – składowisko odpadów, kwatera III, zlokalizowana w Wysiece,
- „Polfer” Sp. z o.o. w Bezledach, zlokalizowana w Bezledach

Dodatkowo, zgodnie z Uchwałą Nr XXIII/524/16 w ramach Regionu Centralnego przewidziano instalacje do zastępczej obsługi regionu, na wypadek awarii instalacji regionalnej lub niemożliwości przyjmowania odpadów przez instalację regionalną z innych przyczyn:

- kompostownie odpadów ulegających biodegradacji w Spytkowie, Elblągu, Zakrzewie, Siedliskach, Rudnie, Bisztynku – Kolonia, Pudwągach, Braniewie,
- składowiska odpadów w Spytkowie, Elblągu, Braniewie, Zakrzewie, Siedliskach, Rudnie, Różankach

- instalacje mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w Elblągu oraz w miejscowościach: Spytkowo, Elbląg, Siedliska, Rudno/Zbożne, Różanki,
- instalacje mechaniczno-ciepłego przetwarzania odpadów komunalnych w Różankach,
- sortownia odpadów komunalnych w miejscowości Bisztynek – Kolonia.

Powyższe instalacje zlokalizowane są poza gminą Pisz. Na terenie gminy znajduje się natomiast punkt selektywnej zbiórki odpadów (PSZOK Pisz, ul. Olsztyńska). Jest miejscem zbiórki i czasowego magazynowania odpadów zbieranych selektywnie, zawartych we frakcji odpadów komunalnych, dostarczanych przez właścicieli nieruchomości objętych gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnym.

J. HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ

Przedstawione w poprzednich rozdziałach informacje skłaniają do przyjęcia następującej hierarchii sieci osadniczej, uwzględniającej rolę miejscowości w obsłudze ludności:

Centralny ośrodek administracyjno-usługowy:

Miasto Pisz

Ośrodki wspomagające I^o:

Jeże, Wiartel

Ośrodki wspomagające II°:

Liski, Hejdyk, Stare Guty, Turośl

Ośrodki wspomagające III°:

Ciesina, Karwik, Kocioł Duży, Kociołek
Szłachecki, Kwik, Pogubie Średnie, Snopki,
Szczuchy Wielkie, Uściany Stare, Zdory

Obsługa na poziomie elementarnym:

Bogumiły, Borki, Karpa, PGR, Łupki,
Maldanin, Rakowo Piskie, PGR Rakowo,
Piskie, Szeroki Bór, Trzonki, Turowo PGR,
Wąglik, Wielki Las, Zdunowo

Pozostałe wsie i osady:

Anuszewo, Babrosty, Czarny Róg, Imionek
Jagodne, Jaśkowo, Jeglin, Karpa, Kałęczyn,
Kocioł Duży PGR, Kolonia Pietrzyki, Kulik,
Kwik PGR, Lisie Jamy, Łysonie, Uściany
Małe, Masty, Niedźwiedzie, Pietrzyki, Pilchy,
Piskorzewo, Pogubie Tylne, Rybitwy,
Szczuchy Małe, Szparki, Turowo, Wiartel
Mały, Zawady, Zimna

K. ROLNICTWO – TURYSTYKA- PRZYRODA. PODSTAWOWE FUNKCJE OBSZARÓW WIEJSKICH

Dla dalszego rozwoju przestrzennego gminy zasadnicze znaczenie będzie miał sposób, w jaki realizowane będą na jej obszarze podstawowe funkcje obszarów wiejskich. W przypadku gminy Pisz tymi funkcjami są rolnictwo, turystyka i zachowanie walorów przyrody.

Rolnictwo

Jak wskazano w poprzednich rozdziałach, warunki naturalne są w gminie Pisz na tyle niesprzyjające, że stawiają ją w niekorzystnej pozycji zarówno wobec konkurencji z Polski zachodniej, jak i Regionu Wielkich Jezior Mazurskich.

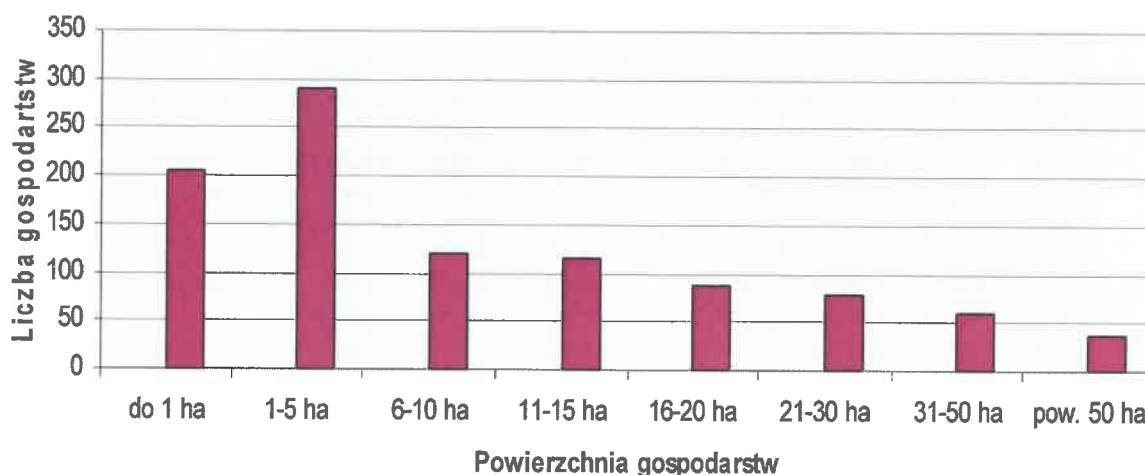
Słabe gleby piaszczyste oraz duży udział użytków zielonych wymuszają niejako kierunki w produkcji rolnej. W produkcji roślinnej dominują głównie zboża oraz rośliny pastewne z przeznaczeniem na paszę dla zwierząt. Produkcja zwierzęca opiera się głównie na hodowli bydła mlecznego (produkcja mleka) i produkcji żywca wołowego. Na terenie gminy powoli zanika produkcja żywca wieprzowego.

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego na terenie gminy Pisz, na podstawie spisu rolnego przeprowadzonego w 2010 r. wynosi 19,90 ha użytków rolnych.

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego na terenie gminy Pisz, na podstawie spisu rolnego przeprowadzonego w 2020 r. wynosi 23,55 ha.

Grupy obszarowe gospodarstw rolnych w gminie Pisz

Dane: Urząd Miejski w Pisz

Turystyka

Duże walory turystyczne gminy związane są z jej przyrodą. Atrakcyjność turystyczna jest pojęciem względnym. O dotychczasowych preferencjach wczasowiczów i decydentów najczęściej mówi aktualne rozmieszczenie bazy noclegowej. Niemal wszystkie obiekty istniejące położone są wzdłuż ciągu puszczańskich jezior Brzozolasek – Wiartel – Nidzkie oraz na południowym, zalesionym brzegu Jeziora Roś.

Najatrakcyjniejsze tereny pod względem turystycznym obejmują przede wszystkim północno – wschodnią część gminy oraz część zachodnią położoną przy jez. Brzozolasek, jez. Wiartel i jez. Nidzkim. Północno – wschodnia część gminy charakteryzuje się największą ilością zbiorników wodnych /jez. Roś, Seksty, Białolawki, Kocioł, część jez. Śniardwy/, które stanowią największą atrakcję dla wypoczynku, turystyki i rekreacji. W tej części gminy, poza nielicznymi, a właściwie pojedynczymi pensjonatami w Zdorach, Kwiku, Kociołku Szlacheckim, brak jest bazy noclegowej.

Mocne strony dla rozwoju turystyki:

- 30% gminy zajmują czyste (I i II klasy czystości) i zasobne w ryby wody - z największym polskim jeziorem Śniardwy - połączone w system żeglugowy - jeden z najdłuższych i najatrakcyjniejszych w kraju,
- położenie gminy, która jest pierwszą gminą od strony południowej na tzw. „wjeździe” do Krainy Wielkich Jezior Mazurskich,
- bogate tereny łowieckie (jeleń, dzik), posiadające tradycje świadczenia usług dla myśliwych z zagranicy - doskonale tereny dla nowej, prężnie rozwijającej się dziedziny turystyki kwalifikowanej - "foto-safari" (polowania z aparatem fotograficznym),
- duża liczba jezior na terenie gminy, które stanowić powinny łowiska wędkarskie (np. jezioro Wiartel) oraz możliwość organizacji imprez i zawodów z tej dziedziny - inauguracja sezonu połowów szczupaka, wędkarstwo podlodowe,
- doskonałe warunki do uprawiania sportów wodnych, jak i zimowych – jez. Śniardwy jedynym w Polsce akwenem nadającym się do organizacji zawodów bojerowych,
- korzystne położenie gospodarstw rolnych w pobliżu jezior i lasów - potencjał dla rozwoju agroturystyki,
- dobra dostępność komunikacyjna - łatwość dojazdu z centrum kraju (Pisz jako brama Mazur dla turystów aglomeracji warszawskiej) oraz innych części Mazur - droga wodna,
- występowanie dużych, atrakcyjnie położonych, zwartych terenów z potencjalnym przeznaczeniem pod inwestycje turystyczne ,
- brak uciążliwego przemysłu zanieczyszczającego środowisko naturalne (przynależność do regionu Mazur)
- rzeka Pisa - jedna z najbardziej malowniczych i meandrujących rzek nizinnych w Europie

Słabe strony:

- niedostateczna sieć infrastruktury technicznej dla rozwoju turystyki, szczególnie w porównaniu z innymi gminami w obszarze Wielkich Jezior Mazurskich położonymi na północ od gminy Pisz:
  - słaby stopień skanalizowania i zwodociągowania gminy
  - słaby stan techniczny dróg – szczególnie dróg na terenach wiejskich
- słabo rozwinięta baza noclegowa, szczególnie w zakresie ośrodków turystycznych o średnim i wyższym standardzie:
  - hotele - wysokie ceny, ale nie oferują na szeroką skalę żadnych atrakcji poza noclegiem
  - pola namiotowe - brak sanitariatów, ujęć wody, kontenerów na odpady, oznaczeń turystycznych
  - przestarzała infrastruktura turystyczna w ośrodkach wypoczynkowych, zlokalizowanych nad brzegami jezior /jez. Wiartel, jez. Roś, jez. Brzozolaszek/ wybudowanych w latach 70 – tych i 80 – tych XX wieku. Niewielkie szanse na poprawę warunków w ośrodkach (ich modernizację i odbudowę) ze względu na zakazy wynikające z przepisów dotyczących ochrony przyrody,
- niedostateczna ilość dróg rowerowych i spacerowych zwiększających ofertę turystyczną gminy - niedostateczne oznakowania,
- brak infrastruktury turystycznej zapewniającej rozwój sportu i rekreacji - brak wyznaczonych miejsc do organizowania szerszych imprez sportowych, rekreacyjnych, żeglarskich (np. regaty, wyścigi bojerowe) kulturalnych i rozrywkowych,
- szybko postępujące zarastanie brzegów jezior. Nawet w miejscach byłych plaż we wsiach i w pobliżu terenów rekreacyjnych niewielkie /prawie zerowe/ szanse na ich modernizację, ze względu na zakazy wynikające z przepisów dotyczących ochrony przyrody,
- przestarzała baza sprzętowa w miejscowych wypożyczalniach sprzętu wodnego i sportowego
- brak otwartych imprez kulturalnych i turystycznych (np. regaty, spływ kajakowe, wyścigi bojerowe, targi turystyczne, jarmarki, koncerty) promujących gminę w skali regionu i kraju
- niestabilne stany wód na jeziorach, a tym samym niski poziom wody w rzece Pisie wypływającej z jez. Roś i przepływającej przez miasto,
- brak stopnia wodnego na rzece Pisie, który utrzyma odpowiedni poziom wody w rzece i na jeziorach, co umożliwi rozwój turystyki, szczególnie na terenie miasta,
- nadmierne połowy ryb dokonywane masowo przez gospodarstwa rybackie, bez odpowiedniej ilości zarybiania wód, utrudniające rozwój turystyki wędkarskiej,
- niedostateczny poziom bazy gastronomicznej w gminie - mało punktów gastronomicznych, słaby poziom świadczenia usług, brak smażalni ryb "z prawdziwego zdarzenia",

L. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE TERENÓW I

AKTUALNE TENDENCJE ROZWOJOWE

L.1 Dotychczasowe przeznaczenie terenów i aktualne tendencje rozwojowe w zagospodarowaniu przestrzennym

Na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (ogólne i szczegółowe), uchwalone przed 1 stycznia 1995 r., straciły ważność z końcem roku 2003 r. Dotychczasowe przeznaczenie terenu określają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które w niewielkim stopniu pokrywają powierzchnię gminy, a w przypadku ich braku, możliwość zagospodarowania terenów określana jest w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;

W danych za 2014 r. na terenie miasta Pisz, obszary objęte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego stanowią 705 ha, co przy powierzchni miasta, która wynosi 1008 ha, stanowi 70 % pokrycia.

Na terenie wiejskim gminy Pisz, obszary objęte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego stanowią 2 641 ha, co przy powierzchni obszaru wiejskiego gminy Pisz, która wynosi 62 362 ha, stanowi 4 % pokrycia.

Łącznie obszary objęte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na terenie całej gminy Pisz /obszary miejski i wiejski/ stanowią 3 346 ha, co przy powierzchni obszaru gminy Pisz, która wynosi 63 370 ha, stanowi 5 % pokrycia.

Pozostałe tereny nie są objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, a możliwość ich zabudowy może nastąpić na podstawie uzyskanych decyzji o warunkach zabudowy.

Wg danych za 2022 r. na terenie miasta Pisz obowiązuje 16 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o powierzchni ok 576,5 ha. Na terenie całej gminy Pisz obowiązuje 48 miejscowych planów (wg danych portalu <https://mapa.inspire-hub.pl/#> pozyskanych 06.2023 r.).

Poniżej, w Tabeli 25 zestawiono ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2010 – 2014 z rozpisaniem na poszczególne funkcje przeznaczenia terenów.

Tabela 25. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2010 – 2014 z rozpisaniem na poszczególne funkcje przeznaczenia terenów.

Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy w latach 2010 r. - 2014 r.													
ogółem	w tym dotyczące zabudowy												
	MN	MW	MR	ML	P	U	UTS	UK	ZL	WS	ZD	RU	KS
2010 r.													
234	168	5	20	16	3	15	4	1	2				
2011 r.													
221	150	5	30	6	1	8	4			13	2	2	
2012 r.													
198	138	9	24	4	4	4	12		2	1			
2013 r.													
158	97	2	13	11	6	2	4		2	16		2	3
2014 r.													
222	141	1	24	21	4	1	4	1	1	23			1
Razem:													
1033	694	22	111	58	18	30	28	2	7	53	2	4	4

MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
 MW – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
 MR – tereny zabudowy zagrodowej
 ML – tereny zabudowy rekreacji indywidualnej
 P – tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów,
 U – tereny zabudowy usługowej
 UTS – tereny usług turystycznych i rekreacyjnych
 UK – tereny zabudowy kultu religijnego
 ZL – tereny leśne
 WS- tereny wód
 ZD –tereny ogrodów działkowych
 RU – tereny obsługi produkcji rolnej
 KS – tereny parkingów i garaży

Tabela 26. Zestawienie wydanych decyzji o warunkach zabudowy ze wskazaniem ilości przedmiotowych decyzji w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Pisz w latach 2010-2015 r.

obręb	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	łącznie
Anuszewo	0	0	0	0	0	0	0
Babrosty	11	14	3	6	7	5	46
Bogumiły	3	3	2	0	0	0	8
Borki	13	8	1	4	1	1	28
Ciesina	4	3	3	2	2	3	17
Hejdyk	1	0	7	0	1	3	12
Jagodne	7	9	2	3	12	3	36
Jańskowo	6	9	4	1	3	0	23
Jeglin	3	0	0	0	3	1	7
Jeże	1	1	2	2	2	0	8
Karpa	2	1	2	1	0	0	6
Karwik	23	2	4	8	15	7	59
Kocioł Duży	0	1	0	1	4	4	10

Kwik	0	1	3	1	5	2	12
Liski	1	2	1	1	0	0	5
Łupki	33	18	34	11	10	18	124
Łysonie	0	0	2	4	1	1	8
Maldanin	5	5	4	3	4	6	27
Maszy	0	0	0	0	1	1	2
Pilchy	9	26	15	17	28	34	129
Piskorzewo	0	0	0	0	0	0	0
Pogobie Średnie	6	5	5	21	12	8	57
Pogobie Tylne	0	1	0	0	4	0	5
Rakowo Piskie	0	0	2	1	1	0	4
Rostki	11	5	5	11	3	1	36
Snopki	5	4	1	2	0	0	12
Stare Guty	3	4	0	4	3	5	19
Szczeczy Małe	12	8	8	5	12	24	69
Szczeczy Wielkie	3	1	2	1	1	1	9
Trzonki	5	13	3	11	14	0	46
Turośl	2	3	0	0	0	1	6
Turowo	0	2	1	0	6	2	11
Uściany	2	6	4	1	3	4	20
Wągli	5	18	12	1	0	2	38
Wiertel	1	2	2	4	1	1	11
Wiertel Mały	2	1	3	0	2	1	9
Wielki Las	3	0	0	0	0	0	3
Wolisko	0	0	0	0	0	0	0
Zawady	4	2	1	0	0	1	8
Zdory	6	19	19	8	18	9	79
Zdunowo	0	2	0	0	0	0	2
Pisz	49	24	58	28	27	27	213
Łącznie	241	223	215	163	205	176	1223

Tabela 26b. Zestawienie wydanych decyzji o warunkach zabudowy ze wskazaniem ilości przedmiotowych decyzji w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Pisz w latach 2010-2022 r.

Miejscowość	2010 - 2015 r.	2016-2020 r.	2021-2022 r.	Łącznie 2010 – 2022 r.
Anuszewo	0	2	0	2
Babrosty	46	91	38	175
Borki	28	11	11	50
Bogumiły	8	0	0	8
Ciesina	17	12	4	33
Dłutowo	0	11	1	2
Hejdyk	12	10	2	24
Jaśkowo	23	4	0	27
Jagodne	36	39	19	94
Jeże	8	5	4	17
Jeglin	7	34	21	62
Karwik	59	80	44	183
Karpa	6	9	1	16
Kociół Duży	10	13	1	24
Kwik	12	10	4	26

Liski	5	0	0	5
Łupki	124	121	31	276
Łysonie	8	13	3	24
Maldanin	27	42	36	105
Masztzy	2	3	1	6
Pilchy	129	164	58	351
Piskorzewo	0	0	0	0
Pogobie Średnie	57	29	10	96
Pogobie Tylne	5	4	1	10
Rakowo Piskie	4	4	8	16
Rostki	36	22	21	79
Stare Guty	19	27	27	83
Snopki	12	3	2	17
Szczecchy Wielkie	9	20	30	59
Szczecchy Małe	69	113	17	199
Trzonki	46	34	27	107
Turowo	11	1	1	13
Turośl	6	7	0	13
Uściany	20	9	5	34
Wiertel	11	7	6	24
Wiertel Mały	9	13	6	28
Wielki Las	3	1	0	4
Wolisko	0	1	0	1
Wąglik	38	17	13	68
Zdory	79	79	55	213
Zawady	8	7	1	16
Zdunowo	2	6	3	11
Łącznie – teren gminy	1010	1078	512	2600
Pisz - miasto	212	196	45	453
Łącznie – teren miasta i gminy Pisz	1222	1274	557	3053

Powyższe Tabele: 25 i 26, 26b przedstawiają obraz kształtowania się zabudowy na terenie gminy Pisz. Najwięcej decyzji o warunkach zabudowy w latach 2010-2014 (tabela 25) zostało wydanych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną w mieście Pisz i we wsiach położonych w pobliżu miasta, stanowiących tzw. „sypialnię” miasta: Babrosty, Łupki, Wąglik, Snopki. Niewielka odległość od miasta i niższa cena gruntów niż w mieście wpłynęły na chęć budowy budynków mieszkalnych jednorodzinnych w w/w miejscowościach. Dużym

zainteresowaniem cieszyły się też działki pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną w miejscowościach położonych w północno – wschodniej części gminy, ze względu na znaczne zmniejszenie działalności rolniczej, szczególnie związanej z hodowlą zwierząt we wsiach: Karwik, Trzonki, Rostki, Szczechy Małe, Zdory. Poprawa jakości dróg w ostatnich latach, a tym samym łatwiejszy dostęp do Pisz, oraz atrakcyjne położenie tych terenów wpłynęły na decyzje zamieszkania w tych miejscowościach.

Wzrosło zainteresowanie zabudową rekreacji indywidualnej, szczególnie w północno – wschodniej części gminy Pisz w miejscowościach: Karwik, Szczechy Małe, Pilchy. Tego typu zabudowa realizowana jest głównie przez właścicieli działek, którzy zamieszkują na co dzień w centralnej lub wschodniej Polsce, a posiadają tu lub są zainteresowani zakupem działek, które mogą w sezonie letnim wykorzystać jako tereny do wypoczynku. Wiele z tych działek, to niewykorzystywane od lat tereny rolne, podzielone przez rolników, w związku z zaprzestaniem przez nich prowadzenia działalności rolniczej.

Zabudowa zagrodowa, realizowana jest przede wszystkim w południowej i południowo – wschodniej części gminy, gdzie ze względu na wyższą klasę gleby niż w części północno – wschodniej części gminy, rolnictwo, choć też w mniejszym stopniu w stosunku do lat minionych, jeszcze funkcjonuje.

Do czasu sporządzenia studium, nie została opracowana diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, przygotowywana na potrzeby strategii rozwoju, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, z której wynikałyby uwarunkowania rozwoju gminy.

M. UWARUNKOWANIA FORMALNO-PRAWNE

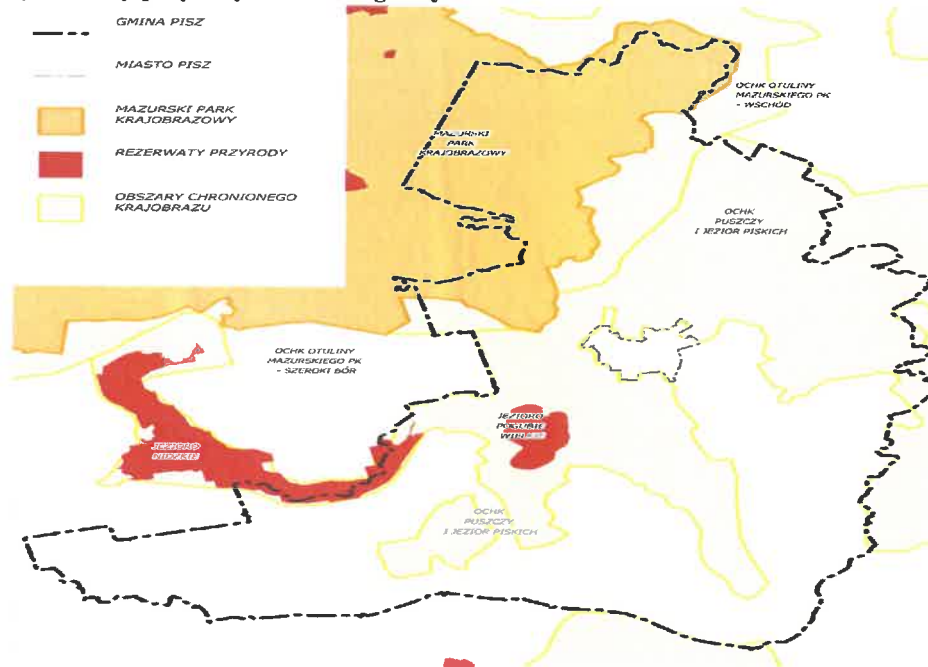
M.1. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Pisz

W granicach gminy Pisz występują następujące formy ochrony przyrody:

- obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków Puszcza Piska (PLB280008),
- obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony siedlisk Ostoja Piska (PLH280048),
- obszar Natura 2000 – Ostoja Poligon Orzysz (PLB 280014),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy i Jezior Piskich,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Szeroki Bór,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Wschód,
- Mazurski Park Krajobrazowy,
- rezerwat przyrody Jezioro Nidzkie,
- rezerwat przyrody Jezioro Pogubie Wielkie,
- [użytek ekologiczny](#)
- 41 [54](#) pomników przyrody,

Formy ochrony przyrody zajmują przeważającą część Gminy Pisz. Zgodnie z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego zatwierdzonego *Uchwałą Nr VII/164/15 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 27 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego /Dz. Urz. Woj. Warmińsko – Mazurskiego poz. 2931/* na terenie gminy Pisz i w całym powiecie piskim, znajduje się najwięcej form ochrony przyrody ustanowionych na podstawie przepisów o ochronie przyrody, w skali całego województwa. Jest to aż 80,1 % – 82,5 % powierzchni powiatu. Powoduje to znaczne ograniczenia w możliwości zainwestowania ze względu na obowiązujące przepisy dotyczące ochrony przyrody, a szczególnie poprzez zawarte w nich zakazy.

Mapka 6. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Pisz

M.2. Obszar planistyczny na tle Krajowej Sieci Ekologicznej

W koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET gmina Pisz zajmuje kluczową pozycję jako, że niemal w całości leży w obszarze węzłowym o znaczeniu międzynarodowym. Jezioro Śniardwy oraz tereny Puszczy Piskiej zostały w Koncepcji uznane za biocentrum, tj. obszar o najwyższej randze w hierarchii sieci ekologicznej, na którym środowisko przyrodnicze jest w stosunkowo niewielkim stopniu przekształcone w wyniku działalności człowieka. Wschodnia część gminy stanowi fragment strefy buforowej biocentrum.

M.3. Obszary Natura 2000 na terenie gminy Pisz

M.3.1. Obszar Natura 2000 Puszcza Piska PLB280008

Obszar Natura 2000 Puszcza Piska PLB280008 posiada status obszaru specjalnej ochrony ptaków (OSOP). Według regionalizacji fizyczno-geograficznej OSOP Puszcza Piska PLB280008 obejmuje południową część Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, zachodnią i południową część Pojezierza Mrągowskiego, centralną część Równiny Mazurskiej oraz północne krańce Równiny Kurpiowskiej. W OSOP występuje ponad 40 podtypów gleb. Największe powierzchnie zajmują gleby rdzawe i bielcowe, związane z utworami pochodzenia wodnolodowcowego. Zbudowane są najczęściej z piasków zwykłych, ze stosunkowo dużym udziałem glinokrzemianów, stanowiących istotną rezerwę składników pokarmowych dla roślin. Cały obszar leży w zlewni Narwi. Największą rzeką jest Pisa, wypływająca z jeziora Roś i zbierająca wody z całej zlewni Wielkich Jezior Mazurskich na południe od Giżycka. W zlewni Pisy leżą więc niemal wszystkie jeziora OSOP, w tym te położone w zlewni Krutyni. Rzeźba terenu w OSOP jest bardzo zróżnicowana, jak na warunki Polski nizinnej. Występują tu m.in. wysoko wypiętrzone wały moreny czołowej, faliste i pagórkowate tereny moreny dennej i bocznej, piaszczyste wydmy, głębokie rynny, równiny sandrowe, oraz terasy zalewowe, bezodpływowe zagłębienia i inne wyraziste formy krajobrazowe. W użytkowaniu gruntów dominującym elementem są lasy.

M.3.2. Obszar Natura 2000 Ostoja Piska PLH280048

Obszar Natura 2000 Ostoja Piska PLH280048 posiada status obszaru mającego znaczenia dla Wspólnoty (OMW). OMW Ostoja Piska obejmuje swym zasięgiem Puszcę Piską – jeden z największych kompleksów leśnych w Polsce. Rzeźba terenu została ukształtowana pod wpływem zlodowacenia bałtyckiego. W północnej części Ostoi przeważają utwory morenowe, a w południowej sandry. W części południowej, położonej na Równinie Mazurskiej (sandry), dominują bory sosnowe z domieszką jodły w wilgotniejszych miejscach (jodła jest tam gatunkiem sztucznie wprowadzonym). Lasy łęgowe są zachowane tylko w dolinach potoków. W części północno-wschodniej kompleksu występują mieszane lasy dębowo-sosnowe i grądy (*Tilio - Carpinetum melittetosum*), które można traktować jako relikty dawnej Puszczy Jańsborskiej. Przeważają jednak

M.4. Obszar chronionego krajobrazu

OCHK Puszczy i Jezior Piskich utworzono w 1998 roku. Aktualnie na jego terenie obowiązuje uchwała Nr XXX/671/17 Sejmiku Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 26 września 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy i Jezior Piskich. (Dz. Urz. Województwa Warmińsko-Mazurskiego poz. 4145). Powierzchnia obszaru wynosi ok. 43604 43 088,03 ha.

59

M.4.3. Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Wschód

OCHK Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Wschód utworzono w 1998 roku. Aktualnie na jego terenie obowiązuje rozporządzenie Nr 136 z dnia 12 listopada 2008 r. [Uchwała nr XLIV/637/22 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Wschód \(Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego Nr 178, poz. 2618 Dz. Urz. z 2022 r. poz. 5617\)](#). Powierzchnia obszaru wynosi 9 250,0 9 103,76 ha. Położony jest na terenie powiatów Mrągowo i Pisz, w gminach Mikołajki, Orzysz i Pisz.

M.5 Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na obszarze gminy Pisz istnieje użytek ekologiczny: Wyspy na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego. (Szeroki Ostrów, Czarci Ostrów, Kępy).

M.6 Mazurski Park Krajobrazowy

Mazurski Park Krajobrazowy powołany został w 1977 roku w celu zabezpieczania i ochrony wybitnych wartości środowiska przyrodniczego Pojezierza Mazurskiego: młodego krajobrazu polodowcowego, ukształtowanego w czasie najmłodszych faz zlodowacenia bałtyckiego. Aktualnie na terenie Mazurskiego Parku Krajobrazowego obowiązuje Rozporządzenie Nr 9 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 stycznia 2006 r. [Uchwała nr XLIV/635/22 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie Mazurskiego Parku Krajobrazowego. \(Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego Nr 20 poz. 506 Dz. Urz. z 2022 r. poz. 5615\)](#). Mazurski Park Krajobrazowy obejmuje swoimi granicami obszar położony pomiędzy Mrągowem, Orzyszem, Piszem i Starymi Kielbinkami, liczący 53 655 56 257,83 ha. Wokół parku wyznaczono strefę ochronną (otulinę) o powierzchni 18 608 19 153,88 ha.

Park obejmuje swoimi granicami dwie odmienne, stykające się ze sobą strefy krajobrazowe: bogato urzeźbioną i silnie zróżnicowaną pod względem siedliskowym strefę moren czołowych oraz graniczącą z nią od południa, uboższą i bardziej wyrównaną pod względem siedliskowym strefę równin sandrowych. Obszar parku przedstawia w całości młody krajobraz polodowcowy, zawdzięczający swoją współczesną budowę geomorfologiczną w głównej mierze działaniu lądolodu skandynawskiego i jego wód roztopowych.

Mapka 8. Mazurski Park Krajobrazowy

M.7. Rezerваты przyrody

M.7.1. Rezerwat Przyrody Jezioro Nidzkie

Rezerwat utworzono jako leśno-krajobrazowy w 1972 r. Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 października 1972 r. (MP nr 53, poz. 283), w celu ochrony krajobrazu Jeziora Nidzkiego i otaczających je lasów. Aktualnie na terenie Rezerwatu obowiązuje ~~Obwieszczenie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 kwietnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. Nr 28, poz. 375)~~ [Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 26 kwietnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Jezioro Nidzkie" \(Dz. Urz. z 2016 r. poz. 1887\)](#). Powierzchnia Rezerwatu wynosi 2934,7 2 950,87 ha, a tworzą ją: część Jez. Nidzkiego (ok. 1 650 ha wraz z wyspami), jezioro Oko (10 ha) oraz otaczające je lasy o powierzchni ok. 1 275 ha.

M.7.2. Rezerwat Przyrody Jezioro Pogubie Wielkie

Rezerwat utworzono w 1971 r. Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10 grudnia 1971 r. (MP nr 5, poz. 33) w celu ochrony jeziora stanowiącego miejsce lęgowe ptactwa wodnego-błotnego oraz tarlisk wielu gatunków ryb. Aktualnie na terenie Rezerwatu obowiązuje ~~Obwieszczenie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 kwietnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. Nr 28, poz. 375)~~ [Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 września 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Jezioro Pogubie Wielkie" \(Dz. Urz. z 2017 r. poz. 3710\)](#). Leży on w Gminie Pisz na obszarze Puszczy Piskiej, 5 km na południowy zachód od Pisz. Granicami rezerwatu objęto jezioro Pogubie Wielkie. Jest to płytki, zarastający zbiornik wodny, o średniej głębokości wynoszącej zaledwie 1m maksymalnej 2,6m. Od północy i południa rezerwat otaczają lasy Puszczy Piskiej, od zachodu i wschodu zabagnienia porośnięte przez liczne skupienia zarośli łozowych. Znajdującą się w rezerwacie wyspę Ostrów Wielki, liczącą 20,9 ha powierzchni, porasta bor sosnowy z domieszką świerka i brzozy, głównie brodawkowej. Na obrzeżach wyspy występuje liczne olcha czarna wraz z osiką. Znaczne wypłyenia jeziora sprzyjają występowaniu rozległych skupisk ramienia oraz zwartych powierzchni szuwarów trzcinowych zapewniających doskonałe warunki życia i bezpieczeństwa licznyim gatunkom ptaków wodno-błotnych. Powierzchnia Rezerwatu to ok. 670,80-715,82 ha.

M.8. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Pisz ustanowiono kilkadziesiąt pomników przyrody. Ich charakterystykę zamieszczono poniżej:

Tabela 27. Pomniki przyrody w gminie Pisz

Lp.	NAZWA OBIEKTU	DATA UTWORZENIA	OPIS	LOKALIZACJA
1	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	17.06. 1957r.	Obwód 459 cm, wysokość 26 m	m. Pisz, teren, „Sklejka – Pisz” PAGED S.A., 2m od ogrodzenia
2	cis pospolity <i>Taxus baccata</i> – 8 szt. w dwóch kępach	29.12.1952 r.	~~Obwód 31 cm,~~ wysokość 1,5 m	m. Zielone, N-ctwo Pisz, L-ctwo Zielone, oddz. 135, 136 (1952) 222 g, 223 g
3	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 2 szt.	29.12.1952 r.	Obwód 470 308 cm, wysokość 25 27 m	m. Karwik, N-ctwo Pisz, L-ctwo Orle, oddz. 47f, Binduga Osowa 142, 143 (1952) 330 F
4	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 2 szt.	29.12.1952 r.	Obwód 362, 310 cm, wysokość 27 m	m. Turośl, N-ctwo Pisz, L-ctwo Turośl, oddz. 330f, przy drodze Hejdyk- Turośl
5	lipa drobnolistna <i>Tilia mordata</i> ,	12.03.1980 r.	Obwód 625 675 cm, wysokość 20 m	w. Rybitwy, N-ctwo Pisz, przy drodze do ośrodków wypoczynkowych
	klon pospolity <i>Acer platanoides</i>		Obwód 310 405 cm, wysokość 20 m	
6	głaz narzutowy	12.03.1980 r.	Obwód 850 cm,	w. Kocioł Duży, ok. 500m od drogi żwirowej i ok. 1 km od zabudowań d. PGR
7	wierzba	12.03.1980 r.	Obwód 360 cm,	w. Łupki, przy drodze, obok

Lp.	NAZWA OBIEKTU	DATA UTWORZENIA	OPIS	LOKALIZACJA
	<i>wąskolistna</i> <i>Salix sp.</i>		wysokość 20 m	zabudowań p. Z. Niedźwiedzkiego
8	<i>lipa drobnolistna</i> <i>Tilia cordata</i>	12.03.1980 r.	Obwód 404 cm, wysokość 25 m	w. Kocioł Duży, przy drodze polnej
9	<i>dąb szypułkowy</i> <i>Quercus robur</i> - 4 szt.,	12.03.1980 r.	Obwód 428 cm, wysokość 15 m, Obwód 376 cm, wysokość 15 m, Obwód 374 cm, wysokość 15 m, Obwód 389 cm, wysokość 15 m, Obwód 300 cm, wysokość 20 m	m. Orle, N-ctwo Pisz, L-ctwo Orle, przy domku myśliwskim, przy brzegu jez. Seksty
10	<i>sosna pospolita</i> <i>Pinus sylvestris</i> <i>dąb szypułkowy</i> <i>Quercus robur</i>	12.03.1980 r.	Obwód 387 223 cm, wysokość 15 m	m. Karwik, N-ctwo Pisz, L-ctwo Orle, oddz.62f, pole namiotowe
11	<i>klon tatarski</i> <i>Acer tataricum</i>	14.12.1998 r.	Obwód 268 286 cm, wysokość 23 17 m	m. Pisz, ul. Kwiatowa 4
12	<i>dąb szypułkowy</i> <i>Quercus robur</i>	14.12.1998 r.	Obwód 423 430 cm, wysokość 26 m	m. Pisz, ul. Gizewiusza 7
13	<i>jesion wyniosły</i> <i>Fraxinus Excelsior</i> -2 szt.	07 22.05.2009 r.	Obwód 249 264 cm i 255 273 cm	oddz. 190 j; Leśnictwo Przyrośl, Nadleśnictwo Pisz
14	<i>klon zwyczajny</i> <i>Acer platanoides</i> -2 szt.	07 22.05.2009 r.	Obwód 255 371 cm i 342 270 cm	oddz. 190 j; Leśnictwo Przyrośl, Nadleśnictwo Pisz
15	<i>lipa drobnolistna</i> <i>Tilia</i> <i>cordata</i>	07 22.05.2009 r.	Obwód 325 380 cm	oddz. 190 j; Leśnictwo Przyrośl, Nadleśnictwo Pisz
16	<i>dąb szypułkowy</i> <i>Quercus robur</i>	07 22.05.2009 r.	Obwód 400 396 cm	oddz. 203 o; Leśnictwo Zielone, nadleśnictwo Pisz
17	<i>świerk pospolity</i> <i>Picea abies</i>	07 22.05.2009 r.	Obwód 340 239 cm	oddz. 203 k; Leśnictwo Zielone, nadleśnictwo Pisz
18	<i>aleja dębowa</i>	~~18.12.2009 r.~~ 02.01.2010 r.	Obwód: 144 242 cm, 91 94 cm, 235 148 cm, 207 236 cm, 310 226 cm, 188 176 cm, 211 214 cm, 206 220 cm, 169 192 cm, 221 327 cm, 230 214 cm, 282 302 cm Wysokość: 17 21 m, 18 19 m, 20 24 m, 6 25 m, 25 22 m, 7 24 m, 20 20 m, 22 25 m, 22 6 m, 23 21 m, 20 12 m, 25 24 m	oddz. 40j, Leśnictwo Brzeziny
19	<i>kasztanowiec zwyczajny</i> <i>Aesculus</i> <i>hippocastanum</i>	12.03.1980	Obwód 223 cm, wysokość 15 m	przy drodze, posesja prywatna
20	<i>dąb szypułkowy</i> <i>Quercus robur</i>	02.01.2010 r.	Obwód 437 cm, wysokość 21 m	oddz. 120 k; Leśnictwo Łąki, nadleśnictwo Pisz
21	<i>dąb szypułkowy</i> „Tadeusz” <i>Quercus robur</i>	25.12.2014 r.	Obwód 393 cm, wysokość 24 m	Działka 615, obręb Łupki
22	<i>modrzew europejski</i> <i>Larix decidua</i>	30.06.2005 r.	Obwód 330 cm	Nadleśnictwo Pisz, Leśnictwo Orle, oddz. 64a
23	<i>dąb szypułkowy</i> <i>Quercus robur</i> – 3 szt.	30.06.2005 r.	Obwód 520 cm, 420 cm, 440 cm	Nadleśnictwo Pisz, Leśnictwo Orle, oddz. 47a
24	<i>dąb szypułkowy</i> <i>Quercus robur</i>	30.06.2005 r.	Obwód 460 cm	Nadleśnictwo Pisz, Leśnictwo Orle, oddz. 50d
25	<i>sosna zwyczajna</i> <i>Pinus sylvestris</i> – 3 szt.	30.06.2005 r.	Obwód 260 cm	Nadleśnictwo Pisz, Leśnictwo Orle, oddz. 47d
26	<i>lipa drobnolistna</i> <i>Tilia cordata</i>	30.06.2005 r.	Obwód 300 cm	Nadleśnictwo Pisz, Leśnictwo Pogorzele, oddz. 47k

<i>Lp.</i>	<i>NAZWA OBIEKTU</i>	<i>DATA UTWORZENIA</i>	<i>OPIS</i>	<i>LOKALIZACJA</i>
27	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 7 szt.	11.05.2010 r.	Obwód 436 cm, 396 cm, 378 cm, 370 cm, 548 cm, 510 cm, 267 cm	Leśnictwo Lipnik, Nadleśnictwo Pisz
28	aleja dębowa	11.05.2010 r.	Obwód 266 cm, 290 cm, 280 cm, 260 cm, 300 cm	oddz. 20a, leśnictwo Lipnik, Nadleśnictwo Pisz
29	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	18.12.2009 r.	Obwód 425 cm	oddz. 120l, leśnictwo Łąki

Źródło: <https://www.gov.pl/web/rdos-olsztyn/rejestr-pomnikow-przyrody>

M.9. Strefy ciszy

Na terenie gminy Pisz strefa ciszy objęte są jeziora Kocioł i Brzozolasek.

M.10. Strefy ochronne ujęć wody

Wokół ujęć wodnych posiadających pozwolenia wodno-prawne na eksploatację istnieją strefy ochrony bezpośredniej o promieniu 10-30 m. Jedynie największy obiekt – ujęcie PWiK przy ul. Gdańskiej w Pisz – posiada strefę ochrony pośredniej,

N. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Jak wspomniano wcześniej, stopień synantropizacji obszaru gminy Pisz jest stosunkowo nieznaczny. Niemniej jednak, istnieją pewne zagrożenia środowiska, związane zarówno ze źródłami lokalnymi, jak i z oddziaływaniem źródeł położonych poza obszarem planistycznym.

N.1 Powietrze

Obszar gminy Pisz, podobnie jak większość północno-wschodniej Polski, należy do terenów, na których tło zanieczyszczeń powietrza jest bardzo niskie. Poważnym lokalnym zagrożeniem jakości powietrza są liczne kotłownie na terenie miasta, w ogromnej większości opalane węglem, nie dysponujące sprawnymi urządzeniami odpylającymi i pozbawione technologicznej możliwości redukcji tlenków siarki i azotu.

Lokalnie podobne problemy z zanieczyszczaniem powietrza mogą występować w większych wsiach, szczególnie tam, gdzie utrudniona jest cyrkulacja powietrza.

N.2 Powierzchnia ziemi

Ze względu na niewielkie deniwelacje terenu oraz znaczny udział obszarów zalesionych oraz torfowisk i gleb piaszczystych, zagrożenie erozją wodną i wietrzną jest ograniczone do stosunkowo niewielkich połaci terenu. Do obszarów silniej narażonych należą przede wszystkim tereny pagórkowate z dużym udziałem gruntów ornych i stosunkowo dobrymi glebami, a więc między innymi okolice Zdor i Kwiku (tam szczególnie podatne na zjawiska erozyjne są strome i niezalesione brzegi J. Śniardwy) oraz wzgórza morenowe wzdłuż południowo-wschodniej granicy gminy.

Potencjalnym zagrożeniem dla dużych połaci gleb torfowych może być nadmierne osuszanie gruntów w wyniku melioracji. Zmiany stosunków wodnych mogą prowadzić do degradacji (murszowienia) takich gleb. Wobec zaniedbań w utrzymywaniu istniejących systemów melioracyjnych i stopniowo postępujących procesów renaturalizacyjnych obszarów torfowych tego rodzaju zagrożenie jest jednak mniejsze niż ryzyko wynikające z corocznego wypalania traw.

N.3 Krajobraz

Podstawowym zagrożeniem dla walorów krajobrazowych na terenie gminy Pisz jest przede wszystkim rozwój funkcji turystycznej. Obok obiektów realizowanych zgodnie z postanowieniami planów zagospodarowania oraz zasadami zrównoważonego rozwoju, trwa niekontrolowane zagospodarowanie najbardziej atrakcyjnych obszarów, szczególnie przyjeziernych, pod tymczasową zabudowę lotniskową. Do obszarów zdegradowanych w ten sposób należą, między innymi:

- rozległe obszary ciągnące się pomiędzy Szczechami Małymi a Rostkami, w tym nad brzegami Jeziora Roś
- tereny w okolicach wsi Łysonie, w tym nad J. Kocioł
- brzegi J. Roś we wsi Pilchy i jej pobliżu
- brzegi J. Seksty we wsi Zdory i jej pobliżu
- brzegi J. Białoławski we wsi Kwik i w jej pobliżu

Należy podkreślić, że presja na zagospodarowanie brzegów jezior nie ogranicza się do tych nielegalnych działań. Zmiany przeznaczenia terenu w bardzo atrakcyjnych krajobrazowo okolicach przyjeziernych dotyczy bardzo dużo legalnie składanych wniosków osób prywatnych i prawnych.

N.4 Wody powierzchniowe

Ciąg jezior Śniardwy, Białoławki, Kocioł i Roś zasilany jest w ogromnej większości wodami zlewni pośredniej, sięgającej jeziora Niegocin na północy, źródeł Krutyni na zachodzie, J. Nidzkiego na południu oraz źródeł rzeki Święcek na wschodzie. Wielkość ładunku substancji biogennych, dopływającego do J. Śniardwy ze zlewni bezpośredniej prawie czterokrotnie przewyższa ładunek ze zlewni bezpośredniej, natomiast w przypadku J. Roś stosunek ten wynosi aż 10:1. Oznacza to, że jakość wód tych akwenów kształtowana przede wszystkim jest poza granicami gminy Pisz. Jeziora te mają charakter słabo eutroficzny, a pod względem jakości wód mieszczą się w drugiej klasie wg Systemu Oceny Jakości Jezior. W niektórych latach wody Śniardwy osiągają nawet klasę pierwszą. Głównymi elementami decydującymi o utrzymywaniu się tego stanu rzeczy jest sama pojemność Śniardwy a także znaczny w ostatnich latach postęp w porządkowaniu gospodarki ściekowej w zlewni Wielkich Jezior Mazurskich. Najważniejsze lokalne źródła zanieczyszczeń to ścieki z niesklasyfikowanych wsi (Snopki, Zdory, Kwik) oraz spływy powierzchniowe i podziemne z pól uprawnych (Kępa Zdor, Kępa Kwiku). Wydaje się, że poważniejsze zagrożenie stanowi sposób turystycznego wykorzystywania tych zbiorników, a w szczególności degradacja strefy brzegowej, związana z lokalizowaniem legalnych i nielegalnych terenów rekreacyjnych.

Znacznie bardziej wrażliwe na zanieczyszczenia generowane na terenie gminy są cenne jeziora puszczańskie, tj. Jegocin, Brzozolasek, Wiartel, Nidzkie, Pogubie Wielkie i Pogubie Małe. Poza jeziorem Nidzkim, zbiorniki te zasilane są wyłącznie wodami z obszaru planistycznego. Ze względu na to, że ich zlewnie są w większości zalesione, szczególne znaczenie dla ochrony tych jezior ma gospodarka ściekowa we wsiach wąglik (J. Pogubie Wielkie), Pogubie Średnie i Pogubie Tylne (J. Pogubie Małe), w Jabłoni (J. Brzozolasek), oraz we wsiach Wiartel Mały, Wiartel i Jaśkowo (J. Wiartel i J. Nidzkie).

Jakość wód rzeki Pisy kształtowana jest przez:

- wody Jeziora Roś
- zrzuty ścieków z miasta Pisz
- wody dopływów z terenu gminy

N.5 Wody podziemne

Bardzo słaba izolacja pierwszego poziomu wodonośnego lub całkowity jej brak na większości obszaru planistycznego powoduje, że wrażliwość wód podziemnych na zanieczyszczenia jest bardzo duża. Mimo to, jakość wód podziemnych jest generalnie dobra. Największym źródłem zagrożeń jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa niektórych dzielnic Pisz oraz stref: piskiej, północnej i zachodniej i południowo-wschodniej. Istotnym zagrożeniem może być niewłaściwa gospodarka obornikiem, szczególnie w większych obiektach hodowlanych.

N.6 Flora i fauna

Wobec niewielkiego zanieczyszczenia powietrza poza terenami zabudowanymi, najistotniejszym, poza pożarami, zagrożeniem dla lasów jest obecna struktura gatunkowa drzewostanów, które na dużych obszarach Puszczy Piskiej oraz na południowym brzegu J. Roś, składają się niemal wyłącznie sosny. Sytuacja ta sprawia, że lasy są podatne na gradacje szkodników.

Do zagrożeń flory należy również zaliczyć jej niszczenie w wyniku penetracji lasów, a zwłaszcza terenów nadbrzeżnych. Prowadzi ona do stopniowych zmian w biocenozach, a w skrajnych przypadkach – do niemal zupełnego zaniku roślinności.

N.7. Klimat akustyczny

Na terenie miasta i gminy można się spodziewać, że przekroczenia dopuszczalnych norm występują przy wzmożonym ruchu na trasach przelotowych (drogi krajowe Nr 58 i Nr 63) oraz w pobliżu głównych ulic miasta Pisz.

N.8. Zagrożenia powodzią.

Opracowanie „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Gmina Pisz. Obszary zagrożenia powodziowego – rzeka Pisa” wykonywanym przez Małopolską Grupę Geodezyjno – Projektową S.A. w Tarnowie we wrześniu 2004 r. na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie wskazuje na istnienie na terenie gminy Pisz terenów zagrożenia powodziowego wzdłuż rzeki Pisy. Obszar przedstawiono na rysunku studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i gminy Pisz pt. „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Pisz” w skali 1:25000.

Obszary położone w dolinach rzek są narażone na problemy związane z wiosennymi wezbraniem, które występują głównie w marcu i kwietniu, kiedy przeważa odpływ wód roztopowych. W tym czasie dużą rolę odgrywa istnienie powierzchni nieutwardzonych, czynnych biologicznie oraz roślinności, które zapewniają dużą retencję wody, a poprzez to zmniejszenie ilości wody spływającej do koryta rzeki. Każde wezbranie dostarcza aluwii, które osadzone są na powierzchni doliny zalewowej, te podtrzymują żyzność gleb i umożliwiają rolnicze zagospodarowanie tych terenów.

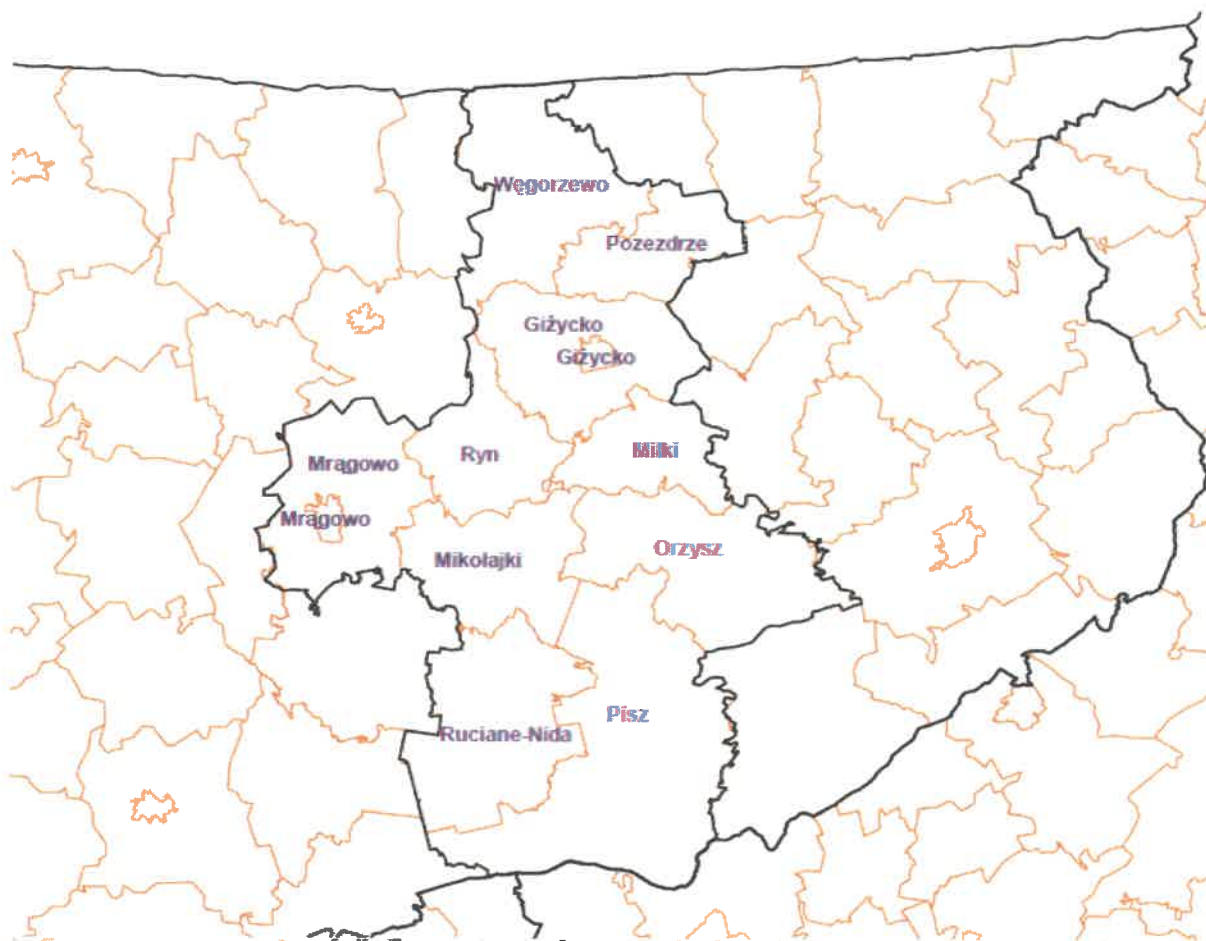
Zakazy w zagospodarowaniu obszarów zagrożenia powodzią określa Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (~~Dz. U. poz. 1566 z późn. zm.~~ Dz.U.2023 poz. 1478 z późn. zm.).

O. Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategia

Dokument przyjęty został Uchwałą Nr IX/94/15 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 27 maja 2015 r. w sprawie przyjęcia dokumentu „Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategia”. Punktem wyjścia do powstania dokumentu był wymóg opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, wynikający z ministerialnych Zasad Realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce. Przy pomocy instrumentu ZIT partnerstwa samorządów miast i powiązanych z nimi funkcjonalnie gmin mogą realizować przedsięwzięcia zintegrowane. Związek ZIT dla Porozumienia WJM utworzono poprzez podpisanie Umowy Partnerstwa w 2013 r. oraz utworzenie Stowarzyszenia Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 w 2014 r. Strategia WJM jest dokumentem planistycznym zawierającym wykaz określonych zadań kluczowych z punktu widzenia interesów lokalnej społeczności i władz samorządowych wchodzących w skład Porozumienia WJM do którego należą Miasto i Gmina Giżycko, Miasto i Gmina Mrągowo, Gmina Mikołajki, Gmina Miłki, Gmina Ruciane-Nida, Gmina Orzysz, Gmina Pisz, Gmina Pozezdrze, Gmina Ryn, Gmina Węgorzewo, Powiat Giżycki, Powiat Piski.

Strategia ma przede wszystkim ułatwić samorządom lokalnym przygotowanie i realizację wspólnych przedsięwzięć w oparciu o zasoby własne. W skład budowy dokumentu wchodzi misja i wizja rozwoju, diagnoza strategiczna obszaru WJM, analiza SWOT, cele strategii, wspólne kierunki działań na rzecz realizacji celów, relacje między Strategią Rozwoju WJM, a dokumentami krajowymi i wojewódzkimi, rekomendacje wdrażania Strategii oraz Monitoring i ewaluacja.

Dokument definiuje wizję rozwoju na najbliższe lata jako: *Wielkie Jeziora Mazurskie nowoczesnym i zintegrowanym obszarem ludzi przedsiębiorczych*. Misją Strategii Rozwoju WJM jest ułatwienie podejmowania wspólnych przedsięwzięć w oparciu o zasoby własne, jak i pojawiające się różnorodne możliwości wsparcia zewnętrznego.

Mapka 9. Gminy wchodzące w skład Strategii Wielkich Jezior Mazurskich 2020.

Cel główny Strategii określony jest następujący: *Wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia.* Wzrost konkurencyjności obszaru WJM będzie odbywał się poprzez realizację czterech celów strategicznych:

- *Kapitał ludzki i kapitał społeczny,*
- *Konkurencyjność gospodarki,*
- *Dostępność komunikacyjna,*
- *Ochrona środowiska.*

P. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy – bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

P.1. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

Wszelkie uwarunkowania środowiskowe, społeczne i ekonomiczne zostały omówione w poprzednich rozdziałach niniejszego dokumentu. Poniżej zamieszczone zostało streszczenie najważniejszych kwestii.

Analiza społeczna

Gmina Pisz to gmina miejsko-wiejska. Należy do województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu piskiego.

Gmina Pisz liczy 26 145 mieszkańców, z czego 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. W latach 2002-2022 liczba mieszkańców zmalała o 2,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,2 lat.

Gmina Pisz ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -159. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,01 na 1000 mieszkańców gminy Pisz. W 2021 roku urodziło się 196 dzieci, w tym 51,5% dziewczynek i 48,5% chłopców.

W 2021 roku zarejestrowano 272 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 309 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Pisz -37. W tym samym roku 7 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 71 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -64.

60,5% mieszkańców gminy Pisz jest w wieku produkcyjnym, 18,8% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W 2022 roku w gminie Pisz oddano do użytku 105 mieszkań. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Pisz to 9 182 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 349 mieszkań.

Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Pisz to 4,73 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2022 roku w gminie Pisz to 113,70 m².

Uwarunkowania demograficzne zostały szczegółowo przeanalizowane w punkcie D. niniejszego opracowania, natomiast w punkcie F zdiagnozowane zostało mieszkalnictwo na terenie gminy.

Analiza środowiskowa

Prawne formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Pisz występują następujące formy ochrony przyrody:

- Mazurski Park Krajobrazowy
  - Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Szeroki Bór,
  - Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Wschód
  - Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy i Jezior Piskich,
  - Rezerваты Przyrody „Jezioro Pogubie Wielkie” i „Jezioro Nidzkie”
  - Obszar Natura 2000 Puszcza Piska (kod obszaru PLB280008);
  - Obszar Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Piska”(kod obszaru PLH280048).
- Ostoja Polygon Orzysz – kod obszaru: PLB280014.
- użytek ekologiczny- Wyspy na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego. (Czarci Ostrów, Kępy),

- pomniki przyrody.

Kopaliny

Na terenie gminy Pisz występuje 19 udokumentowanych złóż kopalin naturalnych.

Wody powierzchniowe i podziemne

Wody podziemne są zasilane wskutek infiltracji opadów atmosferycznych oraz dopływów lateralnych. Bazą drenażową jest rzeka Pisa oraz jezioro Roś. Na przeważającej części terenu gminy jakość wody jest dobra bądź średnia. Cały teren leży w granicach jednolitej części wód podziemnych (JCWPd): nr 31. Na obszarze Gminy Pisz wody podziemne z utworów czwartorzędowych stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia ludności i rolnictwa w wodę. W zachodniej części terenu wyznaczony został główny zbiornik wód podziemnych nr 216 - Sandr Kurpie.

Obszar Gminy Pisz położony jest w całości w dorzeczu Wisły. Główną rzeką jest Pisa, będąca dopływem Narwi i stanowiąca zlewnię III rzędu. Pisa stanowi drogę wodną, łączącą Wielkie Jeziora Mazurskie z Narwią na jej 337 kilometrze. Głównymi rzekami wpływającymi do systemu Wielkich Jezior Mazurskich i zasilającymi Pisę są: Krutynia, Orzysz, Święcek, Wężówka.

Jeziora na terenie Gminy Pisz zajmują stosunkowo dużą powierzchnię, skoncentrowały się głównie w północnej i zachodniej części regionu. Największe z nich to Śniardwy powierzchnia - 7158 ha (część leżąca na terenie Gminy Pisz), Roś - 1959 ha, Seksty - 796 ha Pogubie Wielkie - 674 ha, Kocioł - 307 ha, Białoławki - 272 ha, Nidzkie - 186 ha (część), Brzozolasek - 159 ha, Wiartel - 152 ha, Jegocin - 129 ha, Kaczerajno - 104 ha.

Geomorfologia

Gmina Pisz leży w obrębie wyniesienia mazurskiego, struktury paleozoicznej utworzonej na obszarze krystalicznej platformy wschodnioeuropejskiej. Wyniesienie mazurskie zbudowane jest z krystaliniku. Pokryte jest osadami mezozoicznymi i kenozoicznymi. Osady permu i mezozoiku tworzą płytę permsko - mezozoiczną. Na powierzchni występują tu jedynie utwory czwartorzędowe, a utwory starsze - kredowe i trzeciorzędowe (paleogeńskie i neogeńskie) stwierdzone zostały w profilach otworów wiertniczych.

Gleby

Na obszarze Gminy Pisz dominują bardzo słabe gleby piaszczyste, położone na terenach sandrowych. Znaczna część z nich jest obecnie zalesiona. Duże obszary zajmują również gleby położenia organicznego, w większości torfowe (torfy niskie), a także murszowe i mułowo- glejowe. Przydatność rolnicza gleby Gminy Pisz jest niska. Wśród gleb rolnych zdecydowanie (około 90%) dominują gleby kompleksu żytniego słabego (6) i bardzo dobrego (7). Na terenie Gminy Pisz prawie w ogóle nie występują gleby klas I - III, natomiast aż 70% to gleby klasy V i VI. Łąki są generalnie nieco lepszej jakości (44% w klasie IV) niż grunty orne i pastwiska (ok. 21% w klasie IV).

Flora

Lasy oraz tereny zadrzewione i zakrzewione porastają bardzo duży obszar Gminy miejsko - wiejskiej Pisz. Zajmują ponad 45% ogólnej powierzchni. Na ich przeważającym obszarze występują drzewostany sosnowe, które w wyznaczonych miejscach zaliczono do tzw. lasów ochronnych. Obok borów sosnowych w zagłębieniach terenowych występują łągi, bory wilgotne i bagienne oraz torfowiska. W lasach dominującą rolę odgrywają takie gatunki drzew jak: sosna, brzoza, dąb szypułkowy.

Ważną rolę w systemie ekologicznym Gminy Pisz oprócz lasów, spełnia roślinność nieleśna: zielen śródpolna, parkowa oraz cmentarna. Zadrzewienia śródpolne, szczególnie o charakterze pasowym, przydrożne i przywodne pełnią rolę migracyjnych korytarzy środowiskowych, urozmaicają krajobraz Gminy oraz podnoszą walory estetyczno-krajobrazowe

Szczegółowa analiza środowiskowa została przedstawiona w punkcie B. Uwarunkowania fizjograficzne.

Analiza ekonomiczna

Sytuacja ekonomiczna gminy Pisz przedstawia się następująco:

Suma wydatków z budżetu gminy Pisz wyniosła w 2021 roku 140,8 mln złotych, co daje 5,3 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 8,4% w porównaniu do roku 2020.

Największa część budżetu gminy Pisz - 25,9% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 600 - Transport i łączność (15%) oraz na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (8,9%).

Wydatki inwestycyjne stanowiły 23,9 mln złotych, czyli 17,0% wydatków ogółem.

Suma dochodów do budżetu gminy Pisz wyniosła w 2021 roku 152,5 mln złotych, co daje 5,8 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 8% w porównaniu do roku 2020.

Największą część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (27%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 758 - Różne rozliczenia (24,5%) oraz z Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (7,4%).

W budżecie gminy Pisz wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 766 złotych na mieszkańca (13,3%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 19,7 złotych na mieszkańca (0,3%).

P.2. Prognoza demograficzna

Zgodnie z prognozą demograficzną opracowaną w 2014 roku przez Główny Urząd Statystyczny liczba Polaków będzie się zmniejszać. Między 2017 a 2030 rokiem spadnie z 38 mln do 37 mln. Szacuje się, że ubędzie ok. 1 mln mieszkańców miast, natomiast na obszarach wiejskich przybędzie ponad 200 tys. mieszkańców, dotyczy to jednak tylko stref podmiejskich. W województwie Warmińsko-Mazurskim prognozuje się spadek liczby ludności zarówno na wsi, jak i w mieście.

Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia. Rozbieżności między rzeczywistymi a prognozowanymi wielkościami obserwowane w ciągu kolejnych lat wymagały dokonania korekty danych wejściowych i aktualizacji założeń. Ze względu na dużą zmienność współczynników demograficznych w czasie w poszczególnych gminach, podjęto decyzję o skróceniu horyzontu prognozy. Ostatnim rokiem prognozy ludności gmin jest rok 2030.

Zgodnie ze zaktualizowaną przez GUS prognozą demograficzną, liczba ludności zamieszkującej gminę Pisz od roku bazowego (2016) ulegać miała spadkowi, jednak współczynnik zmiany nie będzie tak znaczący jak prognozowano to wcześniej. Według GUS gmina Pisz w 2030 r. będzie liczyła 26 970 osób.

Według danych GUS z roku 2022 liczba ludności w mieście Pisz wynosiła 17 828 osób, a na obszarze wsi 8 317 osób.

W latach 2014 - 2022 liczba ludności w mieście zmniejszyła się o 1734 osób, a na terenie gminy zmniejszyła się o 89 osób. Zmiany liczby ludności wynikają z ruchu naturalnego i migracji.

P.3. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Procedura sporządzenia bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę określona została w art.10 ust.5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zgodnie z którym określa się:

- formułuje się, na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;
- szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;
- szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w powyższym punkcie, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;
- porównuje się maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, oraz sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy
- określa się możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy
- potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy

Określając zapotrzebowanie na nową zabudowę pod uwagę należy wziąć perspektywę nie dłuższą niż 30 lat oraz niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%.

Na podstawie powyższych wartości dokonuje się porównania maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę z możliwością jej lokalizowania na terenach dotychczas do tego wyznaczonych, określając w ten sposób, czy istnieje konieczność wyznaczania w studium nowych obszarów pod zabudowę. W tym celu przeanalizowano prognozy demograficzne oraz dostępne dane dotyczące użytkowania i przeznaczenia terenów w gminie Pisz.

Tereny zabudowy podzielono według rodzajów na: zabudowę mieszkaniową (w tym towarzyszącą zabudowę usługową) oraz turystyczno-rekreacyjną.

P.3.1. Zapotrzebowanie na nową zabudowę

Zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową

Do oceny zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Pisz przyjęto prognozę liczby ludności do 2030 r. opracowaną przez Główny Urząd Statystyczny oraz prognozę wskaźników mieszkaniowych do 2030 r. obliczoną na podstawie dotychczasowych trendów.

Według GUS gmina Pisz w 2030 r. będzie liczyła 26 970 osób.

Według danych GUS, podstawowe wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa w gminie Pisz w latach 2014-2021 kształtowały się następująco:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	wskaźnik zmiany (trend)
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	72,2	72,5	72,7	72,9	73,2	73,5	75,7	76,2	0,79%
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	22,6	22,9	23,3	23,6	24,0	24,3	25,9	26,6	2,53%
mieszkania na 1000 mieszkańców	312,3	316,2	320,0	324,4	327,2	330,5	342,2	348,5	1,66%
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,04	4,04	4,04	4,04	4,05	4,05	4,09	4,09	0,18%
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,20	3,16	3,12	3,08	3,06	3,03	2,92	2,87	-1,47%
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,79	0,78	0,77	0,76	0,76	0,75	0,72	0,70	-1,63%
ogółem liczba mieszkań	8 734	8 839	8 932	9 031	9 090	9 140	9 102	9 182	0,73%
ogółem powierzchnia mieszkań [m ²]	630 746	640 746	649 084	657 954	665 516	671 430	689 296	699 555	1,56%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyjmując, iż dotychczasowy trend się utrzyma, zaprognozowano wielkości poszczególnych wskaźników dotyczących mieszkalnictwa w gminie Pisz do roku 2030:

- przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie – 2,5
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania – 81,6 m².

Uwzględniając zaprognozowaną przez GUS liczbę ludności w gminie w 2030 r. (26 970) oraz powyższe wskaźniki, na terenie gminy Pisz w 2030 r. prognozowana liczba mieszkań wyniesie ok. 10 833 o łącznej powierzchni użytkowej ok. 884 325 m².

W przyjętym roku bazowym 2021 powierzchnia mieszkań wynosiła 699 555 m², w związku z czym zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową do roku 2030 (jako różnicę między stanem istniejącym z roku 2021, a prognozą na rok 2030) szacuje się na ok. 184 771 m² powierzchni użytkowej.

W związku z niepewnością procesów rozwojowych, wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o 30%, **szacowane zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową wyniesie ok. 240 200 m² powierzchni użytkowej.**

Zapotrzebowanie na zabudowę rekreacyjną

Według danych GUS, podstawowe wskaźniki dotyczące obiektów turystycznych w gminie Pisz w latach 2014-2021 kształtowały się następująco:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych (rok poprzedni = 100)	68,7	107,9	100,0	68,0	99,2	108,8	114,8	102,9	101,6
Noclegi udzielone turystom zagranicznym (nierezydentom) w turystycznych obiektach noclegowych	1 668	1 157	1 013	1 066	1 188	1 110	759	243	792
Turystyczne obiekty noclegowe ogółem	9	10	12	10	9	11	11	12	11
Miejsca noclegowe ogółem	628	679	963	940	676	829	830	842	832

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych stwierdzić można, że w gminie Pisz od roku 2014 następował wzrost liczby obiektów turystycznych i liczby miejsc noclegowych. Na lata 2020-2022 przypadł okres pandemii, w wyniku której widoczna jest zapaść w branży turystycznej w gminie, regionie i całej Polsce.

Wśród danych GUS brak jest informacji o prywatnych domkach letniskowych, których na terenie gminy jest znaczna ilość.

Duże walory turystyczne gminy związane są z jej przyrodą. Najatrakcyjniejsze tereny pod względem turystycznym obejmują przede wszystkim północno – wschodnią część gminy oraz część zachodnią. Północno – wschodnia część gminy charakteryzuje się największą ilością zbiorników wodnych, które stanowią największą atrakcję dla wypoczynku, turystyki i rekreacji. W tej części gminy, poza nielicznymi, a właściwie pojedynczymi pensjonatami w Zdorach, Kwiku, Kociołku Szlacheckim, brak jest bazy noclegowej.

Potencjał turystyczny tworzą również doskonałe warunki do uprawiania sportów wodnych, jak i zimowych, korzystne położenie gospodarstw rolnych w pobliżu jezior i lasów, dobra dostępność komunikacyjna, występowanie dużych, atrakcyjnie położonych, zwartych terenów z potencjalnym przeznaczeniem pod inwestycje turystyczne, brak uciążliwego przemysłu zanieczyszczającego środowisko naturalne.

W związku z dużym potencjałem turystycznym gminy, uwidocznionym również w rosnącej liczbie udzielanych corocznie turystom noclegom, zakłada się, iż dla optymalnego rozwoju gminy Pisz, zabudowa turystyki, rekreacji i sportu na terenie gminy powinna stanowić przynajmniej 1% powierzchni terenu gminy, tj. ok. 635 ha. Na terenie gminy obecnie tereny te zajmują ok. 535ha.

Przy takim założeniu, na terenie gminy Pisz jeszcze ok. 100 ha powierzchni powinno zostać przeznaczone pod turystykę, rekreację i sport, z czego przyjmuje się, iż 20% powinny stanowić usługi turystyki, 70% rekreacja indywidualną, a 10% usługi sportowe. Odliczając od tego 15% powierzchni na tereny komunikacyjne, infrastrukturalne i zieleni oraz przyjmując, że średni wskaźnik zabudowy wyniesie 20% na terenach rekreacji indywidualnej i 30% na terenach usług turystycznych, szacowane zapotrzebowanie wyniesie ok. 170 000 m² powierzchni użytkowej.

P.3.2. Chłonność terenów

W celu obliczenia chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę przeprowadzono pomiary graficzne powierzchni terenów w poszczególnych funkcjach. Na podstawie analizy istniejącej zabudowy ustalono średnie parametry i wskaźniki dla

poszczególnych rodzajów zabudowy. Na tej podstawie przeprowadzono prognozę możliwości wykorzystania terenów wyznaczonych pod zabudowę w jednostkach osadniczych i w planach miejscowych poza nimi. Obliczona w ten sposób suma powierzchni brutto wyznaczonych pod zabudowę była podstawą do obliczenia chłonności terenów w przeliczeniu na powierzchnię użytkową.

Chłonność w granicach zwartych jednostek osadniczych

Zabudowa mieszkaniowa i współistniejąca usługowa

	powierzchnia jednostek osadniczych [m ²]	tereny nieprzeznaczone pod zabudowę (ciągi komunikacyjne, tereny nieprzydatne) [m ²]	powierzchnia terenów zabudowanych [m ²]	powierzchnia terenów niezabudowanych [m ²]
obszar wiejski	6 682 142	534 571	5 345 714	801 857
miasto Pisz	2 716 728	326 007	2 173 382	217 338
łącznie gmina	9 398 870	860 579	7 519 096	1 019 195

Źródło: opracowanie własne

Zabudowa usług turystyki i rekreacji indywidualnej

	powierzchnia jednostek osadniczych	zabudowane	niezabudowane
obszar wiejski	950 199	807 669	142 530
miasto Pisz	111 381	105 812	5 569
łącznie gmina	1 061 580	913 481	148 099

Źródło: opracowanie własne

Chłonność obszarów przeznaczonych do zabudowy podana w metrach kwadratowych powierzchni użytkowej obliczona została na podstawie uśrednionych wskaźników w oparciu o powierzchnię terenu przeznaczoną pod zabudowę.

Wskaźnik uwzględnia konieczność zapewnienia udziału funkcji współistniejących, takich jak: komunikacja, infrastruktura, zieleń i inne. Uwzględnia również specyfikę i odmienność poszczególnych kategorii terenów w zakresie rodzaju zabudowy, gabarytów (np. wysokości) oraz sposobu zagospodarowania.

W odniesieniu do terenów przeznaczonych pod zabudowę, a nie zabudowanych gabaryty i parametry zabudowy ustalono na podstawie obowiązujących planów miejscowych.

Z wykonanych obliczeń wynika, iż powierzchnia terenów wolnych, możliwych do realizacji zabudowy mieszkaniowej na terenie wiejskim gminy Pisz wynosi ok. 801 857 m², a na terenie miasta 217 338 m². Przyjmując średnie wskaźniki przeciętnej powierzchni działki budowlanej na poziomie 1000 m² i przeciętnej powierzchni budynku wynoszącej 80 m², **chłonność terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową na terenie wiejskim gminy wyniesie 64 148 m² powierzchni użytkowej zabudowy, a w mieście 17 387 m² powierzchni użytkowej zabudowy.**

W odniesieniu do zabudowy turystyki i rekreacji przyjęto, wolne tereny stanowią jedynie tereny przeznaczone pod rekreację indywidualną. Przy założeniu, iż przeciętna

powierzchnia działki rekreacyjnej wynosi 800 m², na której powstanie budynek o przeciętnej powierzchni 60 m², **chłonność terenów przeznaczonych pod rekreację wyniesie na terenie wiejskim 10 689 m² powierzchni użytkowej zabudowy, a na terenie miasta 417 m² powierzchni użytkowej zabudowy.**

Chłonność w planach miejscowych, poza zwartymi jednostkami osadniczymi

W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnie wolnych terenów przeznaczonych pod poszczególne rodzaje zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W obliczeniach nie wzięto pod uwagę terenów przeznaczonych pod usługi turystyki obejmujących miejsca widokowe, plaże, usług sportowych, pól biwakowych, kempingowych, czyli takich, na terenie których nie powstaną obiekty zakwaterowania turystycznego, rekreacji indywidualnej, dla których nie jest możliwe obliczenie powierzchni użytkowej zabudowy.

	wolna powierzchnia terenów pod zabudowę mieszkaniową	wolna powierzchnia terenów pod zabudowę rekreacji indywidualnej	wolna powierzchnia terenów pod zabudowę usług turystyki
obszar wiejski	500 729	525 813	666 886
miasto Pisz	-	-	239 647
łącznie gmina	500 729	525 813	906 533

Źródło: opracowanie własne

Uwzględniając maksymalne wskaźniki zabudowy określone w poszczególnych planach miejscowych, łączna powierzchnia użytkowa zabudowy, jaka może zostać zrealizowana w granicach terenów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na terenach wiejskich to:

- dla zabudowy mieszkaniowej **98 325 m²**,
- dla zabudowy rekreacji indywidualnej **79 395 m²**,
- dla usług turystyki **25 321 m²**.

W granicach administracyjnych miasta większość terenów stanowi zwartą jednostkę osadniczą, dla której chłonność została wyliczona wcześniej. Jedynie dla części terenów nieco oddalonych od zwartej zabudowy miasta obowiązuje miejscowy plan, zgodnie z którym powstać może **47 929 m²** powierzchni zabudowy usług turystyki.

Podsumowując chłonność terenów w granicach zwartej jednostki osadniczej oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących dla terenów położonych poza tymi jednostkami, przedstawia się następująco:

chłonność	zabudowa mieszkaniowa		zabudowa turystyczno-rekreacyjna	
	teren wiejski	miasto	teren wiejski	miasto
w jednostkach osadniczych	64 148	17 387	10 689	417
w miejscowych planach	98 325	-	104 716	47 929
łącznie	162 473	17 387	115 405	48 346
łącznie w całej gminie	179 860		163 751	

Źródło: opracowanie własne

P.3.3. Podsumowanie bilansu

rodzaj zabudowy	zapotrzebowanie	chłonność	wynik bilansu
[1]	[2]	[3]	[4=3-2]
zabudowa mieszkaniowa	240 200	179 860	- 60 340
turystyki i rekreacji	170 000	163 751	- 6 249

Źródło: opracowanie własne

Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów ma na celu wskazanie priorytetów w zakresie wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę, ewentualnie zapobieganie nadmiernemu wyznaczaniu terenów, dla których ustalenia Studium przewidują już wystarczającą do rozwoju powierzchni zabudowy.

Z powyższego zestawienia zapotrzebowania na nową zabudowę dla funkcji mieszkaniowej (w tym usług) oraz turystyczno-rekreacyjnej i chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej oraz przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, wynika iż w zakładanej perspektywie, maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę, każdego z przyjętych rodzajów zabudowy, przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy obszarów aktualnie przewidzianych pod zabudowę (chłonność).

Na terenie gminy miejsko-wiejskiej Pisz, w zakładanej perspektywie czasowej, wystąpi potrzeba wyznaczania nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową (w tym towarzyszących drobnym usługom), oraz turystyczno-rekreacyjną poza aktualnie wolnymi terenami w granicach jednostek osadniczych i terenami wyznaczonymi w planach miejscowych, z uwagi na wzrastające zapotrzebowanie na tego rodzaju zabudowę i brak pokrycia tego zapotrzebowania aktualną chłonnością terenów.

P.4. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy.

Z analizy sytuacji finansowej gminy Pisz wynika, iż kondycja finansowa gminy jest dobra i pozwoli na realizację działań związanych z utrzymaniem pożądanego poziomu rozwoju gminy.

Możliwości finansowe gminy należy uznać za wystarczające dla zapewnienia realizacji nowej infrastruktury. Należy przyjąć, że inwestycje na nowo wyznaczonych w Studium terenach będą rozłożone w czasie i nie muszą skutkować koniecznością realizowania zadań własnych gminy i zwiększania jej obciążeń finansowych.

Dalszy rozwój osadnictwa powinien przede wszystkim polegać na uzupełnianiu i intensyfikacji istniejącego zagospodarowania lub na dodawaniu nowych terenów, tak, aby bezpośrednio przylegały do granic istniejących układów osadniczych, co znacznie ograniczy koszty realizacji przez gminę sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej.

Ponadto można przyjąć, iż zadania własne będą finansowane z różnych źródeł:

- 1) z budżetu gminy;

- 2) ze środków własnych przedsiębiorstw działających w imieniu gminy;
- 3) współfinansowane ze środków zewnętrznych, w tym pozyskiwanych z funduszy Unii Europejskiej;
- 4) z udziału inwestorów zewnętrznych na podstawie zawartych porozumień;
- 5) dotacji, pożyczek, kredytów, obligacji komunalnych;
- 6) innych środków zewnętrznych;
- 7) poprzez udział inwestorów prywatnych w finansowaniu zadań publicznych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Intensyfikacja rozwoju zabudowy wiąże się ze zwiększeniem wpływów do budżetu gminy, w związku z opłatami planistycznymi, adiacenckimi czy podatkami od nieruchomości, od środków transportowych i czynności cywilnoprawnych.

Mając na uwadze kondycję finansową gminy i prognozy przedstawiane w wieloletniej prognozie finansowej, uznaje się, iż przy obowiązujących kierunkach polityki przestrzennej i dalszej „konsumpcji” terenów pod zabudowę, nie wynikną dodatkowe wydatki w istotny sposób odbiegające od dotychczasowych zadań określonych w corocznym budżecie gminy Pisz.

Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr LXXIV/728/24
Rady Miejskiej w Pisz
z dnia 27 marca 2024 r.

STUDIUM

**UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

MIASTA I GMINY PISZ
(tekst jednolity Studium)

Część II:
Kierunki zagospodarowania przestrzennego

Zamawiający: Zarząd Miasta i Gminy Pisz
Wykonawca:
„Środowisko” s.c.
ul. Moniuszki 17
11-532 Wilkasy k/Giżycko

Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich
ul. Moniuszki 17
11-532 Wilkasy k/Giżycko

Przewodniczący Rady

Edmund Lipnicki

Niniejsze opracowanie zostało wykonane na zlecenie Miasta i Gminy Pisz przez Środowisko s.c. z siedzibą w Wilkasach k/Giżycka oraz przez Fundację Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich w Giżycku. Podstawę formalną opracowania stanowi umowa pomiędzy Zarządem Gminy i Miasta Pisz a Fundacją Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich oraz porozumienie pomiędzy Fundacją Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich a „Środowisko” s.c. Stanowi ono drugą część „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pisz”.

Celem opracowania jest sformułowanie zarysu strategii rozwoju oraz kierunków i zasad polityki przestrzennej, którymi kierować się będzie Rada Gminy i Miasta Pisz

Opracowanie wykonał zespół w składzie:

mgr inż. Piotr Kwiatkowski - koordynator, projektant
mgr inż. Aleksander Grodzki - specjalista ds. opracowań numerycznych
tech. bud. Zbigniew Patelka - projektant
mgr inż. Izabela Makarewicz - koordynator inwentaryzacji
mgr inż. Jan Giedziuszewicz - specjalista ds. infrastruktury technicznej
mgr inż. Antoni Wróbel - specjalista ds. infrastruktury technicznej
mgr inż. Roman Stańczyk - specjalista ds. infrastruktury technicznej.

pod nadzorem głównego projektanta mgr inż. arch. Agnieszki Wojtych-Kowalewskej.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Zdory nad jeziorem Seksty została opracowana przez Pracownię Projektową „PLANIKA” z siedzibą w Gdańsku, główny projektant mgr inż. arch. Joanna Katarzyna Śmiarowska. Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą str.75, rozdziału VII.C.2 STREFA POŁNOCNA (B) Zdory, w którym zostały wprowadzone ustalenia dotyczące nowych terenów przewidzianych pod zainwestowanie 12. UT (usługi turystyki) i 13. UK (usługi kultury).

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz dla obszaru nowej przeprawy mostowej została wykonana przez INPLUS Doradztwo Inwestycyjne z siedzibą w Olsztynie. Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą pkt 2 lit. c, pkt 6 lit. f w rozdziale III.A MIASTO PISZ, rozdziale IV.A.1 oraz rozdziale VII.B.1 Sektor A i rozdziale VII.B.2 sektor B.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz dla obszarów położonych w obrębach wsi: Karwik, Wiartel i Snopki oraz dla obszaru położonego w obrębie miasta: Pisz II została wykonana przez : ARCHITEKT Projektowanie Architektoniczne i Planowanie Przestrzenne mgr inż. arch. Jan Sadowski z siedzibą w Ełku oraz przez: Pracownię Projektową PLANER s.c. mgr inż. arch. Krzysztof Kilikowski i mgr inż. arch. Marzenna Święcińska z siedzibą w Ełku. Wprowadzone zmiany dotyczą rozdziałów: VII.B.4 SEKTOR D; VII.C.1 STREFA PISKA (A) Snopki i Karwik; VII.C.3 STREFA PUSZCZAŃSKA (C) Wiartel.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Łupki została opracowana przez Pracownię Projektową „PLANIKA” z siedzibą w Gdańsku, główny projektant mgr inż. arch. Joanna Katarzyna Śmiarowska.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

- Rozdziału VII.C.1 STREFA PISKA (A) – Łupki, w którym zostały wprowadzone ustalenia dotyczące nowych terenów przewidzianych pod zainwestowanie: 15.MN/UTL (mieszkalnictwo o niskiej intensywności zabudowy i tereny zabudowy lotniskowej), 16.RZ/MR/US (tereny łąk i pastwisk, tereny zabudowy zagrodowej, tereny usług sportu i rekreacji) oraz 17.U/P (tereny usługowo-produkcyjne).

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Kwik została opracowana przez Pracownię Projektową „PLANIKA” z siedzibą w Gdańsku, główny projektant mgr inż. arch. Joanna Katarzyna Śmiarowska.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

- Rozdziału VII.C.2 STREFA PÓŁNOCNA (B) – Kwik, w którym zostały wprowadzone ustalenia dotyczące terenów oznaczone symbolami: 1.MR/MN/U, 2.MN/UTL/UT, 3.UT/ZN, 4.UI, 9.MN/UTL/UT stanowiące zabudowę zagrodową i mieszkalno – pensjonatową, usługi – agroturystyka, użytki rolne i obiekty niezwiązane z funkcją, remizę strażacką, nieczynny cmentarz ewangelicki, wysypisko śmieci i wyrobisko, pole biwakowe i tereny byłego zakładu rolnego.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz dla terenu farmy wiatrowej została opracowana przez Pracownię Projektową „PLANIKA” z siedzibą w Gdańsku, główny projektant mgr inż. arch. Joanna Katarzyna Śmiarowska.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

- rozdziału II.B.2 ZASADY LOKALIZACJI WYBRANYCH FUNKCJI I TYPÓW OBIEKTÓW,
- rozdziału IV.H ELEKTROENERGETYKA,
- rozdziału VII.C.4 Strefa wschodnia (D) Liski, w którym zostały wprowadzone ustalenia dotyczące nowych terenów przewidzianych pod zainwestowanie 8.U/MN (usługi, mieszkalnictwo o niskiej intensywności).

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Snopki została opracowana przez CKK Architekci Biuro Projektowe s.c. z siedzibą w Gdyni, główny projektant mgr inż. arch. Małgorzata Ossowska.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

- rozdziału VII.C.1 STREFA PISKA (A) - Snopki, w którym zostały wprowadzone ustalenia dotyczące terenów oznaczonych symbolami: 1.MN/U (zabudowa mieszkaniowa z usługami), 2.ZCz (nieczynny cmentarz zabytkowy), 3.RLU (leśniczówka), 4.MN (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna), 5.MR (zabudowa zagrodowa), 6.MR (zabudowa zagrodowa), 7.UO/US (usługi oświaty i sportu), 8.MN (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna), 9.U/MN (usługi z towarzyszącą funkcją mieszkaniową),
- rozdziału II.G SYSTEM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, w którym została dopisana forma prawnej ochrony przyrody – Obszar Natura 2000 Puszcza Piska (kod obszaru PLB280008) w granicach objętych zmianą Studium dla wsi Snopki;
- zgodnie z obowiązującą numeracją dróg krajowych, w granicach objętych zmianą Studium dla wsi Snopki zmianie ulega numeracja drogi krajowej ze starego nr 610 na obecny nr 58;
- rozdziału IV.D GOSPODARKA ŚCIEKOWA, w którym dodaje się zapis dotyczący ustanowionej Aglomeracji Pisz i zasad zagospodarowania zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części objętej projektem doliny rzeki Pisy została opracowana przez Pracownię Projektową „PLA-

NIKA" z siedzibą w Gdańsku, główny projektant mgr inż. arch. Joanna Katarzyna Śmiarowska.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

- rozdziału II.G. SYSTEM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO w zakresie obszarów zagrożenia powodzią,
- rozdziału VII.C.3 Strefa puszczańska (C) Pogubie Średnie, w którym zostały wprowadzone ustalenia dotyczące nowych terenów przewidzianych pod zainwestowanie 17.UT (tereny usługi turystyki wodnej i krajoznawczej),
- rozdziału VII.C.4 Strefa wschodnia (D) Borki, w którym zostały skreślone ustalenia dla terenu 8.UO (oczyszczalnia ścieków), zostały wprowadzone nowe ustalenia dla terenu 9.U,M (usługi z zakresu obsługi ruchu turystycznego, zabudowa mieszkaniowa o niskiej intensywności), zostały wprowadzone ustalenia dotyczące nowych terenów przewidzianych pod zainwestowanie: 14.UT,MN,UTL (tereny usług turystyki, zabudowa letniskowa, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna), 15.UT, 16.UT (tereny usług turystyki),
- rozdziału VII.C.5 Strefa południowo-wschodnia (E) Jeże, w którym zostały wprowadzone ustalenia dotyczące nowych terenów przewidzianych pod zainwestowanie 23.UT (tereny usługi turystyki wodnej i krajoznawczej).

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Jaśkowo została wykonana przez PUA Pracownię Urbanistyczno Architektoniczną, prowadzoną przez arch. Jaropełkę Lewickiego.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

Części II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego”: Rozdział IV.D GOSPODARKA ŚCIEKOWA
Części II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego”: Rozdział VII.C.3 STREFA PUSZCZAŃSKA (C) Jaśkowo

---

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Szeroki Bór Piski oraz w północno-wschodniej części wsi Szczechy Małe została opracowana przez Pracownię Projektową „PLANIKA” z siedzibą w Gdańsku, główny projektant mgr inż. arch. Joanna Katarzyna Śmiarowska.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

- wprowadzenia nowego Rozdziału II.I GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH,
- ustaleń dla drogi krajowa nr 58 Olsztynek – Szczytno - Ruciane Nida – Szczuczyn zgodnie z wnioskiem GDDKiA (zawarte w Rozdziale IV.A.2 GMINA PISZ),
- ustaleń w zakresie zaopatrzenia w wodę wsi Szeroki Bór Piski (zawarte w Rozdziale IV.C ZAOPATRZENIE W WODĘ),
- ustaleń w zakresie gospodarki ściekowej wsi Szeroki Bór Piski (zawarte w Rozdziale IV.D GOSPODARKA ŚCIEKOWA),
- Rozdziału II.G SYSTEM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, w którym została dopisana form prawnej ochrony przyrody - Obszar Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Piska”(kod obszaru PLH280048),
- rozdziału VII.C.1 STREFA PISKA (A), w którym zostały wprowadzone ustalenia dla wsi Szeroki Bór Piski, ustalone przeznaczenie terenów to: 1.MW (zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna), 2.ZD/UTL (teren ogródków działkowych/ zabudowa rekreacyjna i letniskowa), 3.U (usługi nieuciążliwe), 4.US (teren rekreacyjno – sportowy) i 5.WS (teren ujęcia wody),
- rozdziału VII.C.2 STREFA PÓŁNOCNA (B) Szczechy Małe, w którym zostały wprowadzone ustalenia dotyczące nowych terenów przewidzianych pod zainwestowanie 13.UT (tereny usługi turystyki), 14.UTL (tereny zabudowy letniskowej)i 15.UTL,MN (tereny zabudowy letniskowej, tereny za-

budowy mieszkaniowej jednorodzinnej).

Zmiany zostały oznaczone kursywą i czcionką ARIAL.

Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Wąglik została wykonana przez PUA Pracownię Urbanistyczno Architektoniczną, prowadzoną przez arch. Jaropełkę Lewickiego.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

Części II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego”: Rozdział VII.C.1 STREFA PUSZCZAŃSKA (A) Wąglik

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

- wyznaczenia obszaru zwartej zabudowy wsi Wąglik, zgodnie z oznaczeniem na rysunku Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz,
- określono zakres przestrzenny terenów pod istniejące i nowe zainwestowanie oznaczonych symbolami: 1RPU, 2RPU, 3Zcz, 4ZP/US, 5MN, 6MN, 7MN, 8MN, 9MN, 10MN, 12MN, 13MN, 14MN.

Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz dla terenów położonych w południowej części miasta Pisz i w obrębie Jagodne w sąsiedztwie rzeki Pisy i dróg krajowych Nr 58 (ul. Mecenasa Andrzeja Stefana Mireckiego i ul. Kwiatowa) oraz Nr 63 (ul. Warszawska) została opracowana przez CKK Architekci Biuro Projektowe s.c. z siedzibą w Gdyni, główny projektant mgr inż. arch. Małgorzata Ossowska.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

- rozdziału II.G SYSTEM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO dodaje się pkt 7 informujący o obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
- rozdziału III.A MIASTO PISZ, w pkt 2 w lit. c, w którym zmieniono funkcję dominującą na terenach na zachód od ul. Warszawskiej,
- rozdziału IV.A.1 MIASTO PISZ, w pkt 4 usuwa się zapis dotyczący placu targowego przy ul. Młodzieżowej oraz uchyla się pkt 11,
- rozdziału VII.B USTALENIA DLA ZESPOŁU OSADNICZEGO PISZA, w którym zostały wprowadzone ustalenia dotyczące terenów oznaczonych symbolami: A69, A69.1, B14, B18, B23, B34.2, B34.3, B38, B38.2, B38.3, B38.4, B40.1, B41.1, B41.2, B42, B42.1, B42.3, B42.4, B45, B79.1, B79.2 oraz usunięte ustalenia i oznaczenia terenów o symbolach: A75.1, B34.1 i B36.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w południowo-wschodniej części miasta Pisz została opracowana w latach 2014 - 2016 przez Pracownię Projektową „PLANIKA” z siedzibą w Gdańsku, główny projektant mgr inż. arch. Joanna Katarzyna Śmiarowska.

Wprowadzone zmiany w niniejszym opracowaniu dotyczą:

- Części II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego”, Rozdziału II.B KSZTAŁTOWANIE LOKALNEGO ŁADU PRZESTRZENNEGO, podrozdziału II.B.1 STANDARDY ZABUDOWY, w którym zostały zmienione parametry zabudowy,
- „Części II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego”, Rozdziału IVA UKŁAD KOMUNIKACJI DROGOWEJ, podrozdziału IV.A.1 MIASTO PISZ, akapitu pt: „Ruch lokalny.”, w którym w skutek zmiany odcinka podstawowego układu komunikacyjnego pomiędzy ulicami Czerniewskiego i Kmicica został usunięty zapis o treści: „Wybudować odcinek ulicy (docelowo 4 pasy ruchu) od ul. Czerniewskiego do ul. Kmicica i Wojska Polskiego, ze skrzyżowaniem w odległości co najmniej 100 m od torów kolejowych. Wymagać to będzie odsunięcia dołotowych odcinków tych ulic od torowiska i likwidacji siedliska przy ul. Wojska Polskiego 29,”
- Części II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego”, Rozdziału II.B KSZTAŁTOWANIE LOKALNEGO ŁADU PRZESTRZENNEGO, podrozdziału VII.B.2 SEKTOR B, w którym zostały wprowadzone ustalenia dotyczące terenów pod istniejące i nowe zainwestowanie oznaczonych symbolami

mi: B59 MW/U, B60 MN/UH, B61 U, B62 MW/U, B63 ZP, B64 PSB, B65.1 U, B.65.2 U/P, B65.3 UC/U/P, B66.UO, B67 US/UO, B70.1 MN, B70.2 MN, B70.3 MW/U, B70.4 MN/U, B70.5.MN/U, B71.ZP o zakresie przestrzennym określonym na rysunku Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pisz pt. „Kierunki zagospodarowania przestrzennego Miasta Pisz” w skali 1:6 000; teren oznaczony symbolem B44.US/KS został włączony do terenów o symbolach B62.MW/U, B63.ZP, B64 PSB.

---

jednostka opracowująca zmiany studium:

Rożen & Rożen Pracownie Autorskie Urbanistyki i Architektury

ul. Sarnowskiego 3/1, 10-115 Olsztyn

główny projektant:

mgr inż. arch. Izabella Ossowska – Rożen

upr. urb. nr 1088/90

Zmiany

1. Zmiany wprowadzono w północno-wschodniej części gminy Pisz w granicach zgodnych z Uchwałą Nr XLII/537/14 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 28 lutego 2014 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w północno - wschodniej części gminy Pisz, oznaczonych na rysunku studium, stanowiącym załącznik graficzny nr 1 do niniejszej Uchwały.
2. W ustaleniach dotyczących całego obszaru gminy wykreślono nieaktualne zapisy i wprowadzono nowe wynikające albo ze zmian w prawie albo ze stanu zagospodarowania obszaru.
3. W rozdziale IV.A.2 - Uaktualniono ustalenia dotyczące dróg krajowych Nr 63 (stary numer 644) i Nr 58 (stary numer 610) oraz dodano ogólne zapisy dotyczące dróg krajowych, zgodnie z wnioskiem GDDKiA. Uaktualniono numerację dróg publicznych.
4. W rozdziale V.A – uaktualniono ustalenia dotyczące planów miejscowych.
5. W rozdziale II.G – zaktualizowano dane dotyczące obszarów prawnie chronionych i obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.
6. W rozdziale II.H – zaktualizowano zasady ochrony dóbr kultury i zasób obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków.
7. W rozdziale IV.I zmieniono ustalenia w zakresie telekomunikacji.
8. Zaktualizowano inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko - mazurskiego.
9. W rozdziale II.G. zamieszczono wykaz złóż kopalin.
10. Opracowano nowe standardy.
11. Uaktualniono dane demograficzne oraz sporządzono bilans terenu.
12. Na rysunku studium wrysowano szlak wodny oraz ścieżkę rowerową.

Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz została opracowana w związku z Uchwałą nr XLIII/462/22 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl.

Treści wprowadzone niniejszą zmianą zostały oznaczone kolorem granatowym.

Zmiana została opracowana przez Terra-Plan z siedzibą w Pluskach, ul. Pluszna 25, 11-034 Pluski; główny projektant mgr inż. Emilia Gałuszka – Wronka.

Skład zespołu autorskiego:

mgr inż. Emilia Gałuszka – Wronka – główny projektant

mgr inż. Maciej Wronka - projektant

mgr inż. Marta Witkowska - projektant

SPIS TREŚCI

I.	ZARYS STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY PISZ	9
I.A	HIERARCHIA ZASAD I CELÓW ROZWOJU MIASTA I GMINY	9
I.B	POLITYKA ROZWOJU MIASTA I GMINY	10
I.B.1	POLITYKA GOSPODARCZA	10
I.B.2	POLITYKA SPOŁECZNA	18
I.B.3	POLITYKA MIESZKANIOWA	19
I.B.4	POLITYKA EKOLOGICZNA	20
II.	ZASADY ROZWOJU PRZESTRZENNEGO	22
II.A	ZASADY KSZTAŁTOWANIA SIECI OSADNICZEJ	22
II.B	KSZTAŁTOWANIE LOKALNEGO ŁADU PRZESTRZENNEGO	24
II.B.1	STANDARDY ZABUDOWY	24
II.B.2	ZASADY LOKALIZACJI WYBRANYCH FUNKCJI I TYPÓW OBIEKTÓW	26
II.C	KSZTAŁTOWANIE TERENÓW MIESZKANIOWYCH	27
II.C.1	PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	27
II.C.2	ZAPOTRZEBOWANIE TERENÓW POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE	28
II.D	KSZTAŁTOWANIE ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	31
II.E	KSZTAŁTOWANIE OBSZARÓW LEŚNYCH	31
II.F	KSZTAŁTOWANIE FUNKCJI TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ	31
II.G	SYSTEM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	33
II.H	SYSTEM OCHRONY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	36
II.I	GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH	41
III.	KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO	41
III.A	MIASTO PISZ	41
III.B	GMINA PISZ	43
IV.	ZASADY I KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	44
IV.A	UKŁAD KOMUNIKACJI DROGOWEJ	44
IV.A.1	MIASTO PISZ	44
IV.A.2	GMINA PISZ	47
IV.B	GOSPODARKA WODNA	49
IV.C	ZAOPATRZENIE W WODĘ	49
IV.D	GOSPODARKA ŚCIEKOWA	50
IV.E	GOSPODARKA ODPADAMI	52
IV.F	GOSPODARKA CIEPLNA	52
IV.G	ZAOPATRZENIE W GAZ	52
IV.H	ELEKTROENERGETYKA	53
IV.I	TELEKOMUNIKACJA	54
V.	INSTRUMENTY REALIZACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ	54
V.A	MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	54
V.B	INWESTYCJE GMINNE	55
VI.	OBSZARY, NA KTÓRYCH BĘDĄ ROZMIESZCZONE INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1 USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM	56

VII. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	57
VIII. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIAZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120)	57
IX. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENĆ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI, REMEDIACJI I OBSZARY ZDEGRADOWANE	57
X. USTALENIA SZCZEGÓŁOWE	57
X.A SPOSÓB UJĘCIA I ZAKRES OBLIGATORYJNOŚCI USTALEŃ	57
X.B USTALENIA DLA ZESPOŁU OSADNICZEGO PISZA	59
X.B.1 SEKTOR A	59
X.B.2 SEKTOR B	64
X.B.3 SEKTOR C	71
X.B.4 SEKTOR D	73
X.C USTALENIA DLA GMINY	75
X.C.1 STREFA PISKA (A)	75
X.C.2 STREFA PÓŁNOCNA (B)	82
X.C.3 STREFA PUSZCZAŃSKA (C)	91
X.C.4 STREFA WSCHODNIA (D)	95
X.C.5 STREFA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA (E)	99
X.C.6 STREFA ZACHODNIA (F)	101
XI. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	107
XII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM	108

I. ZARYS STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY PISZ

Polityka przestrzenna gminy, tj. polityka wykorzystania podstawowego zasobu naturalnego, jakim jest przestrzeń, nie może być tworzona i realizowana w oderwaniu od szerszej strategii rozwoju gminy. Taka strategia obejmuje:

- rozpoznanie i ocenę zasobów naturalnych, ludzkich, gospodarczych i infrastrukturalnych
- określenie celów i aspiracji społeczności gminy oraz ustalenie podstawowych wartości i/lub zasad, jakimi społeczność ta będzie się kierować w dążeniu do tych celów
- identyfikację silnych i słabych stron aktualnej sytuacji
- rozważenie konsekwencji utrzymywania się dotychczasowych trendów
- rozważenie scenariuszy alternatywnych w stosunku do trendów dotychczasowych
- wybór scenariusza możliwie najpełniej godzącego realne możliwości z aspiracjami społeczności i przyjętą przez nią hierarchią wartości
- określenie instrumentów i metod realizacji strategii
- określenie metod monitoringu realizacji strategii.

Niniejsze opracowanie, ze względu na swój charakter, nie przedstawia pełnej strategii rozwoju, a jedynie te jej aspekty, które w zasadniczy sposób wpływają na rozstrzygnięcia dotyczące zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pisz.

1.A HIERARCHIA ZASAD I CELÓW ROZWOJU MIASTA I GMINY

Nadrzędną zasadą rozwoju miasta i gminy Pisz, obowiązującą przy realizacji wszelkich wyznaczonych celów jest **zasada zrównoważonego rozwoju**. Wynika ona nie tylko z międzynarodowych dokumentów, takich jak „Deklaracja z Rio”, z Polityki Ekologicznej Państwa czy z regionalnych koncepcji rozwojowych, takich jak „Zielone Płuca Polski”. Potrzeba kierowania się zasadą zrównoważonego rozwoju wynika przede wszystkim z konstatacji, że zasoby naturalne są i będą podstawą gospodarki gminy, natomiast czyste środowisko i wybitne walory przyrodnicze mają zasadnicze znaczenie dla jakości życia jej mieszkańców.

Rozwój miasta i gminy powinien ponadto opierać się na następujących zasadach:

- **zasada zachowania dziedzictwa kulturowego**
- **zasada spójności rozwoju gminy z rozwojem regionu i polityką państwa**

Podstawowym celem rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego miasta i gminy Pisz jest zapewnienie mieszkańcom szeroko pojętego dobrobytu. Na cel ten składają się następujące **cele strategiczne**:

- zapewnienie pracy i godziwych zarobków
- zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych
- zapewnienie łatwego dostępu do usług sektora publicznego i prywatnego
- zapewnienie czystego i przyjaznego środowiska
- zapewnienie warunków do wypoczynku i rekreacji

Realizacji tych celów powinny być podporządkowane *cele pośrednie*, realizowane w ramach **polityk sektorowych**:

- gospodarczej, służącej poprawie warunków życia ludności poprzez rozwój ekonomiczny
- społecznej, służącej poprawie warunków życia ludności poprzez rozwój usług i świadczeń sektora publicznego, stymulowanie i kształtowanie życia społeczno-kulturalnego
- mieszkaniowej, służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych społeczności
- ekologicznej, służącej zachowaniu zasobów naturalnych
- przestrzennej, służącej tworzeniu ładu przestrzennego umożliwiającego harmonijną realizację różnych celów i funkcji

przy pomocy dostępnych **instrumentów** prawnych, ekonomicznych i politycznych. Dla potrzeb niniejszego opracowania pojęcia te definiuje się następująco:

- instrumenty prawne to akty prawa lokalnego, uchwalane przez Radę Miejską w Pisz i obowiązujące ogół mieszkańców miasta i gminy a także decyzje administracyjne wydawane przez organy samorządu gminnego. Do instrumentów takich należą między innymi miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, podatki lokalne a także decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.
- instrumenty ekonomiczne to działania polegające na wspieraniu wybranych kierunków rozwoju poprzez bezpośrednie angażowanie środków finansowych w konkretne przedsięwzięcia. W tym rozumieniu podstawowym instrumentem ekonomicznym gminy jest finansowanie inwestycji ze środków budżetowych lub pozabudżetowych.
- instrumenty polityczne to wszelkie działania i akty nie obligujące bezpośrednio mieszkańców ani nie związane z bezpośrednim wsparciem ekonomicznym, takie jak różne formy współpracy ze społecznością lokalną, organami państwowymi, instytucjami i organizacjami, studia i opracowania branżowe, precyzujące kierunki polityki gminy, działania promocyjne itp.

I.B. POLITYKA ROZWOJU MIASTA I GMINY

I.B.1. POLITYKA GOSPODARCZA

Analiza sytuacji przedstawiona w Części I skłania do stwierdzenia, że kluczowym problemem miasta i gminy Pisz jest słabość gospodarki. Stosunkowo niski poziom rozwoju gospodarczego jest przyczyną bezrobocia i niskich dochodów mieszkańców, a także, w dużym stopniu, emigracji aktywnej młodzieży i nastrojów apatii. Stan gospodarki wpływa również istotnie na kształt budżetu gminy, w którym, przy stosunkowo skromnych dochodach własnych, jedną z największych pozycji po stronie wydatków jest pomoc społeczna.

Punktem wyjścia do poszukiwania sposobów poprawy stanu gospodarki jest rozważenie potencjału gospodarczego miasta i gminy oraz głównych *zagrożeń* ich rozwoju. Polityka gospodarcza powinna się bowiem opierać z jednej strony na wykorzystywaniu mocnych stron i szans, a z drugiej - na likwidowaniu i łagodzeniu słabych stron i zagrożeń. Zostały one w sposób skrótowy ujęte poniżej:

Słabości:

- Gospodarka oparta w dużym stopniu na leśnictwie i w niewielkim stopniu na rolnictwie, przy mocno

ograniczonych możliwościach zwiększenia produkcji tych sektorów. Coraz częstsze zjawisko zaprzestania działalności rolniczej ze względu na niskie klasy bonitacyjne gleby i krótki okres wegetacyjny.

- Niewielkie zasoby lokalnego kapitału
- Stosunkowo szczupłe zasoby wysoko kwalifikowanych kadr

Zagrożenia:

- Niekorzystne warunki rozwoju rolnictwa spowodowane niskimi klasami bonitacyjnymi gleby i krótkim okresem wegetacyjnym.
- Położenie w regionie, w którym utrzymują się objawy stagnacji gospodarczej
- Niewystarczający poziom infrastruktury technicznej
- Brak zewnętrznych bodźców dla restrukturyzacji rolnictwa
- Słabe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych
- Słabe połączenia drogowe i kolejowe z centrum kraju
- Oddalenie od silnych ośrodków napędzających koniunkturę
- Odpływ części aktywnej młodzieży i nastroje apatii

Mocne strony:

- Dobrze funkcjonująca gospodarka leśna
- Silny przemysł przetwórstwa drzewnego
- Rozwijający się sektor usługowo-handlowy, wykorzystujący ponadlokalne znaczenie Pisza oraz ruch turystyczny
- Potencjał turystyczny – rekreacyjny gminy, z naciskiem na wykorzystanie szlaków wodnych i powiązaniem z nim rozwojem turystyki wodnej /turystyki żeglarskiej, motorowodnej, kajakowej, wędkarskiej itd./i turystyki aktywnej.

Szanse:

- Doskonale naturalne warunki rozwoju różnych form turystyki
- Przynależność do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, umożliwiająca rozwój i promocję 12 gmin wchodzących w jego skład,
- Położenie u wrót ważnego i silnie promowanego regionu turystycznego wchodzącego w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich
- Stosunkowo tania siła robocza
- Stosunkowo tanie grunty
- Słabe konflikty przestrzenne i stosunkowo niewielkie problemy urbanistyczne z możliwością wprowadzania terenów rekreacji indywidualnej i terenów służących obsłudze turystyki w miejsce terenów rolnych od lat nieużytkowanych w sposób rolniczy.
- Ponadlokalna rola Pisza jako siedziby powiatu i wielofunkcyjnego ośrodka obsługi ludności
- Położenie na ważnym szlaku komunikacyjnym (droga Nr 63) i perspektywa otwarcia przejścia granicznego w Rudziszkach

Scenariusz ostrzegawczy

Niewykorzystanie mocnych stron i szans stojących przed gospodarką miasta i gminy oraz niepodjęcie zmierzających do złagodzenia istniejących problemów może doprowadzić do:

- pogłębiania się dysproporcji pomiędzy materialnym poziomem życia mieszkańców miasta i gminy a poziomem w szybciej rozwijających się regionach kraju,
- pogłębiania się dysproporcji pomiędzy poziomem życia mieszkańców Pisz a poziomem życia na terenach wiejskich,
- narastania niekorzystnych trendów demograficznych,
- utrwalania i poszerzania się sfery ubóstwa,
- pogłębiania się nastrojów apatii i spadku aktywności społeczności lokalnych,
- zahamowania wzrostu dochodów własnych gminy poprzez niewykorzystywanie potencjału turystycznego gminy,
- zahamowania rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej,
- roztrwonienia potencjału rozwojowego związanego z walorami turystycznymi,
- utraty szans i potencjalnych korzyści wynikających z transformacji gospodarczych w kraju i na świecie.

Biorąc pod uwagę powyższe, za **główne cele polityki gospodarczej** należy uznać:

- Rozwój turystyki
- Rozwój sektora handlowo-usługowego
- Wielokierunkowy rozwój wysoko przetworzonej produkcji, szczególnie w dziedzinach, w których sukces jest stosunkowo mało uzależniony od położenia geograficznego.
- Restrukturyzację rolnictwa.

Zarys polityki branżowych zmierzających do osiągnięcia tych celów przedstawiono poniżej.

a) Polityka rolna

Rolnictwo jest działem, z którym związany jest co piąty pracujący mieszkaniec miasta i gminy Pisz. Sektor ten przeżywa silny kryzys w skali całego kraju, pogłębiany takimi czynnikami lokalnymi, jak bardzo niekorzystne warunki naturalne i spuścizna po państwowych gospodarstwach rolnych. Radykalne przemiany w rolnictwie są niezbędne dla zapewnienia społeczności gminy trwałych podstaw pomyślnego rozwoju. Chociaż potrzebne są w tym sektorze zmiany systemowe, szereg działań można podejmować na poziomie lokalnym.

Słabości

- Ukryte bezrobocie - niedostosowanie areалу gospodarstw do produkcji towarowej w danych warunkach glebowo-klimatycznych
- Niski poziom wykształcenia rolników
- Dekapitalizacja infrastruktury gospodarstw
- Słaba klasa bonitacyjna gleb i krótki okres wegetacyjny

Zagrożenia

- Niekorzystne warunki glebowo-klimatyczne
- Długotrwała dekonunktura i brak klarownej polityki restrukturyzacji w skali kraju
- Oddalenie od dużych rynków zbytu
- Niekorzystne trendy demograficzne - starzenie się rolników, odpływ kobiet ze wsi
- Narastająca konkurencja ze strony innych regionów i zagranicy
- Słabo rozwinięte otoczenie rolnictwa (zbyt, doradztwo, infrastruktura techniczna)

- Ograniczenia wynikające z nadrzędności ochrony środowiska

Mocne strony

- Profil produkcji na ogół dobrze dostosowany do warunków naturalnych

Szanse

- Stosunkowo dobre warunki dla hodowli bydła
- Czyste środowisko
- Rosnące zainteresowanie zdrową żywnością
- Popyt na różne formy turystyki wiejskiej
- Możliwość powiększania w warunkach koniunktury powierzchni gospodarstw indywidualnych poprzez zakup gruntów od Krajowego Środka Wsparcia Rolnictwa.

W świetle powyższego, za zasadnicze kierunki restrukturyzacji rolnictwa należy uznać:

1. zmniejszanie zatrudnienia i powiększanie przeciętnego areálu gospodarstw poprzez:
  - inicjatywy na rzecz tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem,
  - współpracę z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa zmierzającą do prywatyzacji gruntów z pierwszeństwem dla miejscowych rolników,
  - naturalną wymianę pokoleń i przejmowanie gruntów małych gospodarstw przez większe gospodarstwa,
2. upowszechnianie wydajnych i przyjaznych dla środowiska metod uprawy i hodowli poprzez:
  - współpracę z ośrodkami doradztwa rolniczego i innymi placówkami specjalistycznymi
3. poprawę warunków zbytu produktów rolnych poprzez:
  - współpracę z właściwymi instytucjami w zakresie organizacji skupu
  - promocję idei stowarzyszeń producenckich i innych form współpracy rolników indywidualnych
  - promocję agroturystyki jako metody zbytu produktów rolnych po cenach detalicznych
  - inicjowanie i wspieranie działań na rzecz produkcji certyfikowanej zdrowej żywności
  - działania na rzecz integracji rolnictwa i przetwórstwa spożywczego, w tym rozwoju drobnego przetwórstwa na wsi
4. tworzenie infrastruktury technicznej na wsi poprzez:
  - bezpośrednie inwestycje komunalne

b) Polityka rozwoju turystyki

Zarówno w skali kraju jak i regionu, turystyka jest jedną z najszybciej rozwijających się gałęzi gospodarki. Kluczowe znaczenie tej branży dla rozwoju miasta i gminy polega przede wszystkim na tym, że w sytuacji mocno ograniczonego popytu miejscowego turystyka może tworzyć popyt na miejscowe usługi

i produkty korzystając z pozalokalnejsiły nabywczej. Turystyka jest więc w pewnym sensie branżą eksportową, dającą szansę na znaczne poszerzenie rynków zbytu nawet małym przedsiębiorcom. Jednocześnie jest to branża silnie wpływająca na ład przestrzenny i mocno od niego zależna. Jej skrótowy obraz z perspektywy miasta i gminy wygląda następująco:

Słabości

- Niski standard większości bazy noclegowej
- Słabo rozwinięta promocja
- Słaba infrastruktura towarzysząca (oznakowanie, wypożyczalnie, przystanie, informacja, przewodnicy, mała ilość plaż ogólnodostępnych spowodowana zarastaniem jezior itp.)
- Większość istniejącej bazy to byłe ośrodki zakładowe o ograniczonej dostępności bez możliwości ich modernizacji, przebudowy i rozbudowy z uwagi na obowiązujące przepisy dotyczące ochrony przyrody.
- Niski stopień turystycznego wykorzystania znacznej części gminy przy silnej koncentracji bazy na kilku obszarach, szczególnie w północno – wschodniej części gminy, na której obserwuje się największe zapotrzebowanie na rozwój turystyki i rekreacji w gminie.
- Coraz mniejsze szanse na zapewnienie swobodnego dostępu do części linii brzegowych, szczególnie na odcinkach najbardziej atrakcyjnych dla dużej liczby osób spowodowane m.in. szybko postępującym zarastaniem linii brzegowych jezior i brakiem możliwości zmniejszenia roślinności przybrzeżnej, z uwagi na obowiązujące przepisy dotyczące ochrony przyrody. Bezpośrednio z tym wiąże się zmniejszenie ilości plaż i miejsc przeznaczonych do wodowania i cumowania łodzi.
- Funkcjonowanie większości bazy w oderwaniu od lokalnych ośrodków usługowych
- Niekontrolowany rozwój terenów letniskowych na terenach rolnych, od lat nieużytkowanych w sposób rolny, bez możliwości ich przekształcenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego umożliwiających taką kontrolę, z uwzględnieniem ochrony środowiska.
- Zbyt mała rola Pisz jako regionalnego ośrodka turystycznego.

Zagrożenia

- Mało atrakcji kulturowych, napędzających rozwój turystyki "sentymentalnej"
- Silna konkurencja turystyczna na terenie innych gmin, z nowocześniejszą bazą i ofertą turystyczną i wypoczynkową.
- Mało uzbrojonych terenów pod inwestycje

Mocne strony

- Wybitne naturalne warunki rozwoju turystyki aktywnej, wędkarskiej, kajakowej, motorowodnej, żeglarskiej, przyrodniczej i krajoznawczej oraz wysokostandardowej turystyki pobytowej.
- przynależność do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich umożliwiającą rozwój i promocję 12 gmin wchodzących w jego skład, opartą na rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku z uwzględnieniem ochrony przyrody, będącej elementem priorytetowym dla zatrzymania turystów w gminie,
- początek szlaku wodnego powiązanego z Krainą Wielkich Jezior Mazurskich, umożliwiającego rozpoczęcie turystyki wodnej od terenu gminy Pisz.

Szanse

- Położenie w regionie o dużych tradycjach turystycznych, silnie promowanym przez ośrodki po-

nadlokalne

- Przynależność do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich,
- Połączenie szlaków wodnych z Krainą Wielkich Jezior Mazurskich, umożliwiające rozpoczęcie turystyki wodnej od terenu gminy Pisz,
- Rozwój turystyki wodnej z dużym naciskiem na rozwój turystyki wędkarskiej, ze względu na sezon wędkarski trwający niemal cały rok kalendarzowy.
- Położenie u bram Krainy WJM, co przy odpowiednim rozwinięciu infrastruktury stworzy konkurencję w stosunku do ośrodków leżących bardziej na północ
- Znaczne możliwości lokowania nowych obiektów turystycznych w mieście i poza nim.

Dążąc do wykorzystania potencjału turystycznego miasta i gminy i biorąc pod uwagę kompetencje samorządu lokalnego przyjmuje się następujące kierunki działań:

1. Promocja walorów turystycznych miasta i gminy poprzez wydawnictwa, media masowego przekazu i uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych targach turystycznych, indywidualnie i na płaszczyźnie współpracy regionalnej
2. Rozwijanie infrastruktury towarzyszącej turystce, między innymi poprzez tworzenie szlaków pieszych, rowerowych, wodnych i systemu informacji turystycznej
3. Udostępnianie, rozwijanie i tworzenie atrakcji turystycznych, organizacje imprez.
4. Działania na rzecz podnoszenia standardu istniejących ośrodków turystycznych m.in. poprzez ich modernizację, przebudowę i rozbudowę.
5. Realizacja nowych ośrodków wypoczynkowych, hoteli, pensjonatów i innych obiektów służących rozwojowi turystyki, rekreacji i wypoczynku, szczególnie w płn. – wsch. części gminy.
6. Zapewnienie swobodnego dostępu do linii brzegowej na wybranych odcinkach z uwzględnieniem plaż i miejsc do wodowania i cumowania łodzi.
7. Działania na rzecz rozwoju turystyki wędkarskiej, ze względu na sezon wędkarski trwający niemal cały rok kalendarzowy.
8. Wspieranie rozwoju agroturystyki, między innymi poprzez promocję idei gospodarstw gościnnych, współpracę z izbami i stowarzyszeniami agroturystycznymi, tworzenie infrastruktury wiejskiej.
9. „Porządkowanie” nielegalnej zabudowy rekreacji indywidualnej poprzez tworzenie aktów prawa miejscowego umożliwiających wprowadzenie i zachowanie na ich podstawie ładu przestrzennego.
10. Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, między innymi poprzez odpowiednie zapisy prawa lokalnego, stworzenie i promocję oferty dla dużych inwestorów, udział w uzbrajaniu terenów pod inwestycje,

c) Polityka rozwoju drobnej przedsiębiorczości

Małe przedsiębiorstwa od kilku lat wykazują tendencję wzrostową zarówno pod względem liczby

zarejestrowanych firm, jak i liczby zatrudnionych. Ich działalność skupia się w takich branżach jak handel detaliczny i usługi dla ludności, budownictwo, stolarka, usługi doradcze itp.-Drobna przedsiębiorczość stanowi więc w warunkach strukturalnego bezrobocia szansę na zdobycie zatrudnienia poprzez stworzenie własnego miejsca pracy.

Słabość

- ograniczenia kapitałowe, utrudniające uruchamianie większej działalności przez zakup sprzętu i wzrost zatrudnienia
- szczupłe środki na reklamę i promocję i utrudniony kontakt z rynkami ponadlokalnymi
- słabo rozwinięta infrastruktura i zaplecze związane z branżą turystyki, wypoczynku i rekreacji w stosunku do innych gmin położonych w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich.

Zagrożenia

- niskie dochody większości mieszkańców, ograniczające popyt na towary i usługi dla ludności
- przeszkody formalne przy lokalizowaniu działalności
- przeszkody w realizowaniu infrastruktury i zaplecza w formie budynków i innych obiektów budowlanych niezbędnych do funkcjonowania i rozwoju branży turystycznej, wynikające z obowiązujących przepisów prawa.
- niedostatki infrastruktury utrudniające działalność szczególnie na terenach wiejskich

Mocne strony

- elastyczność w dostosowywaniu się do zmiennych warunków na rynku
- zazwyczaj niskie koszty ogólne, umożliwiające konkutowanie z dużymi firmami

Szanse

- rozwój szeroko pojętej turystyki, rekreacji i wypoczynku, poszerzający rynek zbytu, przy rozbudowie infrastruktury i zaplecza dla jej funkcjonowania
- liberalna polityka państwa
- programy pomocowe i restrukturyzacyjne adresowane do małych firm, umożliwiające im m.in. pozyskiwanie środków inwestycyjnych.

Za główne kierunki działań wspierających rozwój drobnej przedsiębiorczości uznaje się:

1. liberalizację polityki lokalizacji drobnych przedsiębiorstw poprzez stosowne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego
2. tworzenie warunków łatwego dostępu do doradztwa prawnego i finansowego, udzielanie wsparcia technicznego nowym firmom oraz prowadzenie szkoleń dla dorosłych, poprzez współpracę z PUP i/lub powołanie lokalnej agencji rozwoju bądź stowarzyszenia gospodarczego
3. wspieranie rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych
4. poprawę przygotowania młodzieży do dorosłego życia poprzez zwiększenie nacisku w szkołach podstawowych na praktyczne wykorzystywanie technologii informatycznych i naukę języków obcych
5. reorientację nauczania ponadpodstawowego i kształcenia dorosłych w kierunku zdobywania umiejętności przydatnych przy zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności poprzez współpracę z Kura-

torium Oświaty, PUP i ZDZ

d) Polityka rozwoju przemysłu

Przy ograniczonych możliwościach intensyfikacji rolnictwa i leśnictwa, nikłym wpływie gminy na zarobki strefy budżetowej i uzależnieniu rozwoju handlu i usług od lokalnej siły nabywczej, lokalizacja na terenie miasta lub gminy jednego lub kilku większych zakładów produkcyjnych mogłaby skokowo poprawić sytuację na rynku pracy i stanowić impuls dla rozwoju małej przedsiębiorczości i restrukturyzacji wsi. Krótki opis obecnej sytuacji i jego perspektyw przedstawiono poniżej:

Słabości

- brak lokalnego kapitału, zdolnego rozbudować istniejące lub zakładać nowe duże zakłady produkcyjne
- stosunkowo nieduży stopień przetwarzania surowców w istniejących większych zakładach przemysłu spożywczego i drzewnego
- mała różnorodność produkcji, uzależniająca lokalną sytuację gospodarczą od koniunktury w niewielu branżach
- brak produkcji związanej z wysoką technologią przyjazną dla środowiska

Zagrożenia

- konkurencja dużych zakładów z innych miast i regionów, szczególnie w branży spożywczej
- brak gruntów gminnych przeznaczonych na większe inwestycje przemysłowe
- silna konkurencja o inwestorów ze strony regionów Polski centralnej, zachodniej i południowej
- słabe połączenia drogowe i kolejowe z centrum kraju
- potencjalne trudności ze znalezieniem lokalnych kadr o odpowiednich kwalifikacjach
- ograniczenia lokalizacyjne wynikające z potrzeb ochrony środowiska

Mocne strony

- stabilna sytuacja kilku istniejących większych zakładów

Szanse

- tania siła robocza
- tanie grunty
- doświadczona kadra w przemyśle drzewnym

W świetle powyższego za główne kierunki działań na rzecz rozwoju przemysłu uznaje się:

1. Wyznaczenie w planach zagospodarowania przestrzennego i uzbrojenie terenów komunalnych i/lub łatwych do skomunalizowania z przeznaczeniem na potrzeby przemysłu.
2. Stworzenie oferty inwestycyjnej i aktywne jej promowanie z wykorzystaniem możliwości, jakie dają targi, współpraca z agencjami zajmującymi się promocją i rozwojem przemysłu, technologia informatyczna i środki masowego przekazu.
3. Wprowadzenie ulg podatkowych dla dużych inwestorów.
4. Preferencje dla inwestorów niekonkurencyjnych w stosunku do przedsiębiorstw istniejących oraz oferujących nowoczesne, czyste i przyjazne środowisku technologie produkcji.

5. Preferencje dla inwestorów rejestrujących swoją działalność na terenie gminy.

I.B.2 POLITYKA SPOŁECZNA

Większość problemów społecznych miasta i gminy ma swoje źródła w sytuacji ekonomicznej a kluczem do ich rozwiązania jest polityka gospodarcza. Problemy te można i należy łagodzić także innymi metodami, które składają się na politykę społeczną. Szkicowy obraz sytuacji społecznej miasta i gminy przedstawiono poniżej:

Słabości

- strukturalne bezrobocie, w tym ukryte bezrobocie na wsi
- utrwalająca się strefa ubóstwa
- rozpowszechnienie nastrojów apatii i bierności powodowane brakiem perspektyw życiowych
- niski stopień integracji społeczności lokalnych, szczególnie w mieście
- emigracja kobiet i aktywnej młodzieży

Zagrożenia

- niedoinwestowane szkoły, szczególnie wiejskie
- uboga oferta kulturalna
- mało urządzonych terenów sportowo-rekreacyjnych i miejsc do zabawy dla dzieci
- słaby dostęp do usług sektora publicznego (służba zdrowia, kultura) i prywatnego na wsi

Mocne strony

- stosunkowo wysoki przyrost naturalny

Szanse

- istniejąca infrastruktura społeczno-kulturalna, w tym m.in.:
  - Sieć boisk wiejskich i infrastruktura sportowa w mieście (oraz kluby sportowe)
  - Piski Dom Kultury i sieć świetlic wiejskich
  - Biblioteka i sieć punktów bibliotecznych
  - Ośrodek zdrowia w Piszcu,
  - Parafie
  - Muzeum
  - Stowarzyszenia
  - MGOPS
- Szanse rozwoju łączności ze światem, m.in. poprzez:
  - Internet i telewizję satelitarną
  - Interakcję z turystami odwiedzającymi region
  - Programy wymiany społeczno-kulturalnej z miastami w Polsce i za granicą
  - Napływ dobrze wykształconej ludności z dużych ośrodków miejskich

Biorąc pod uwagę kompetencje samorządu gminnego, za podstawowe kierunki polityki społecznej uznaje się:

1. Bezpośrednie wspieranie materialne osób najuboższych.
2. Zwiększanie szans życiowych dzieci i młodzieży poprzez systematyczne działania na rzecz objęcia jak największej liczby dzieci nauczaniem przedszkolnym oraz poprawy poziomu nauczania podstawowego, w tym inwestycje w infrastrukturę szkół i przedszkoli, dobór najlepszych dostępnych kadr i kształcenie nauczycieli i udostępnianie młodzieży możliwości wynikających ze zdobyczy współczesnych technologii.
3. Działania na rzecz integracji i aktywizacji społeczności lokalnych poprzez:
  - pełniejsze wykorzystanie, doposażanie i aktywizowanie placówek kulturalnych, w tym szczególnie wiejskich
  - poprawę przepływu informacji pomiędzy władzami gminnymi a mieszkańcami
  - wspieranie rozwoju prasy lokalnej
  - prezentację i popularyzację osiągnięć miejscowych działaczy i środowisk kulturalnych, społecznych i gospodarczych
4. Budowę atrakcyjnej oferty kulturalnej dla mieszkańców miasta i gminy, między innymi poprzez wykorzystanie możliwości przyciągania artystów różnych dziedzin, jakie stwarza rozwój turystyki.
5. Działania na rzecz budowy tożsamości lokalnej i regionalnej, poprzez:
  - wspieranie działalności Muzeum Ziemi Piskiej w Pisz
  - ochronę, restaurację i popularyzację dóbr i pamiątek kultury i historii, takich jak znaleziska archeologiczne, stare cmentarze i parki, przykłady architektury wiejskiej sakralnej
  - podkreślanie wielowątkowości kultury ziemi piskiej, która w ciągu wieków była ojczyzną wielu narodów, między innymi poprzez wspieranie życia kulturalnego mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych.
  - ochronę i popularyzację walorów rodzimej przyrody
6. Wspieranie rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży oraz tworzenie warunków rekreacji społeczeństwa poprzez:
  - opracowanie i wdrożenie we współpracy z zarządcami osiedli mieszkaniowych i społecznościami lokalnymi programu urządzania bezpiecznych placów zabaw w mieście i na terenach wiejskich
  - podnoszenie standardu ogólnodostępnych obiektów sportowych, w tym w szczególności osiedlowych, wiejskich i szkolnych boisk
  - urządzanie ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych, w tym parkowych
  - wspieranie działalności klubów i ośrodków sportowych
7. Dążenie do uruchomienia programów wymiany społeczno-kulturalnej z miastami i regionami w Polsce i za granicą.

I.B.3 POLITYKA MIESZKANIOWA

Krótką analizę sytuacji w mieszkalnictwie przedstawiono poniżej.

Słabości

- daleko posunięta dekapitalizacja substancji mieszkaniowej, szczególnie na wsi
- tempo budownictwa mieszkaniowego zbyt powolne, by powstrzymać dekapitalizację
- wskaźniki warunków mieszkaniowych wyraźnie gorsze od średniej krajowej
- pogarszające się wskaźniki warunków mieszkaniowych na wsi
- niski poziom wyposażenia mieszkań wiejskich w media

Zagrożenia

- zmniejszanie rozmiaru ulg podatkowych dla inwestorów indywidualnych

Mocne strony

- znaczne rezerwy uzbrojonych lub częściowo uzbrojonych terenów pod budownictwo mieszkaniowe w mieście

Szanse

- rozwój form zorganizowanego budownictwa mieszkaniowego.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz zakres kompetencji samorządu lokalnego przyjmuje się następujące kierunki działań na rzecz poprawy sytuacji w mieszkalnictwie:

1. Utrzymywanie, powiększanie i sukcesywne uzbrajanie rezerw gruntów komunalnych przeznaczonych na cele budownictwa mieszkaniowego.
2. Utrzymywanie komunalnych zasobów mieszkaniowych.
3. Poprawa wyposażenia mieszkań wiejskich przez budowę wodociągów i kanalizacji
4. Uwzględnianie priorytetowej pozycji mieszkalnictwa w polityce podatkowej oraz przy ustalaniu stawek opłat adiacenckich i opłat przewidzianych w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym.

I.B.4 POLITYKA EKOLOGICZNA

Przedmiotem polityki ekologicznej jest ochrona środowiska naturalnego, którego sytuacja w skrócie przedstawia się następująco:

Słabości

- Stopniowa eutrofizacja wód powierzchniowych
- Duże obszary upraw monokulturowych w lasach, zmniejszające m.in. odporność na gradacje szkodników
- Pogarszająca się jakość wód podziemnych, szczególnie na terenach pozbawionych izolacji pierwszej warstwy wodonośnej
- Lokalne zanieczyszczenia powietrza, związane z przestarzałym systemem ogrzewania budynków, głównie mieszkalnych jednorodzinnych i transportem samochodowym

Zagrożenia

- Przestarzały i niewydajny sektor ciepłowniczy na wsiach, bazujący na węglu
- Użytkowanie gruntów rolnych w sposób rekreacyjny /nieużytkowanych od lat w sposób rolny/ poprzez ich grodzenie i zabudowywanie budynkami służącymi rekreacji, bez zachowania zasad ładu przestrzennego i bez zasad określających gabaryty i formy architektoniczne budynków, ze względu na brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego określających takie zasady. Brak możliwości uchwalenia planów zagospodarowania przestrzennego nie pozwala uporządkować stanu obecnego, określić zasad kształtowania zabudowy i zagospodarowania tych terenów bez powiększania szkody dla środowiska
- Niewystarczający poziom świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów
- Nierozwiązana kwestia gospodarki ściekowej na *części* terenów wiejskich i częściowo w mieście

- Spływy powierzchniowe i podziemne zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa

Mocne strony

- Sieć ciepłownicza oparta na ciepłowni w Pisz na biopaliwo o mocy 21 MW
- Rozbudowana i wybudowana sieć wodociągowa zaopatrująca na terenie gminy miejscowości: Maldanin, Snopki, Babrosty, Imionek, Jeglin, Karwik, Łupki, Wąglik, Szeroki Bór Piski, Zdory, Kociołek Szlachecki, Szczechy Małe, Szczechy Wielkie, Trzonki, Wiartel, Wielki Las, Jaśkowo, Liski, Borki, Kocioł Duży, Stare Guty, Bogumiły, Kałęczyn, Maszty, Pietrzyki Kolonia, Zawady, Jeże, Turowo, Hejdyk, Ciesina, Karpa.
- Rozbudowana i wybudowana sieć kanalizacyjna obsługująca na terenie gminy miejscowości: Maldanin, Snopki, Imionek, Jeglin, Karwik, część wsi Łupki, Szeroki Bór Piski, Zdory, Szczechy Małe, Szczechy Wielkie, Trzonki, Wiartel, Jaśkowo, Liski, Borki, Bogumiły, Kałęczyn, Maszty, Pietrzyki Kolonia, Zawady, Jeże i Turowo.
- Bardzo duży udział ekosystemów zbliżonych do naturalnych, w tym lasów, jezior i renaturalizowanych użytków zielonych w ogólnej powierzchni gminy (ok. 70%)
- Zwarte kompleksy leśne umożliwiające bytowanie rzadkich, wymagających rozległych terytoriów, gatunków fauny
- Występowanie licznych obszarów o dużej bioróżnorodności, w tym cennych i mało przekształconych ekosystemów bagiennych i wodnych
- Ogólnie bardzo niski poziom zanieczyszczenia powietrza

Szanse

- Technologie umożliwiające minimalizację emisji zanieczyszczeń komunalnych i przemysłowych oraz kontrolę zanieczyszczeń z rolnictwa
- Niski stopień urbanizacji i zagęszczenia ludności
- Istniejący system obszarów prawnie chronionych
- Możliwości ochrony, jakie daje ustawa o ochronie przyrody
- Perspektywy poszerzania terenów leśnych i renaturalizowanych kosztem nieurodzajnych gruntów rolnych

SCENARIUSZ OSTRZEGAWCZY

Zaniechanie działań naprawczych zmierzających do ochrony elementów środowiska naturalnego w perspektywie spowoduje:

- degradację cennych fragmentów krajobrazu
- degradację strefy brzegowej jezior i obniżenie ich naturalnej odporności na zanieczyszczenia
- dalszą eutrofizację wód powierzchniowych i obniżenie ich walorów przyrodniczych
- pogorszenia się jakości wód podziemnych
- stopniową akumulację w środowisku substancji toksycznych
- wzrost lokalnego zanieczyszczenia powietrza i związane z nim pogorszenie stanu zdrowotnego lasów
- utrzymanie wysokich społecznych kosztów funkcjonowania nieefektywnych systemów ciepłowniczych
- obniżenie atrakcyjności turystycznej gminy
- pogorszenie warunków życia ludności i zwiększenie ryzyka zachorowań

Za główne kierunki polityki ekologicznej gminy uznaje się:

1. Przeciwdziałanie eutrofizacji wód powierzchniowych, szczególnie jeziorowych oraz ochronę jakości wód podziemnych, poprzez:

- rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej i przestrzeganie zasady równoczesnej budowy wodociągów i kanalizacji
- ochronę gleb organicznych i terenów podmokłych
- rekultywację starych wysypisk i uszczelnianie nowych
- działania na rzecz wprowadzania zadrzewień i użytków zielonych na terenach erozyjnych
- działania na rzecz racjonalizacji agrotechniki, w tym szczególnie gospodarki nawozami
- tworzenie systemów selektywnej zbiórki i bezpiecznego składowania odpadów toksycznych
- uporządkowanie ładu przestrzennego na terenach rolnych od lat wykorzystywanych w sposób rekreacyjny, poprzez opracowanie planów miejscowych, określających zasady użytkowania tych terenów bez szkody dla środowiska.

2. Ograniczanie marnotrawstwa energii i surowców i przeciwdziałanie zanieczyszczaniu powietrza poprzez:

- działania na rzecz doprowadzenia gazu ziemnego do Pisz
- termorenowację budynków i sieci ciepłowniczych
- wdrażanie systemów selektywnej zbiórki odpadów nadających się do gospodarczego wykorzystania

3. Ochronę szczególnie cennych ekosystemów i biocenoz poprzez:

- Wspieranie inicjatyw zmierzających do szczegółowej waloryzacji przyrodniczej gminy
- Działania na rzecz wprowadzania szczególnych form ochrony przyrody, ustanawianych na szczeblu centralnym i regionalnym
- Wprowadzanie, w uzasadnionych przypadkach, szczególnych form ochrony przyrody ustanawianych na szczeblu lokalnym, w tym szczególnie tworzenie użytków ekologicznych
- Odpowiednie zarządzanie ruchem turystycznym i polityką lokalizacyjną
- techniczne zabiegi ochronne
- Odpowiednią rozbudowę i budowę infrastruktury technicznej umożliwiającej funkcjonowanie i rozwój turystyki, rekreacji i wypoczynku bez szkody dla środowiska

II. ZASADY ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

II.A ZASADY KSZTAŁTOWANIA SIECI OSADNICZEJ

Kształtując sieć osadniczą obszaru planistycznego należy:

1. Wspomagać, zgodnie z założeniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa, rozwój ośrodków lokalnych i przeciwdziałać ich degradacji. Miasto Pisz stanowi ośrodek lokalny II-rzędu, zgodnie z hierarchią sieci osadniczej w województwie warmińsko-mazurskim ustaloną w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.
2. Umożliwiać wielofunkcyjny rozwój wsi tworząc warunki do rozwoju m.in. funkcji turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej (agroturystyka); jest to jeden z warunków rozwoju terenów wiejskich.
3. Aktywnie wspierać wielofunkcyjny rozwój wybranych wsi, będących kluczowymi ośrodkami wspomagającymi Pisz w obsłudze ludności lub predestynowanych do pełnienia

takiej roli. W szczególności, w takich ośrodkach należy koncentrować usługi sektora publicznego. Ze względu na obecny stopień koncentracji usług, położenie i/lub liczbę mieszkańców, w sześciu **strefach obsługi**, ośrodkami wspomagającymi powinny być:

- w strefie piskiej (A): Snopki i Maldanin jako ośrodki dodatkowe
- w strefie północnej (B): Zdory i Rostki jako ośrodki główne
- w strefie puszczańskiej (C) Wiartel jako ośrodek główny oraz Wielki Las i Pogobie Średnie jako ośrodki dodatkowe; w okresie kierunkowym, w zależności od rozwoju sytuacji demograficznej w strefie oraz tempa zmian charakteru wsi Wiartel, należy rozważyć przeniesienie ośrodka głównego do Wielkiego Lasu lub Uścian Starych, jako wsi położonych bardziej centralnie.
- w strefie wschodniej (D): Liski jako ośrodek główny oraz Borki, Kocioł Duży, Stare Guty jako ośrodki dodatkowe
- w strefie południowo-wschodniej (E): Jeże jako ośrodek główny
- w strefie zachodniej (F): Hejdyk jako ośrodek główny oraz Ciesina i Turośl jako ośrodki dodatkowe

Główne i dodatkowe ośrodki obsługi ludności przedstawiono na mapie stanowiącej załącznik Nr 3 do uchwały. Należy zaznaczyć, że granice stref wyznaczono przede wszystkim w oparciu o strukturę powiązań komunikacyjnych a nie na podstawie charakterystyki fizjograficznej.

4. Aktywnie wspierać rozwój tych funkcji gospodarczych, do których poszczególne obszary lub miejscowości są szczególnie predysponowane. Na mapie stanowiącej załącznik Nr 3 do uchwały przedstawiono orientacyjny zasięg **stref gospodarczych**, wyróżnionych na podstawie charakterystyki fizjograficznej i potencjału gospodarczego. Strefy te to:

- Zespół osadniczy Pisz: przemysł i gospodarka magazynowa, handel i usługi, w tym turystyka, drobna wytwórczość
- w strefie piskiej (I): drobna wytwórczość, usługi, turystyka i rekreacja
- Strefa północna (II): turystyka i rekreacja, rolnictwo
- Strefa puszczańskiej (III): leśnictwo, turystyka i rekreacja
- Strefa wschodniej (IV): rolnictwo i obsługa rolnictwa, drobna wytwórczość
- Strefa zachodniej (V): rolnictwo i obsługa rolnictwa, turystyka i rekreacja

Ponadto, w miejscowościach powiązanych z głównymi szlakami komunikacyjnymi (drogi krajowe Nr 63 i Nr 58) należy wspierać przedsięwzięcia związane z rozwojem obsługi ruchu kołowego, drobnego przemysłu i gospodarki magazynowej.

5. Przeciwdziałać rozpraszaniu zabudowy, zarówno w mieście, jak i na obszarach wiejskich; nowe siedliska, kolonie, obiekty gospodarcze i rekreacyjne itp. powstające w oderwaniu od istniejących terenów zabudowanych powodują zwiększenie kosztów społecznych budowy infrastruktury, hamują ewolucję istniejących ośrodków w kierunku wielofunkcyjności, mogą powodować zmniejszenie walorów estetycznych krajobrazu.
6. Dążyć do „uporządkowania” terenów rolnych, wykorzystywanych od kilkadziesiąt lat w sposób rekreacyjny, poprzez opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, określających sposób wykorzystania tych terenów, wprowadzenie ładu przestrzennego z zastosowaniem rozwiązań chroniących środowisko.

II.B KSZTAŁTOWANIE LOKALNEGO ŁADU PRZESTRZENNEGO

ILBI STANDARDY ZABUDOWY

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakłada obowiązek szczegółowego ustalania w planach zagospodarowania norm, jakim powinno odpowiadać zagospodarowanie terenów. Umożliwiając przenikanie się funkcji usługowych, mieszkaniowych, rekreacyjnych i częściowo produkcyjnych należy jednocześnie wykorzystywać dostępne zapisy planów do kształtowania harmonijnych i funkcjonalnych lokalnych układów przestrzennych. Poniżej przedstawiono propozycje standardów dla niektórych rodzajów zabudowy, do wykorzystania przy tworzeniu miejscowych planów. Standardy te będą przystawać do większości sytuacji. Jednak w niektórych przypadkach konieczne będzie stosowanie rozwiązań indywidualnych, poprzez narzucenie ich w planie.

Rodzaj zabudowy:	Jednorodzinna wolno stojąca
Kod	MN
Minimalna powierzchnia działki budowlanej	600 m ²
Maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych	3 w tym poddasze użytkowe
Maksymalna wysokość zabudowy	12 m
Maksymalna intensywność zabudowy	0,75
Rodzaj dachu	dwuspadowy, symetryczny
Pokrycie dachu	dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym

Rodzaj zabudowy:	Jednorodzinna bliźniacza
Kod	MN
Minimalna powierzchnia działki budowlanej	400 m ²
Maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych	4 w tym poddasze użytkowe
Maksymalna wysokość zabudowy	15 m
Maksymalna intensywność zabudowy	2,0
Rodzaj dachu	dwuspadowy, symetryczny
Pokrycie dachu	dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym
Rodzaj zabudowy:	Jednorodzinna szeregowa
Kod	MN
Minimalna powierzchnia działki budowlanej	250 m ²
Maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych	4 w tym poddasze użytkowe
Maksymalna wysokość zabudowy	15 m
Maksymalna intensywność zabudowy	2,0
Rodzaj dachu	dwuspadowy, symetryczny
Pokrycie dachu	dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym

Rodzaj zabudowy:	Wielorodzinna
Kod	MW
Minimalna powierzchnia działki budowlanej	-

Maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych	5
Maksymalna wysokość zabudowy	20 m
Maksymalna intensywność zabudowy	1,5
Rodzaj dachu	dwuspadowy, symetryczny, w granicach miasta dopuszczalny płaski
Pokrycie dachu	dla dachów stromych - dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym lub blacha dachówkopodobna w kolorze tradycyjnej dachówki.

Rodzaj zabudowy:	Zagrodowa
Kod	MR
Minimalna powierzchnia działki budowlanej	3000 m ²
Maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych	3 w tym poddasze użytkowe
Maksymalna wysokość zabudowy	12 m
Maksymalna intensywność zabudowy	1,2
Rodzaj dachu	dwuspadowy, symetryczny
Pokrycie dachu	dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym

Rodzaj zabudowy:	Letniskowa
Kod	UTL
Minimalna powierzchnia działki budowlanej	800 m ²
Maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych	2 w tym poddasze użytkowe
Maksymalna wysokość zabudowy	9 m
Maksymalna intensywność zabudowy	0,75
Rodzaj dachu	dwuspadowy, symetryczny
Pokrycie dachu	dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym

Rodzaj zabudowy:	Pensjonatowa
Kod	MP
Minimalna powierzchnia działki budowlanej	1000 m ²
Maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych	4 w tym poddasze użytkowe
Maksymalna wysokość zabudowy	15 m
Maksymalna intensywność zabudowy	1,0
Rodzaj dachu	dwuspadowy, symetryczny
Pokrycie dachu	dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym

Rodzaj zabudowy:	Przemysłowo-składowa
Kod	P.S.B

Maksymalna powierzchnia działki budowlanej	-
Maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych	-
Maksymalna wysokość zabudowy	15 m
Maksymalna intensywność zabudowy	1,5
Rodzaj dachu	dowolny

Rodzaj zabudowy:	Usługowa/rzemieślnicza
Kod	U,UR
Minimalna powierzchnia działki budowlanej	1500 m ²
Maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych	3 w tym poddasze użytkowe
Maksymalna wysokość zabudowy	12 m
Rodzaj dachu	dla budynków eksponowanych - dwuspadowy, dla budynków w głębi posesji - dowolny
Pokrycie dachu	dla budynków eksponowanych - dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym, dla budynków w głębi posesji - dowolne

Rodzaj zabudowy:	Mieszkalno-usługowa
Kod	MN/U
Minimalna powierzchnia działki budowlanej	800 m ²
Maksymalna liczba kondygnacji nadziemnych	3 w tym poddasze użytkowe
Maksymalna wysokość zabudowy	12 m
Maksymalna intensywność zabudowy	0,75
Rodzaj dachu	dla budynków eksponowanych - dwuspadowy, dla budynków w głębi posesji - dowolny
Pokrycie dachu	dla budynków eksponowanych - dachówka ceramiczna w kolorze ceglastym, dla budynków w głębi posesji - dowolne

II.B.2 ZASADY LOKALIZACJI WYBRANYCH FUNKCJI I TYPÓW OBIEKTÓW

Poniżej przedstawiono propozycje dotyczące zasad lokalizowania niektórych funkcji i obiektów. O ile pozwoli na to sytuacja prawna, propozycje te powinny zostać zawarte w planach zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pisz (por. V. A) tak, aby uprościć procedury, szczególnie te dotyczące lokowania obiektów służących realizacji celów publicznych.

1. Lokalne oczyszczalnie ścieków o przepustowości do 2000 RM można lokalizować na terenach rolnych.
2. Boiska sportowe można lokalizować na niezagospodarowanych terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i zagrodową oraz na terenach rolnych.

3. Na niezagospodarowanych terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i zagrodową oraz na terenach rolnych można lokalizować tymczasowo place zabaw dla dzieci.
4. Na terenach przeznaczonych pod zabudowę jednorodzinną można lokalizować obiekty służące innym celom niż mieszkalne, pod warunkiem, że spełniają one wymogi dotyczące lokalnego ładu przestrzennego ustalone dla danego terenu oraz, że nie spowodują uciążliwości, w tym szczególnie wzrostu poziomu hałasu powyżej dopuszczalnych norm, uciążliwości zapachowych ani istotnych utrudnień wynikających ze wzrostu natężenia ruchu pojazdów.
5. Ogólnie dostępne plaże i przystanie można lokalizować w miejscach innych niż wyznaczone na rysunku studium (załącznik nr 3 do uchwały) o ile lokalizacja będzie zgodna z przepisami odrębnymi w tym wymogami ochrony środowiska.
6. Zabudowa zagrodowa może być lokalizowana na terenach rolnych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Siedliska rolnicze w zabudowie kolonijnej nieoznaczone na rysunku studium adaptuje się.
7. Na terenach wskazanych jako tereny predysponowane pod lokalizację farm wiatrowych, zakazuje się realizacji zabudowy kubaturowej niezwiązanej z funkcjonowaniem elektrowni wiatrowych, zakaz ten nie dotyczy urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej.
8. Odnawialne Źródła Energii (OZE) o mocy nieprzekraczającej 100kW można lokalizować na całym terenie gminy o ile lokalizacja zgodna jest z przepisami odrębnymi.
9. Należy zagospodarowywać tereny pod funkcje turystyczną, wypoczynkową i rekreacyjną w zależności od podatności przestrzeni na antropopresję. Turystyczny i rekreacyjny rozwój obszaru gminy powinien następować na bazie lokalnych zasobów środowiska z uwzględnieniem jego ochrony.

II.C KSZTAŁTOWANIE TERENÓW MIESZKANIOWYCH

II.C.1 PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

W 1995 r. GUS opracował prognozę demograficzną dla województwa suwalskiego. Zgodnie z tą prognozą, ludność miast pomiędzy 1995 r. a 2020 wzrośnie o 26%, natomiast ludność wsi zmaleje o 9%. Bezpośrednie odniesienie tych wskaźników do miasta i gminy Pisz sugeruje, że populacja miasta i liczba ludności wiejskiej wyniosą w 2020 r. odpowiednio 24230 (wzrost o 25% w stosunku do 1998 r.) i 6990 (spadek o 9%). Liniowa ekstrapolacja tych trendów do 2030 r. daje następujące wyniki:

- Miasto Pisz: 26200 (wzrost o 35%)
- Gmina Pisz: 6700 (spadek o 13%)

Poniżej przedstawiono wyniki ekstrapolacji do 2030 r. trendów demograficznych obserwowanych w mieście i gminie Pisz.

Miasto Pisz

Ekstrapolacja liniowa danych z lat 1976-97	-	28 000 (wzrost o 8 600)
Ekstrapolacja liniowa danych z lat 1990-97	-	22 300 (wzrost o 2 900)

Ekstrapolacja logarytmiczna daje bardzo zbliżone wyniki.

W latach 1998 – 2014 liczba ludności w mieście zmniejszyła się o 327 osób, a na terenie gminy wzrosła o 658 osób.

Gmina Pisz

Ekstrapolacja liniowa danych z lat 1976-97	-	7 550 (spadek o 150)
Ekstrapolacja liniowa danych z lat 1990-97	-	9 900 (wzrost o 2 200)
Ekstrapolacja logarytmiczna daje bardzo zbliżone wyniki.		

Prognoza ludności GUS dla Polski na lata 2014-2050 została opracowana według czterech scenariuszy: niskiego, średniego, wysokiego i bardzo wysokiego. Wszystkie cztery scenariusze przewidują spadek liczby ludności Polski. W trzech scenariuszach, niskim, średnim i bardzo wysokim przewiduje się spadek ludności w mieście, natomiast liczba ludności na wsi będzie utrzymywać się na poziomie zbliżonym do obecnego. Na terenach wiejskich będzie następował systematyczny wzrost liczby ludności do roku 2030. Od 2031 r. liczba ludności będzie spadać. Dopiero w 2048 r. ludność na obszarach wiejskich będzie kształtowała się nieco poniżej stanu notowanego w końcu 2013 r.

Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia. Rozbieżności między rzeczywistymi a prognozowanymi wielkościami obserwowane w ciągu kolejnych lat wymagały dokonania korekty danych wejściowych i aktualizacji założeń. Ze względu na dużą zmienność współczynników demograficznych w czasie w poszczególnych gminach, podjęto decyzję o skróceniu horyzontu prognozy. Ostatnim rokiem prognozy ludności gmin jest rok 2030. Zgodnie ze zaktualizowaną przez GUS prognozą demograficzną, liczba ludności zamieszkującej gminę Pisz od roku bazowego (2016) ulegać miała spadkowi, jednak współczynnik zmiany nie będzie tak znaczący jak prognozowano to wcześniej. Według GUS gmina Pisz w 2030 r. będzie liczyła 26 970 osób.

Wg danych GUS z roku 2014 liczba ludności w mieście Pisz wynosiła 19 562 osoby, a na obszarze wsi 8 406 osób.

Według danych GUS z roku 2022 liczba ludności w mieście Pisz wynosiła 17 828 osób, a na obszarze wsi 8 317 osób.

W latach 1998 – 2014 liczba ludności w mieście zmniejszyła się o 327 osób (spadek 1,7 %), a na terenie gminy wzrosła o 658 osób (7,8%). Zmiany liczby ludności wynikają z ruchu naturalnego i migracji.

W latach 2014 - 2022 liczba ludności w mieście zmniejszyła się o 1734 osób, a na terenie gminy zmniejszyła się o 89 osób. Zmiany liczby ludności wynikają z ruchu naturalnego i migracji.

Ponieważ dynamika liczby ludności kształtowana jest w dużej mierze przez ruchy migracyjne, rzeczywisty rozwój sytuacji zależeć będzie od tego, jak rozwiązane zostaną problemy gospodarcze miasta i gminy. Udana transformacja gospodarcza, w tym przede wszystkim znaczny rozwój produkcji w mieście, zmniejszenie zatrudnienia w rolnictwie i wielofunkcyjny rozwój wybranych ośrodków wiejskich może spowodować istotny wzrost liczby mieszkańców Pisz (do 28-30 tys.) oraz stabilizację populacji wsi. Jeżeli objawy stagnacji gospodarczej będą się utrzymywać, towarzyszyć im będzie wolniejsze tempo wzrostu liczby mieszkańców miasta i niewielki przyrost zaludnienia terenów wiejskich. W obu przypadkach w poszczególnych wsiach sytuacja demograficzna będzie się kształtować bardzo różnie, między innymi w zależności od rozwoju lokalnych inicjatyw gospodarczych i tempa zasiedlania wsi przez ludność napływową z innych regionów Polski. Na dłuższą metę można się więc spodziewać wzrostu liczby mieszkańców dużych wsi wielofunkcyjnych, wsi położonych przy ważnych szlakach drogowych oraz niektórych miejscowości atrakcyjnych pod względem turystycznym.

~~II.C.2 ZAPOTRZEBOWANIE TERENÓW POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE~~

~~Do oceny zapotrzebowania terenów pod budownictwo mieszkaniowe przyjęto następujące wskaźniki gęstości zaludnienia na hektar, wynikające z przyjętych standardów zabudowy:~~

Gmina

~~Zakładając, że na terenie gminy rozwiną się usługi turystyczne (obecnie potencjał gminy jest wykorzystany w niewielkim stopniu) przyjęto, że liczba ludności do roku 2046 wzrośnie o 3000 osób. Przyjęto wskaźnik liczby lokatorów na mieszkanie 4 oraz 25m² powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca, a~~

więc zapotrzebowanie na nowe mieszkania wyniesie:

W części południowej, niepodlegającej zmianom przewidziano 4500 m² p.u. dla funkcji mieszkaniowej w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej zakładając wzrost o 1800 mieszkańców.

W części północnej, podlegającej zmianom, obejmującej miejscowości: Babrosty, Kocioł Duży, Kociołek Szlachecki, Kwik, Łupki, Łysonie, Pilchy, Rostki, Szezechy Małe, Szezechy Wielkie, Trzonki, Zdory założono wzrost o 1200 mieszkańców.

Przy założonych wskaźnikach zapotrzebowanie na nową zabudowę wyniesie:

- zabudowa mieszkaniowa 30 000 m² p.u.
- w tym:
  - w zabudowie plombowej 3000 m² p.u.
  - na terenach rozwojowych 27000 m² p.u.
- usługi podstawowe (8%) 2 400 m² p.u.
- rzemiosło i produkcja (12%) 3 600 m² p.u.
- usługi sportu i rekreacji (8%) 2 400 m² p.u.

Chłonność terenów rekreacyjnych

Powierzchnia lasów na obszarze wiejskim gminy Pisz wg BDL GUS z roku 2014 wynosi 28 791, 77 ha, lesistość 46,2%.

W obliczeniach wzięto pod uwagę najłabsze ogniwo tj. chłonność jezior położonych w północnej części gminy podlegającą zmianom z pominięciem jezior przyległych tj. jeziora Seksty i jeziora Śniardwy.

Powierzchnia jezior Roś, Kocioł i Białolawki wynosi 2534,1 ha.

Zastosowano wskaźnik 0,5 osób /ha tj. $2534,1 \times 0,5 = 1267,05$ osób mogących jednorazowo przebywać na wodzie.

Turyści przebywający na wodzie – wartości docelowe

Przyjęto wskaźniki 15 m² p.u./1 osobę w zabudowie letniskowej i 20 m² p.u./ 1 osobę w zabudowie usług turystycznych.

Łączna ilość miejsc noclegowych istniejących i projektowanych wynosi 7680 osób.

Przebywający jednorazowo w obiektach turystycznych i domach letniskowych $7680 \times 0,6 = 4608$ osób.

Korzystający z terenów przywodnych 80% tj. $4608 \text{ osób} \times 0,8 = 3686,4 \text{ os.}$ z tego na wodzie 20% tj. 737,28 osób.

Biorąc pod uwagę, że w niniejszych obliczeniach pominięto dwa najbardziej atrakcyjne jeziora Seksty i Śniardwy, wyliczona ilość przebywających jednorazowo na wodzie w praktyce może być mniejsza.

Bilans terenu

Część podlegająca zmianie – miejscowości: Babrosty, Kocioł Duży, Kociołek Szlachecki, Kwik, Łupki, Łysonie, Pilchy, Rostki, Szezechy Małe, Szezechy Wielkie, Trzonki, Zdory

A. Cały obszar podlegający zmianom

l.p.	Przeznaczenie terenu	powierzchnia terenu /ha/	powierzchnia użytkowa /m ² /
1.	tereny zwartej zabudowy obejmujące istniejącą zabudowę wiejską, wielofunkcyjne, ogółem	200	63 600
w tym			
	usługi publiczne	4,0	1 600
	zabudowa letniskowa	23,0	11 040
	usługi turystyczne i sportowe	9,0	1 800

	zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa wliczone również zabudowę rozproszoną	129,0	49 160 dane GUS BDL
2.	Tereny istniejącej zabudowy poza zwartą zabudową wiejską	30,0	12 000
w tym			
	tereny przemysłowo-składowe	2,0	800
	tereny usług turystycznych	28,0	11 200
3.	tereny wskazane pod rozwój wsi, wielofunkcyjne /zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna, usługi w tym produkcja i rzemiosło, zabudowa letniskowa (łącznie z terenami przeznaczonymi w planach miejscowych)	140,0	50 760
w tym			
	zabudowa zagrodowa 50% w tym ok. 20% terenów zabudowanych	70,0	17 500
	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna 28% w tym ok. 20% terenów zabudowanych	39,0	19 500
	usługi podstawowe, produkcja i rzemiosło nieuciążliwe 10%	14,0	5 600
	letniskowa 12%	17,0	8 160
4.	Tereny rozwojowe pozostałe	269,5	117 640
w tym			
	zabudowa letniskowa	160,5	77 040
	usługi turystyczne	75,0	30 000
	zabudowa usługowo-przemysłowa	9,0	3 600
	usługi sportu i rekreacji	15,0	3 000
	inne usługi	10,0	4 000
Razem tereny zainwestowane i do zainwestowania		639	244 000

Bilans terenów przeznaczonych pod nowe zainwestowanie w rozbiegu na funkcje

	Przeznaczenie terenu	powierzchnia terenu /ha/	powierzchnia użytkowa /m ² /
1	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa	87,0	29 600
3	Zabudowa letniskowa	177,5	85 200
4	Usługi podstawowe, produkcja i rzemiosło	23	9 223
5	Usługi turystyczne	75	30 000
6	Usługi sportu i rekreacji	15	3 000
razem		377,5	142 023

Na terenie gminy 535ha (tj. 0,86 % powierzchni gminy) jest przeznaczonych pod usługi turystyczne, sportowe i zabudowę letniskową. Zsumowano wszystkie tereny: tereny istniejących obiektów, tereny częściowo już przekształcone, wykorzystywane jako tereny rekreacyjne przez ich właścicieli i tereny wyznaczone w Studium pod ww. funkcje a jeszcze niezagospodarowane.

Ze względu na brak rezerw komunalnych gruntów pod budownictwo mieszkaniowe na wsi oraz fakt użytkowania rolniczego większości z tych rezerw, część z nich nie będzie mogła być w praktyce wykorzystana. Niemniej, istniejące rezerwy terenu należy uznać za wystarczające do zaspokojenia potrzeb w perspektywie i prawdopodobnie w okresie kierunkowym, szczególnie, jeśli weźmie się pod uwagę, że bardziej prawdopodobny jest wariant, w którym dokona się przynajmniej czę-

~~ściowa restrukturyzacja rolnictwa i gro nowego budownictwa stanowić będzie zabudowa jednorodzinna.~~

II.D KSZTAŁTOWANIE ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Kształtując rolniczą przestrzeń produkcyjną obszaru planistycznego należy:

1. Bezwzględnie zakazać zabudowy gruntów rolnych klasy III na terenach poza granicami zespołu osadniczego miasta Pisz oraz granicami skupionej zabudowy wsi, o ile zainwestowanie nie jest związane z realizacją ponadlokalnych celów publicznych lub inwestycjami o priorytetowym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.
2. Umożliwiać zalesienia i dolesienia gruntów rolnych. Zalesienie będzie możliwe do realizacji jeżeli przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wykaże brak negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.
3. Sankcjonować stan faktyczny na nie użytkowanych rolniczo słabych i/lub trudno dostępnych gruntach rolnych poprzez tworzenie użytków ekologicznych i wprowadzanie ich do ewidencji gruntów. Propozycje niektórych lokalizacji użytków ekologicznych podano w punkcie II.G.
4. Przeciwdziałać wpływom substancji biogennych do wód powierzchniowych oraz erozji wodnej i wietrznej i poprawiać warunki mikroklimatyczne poprzez wprowadzanie pasów zadrzewień, szczególnie na obszarach morenowych.
5. Podejmować działania na rzecz pozyskania środków na zalesienia i zadrzewienia.

II.E KSZTAŁTOWANIE OBSZARÓW LEŚNYCH

Planując gospodarkę leśną należy:

1. Umacniać odporność lasów na gradacje szkodników i zanieczyszczenia powietrza poprzez urozmaicanie struktury gatunkowej odpowiednio do warunków siedliskowych
2. Wzmacniać funkcje rekreacyjne lasów narażonych na silną penetrację, związaną z masowym wypoczynkiem. W pierwszym rzędzie działania dostosowawcze w tym zakresie należy prowadzić na obszarach wzdłuż ciągu jezior Brzozolasek – Wiartel - Nidzkie, na południowym brzegu J. Roś, na terenach bezpośrednio sąsiadujących z Piszem oraz w lasach w pobliżu Zdor i Kwiku. Obszary te przedstawiono na rysunku studium (załącznik Nr 3 do uchwały).
3. Wprowadzać elementy zagospodarowania turystycznego na terenach przewidywanych do rozwoju turystyki aktywnej, w tym w dolinie rzeki Pisy oraz na szlaku osad leśnych w Puszczy Piskiej.

II.F KSZTAŁTOWANIE FUNKCJI TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ

Rozwijając infrastrukturę turystyczną należy:

1. Za podstawowy priorytet uznać rozwój turystycznych i rekreacyjnych funkcji miasta Pisz tak, by mogło ono pełnić rolę jednego z kluczowych regionalnych ośrodków ruchu turystycznego. Infrastrukturę turystyczną, w tym bazę noclegową, a także ogólnodostępne tereny rekreacyjne należy koncentrować w dolinie Pisy oraz u wypływu Pisy z Jeziora Roś. Bardzo istot-

na dla rozwoju turystyki jest rewaloryzacja centrum miasta powiązana z rozwojem usług.

2. Maksymalizować efektywność wykorzystania terenów już obecnie zajętych przez obiekty turystyczne, poprzez podwyższanie ich standardu w tym m.in. modernizację, przebudowę oraz możliwość rozbudowy. Dotyczy to przede wszystkim skupisk ośrodków wypoczynkowych nad Jeziorem Roś (Rybitwy, Łupki, Jeglin) oraz w Jabłoni, Wiartlu i Wiartlu Małym.
3. Zapewnić swobodny dostęp do części linii brzegowych szczególnie na odcinkach najbardziej atrakcyjnych dla dużej liczby osób, z uwzględnieniem plaż i miejsc do wodowania i cumowania łodzi.
4. Tam, gdzie jest to tylko możliwe, dążyć do wiązania nowych obiektów turystycznych z istniejącą siecią osadniczą, co przyczyni się do redukcji kosztów infrastruktury technicznej, łagodzenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na krajobraz oraz do stymulowania rozwoju usług towarzyszących.
5. Egzekwować respektowanie przez gestorów bazy noclegowej, pól namiotowych i właścicieli domów letniskowych wymogów ochrony środowiska, w tym szczególnie dotyczących gospodarki ściekowej i gospodarki odpadami.
6. Za priorytetowe formy turystyki uznać:
  - różne formy turystyki łagodnej (agroturystyka, turystyka rowerowa, piesza, konna, przyrodnicza itp.), związanej z rozwojem małych przedsięwzięć rodzinnych oraz małych i średnich obiektów noclegowych (gospodarstwa agroturystyczne, pensjonaty, schroniska itp.). Obiekty takie można i należy tworzyć między innymi w oparciu o istniejące, często opuszczone siedliska rolnicze. Ze względu na walory turystyczne koncentracja tego typu bazy i turystyki z nią związanej powinna następować we wsiach II (północnej), III (puszczańskej) i V (zachodniej) strefy gospodarczej.
  - turystykę żeglarską, z koncentracją bazy w Pisz, Łupkach, Rybitwach, Zdorach i Jaśkowie
  - wysokostandardową turystykę pobytową, z koncentracją bazy w Pisz, Wiartlu, Łupkach i Rybitwach
  - turystykę kajakową, w oparciu o system połączonych akwenów Seksty-Śniardwy południowe, Białoławki, Kocioł, Roś oraz rzekę Pisę, z ośrodkami obsługi i infrastrukturą (stacje wodne, biwaki) wzdłuż szlaku (Pisz, Zdory, Kwik, Kociołek Szlachecki, Pilchy, Szparki, Borki, Dziadowo i Jeże).
  - turystykę wędkarską opartą na sieci jezior i rzek.
7. Uznając rekreację indywidualną za jedną z najbardziej ekstensywnych form, umożliwiać jej rozwój jedynie tam, gdzie będzie ona w najmniejszym stopniu stanowiła zagrożenie dla ładu przestrzennego, głównie w powiązaniu z istniejącą zabudową wiejską. Głównymi ośrodkami tej formy turystyki powinny być Karwik, Szczechy Małe, Pilchy i Łupki, Kociołek Szlachecki, Łysonie, Kwik, Zdory w strefie II, Pogobie Średnie, Pogobie Tylne, Zdunowo, Uściany Nowe, Wiartel Mały i Jaśkowo w strefie III oraz Turośl w Strefie V
8. Zdecydowanie przeciwdziałać niekontrolowanemu rozwojowi nielegalnej indywidualnej rekreacji, powodującemu degradację krajobrazu, rolniczej przestrzeni produkcyjnej i stwarzającemu zagrożenia dla środowiska, w tym wód oraz flory i fauny.

W szczególności należy porządkować tereny rolne użytkowane rekreacyjnie, częściowo zabudowane poprzez tworzenie aktów prawa miejscowego umożliwiających wprowadzenie i zachowanie na ich podstawie ładu przestrzennego.
9. Zarządzać ruchem turystycznym tak, by zwiększać naturalną chłonność terenów odwiedzanych przez turystów, poprzez:
  - wytyczanie, znakowanie i, stosownie do potrzeb, utwardzanie szlaków turystycznych
  - urządzenie punktów widokowych, w tym wież widokowych
  - budowę parkingów umożliwiających pozostawienie pojazdów przed wejściem na

- szlak
- wyposażanie szlaków a szczególnie pól biwakowych w sprawne urządzenia sanitarne - w tym celu należy nawiązać współpracę z nadleśnictwami dla ustalenia i narzucenia gestorom odpowiednich standardów lub wprowadzić je w planie zagospodarowania przestrzennego.
  - odciążanie terenów szczególnie cennych lub podatnych na degradację, w tym brzegów jezior i ekosystemów bagiennych
  - pełniejsze wykorzystanie naturalnej chłonności niektórych atrakcyjnych terenów, w tym w szczególności borów sosnowych Puszczy Piskiej, w oparciu o sieć nowych szlaków łączących wsie i osady strefy III i V
10. Na terenie objętym zmianą studium, wzdłuż rzeki Pisy, występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, oznaczone odpowiednio na załączniku graficznym. Dopuszcza się zagospodarowanie zgodne z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

II.G SYSTEM OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

A. Za podstawę prawnego systemu ochrony środowiska przyrodniczego uznaje się istniejący układ obszarów chronionych, obejmujący:

- Mazurski Park Krajobrazowy
- Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Szeroki Bór,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Wschód
- Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy i Jezior Piskich,
- Rezerваты Przyrody „Jezioro Pogubie Wielkie” i „Jezioro Nidzkie”
„Jezioro Nidzkie” - rezerwat leśno-krajobrazowy, utworzony w celu ochrony krajobrazu Jeziora Nidzkiego i otaczających je lasów.
„Jezioro Pogubie Wielkie” - rezerwat utworzony w celu ochrony jeziora stanowiącego miejsce lęgowe ptactwa wodnego – błotnego oraz tarlisk wielu gatunków ryb.
- Obszar Natura 2000 Puszcza Piska (kod obszaru PLB280008);
- Obszar Natura 2000 Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Piska”(kod obszaru PLH280048).
- Obszar Natura 2000 Ostoja Polygon Orzysz – kod obszaru: PLB280014.
- użytek ekologiczny- Wyspy na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego. (Czarci Ostrów, Kępy).

Na obszarach objętych prawnymi formami ochrony przyrody, wymienionych powyżej, obowiązują przepisy o ochronie przyrody oraz przepisy wykonawcze.

B. Pomniki przyrody

Lp.	NAZWA OBIEKTU	DATA UTWORZENIA	OPIS	LOKALIZACJA
1	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	17.06. 1957r.	Obwód 459 cm, wysokość 26 m	m. Pisz, teren, „Sklejka – Pisz” PAGED S.A., 2m od ogrodzenia
2	cis pospolity <i>Taxus baccata</i> – 8 szt. w dwóch kępach	29.12.1952 r.	Obwód 31 cm, wysokość 1,5 m	m. Zielone, N-ctwo Pisz, L-ctwo Zielone, oddz. 135, 136 (1952) 222 g, 223 g
3	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 2 szt.	29.12.1952 r.	Obwód 470 308 cm, wysokość 25 27 m	m. Karwik, N-ctwo Pisz, L-ctwo Orle, oddz. 47f, Binduga Osowa 142, 143 (1952) 330 F
4	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 2 szt.	29.12.1952 r.	Obwód 362, 310 cm, wyso- kość 27 m	m. Turośl, N-ctwo Pisz, L-ctwo Turośl,

Lp.	NAZWA OBIEKTU	DATA UTWORZE- NIA	OPIS	LOKALIZACJA
5	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	12.03.1980 r.	Obwód 625 675 cm, wysokość 20 m	oddz. 330f, przy drodze Hejdyk- Turośl w. Rybitwy, N-ctwo Pisz, przy drodze do ośrodków wypoczyn- kowych
6	klon pospolity <i>Acer platanoides</i> głaz narzutowy	12.03.1980 r.	Obwód 310 405 cm, wysokość 20 m Obwód 850 cm,	w. Kocioł Duży, ok. 500m od drogi żwirowej i ok. 1 km od zabudowań d. PGR
7	wierzba wąskolistna <i>Salix sp.</i>	12.03.1980 r.	Obwód 360 cm, wysokość 20 m	w. Łupki, przy drodze, obok za- budowań p. Z. Niedźwiedzkiego
8	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	12.03.1980 r.	Obwód 404 cm, wysokość 25 m	w. Kocioł Duży, przy drodze pol- nej
9	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> - 4 szt.,	12.03.1980 r.	Obwód 428 cm, wysokość 15 m, Obwód 376 cm, wysokość 15 m, Obwód 374 cm, wysokość 15 m, Obwód 389 cm, wysokość 15 m, Obwód 300 cm, wysokość 20 m	m. Orle, N-ctwo Pisz, L-ctwo Orle, przy domku myśliwskim, przy brzegu jez. Seksty
10	sosna pospolita <i>Pinus sylvestris</i> dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	12.03.1980 r.	Obwód 387 223 cm, wysokość 15 m	m. Karwik, N-ctwo Pisz, L-ctwo Orle, oddz. 62f, pole namiotowe
11	klon tatarski <i>Acer tataricum</i>	14.12.1998 r.	Obwód 268 286 cm, wysokość 23 17 m	m. Pisz, ul. Kwiatowa 4
12	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	14.12.1998 r.	Obwód 423 430 cm, wysokość 26 m	m. Pisz, ul. Głazewiusza 7
13	jesion wyniosły <i>Fraxinus Excelsior</i> -2 szt.	07 22.05.2009 r.	Obwód 249 264 cm i 255 273 cm	oddz. 190 j; Leśnictwo Przyrośl, Nadleśnictwo Pisz
14	klon zwyczajny <i>Acer platanoides</i> -2 szt.	07 22.05.2009 r.	Obwód 255 371 cm i 342 270 cm	oddz. 190 j; Leśnictwo Przyrośl, Nadleśnictwo Pisz
15	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	07 22.05.2009 r.	Obwód 325 380 cm	oddz. 190 j; Leśnictwo Przyrośl, Nadleśnictwo Pisz
16	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	07 22.05.2009 r.	Obwód 400 396 cm	oddz. 203 o; Leśnictwo Zielone, nadleśnictwo Pisz
17	świerk pospolity <i>Picea abies</i>	07 22.05.2009 r.	Obwód 340 239 cm	oddz. 203 k; Leśnictwo Zielone, nadleśnictwo Pisz
18	aleja dębowa	~~18.12.2009 r.~~ 02.01.2010 r.	Obwód: Wysokość: 144-242 cm, 17-21 m, 91-94 cm, 18 19 m, 235 148 cm, 20 24 m, 207 236 cm, 6 25 m, 310 226 cm, 25 22 m, 188 176 cm, 7 24 m, 211 214 cm, 20 20 m, 206 220 cm, 22 25 m, 169 192 cm, 22 6 m, 221 327 cm, 23 21 m, 230 214 cm, 20 12 m, 282 302 cm 25 24 m	oddz. 40j, Leśnictwo Brzeziny
19	kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocasta- num</i>	12.03.1980	Obwód 223 cm, wysokość 15 m	przy drodze, posesja prywatna
20	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	02.01.2010 r.	Obwód 437 cm, wysokość 21 m	oddz. 120 k; Leśnictwo Łąki, nadleśnictwo Pisz

Lp.	NAZWA OBIEKTU	DATA UTWORZE- NIA	OPIS	LOKALIZACJA
21	dąb szypułkowy „Tadeusz” <i>Quercus robur</i>	25.12.2014 r.	Obwód 393 cm, wysokość 24 m	Działka 615, obręb Łupki
22	modrzew europejski <i>Larix decidua</i>	30.06.2005 r.	Obwód 330 cm	Nadleśnictwo Pisz, Leśnictwo Orle, oddz. 64a
23	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 3 szt.	30.06.2005 r.	Obwód 520 cm, 420 cm, 440 cm	Nadleśnictwo Pisz, Leśnictwo Orle, oddz. 47a
24	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	30.06.2005 r.	Obwód 460 cm	Nadleśnictwo Pisz, Leśnictwo Orle, oddz. 50d
25	sosna zwyczajna <i>Pinus sylvestris</i> – 3 szt.	30.06.2005 r.	Obwód 260 cm	Nadleśnictwo Pisz, Leśnictwo Orle, oddz. 47d
26	lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i>	30.06.2005 r.	Obwód 300 cm	Nadleśnictwo Pisz, Leśnictwo Pogorzele, oddz. 47k
27	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i> – 7 szt.	11.05.2010 r.	Obwód 436 cm, 396 cm, 378 cm, 370 cm, 548 cm, 510 cm, 267 cm	Leśnictwo Lipnik, Nadleśnictwo Pisz
28	aleja dębowa	11.05.2010 r.	Obwód 266 cm, 290 cm, 280 cm, 260 cm, 300 cm	oddz. 20a, leśnictwo Lipnik, Nadleśnictwo Pisz
29	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	18.12.2009 r.	Obwód 425 cm	oddz. 120t, leśnictwo Łąki

C. Rozwijając dalej system obszarów chronionych należy:

1. Objąć ochroną rezerwatową mezotroficzne jezioro Jegocin Duży wraz z przyległymi lasami
2. Umacniać system ochrony środowiska przyrodniczego poprzez tworzenie w uzasadnionych przypadkach użytków ekologicznych i uwzględnianie ich w ewidencji gruntów, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Obszarami, które należy w pierwszej kolejności waloryzować w celu identyfikacji potencjalnych użytków ekologicznych są:

- dolina Pisy, w tym skarpy, starorzecza, naturalne ekosystemy bagienne
  - tereny podmokłych łąk i naturalnych zadrzewień pomiędzy J. Białoławki i J. Roś, w tym J. Głębówko i starorzecza
  - Snopkowskie Bagno
  - Podzameckie Błota
  - Łąki Piskie Wody
  - śródleśne łąki w Puszczy Piskiej, w tym między innymi Snopkowskie Bagno, Bagno Szast, Bagno Kulik
  - przyjeziorne mokradła i trzcinowiska nad J. Roś (m.in. na zachód od Pilch i na południe od Trzonek)
3. Podejmować stosowne środki techniczne aby likwidować istniejące i potencjalne zagrożenia. Do najpilniejszych zadań należą:
    - Zalegalizowanie biwakowiska na Czarcim Ostrowiu na J. Śniardwy, wyposażenie go w urządzenia sanitarne i objęcie regularną kontrolą
    - Wyposażenie w sprawne urządzenia sanitarne innych biwaków na obszarach chronionych
    - Skanalizowanie wsi leżących w zlewniach jezior rezerwatowych i położonych w MPK (Wąglik, Kwik).
  4. Wzdłuż rzeki Pisy zostały wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią na podstawie zasięgu wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1% określonej w „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Gmina Pisz. Obszary zagrożenia powo-

dziowego – rzeka Pisa” wykonanym przez Małopolską Grupę Geodezyjno – Projektową S.A. w Tarnowie we wrześniu 2006 r. na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Dla części terenu gminy Pisz przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie opracowane zostały mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP). Zgodnie z art. 171 ust. 4 ustawy – Prawo wodne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostały zatwierdzone przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

Na załączniku graficznym wskazane zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu zgodnie z przepisami odrębnymi.

5. Przy posadowieniu obiektów budowlanych należy uwzględnić wysokie stany wód jezior:
- jezioro Roś: w granicach rzędnych 113,89 m npm – 115,96 m npm
  - jezioro Śniardwy (wraz z jez. Seksty): wysokie stany wody max. 116,50 m npm
  - jezioro Białoławki poniżej jazu Kwik na kanale ulgowym Śniardwy – Roś: min. 115,00 m npm, max. 116,00 m npm.
  - jezioro Kocioł: max. stan wody 116,00 m npm.

D. Kopaliny

Wykaz złóż na terenie gminy Pisz:

Lp.	Kod złoża	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania
1	KN 16937	Kocioł Duży V	Złoże rozpoznane szczegółowo
2	PC 2761	Pisz	Złoże eksploatowane okresowo Eksploatacja złoża zaniechana
3	KN 7278	Turowo	Złoże eksploatowane okresowo Eksploatacja złoża zaniechana
4	KN 13711	Turowo II	Złoże zagospodarowane
5	KN 15350	Turowo III	Złoże zagospodarowane Złoże eksploatowane okresowo
6	KN 8723	Rakowo Piskie	Eksploatacja złoża zaniechana
7	KN 3967	Stare Guty	Złoże rozpoznane szczegółowo
8	KN 3999	Stare Guty II	Złoże rozpoznane szczegółowo
9	KN 3956	Kocioł	Eksploatacja złoża zaniechana
10	PC 2760	Jeże	Złoże rozpoznane wstępnie
11	KN 5871	Wincenta-Kumielsk	Złoże rozpoznane wstępnie
12	KN 4318	Jeże	Eksploatacja złoża zaniechana
13	KN 5073	Jeże	Eksploatacja złoża zaniechana
14	KN 3961	Kocioł Duży II	Złoże skreślone z bilansu zasobów
15	KN 5900	Kocioł Duży III	Złoże skreślone z bilansu zasobów
16	KN 10006	Rakowo Piskie I	Złoże rozpoznane szczegółowo
17	KN 19156	Rakowo Piskie II	Złoże rozpoznane szczegółowo
18	KN 5626	Stare Guty - Rakowo	Złoże rozpoznane szczegółowo
19	KN 18128	Turowo IV	Złoże rozpoznane szczegółowo

Tereny górnicze ustanowione zostały dla czterech złóż kruszywa naturalnego: Pisz, Turowo, Turowo-II i Turowo III, Turowo IV, Rakowo Piskie, Rakowo Piskie II. Są one objęte koncesjami zezwalającymi na ich wydobywanie.

Złóża Kocioł Duży V, Pisz, ~~Rakowo Piskie~~, Rakowo Piskie 1, Stare Guty, Stare Guty II, Kocioł, położone są w obszarze chronionego krajobrazu. Eksploatacja złóż kopalin na terenach objętych ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody powinna być zgodna z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

Eksploatacja złóż powinna być prowadzona z zachowaniem wymogów ochrony środowiska, w tym ochrony złoża i obiektów budowlanych z nim sąsiadujących oraz z zachowaniem warunków bezpieczeństwa powszechnego.

Po wyeksploatowaniu kruszyw należy przeprowadzić rekultywację terenów górniczych. Kierunek rekultywacji ustalony zgodnie z przepisami odrębnymi.

II.H SYSTEM OCHRONY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

1. Zasady ochrony dóbr kultury

W odniesieniu do obszarów i obiektów zabytkowych obowiązują postanowienia ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 z późn. zm.).

1.1. Zabytki nieruchome

Na prace prowadzone w zabytkach wpisanych do rejestru i w ich otoczeniu oraz w obszarach wpisanych do rejestru zabytków konieczne jest uzyskanie pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zaś dla obiektów i obszarów w ewidencji zabytków, ale nieobjętych wpisem do rejestru zabytków, konieczne jest uzgodnienie lub uzyskanie pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Zagospodarowanie na cele użytkowe zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru wymaga posiadania przez jego właściciela lub posiadacza:

- dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego zabytku,
- uzgodnionego z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków programu prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie,
- uzgodnionego z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków programu zagospodarowania zabytku nieruchomego wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości.

1.2. Zabytki archeologiczne

W przypadku realizowania inwestycji na obszarze stanowiska archeologicznego, znajdującego się w ewidencji zabytków AZP, niebędącego w rejestrze zabytków, obowiązuje art. 31 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Prace ziemne należy poprzedzić badaniami archeologicznymi - ich wyniki pozwolą na zajęcie stanowiska konserwatorskiego do zagospodarowania terenu. Zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych ustala Wojewódzki Konserwator Zabytków (WKZ) w drodze decyzji.

Na stanowiskach archeologicznych o własnej formie terenowej i wpisanych do rejestru zabytków zakazuje się inwestycji budowlanych i działalności rolniczej, winny one pozostać nieużytkami. W przypadku braku ewidencji AZP należy wykonać rozpoznanie powierzchniowe przed realizacją inwestycji. Na w/w rodzaje badań archeologicznych należy bezwzględnie uzyskać pozwolenia WKZ.

1.3. Zabytki architektury ujęte w ewidencji zabytków

Odnośnie zabytków architektury ujętych w ewidencji zabytków oraz w ich otoczeniu obowiązuje:

- ochrona historycznego krajobrazu kulturowego z widokami na historyczne ośrodki miejskie i wiejskie z dominantami w postaci kościołów oraz historyczną zielenią zagospodarowaną w postaci parków, cmentarzy i alei przydrożnych,
- ochrona zachowanej zabytkowej struktury architektoniczno-przestrzennej w postaci układu ruralistycznego, zabytków architektury, zabytkowych parków i cmentarzy, zabytkowej zieleni zorganizowanej, np. alei przydrożnych,

- ochrona układu dróg i placów, sposobu zabudowy wsi i zależności przestrzennych, występujących pomiędzy poszczególnymi częściami składowymi wsi,
- pełna ochrona obiektów historycznych w stosunku do których obowiązuje:
  - ochrona kształtu i rodzaju pokrycia dachów, artykulacja i sposób opracowania elewacji (w tym rodzaj i forma stolarki otworowej jako jednego z elementów wystroju elewacji),
  - zakaz dokonywania zmian w budynkach historycznych, mogących doprowadzić do utraty wartości zabytkowej (wyburzania, nadbudowy, zmian kształtu dachów, zmian rodzaju pokrycia dachowego, tj. wprowadzania współczesnego rodzaju pokrycia oraz przebudowy obiektów historycznych - w tym zmian w obrębie elewacji, z wyłączeniem prac adaptacyjnych uwzględniających walory zabytkowe obiektów, dokonanych na podstawie wytycznych konserwatorskich oraz zmian wynikających z ustaleń dokonanych na podstawie badań naukowych i konserwatorskich),
  - remonty budynków historycznych należy prowadzić na zasadach pozwalających zachować jako eksponowane walory zabytkowe elewacji tj. kompozycję elewacji, detal architektoniczny, rodzaj wykończenia elewacji, historyczny rodzaj materiałów budowlanych.

1.4. Historyczne parki i cmentarze

W obrębie cmentarzy obowiązuje:

- ochrona układu przestrzennego (alei, układu kwater),
- ochrona zabytkowego drzewostanu,
- ochrona historycznych nagrobków i innych elementów małej architektury, tj. ogrodzenia, pompy wody, kaplice,
- zakaz zmian układu przestrzennego (aleje, nasadzenia, kwatery),
- zakaz wycinki starodrzewia,
- zakaz likwidacji historycznych elementów małej architektury oraz zabytkowych nagrobków.

W obrębie parków obowiązuje:

- ochrona układu przestrzennego i historycznego sposobu zagospodarowania,
- ochrona zabytkowego drzewostanu,
- ochrona historycznych elementów małej architektury, tj. ogrodzenia, itp.,
- zakaz zmian układu przestrzennego (aleje, nasadzenia, kwatery),
- zakaz wycinki starodrzewia,
- zakaz likwidacji historycznych elementów małej architektury.

Wszelkie prace inwestycyjne dotyczące zabytkowych parków i cmentarzy należy poprzedzić właściwą dokumentacją konserwatorską, prowadzącą do określenia uwarunkowań historycznych i możliwości dalszego użytkowania. Wszelkie prace prowadzone w obrębie historycznych parków i cmentarzy należy uzgodnić z WKZ, a w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków- uzyskać pozwolenia WKZ na prowadzenie prac.

2. Zasób obiektów zabytkowych i kulturowych

obiekty wpisane do rejestru zabytków (na podstawie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami)

Miasto Pisz

Lp.	Obiekt zabytkowy Czas powstania, okresy przebudowy, stopień zachowania	Nr w wykazie	Nr w rejestrze zabytków	Nr działki	Własność
1.	Założenie starego miasta Pisz oraz 50-100 m poza granicami starego miasta oraz zabudowa		A 471 z 5.09.1958		
2.	Pisz, ruiny zamku, mur., XV-XVIII w.	147/1961	A 525 z 05.09.1958	371/2; 370/3; 375/5	komunalna

				372/9	
3.	Pisz, kościół ewangelicki, ob. rzymsko-katolicki p.w. Jana Chrzciciela, mur-szach., K. XVIII w. wieża 1737-1739 r. /karta/	148/1961	A 1155-z 11.05.1968r.	384	wyznaniowa
4.	Pisz, kaplica cmentarna, na cmentarzu ewangelickim ul. Dworcowa, mur., pocz. XX w.	149/1961	A 523-z 23.07.1986r.	192/5	komunalna
5.	Pisz, ul. Lipowa, dom nr 5, mur. pocz. XX w.	150/1961		415/1	państwowa
6.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 1, mur. pocz. XX w.	151/1961	A 4331-z 20.05.2005r.	423/2	współwłasność
7.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 2, mur. pocz. XX w.	152/1961	A 4339-z 20.05.2005r.	423/2	współwłasność
8.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 6, mur., XIX w. /karta/	153/1961	A 3176-z 18.07.1991r.	429/8; 429/9	prywatna
9.	Pisz, Ratusz, Pl. Daszyńskiego 7, mur. pocz. XX w. /karta/	154/1961	A 4335-z 20.05.2005r.	431	komunalna
10.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 8, mur., pocz. XX w.	155/1961	A 4334-z 20.05.2005r.	414/9	współwłasność
11.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 9, mur. pocz. XX w.	156/1961	A 4333-z 20.05.2005r.	414/11	współwłasność
12.	Pisz, Pl. Daszyńskiego dom nr 14, mur., 1909 r.	158/1961	A 4332-z 12.05.2005r.	262/2	współwłasność
13.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 2, mur. pocz. XX w.	159/1961	A 4337-z 20.05.2005r.	414/13	współwłasność
14.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 4, mur. pocz. XX w.	160/1961	A 4338-z 20.05.2005r.	419/1	współwłasność
15.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 8, mur., XVIII/XIX w. /karta/	161/1961	A 122-z 28.09.1953r.	463/3	komunalna
16.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 12, mur. pocz. XX w.	162/1961	A 471-z 05.09.1958r.	465/1	państwowa
17.	Pisz, ul. Rybacka dom nr 18, mur. pocz. XX w.	165/1961	A 471-z 05.09.1958r.	472	prywatna
18.	Pisz, ul. Wojska Polskiego 2, mur. pocz. XX w.	169/1961	A 4336-z 20.05.2005r.	423/1	współwłasność
19.	Pisz, ul. Wyzwolenia dom nr 1, mur. 2 pol. XX w.	170/1961	A 4328-z 20.05.2005r.	426	współwłasność
20.	Pisz, ul. Wyzwolenia dom nr 2, mur. 2 pol. XX w.	171/1961	A 4329-z 20.05.2005r.	427	współwłasność
21.	Pisz, ul. Wyzwolenia dom nr 3, mur. 2 pol. XX w.	172/1961	A 4330-z 20.05.2005r.	428	współwłasność
22.	Pisz, ul. Wyzwolenia dom nr 4, mur. 2 pol. XX w.	173/1961	A 4327-z 20.05.2005r.	425	współwłasność
23.	Pisz, ul. Gdańska 11 wieża wodna, mur., pocz. XX w.	177/1961	A 4445-z 04.01.2007r.	323/2	komunalna
24.	Pisz, dom w zespole przemysłowo-magazynowo-mieszkalnym, ul. Dworcowa nr 4, XIX/XX w. /karta/	179/1961	A 3895-z 30.05.2005r.	352	komunalna
25.	Pisz, magazyn w zespole przemysłowo-magazynowo-mieszkalnym, ul. Dworcowa 6A, XIX/XX w.	180/1961	A 3895-z 20.05.2005r.	352/4	komunalna
26.	Pisz, magazyn w zespole przemysłowo-magazynowo-mieszkalnym, XIX/XX w.	181/1961	A 3895-z 20.05.2005r.	349/58; 350/21	prywatna

	<i>/karta/</i>		<i>nr</i>		
27.	<i>Pisz, ul. Wąglika, wieża wodna w zespole dworca kolejowego, l. 30. XX w.</i>	<i>185/1961</i>	<i>A 4515 z 23.10.2008r.</i>	<i>142/42</i>	<i>państwowa</i>
28.	<i>Pisz, dawny cmentarz komunalny, 1876 r. /karta/</i>	<i>190/1961</i>	<i>A 1700 z 23.07.1986r.</i>	<i>192/5</i>	<i>komunalna</i>
29.	<i>Pisz, schron bojowy, typu 502, żelbetowy, 1941 r.</i>	<i>195/1961</i>	<i>A 4479 z 08.10.2007r.</i>	<i>136/17</i>	<i>państwowa</i>
30.	<i>Pisz, schron bojowy, typu 107a, żelbetowy, 1941 r.</i>	<i>196/1961</i>	<i>A 4469 z 29.06.2007r.</i>	<i>16/20</i>	<i>prywatna</i>

Lp.	Adres	Numer budynku	Obiekt	Numer w rejestrze zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
1			KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. JANA CHRZCICIELA WRAZ Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	a-472	11.05.1968
2			CZĘŚĆ UKŁADU URBANISTYCZNEGO PISZA	A-471	14.03.1980
3			ZAŁOŻENIE URBANISTYCZNE STAREGO MIASTA PISZA ORAZ OBSZAR 50-100M. POZA GRANICAMI STAREGO MIASTA ORAZ ZABUDOWA	A-471	05.09.1958
4			kościół PARAFIALNY p.w. św. Jana CHRZCICIELA	a-472	05.09.1958
5			RUINY ZAMKU GOTYCKIEGO WRAZ Z KAMIENNYMI OBWAROWANIAM I ZNAJDUJĄCYMI SIĘ W ODLEGŁOŚCI OK. 20 M. OD ZAMKU	a-473	05.09.1958
6	Dworcowa		ZESPÓŁ PRZEMYSŁOWO-MAGAZYNOWY (3 OBIEKTY)	A-3894	30.05.1996
7	Dworcowa		B. CMENTARZ KOMUNALNY /D. EWANGELICKI/	a-1700	23.07.1986
8	Gdańska	11	wieża ciśnień wraz z najbliższym otoczeniem obejmującym działkę , w którym znajduje się budynek d stacji pomp	a-4445	04.01.2007
9	Nidzka		schron bierny dla dwóch drużyn piechoty, typ Regalbau 502	A-4479	08.10.2007
10	Okopowa	1	dom (założenie urbanistyczne)	A-471	05.09.1958
11	Okopowa	001 A	dom (założenie urbanistyczne)	A-471	05.09.1958
12	Okopowa	8	dom	a-908	11.05.1968
13	Plac Daszyńskiego	1	budynek mieszkalny	A-4331	20.05.2005
14	Plac Daszyńskiego	2	budynek mieszkalny	A-4339	20.05.2005
15	Plac Daszyńskiego	6	budynek mieszkalny	A-3176	18.07.1991
16	Plac Daszyńskiego	7	budynek ratusza	A-4335	20.05.2005
17	Plac Daszyńskiego	8	budynek mieszkalno - usługowy	A-4334	20.05.2005
18	Plac Daszyńskiego	9	budynek mieszkalno - usługowy	A-4333	20.05.2005
19	Plac Daszyńskiego	14	budynek mieszkalno - usługowy	A-4332	20.05.2005
20	Rybacka	2	budynek usługowo - mieszkalny	A-4337	20.05.2005
21	Rybacka	4	budynek usługowo - mieszkalny	A-4338	20.05.2005
22	Rybacka	8	budynek mieszkalny	A-122	28.09.1953

23	Rybacka	12	dom	A-471	05.09.1958
24	Rybacka	13	dom	A-471	05.09.1958
25	Rybacka	15	dom	A-471	05.09.1958
26	Rybacka	17	dom	A-471	05.09.1958
27	Rybacka	18	dom	A-471	05.09.1958
28	Rybacka	29	budynek mieszkalny	A-120	28.09.1953
29	Św. Wojciecha		obiekt fortyfikacji ciężkiej- schron bojowy typu 107a	a-4469	29.06.2007
30	Wąglicka		wodociągowa kolejowa wieża ciśnień wraz z najbliższym otoczeniem obejmującym działkę	a-4515	23.10.2008
31	Wojska Polskiego	2	budynek usługowo - mieszkalny	A-4336	20.05.2005
32	Wyzwolenia	1	budynek mieszkalny	A-4328	20.05.2005
33	Wyzwolenia	2	budynek mieszkalny	A-4329	20.05.2005
34	Wyzwolenia	3	budynek mieszkalny	A-4330	20.05.2005
35	Wyzwolenia	4	budynek mieszkalny	A-4327	20.05.2005

Źródło: <https://www.wuoz.olsztyn.pl/>

Gmina Pisz

Lp.	Obiekt zabytkowy Czas powstania, okresy przebudowy, stopień zachowania	Nr w wykazie	Nr w rejestrze zabytków	Nr działki	Własność
1.	Borki PGR, park dworski, XIX/XX w.	11/1961	A 3204 z 04.11.1991r.	14/110	komunalna
2.	Czarek Ostrów, Fort Lyck, budowla ziemna z pozostałościami fundamentów budowli k. XVIII w.	15/1961	A 4311 z 08.11.2004r.	423/4	państwowa
3.	Łutowo (Jeże), ementarz ewangelicki, 1914-1915	17/1961	A 522 z 23.07.1986r.	157/2	komunalna
4.	Imionek, dwór w zespole dworskim, mur., XIX/XX w. /karta/	41/1961	A 1652 z 12.03.1983	194/2; 194/3; 194/1	prywatna
5.	Imionek, stajnia w zespole dworskim, mur., XIX/XX w. /karta/	42/1961	A 1652 z 12.03.1983r.	194/15	prywatna
6.	Imionek, stodoła w zespole dworskim, drew., XIX/XX w. /karta/	43/1961	A 1652 z 12.03.1983r.	194/15	prywatna
7.	Imionek, park w zespole dworskim, XIX/XX w.	44/1961	A 1652 z 12.03.1983r.	194/15	prywatna
8.	Imionek, Mauzoleum, mur., pocz. XX w.	45/1961	A 2595 z 11.01.1989r.	190	komunalna
9.	Imionek, ementarz ewangelicki, mur., I poł. XX w. /karta/	46/1961	A 2595 z 11.01.1989r.	190	komunalna
10.	Jeże, Kościół ewangelicki ob. rzymskokatolicki p.w. Śś. Piotra i Pawła, mur., 1866 r. /karta/	50/1961	A 333 z 27.03.1990r.	119/3	wyznaniowa
11.	Kociołek Szlachecki, kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki p.w. MB Gietrzwałdzkiej, mur., 1901-1905 r. /karta/	99/1961	A 2961 z 15.12.1989r.	145	państwowa
12.	Kociołek Szlachecki, dwór w zespole dworskim, mur., XIX w. /karta/	101/1961	A 1991 z 31.03.1987r.	127/36	prywatna
13.	Kociołek Szlachecki, stajnia w zespole dworskim, mur., XIX w. /karta/	102/1961	A 1991 z 31.03.1987r.	127/254	prywatna

14.	Kociołek Szlachecki, gorzelnia ob. magazyn w zespole dworskim, mur., XIX w. /karta/	103/1961	A 1991 z 31.03.1987r.	127/254	prywatna
15.	Kociołek Szlachecki, stodoła w zespole dworskim, mur., XIX w. /karta/	104/1961	A 1991 z 31.03.1987r.	127/254	prywatna
16.	Kociołek Szlachecki, park w zespole dworskim, mur., XIX w.	105/1961	A 1991 z 31.03.1987r.	127/25; 127/37; 127/36; 127/95; 127/258; 127/257; 127/93; 127/92; 127/91; 127/80	współwła- sność
17.	Łupki, dwór w zespole dworsko-parkowym, ob. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, mur., ok. poł. XVIII w. przebudowany XIX i XX w. /karta/	123/1961	A 1982 z 31.03.1987r.	52/1	komunalna
18.	Łupki, gorzelnia w zespole dworsko-parkowym, ob. budynek mieszkalno-magazynowy, mur., 1 poł. XIX w. /karta/	124/1961	A 1982 z 31.03.1987r.	43/44	prywatna
19.	Łupki, stajnia w zespole dworsko-parkowym, ob. budynek mieszkalno-magazynowy, mur., 1 poł. XIX w. /karta/	125/1961	A 1982 z 31.03.1987r.	52/1	komunalna
20.	Łupki, park w zespole dworsko-parkowym, 1 poł. XIX w.	126/1961	A 1982 z 31.03.1987r.	52/1	komunalna
21.	Snopki, ementarz wojenny, 1915 r.	244/1961	A 2603 z 11.01.1989 r.	346	komunalna
22.	Uściany Stare, ementarz ewangelicki, XIX w.	253/1961	A 2600 z 21.0.11989 r.	2262/9	państwowa
23.	Turośl, Kościół ewangelicki, ob. par. rzymskokatolicki, p.w. MB Częstochowskiej, mur., 1848 r. /karta/	270/1961	A 3035 z 27.03.1990 r	32/2	wyznaniowa
24.	Turośl, leśniczówka w zespole leśniczówki, pocz. XX w.	273/1961	A 4264 z 6.11.2003 r.	1369/1	prywatna
25.	Turośl, b. gosp. w zespole leśniczówki, pocz. XX w.	274/1961	A 4264 z 6.11.2003 r.	1369/1	prywatna

Lp.	Obiekt	Numer w rejestrze zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
1	Park dworski wraz z przyległym terenem zabudowy mieszkalnej i gospodarczej w Borkach	A-3202	04.11.1991
2	"Fort lyck" /pozostałości 10 obiektów kubaturowych, 6 bastionów ziemnych/ w Czarci Ostrów	A-4311	08.11.2004
3	Cmentarz ewangelicki wraz z kaplicą – mauzoleum w Imionku	A-2595	11.01.1989
4	Kościół parafialny p.w. świętych apostołów Piotra i Pawła w Jezach	A-3033	27.03.1990
5	Cmentarz wojenny z I wojny światowej z pozostałościami bramy w Jezach	A-1695	23.07.1986
6	Kościół parafialny p.w. matki boskiej gietrzwałdzkiej w Kociołku Szlacheckim	A-2961	15.12.1989
7	Park dworski wraz z terenem przylegającym do jeziora kocioł w Kociołku Szlacheckim	A-1991	31.03.1987

8	Park dworski z przyległym terenem zabudowy mieszkalnej i folwarcznej - do brzegu jeziora Roś w Łupkach	A-1982	31.03.1987
9	Cmentarz ewangelicki (we wsi Pogobie Średnie)	A-2601	11.01.1989
10	Cmentarz wojskowy z i wojny światowej (w miejscowości Snopki)	A-2603	11.01.1989
11	Cmentarz ewangelicki (na pld. - zach. od wsi Stare Uściany)	A-2600	11.01.1989
12	Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Turośli	A-3035	27.03.1990
13	Budynek nadleśnictwa wraz z budynkiem gospodarczym w Turośli	A-4264	06.11.2003

Źródło: <https://www.wuoz.olsztyn.pl/>

Wykaz wszystkich obszarów i obiektów oraz stanowisk archeologicznych podlegających ochronie zamieszczono w części uwarunkowania. Wykaz sporządzono na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków.

Wykaz obiektów objętych Gminną Ewidencją Zabytków (GEZ) jest zestawieniem otwartym. Zmiany GEZ dokonane zgodnie z obowiązującymi przepisami nie wymagają zmiany studium.

II.1 GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na podstawie decyzji ~~Nr Z 2/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 maja 2012 r.~~ ~~Nr 80/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 8 czerwca 2022 r.~~ w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej, uznano za zamknięty teren położony w obrębie Snopki ~~dz. 2/8, 2/49, 2/50, 2/48, 1176, 1177, 1178, 1179, 1192, 1193, 1194, 1195, 1207, 1208, 1209, 225, cz. dz. 236, cz. dz. 224/1 (proj. Nr 224/7), cz. dz. 224/2 (proj. nr 224/5),~~ w gminie Pisz – obiekt magazynowy Szeroki Bór. Granica terenu zamkniętego oraz granice stref ochronnych I i II zostały wskazane na rysunku Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Pisz pt. „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Pisz”.

W granicy strefy ochronnej I wprowadza się zakaz zabudowy rozproszonej i zwartej, budowy autostrad i dróg o dużym natężeniu ruchu oraz budowy obiektów użyteczności publicznej, w których gromadzi się duża liczba ludzi, takich jak miejsca kultu, szpitale, placówki oświatowo-wychowawcze, place i hale targowe, obiekty rekreacyjno-sportowe itp.

W granicy strefy ochronnej II wprowadza się zakaz budowy obiektów użyteczności publicznej, w których gromadzi się duża liczba ludzi, takich jak miejsca kultu, szpitale, placówki oświatowo-wychowawcze, place i hale targowe, obiekty rekreacyjno-sportowe itp.”

III. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

Analiza uwarunkowań wynikających z charakteru środowiska przyrodniczego, stanu zabudowy i zagospodarowania oraz wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną, wynik bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, przedstawione szczegółowo w opracowaniu dotyczącym uwarunkowań rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy, pozwoliły na identyfikację najistotniejszych zagadnień, stanowiących podstawy do formułowania kierunków rozwoju przestrzennego miasta i gminy Pisz.

Do czasu opracowywania zmiany studium (w roku 2023) dla terenu województwa warmińsko-mazurskiego, w tym gminy Pisz, audyt krajobrazowy nie został sporządzony.

III.A MIASTO PISZ

Przyjmuje się następujące ogólne kierunki rozwoju przestrzennego miasta Pisz:

1. W mieście realizowane będą następujące priorytetowe funkcje: mieszkaniowa, usługowa, produkcyjna oraz turystyczno-rekreacyjna. Na znacznej większości obszaru miasta zakłada się współistnienie szeregu funkcji tak, aby skracać odległości pomiędzy miejscem zamieszkania a miejscami pracy, wypoczynku i korzystania z usług. Wydzielanie większych kwartałów ściśle monofunkcyjnych powinno mieć miejsce jedynie w przypadku funkcji konfliktowych.
2. W okresie perspektywicznym oraz częściowo kierunkowym przewiduje się rozwój miasta w następujących kierunkach:
  - a) wschód: tereny o funkcjach mieszkaniowych, produkcyjnych i usługowych (lub wariantowo: mieszkaniowych i usługowych) na wschód od ul. Czerniewskiego do planowanej obwodnicy zewnętrznej
  - b) południowy wschód: tereny o dominacji funkcji produkcyjnej na południe od ul. Czerniewskiego i na wschód od ul. Warszawskiej oraz Jagodnej, do zabudowań wsi Jagodne
  - c) południe: tereny o funkcji produkcyjnej między ul. Jagodną a planowaną obwodnicą zewnętrzną oraz tereny o dominacji funkcji produkcyjnej i usługowej, z zachowaniem istniejącego cmentarza i rezerwą pod nowy cmentarz na wschód i zachód od ul. Warszawskiej i na wschód od ul. Spokojnej.
  - d) północ: tereny o funkcji turystyczno-rekreacyjnej po obu brzegach rzeki Pisy
  - e) północny wschód: tereny turystyczno-rekreacyjne nad Jeziorem Roś oraz Osiedle Łupki
  - f) północny zachód, tereny mieszkaniowe pomiędzy ul. Orzyską i Olsztyńską
4. Na wybranych obszarach obecnie zainwestowanych przewiduje się istotne zmiany obecnego układu przestrzennego, zmierzające do podniesienia walorów funkcjonalnych i estetycznych. Są to przede wszystkim tereny centrum miasta wzdłuż obu brzegów rzeki Pisy, pomiędzy ul. 1 Maja a Placem Daszyńskiego, przy ul. Rybackiej, między ul. Dworcową, Grunwaldzką i Olsztyńską.
5. Za zadania pierwszoplanowe uznaje się:
  - a) dogęszczanie zabudowy mieszkaniowej Osiedla Łupki na północ od ul. Pionierów oraz na wschód od ul. Bukowej
  - b) dogęszczanie zabudowy mieszkaniowej wschodniej części Osiedla pomiędzy ul. Olsztyńską i ul. Orzyską
  - c) rewaloryzację i/lub przebudowę wymienionych w punkcie 4 powyżej zainwestowanych obsza-

rów miasta:

- d) zagospodarowanie dla potrzeb rekreacji i turystyki wschodniego brzegu Pisy oraz brzegu Jez. Roś w kierunku wsi Łupki
- e) budowę kwartału mieszkaniowo-usługowego pomiędzy istniejącymi osiedlami Wschód i Dużym; obszar ten będzie w przyszłości pełnił rolę usługowego centrum lewobrzeżnej części miasta
- f) zagospodarowanie terenów przeznaczonych na potrzeby przemysłu pomiędzy ul. Warszawską a wsią Jagodne

6. Za ważne zadania drugoplanowe uznaje się między innymi:

- a) budowę północno-wschodniego kwartału Osiedla Łupki
- b) dogęszczenie zabudowy zachodniej części Osiedla Orzyska
- c) rozbudowę istniejącej dzielnicy przemysłowej pomiędzy ul. Czerniewskiego, Jagodną i wsią Jagodne
- d) uzbrojenie i zagospodarowanie nowej dzielnicy przemysłowej pomiędzy ul. Kmicica a planowaną obwodnicą zewnętrzną
- e) budowę kwartału zabudowy wielorodzinnej pomiędzy obecną dzielnicą przemysłową a ul. Wołodyjowskiego
- f) zagospodarowanie i wprowadzenie zieleni urządzonej na obszar położony poniżej obwodnicy wewnętrznej wzdłuż lewego brzegu Pisy, pomiędzy rzeką, a ogródkami działkowymi.

7. Kluczowe znaczenie dla sprawnego funkcjonowania miasta będzie miała przebudowa i rozbudowa układu komunikacyjnego.

Podstawę obecnego układu komunikacyjnego stanowią ulice w ciągu dróg krajowych Nr 63 i Nr 58 oraz dwie przeprawy mostowe. Trasami o największym natężeniu ruchu są:

1. trasy w kierunku wschód – zachód:

- drogą krajową Nr 58 od wschodu, ul. Czerniewskiego, ul. Mec. Stefana Andrzeja Mireckiego, tzw. nową przeprawą mostową, ul. Kwiatową, ul. Klementowskiego, ul. Grunwaldzką, ul. Olsztyńską,
- drogą krajową Nr 58 od wschodu, ul. Wojska Polskiego, tzw. starym mostem, ul. Kościuszki, ul. Grunwaldzką, ul. Olsztyńską,

2. trasy w kierunku północ – południe:

- ul. Orzyską, ul. Grunwaldzką, ul. Klementowskiego, ul. Kwiatową, tzw. nową przeprawą mostową, ul. Mec. Stefana Andrzeja Mireckiego, ul. Czerniewskiego i ul. Warszawską,
- ul. Orzyską, ul. Grunwaldzką, ul. Kościuszki, tzw. starym mostem i ul. Warszawską.

W celu poprawy komunikacji w obrębie miasta, planuje się w przyszłości realizację tzw. „II etapu nowej przeprawy mostowej”, stanowiącej trasę określaną jako obwodnica wewnętrzna, czyli przedłużenie ul. Kwiatowej w kierunku północno – zachodnim, do ul. Olsztyńskiej z wyprowadzeniem dróg w kierunku zachodnim – w stronę Rucianego – Nidy i w kierunku północnym – w stronę Orzysza. Ewentualne warianty i ich ilość zostaną określone na etapie projektowym inwestycji.

III.B GMINA PISZ

Przyjmuje się następujące kierunki rozwoju przestrzennego sieci osadniczej gminy Pisz:

a) Istotne zmiany układów przestrzennych, w tym polegające głównie na:	
• przekształceniach istniejącej zabudowy i zainwestowaniu nowych terenów	Szczechy Małe, Karpa, Kociołek Szlachecki

• zainwestowaniu nowych terenów	Karwik, Trzonki, Jaśkowo, Łupki, Wiartel Mały
• przekształceniach istniejącej zabudowy	Wiartel
b) Umiarkowane zmiany układów przestrzennych, w tym polegające głównie na:	
• przekształceniach istniejącej zabudowy i zainwestowaniu nowych terenów	Pilchy, Borki
• zainwestowaniu nowych terenów	Szczechy Wielkie, Zdory, Maldanin, Snopki, Wąglik, Liski, Turowo, Jeże, Pogobie Tylne, Zdunowo, Turośl
• przekształceniach istniejącej zabudowy	Rostki
c) Nieznaczące zmiany układów przestrzennych: pozostałe miejscowości	

Za zadania o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy uznaje się przede wszystkim:

1. Weryfikację sieci obiektów służących realizacji celów publicznych zgodnie z możliwościami finansowymi gminy i potrzebami społeczności lokalnych. Postuluje się zmniejszenie liczby szkół oraz ich modernizację i rozbudowę, urządzenie i/lub podnoszenie standardu boisk i urządzeń sportowych w ośrodkach wspomagających, zwiększenie liczby zagospodarowanych ogólnodostępnych plaż, stworzenie sieci placów zabaw dla dzieci oraz budowę/rozbudowę świetlic w ośrodkach wspomagających.
2. Rehabilitację obiektów byłych państwowych zakładów rolnych i wykorzystanie ich do wszelkich form działalności gospodarczej. Szczególną pozycję zajmuje tu teren po Fermie Zwierząt Futerkowych w Wiartlu który, jako zwarty duży obszar bezpośrednio związany z wsią, otoczony lasem i położony nad jeziorem powinien być wykorzystany wyłącznie do celów turystycznych
3. Przeznaczenie na działalność gospodarczą i zainwestowanie wybranych terenów wzdłuż drogi krajowej Nr 63.
4. Rehabilitację obszarów zdegradowanych przez rozdrobnienie gruntów rolnych i nielegalne użytkowanie ich do celów rekreacyjnych, w pierwszym rzędzie we wsiach Szczechy Małe, Pilchy, Karwik, Zdory, Kwik, Rostki, Łysonie, Kociołek Szlachecki. Uporządkowanie obszarów poprzez wprowadzenie i przywrócenie ładu przestrzennego terenów na podstawie planów miejscowych.
5. Podnoszenie standardu istniejących ośrodków wypoczynkowych m.in. poprzez ich modernizację, przebudowę i rozbudowę.
6. Realizację nowych inwestycji w bazę turystyczną, szczególnie w Zdorach, Wiartlu, Wiartlu Małym, Jaśkowie i Łupkach, Szczechach Małych.

IV. ZASADY I KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Rozwój infrastruktury technicznej powinien odbywać się zgodnie z zasadami:

- najlepszej dostępnej technologii, która zapewni wybór rozwiązań nie tylko spełniających aktualne normy prawne, ale również najbardziej niezawodnych, efektywnych ekonomicznie i przyjaznych środowisku
- najkorzystniejszego stosunku kosztów do korzyści, która pozwoli na prawidłowe ustalanie priorytetów branżowych i międzybranżowych, przy czym przez korzyści należy rozumieć stopień, w jakim inwestycje przyczynią się do osiągnięcia strategicznych celów rozwojowych miasta i gminy

Poniżej przedstawiono kierunki rozwoju infrastruktury technicznej, wynikające z zastosowania tych zasad ze szczególnością możliwą na etapie studium zagospodarowania przestrzennego.

Kierunki te powinny zostać zweryfikowane w wyniku przeprowadzenia dokładniejszych studiów branżowych, w większym stopniu uwzględniających zagadnienia techniczne i rachunek ekonomiczny.

IV.A UKŁAD KOMUNIKACJI DROGOWEJ

IV.A.1 MIASTO PISZ

Ruch lokalny

Liczba samochodów osobowych użytkowanych w Polsce, wg danych Stowarzyszenia Europejskich Producentów Samochodów (ACEA), na koniec 2014 roku wynosiła 599 samochodów osobowych na 1000 mieszkańców. To więcej niż średnia dla całej Unii Europejskiej, która wynosi 564 auta na 1000 mieszkańców.

Aby rozładować obecne kłopoty komunikacyjne miasta i uniknąć nawarstwiania się problemów w przyszłości należy:

1. Przyjąć standardy nowej zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej umożliwiające parkowanie i/lub garażowanie docelowej liczby samochodów, którą ocenia się na 300 /1000 mieszkańców (por. II.B.1).
  2. Przyjąć zasadę budowy parkingów o pojemności stosownej do potrzeb przy wszelkich nowych obiektach usługowych. Wymogi w tym względzie powinny być uściślone w planie zagospodarowania miasta i gminy i powinny uwzględniać powierzchnię handlową oraz rodzaj działalności.
  3. Przy budowie i modernizacji ważniejszych ulic projektować w miarę możliwości ścieżki rowerowe lub pasy ruchu dla rowerów i aktywnie promować komunikację rowerową oraz miejski transport publiczny jako alternatywę dla samochodów osobowych.
  4. Wykorzystując istniejące rezerwy terenu urządzać parkingi i miejsca parkingowe na terenach zabudowanych, a szczególnie na obszarach o dużej koncentracji usług. Do większych placów, które należy w części lub w całości przeznaczyć na ten cel należą:
    - Teren nieuporządkowanych ogródków na tyłach Urzędu Miejskiego w Pisz,
    - Teren u zbiegu ul. Rybackiej i Kwiatowej (w tym budynki przeznaczone docelowo do rozbiórki),
    - Część placu wielofunkcyjnego przy ul. Pionierów.
  5. Przebudować ulicę Olsztyńską na odcinku od torów do ul. Orzyskiej tak, by powstały 4 pasy ruchu i aby złagodzić łuk przy byłej mieszalni gazu. Można do tego celu wykorzystać część terenów byłej mieszalni gazu i ZUK.
  6. Poszerzyć jezdnię w ul. Klementowskiego i ul. Kwiatowej tak, by stworzyć 4 pasy ruchu.
  7. Przebudować skrzyżowanie ul. Wojska Polskiego z ul. Trzciniową poprzez maksymalne odsunięcie ul. Wojska Polskiego od torów kolejowych (80-100 m).
-
1. Należy rozważyć przedłużenie arterii zbiorczej tak, by połączyć ul. Kwiatową z ul. Orzyską. Pozwoliłoby to na całkowite wyeliminowanie ruchu tranzytowego z centrum. Nowa trasa wiodłaby od ul. Kwiatowej, wzdłuż bocznic kolejowej, ul. Wąglicką do istniejącego dziś, choć nieoficjalnego, przejazdu przez tory pomiędzy składnicą drewna a Zakładami Kłobud a następnie główną ulicą dzielnicy mieszkaniowej Orzyska i wraz z ciągiem ulic Czerniewskiego - Kwiatowej stanowiłaby „wewnętrzna obwodnica” miasta.
  2. Dla ulicy Warszawskiej należy zarezerwować pas terenu szerokości 40 m w liniach rozgraniczających.

Obwodnica zewnętrzna

Ostatnim zasadniczym etapem przebudowy układu komunikacyjnego miasta powinna być budowa obwodnicy zewnętrznej. Lokalizacja Pisz pomiędzy jeziorem Roś i podmokłymi łąkami na północy i zwałami kompleksami leśnymi na południu i zachodzie sprawia, że wszystkie możliwe rozwiązania mają dość poważne wady. Poniżej przedstawiono warianty przebiegu obwodnicy zewnętrznej oraz ich zalety i mankamenty:

~~1. Wariant A 1 – Obwodnica północnowschodnia według planu zagospodarowania przestrzennego miasta z 1994r.~~

Wady tego wariantu to:

- ~~• bardzo kosztowne i nieczytelne skrzyżowania bezkolizyjne z torem kolejowym oraz obwodnicą zewnętrzną u zbiegu ulic Czerniewskiego, Wojska Polskiego i Trzeźnowej oraz na wysokości wschodniego krańca Osiedla Łupki~~
- ~~• przebieg po granicy Osiedla Łupki i dodatkowe odizolowanie tego osiedla oraz terenów turystyczno-rekreacyjnych nad rzeką i jeziorem od miasta~~
- ~~• kolizja z ogródkami pracowniczymi i planowanym głównym rekreacyjnym ciągiem pieszym miasta na lewym brzegu Pisy oraz z planowanymi obiektami turystyki wodnej na prawym brzegu Pisy~~
- ~~• przebieg przez uwodnione grunty Podzameckich Błot~~
- ~~• przebieg przez dzielnicę mieszkaniową przy ul. Orzyskiej i Olsztyńskiej.~~

~~2. Wariant A2 – Obwodnica północnowschodnia z wlotem w ul. Olsztyńską przy mieszalni gazu~~

W porównaniu z poprzednim, rozwiązanie to ma następujące:

a) ~~zalety:~~

- ~~• skrócenie odcinka obwodnicy zewnętrznej biegnącego przez tereny bagienne~~
- ~~• pewne złagodzenie kolizji z terenami rekreacyjnymi oraz ogródkami działkowymi~~
- ~~• uniknięcie przejścia przez Osiedle Orzyska~~

b) ~~wady:~~

- ~~• kolizja obwodnicy zewnętrznej z obiektami mieszalni gazu oznacza konieczność przesunięcia tych obiektów ku północy lub zablokowanie realizacji obwodnicy do czasu doprowadzenia do miasta gazu ziemnego~~
- ~~• włączenie obwodnicy w ul. Olsztyńską przy gazowni oznaczające zgodę na „wąskie gardło” na odcinku od ul. Grunwaldzkiej do skrzyżowania z ul. Orzyską.~~

~~3. Wariant B 1 – Obwodnica południowa poza granicami miasta~~

W wariantcie tym zakłada się, że obwodnica przebiegać będzie od wschodnich krańców miasta przy drodze Nr 58 na południowy zachód, otaczając wieś Jagodne a następnie na północny zachód i północ, otaczając teren miasta i kończyć się będzie pomiędzy Os. Orzyska a wsią Maldanin.

W porównaniu z wariantem A1 rozwiązanie to ma następujące:

a) ~~zalety~~

- ~~— brak kolizji z jakimikolwiek terenami zabudowanymi lub przewidzianymi do zabudowy~~

b) ~~wady~~

- ~~— przebieg w większości przez tereny leśne~~
- ~~— potencjalnie największy koszt ze względu na przebieg przez tereny nieuzbrojone~~
- ~~— (prawdopodobnie) konieczność zamknięcia przejazdu przez tory na drodze gminnej Snopki-Waglik ze względu na niewielką odległość od nowego przejazdu.~~

4. *Wariant B2 – Obwodnica południowa częściowo w granicach miasta*

W tym wariancie obwodnica biegnąc od drogi Nr 58 na południowy wschód dochodzi do istniejącej drogi wiodącej z wsi Jagodne do ul. Warszawskiej i następnie biegnie na zachód i północny zachód do drogi 1656N Pisz – Pogobie Średnie. Odehodząc na północny zachód od tej drogi, obwodnica biegnie dalej skrajem terenów miejskiego ujęcia wody i wzdłuż bocznic kolejowej PZPS „Sklejki – Pisz” PAGED S.A., a następnie na północ przez Os. Orzyska.

W porównaniu z wariantem B1 rozwiązanie to ma następujące:

e) ~~zalety~~

- ~~— niewielki stopień kolizji z lasami~~
- ~~— przebieg w dużej części po istniejących drogach, w tym częściowo bitumicznych~~
- ~~— możliwość etapowania, przy czym w pierwszej kolejności zrealizowanoby odcinek od ul. Gdańskiej do ul. Orzyskiej (por. ruch lokalny, p. 12 powyżej) a w następnej odcinek południowowschodni lub południowozachodni, w zależności od potrzeb, związanych m.in. z rozwojem dzielnic mieszkaniowych i przemysłowych we wschodniej części miasta~~

d) ~~wady~~

- ~~— przebieg przez strefę ochrony pośredniej miejskiego ujęcia wody~~
- ~~— przebieg przez wieś Jagodne~~
- ~~— przebieg przez Os. Orzyska~~
- ~~— kolizja z zespołem garażowym przy ul. Gdańskiej i ogródkami działkowymi~~

Wybór wariantu lub jakiejś opeji pośredniej wymaga odrębnego szczegółowego studium wykonalności, w którym dokonana zostanie analiza skutków społecznych, ekologicznych i ekonomicznych realizacji tych propozycji, w tym przede wszystkim pełnych kosztów inwestycji, uwzględniających rzeczywiste warunki gruntowe, koszty wykupu ziemi, odszkodowań za wycinkę lasów i zmianę wartości gruntów przeznaczonych pod zabudowę. Opracowanie takie powinno powstać jak najszybciej, aby nie blokować niepotrzebnie terenów pod inwestycje.

27 marca 2023 r. odbyło się posiedzenie Komisji Oceny Przedsięwzięć Inwestycyjnych (KOPI), podczas którego rozpatrzono i ostatecznie zatwierdzono dokumentację Studium Techniczno-Ekologiczno-Środowiskowego z elementami Koncepcji Programowej etap I dla zadania inwestycyjnego dotyczącego budowy obwodnicy Pisz.

Przedmiotowe zadanie obejmuje budowę obwodnicy Pisz w ciągu dróg krajowych nr 58 i 63 od ronda w okolicach Białmeđu, omijając cmentarz komunalny, poprzez nowo powstały trzeci most na Pisie, z pominięciem Górki Leśnej. Następnie do wiaduktu nad skrzyżowaniem dróg w kierunku Pogobia Średniego-Szast, a dalej przez rondo, które powstanie na drodze do Wiartła w okolicach Nadleśnictwa Pisz. Dalej trasa obwodnicy poprowadzi przez wiadukt nad torami, rondo w okolicach Snopek od strony Pisz, następnie wiadukt nad drogą lokalną, docierając docelowo do miejscowości Maldanin, w okolicach skrzyżowania z drogą do Imionka, gdzie powstanie kolejne rondo na drodze nr 63 w kierunku Orzysza.

Realizacja obwodnicy planowana jest na lata 2025-2028.

IV.A.2 GMINA PISZ

Adaptuje się istniejącą sieć dróg publicznych, z następującymi uwagami:

- Należy dokonać korekty przebiegu drogi poprzez:
  - realizację obwodnicy dla miasta Pisz (patrz wyżej)
  - realizację obejść wsi Jeglin i Szczechy Wielkie tak, by droga przebiegała na zachód od tych wsi.

Droga krajowa Nr 63 Granica Państwa-Węgorzewo-Giżycko-Pisz-Łomża-Radzyń Podlaski-Wisznice-Granica Państwa

- Docelowe parametry techniczne odpowiadające klasie GP (główna ruchu przyspieszonego).
- Szerokość pasa drogowego minimum 50 m ze zwiększoną rezerwą na skrzyżowania.
- Dla obiektów budowlanych należy zachować minimalną odległość od zewnętrznej krawędzi jezdni dróg krajowych zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Należy dokonać korekty przebiegu drogi poprzez realizację obwodnic wsi Jeglin i Szczechy Wielkie

Droga krajowa Nr 58 Olsztynek – Szczytno - Ruciane Nida – Szczuczyn

- Docelowe parametry techniczne odpowiadające klasie GP (główna ruchu przyspieszonego),
- Szerokość pasa drogowego minimum 50 m, ze zwiększoną rezerwą na skrzyżowania,
- Dla obiektów budowlanych należy zachować minimalną odległość od zewnętrznej krawędzi jezdni dróg krajowych zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- Należy dokonać korekty przebiegu drogi poprzez realizację obwodnicy dla miasta Pisz (patrz wyżej).

Budynki mieszkalne, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej powinny być usytuowane w odległości zapewniającej zachowanie, w zależności od przeznaczenia budynku, dopuszczalnego poziomu hałasu i wibracji, określonego w przepisach o ochronie środowiska.

Projektowane urządzenia sieci infrastruktury technicznej należy lokalizować poza pasem drogi krajowej i prostopadle do osi drogi, z zachowaniem przepisów o drogach publicznych.

Optymalnym rozwiązaniem pod kątem bezpieczeństwa ruchu drogowego i ekonomii jest lokalizowanie ścieżki rowerowej poza pasem drogowym, niezależnie od niwelety i przekroju drogi.

Zasady lokalizacji urządzeń wysyłających lub odbijających światło regulują przepisy o ruchu drogowym.

Drogi powiatowe

- Szerokość pasa drogowego: 15-20 m
- Usytuowanie obiektów budowlanych na terenach skupionej zabudowy: zgodnie z przepisami odrębnymi.
- Usytuowanie obiektów budowlanych poza terenami skupionej zabudowy: zgodnie z przepisami od-

rębnymi.

Drogi gminne

- Szerokość pasa drogowego: 10-15 m
- Usytuowanie obiektów budowlanych na terenach skupionej zabudowy: zgodnie z przepisami odrębnymi.
- Usytuowanie obiektów budowlanych poza terenami skupionej zabudowy: zgodnie z przepisami odrębnymi.

Za najważniejsze zadania inwestycyjne związane z modernizacją sieci dróg uznaje się:

1. Zadania o znaczeniu ponadlokalnym:

- Modernizacja drogi krajowej Nr 63, w tym budowa obejść wsi Jeglin oraz Szczechy Wielkie (Mapa 2)
- Modernizacja drogi krajowej Nr 58

2. Zadania o znaczeniu lokalnym:

- Modernizacja dróg gminnych Nr 174020N (Turowo-Jeże) na całej długości i Nr -174018N na odcinku Maszty - Stare Guty oraz drogi powiatowej Nr 1664N Kocioł Duży - Stare Guty w celu stworzenia ciągu dróg o nawierzchni bitumicznej, łączących wsie rolnicze i usługowe wschodniej i południowo-wschodniej strefy obsługi.
- Modernizacja drogi gminnej Nr 174006 (Turośl-Wielki Las) i drogi powiatowej Nr 1656N Wielki Las - Pogobie Tylne - Pogobie Średnie w celu stworzenia ciągu dróg o nawierzchni bitumicznej, poprawiających komunikację w strefie puszczańskiej oraz pomiędzy puszczańską i zachodnią strefą obsługi.
- Modernizacja ulic w ciągach dróg krajowych, powiatowych i gminnych, polegająca między innymi na budowie/modernizacji chodników oraz budowie/uzupełnianiu oświetlenia:
  - w ośrodkach usługowych wspomagających Pisz
  - w miejscowościach o dużym potencjale turystycznym
  - w innych miejscowościach, położonych przy drogach o dużym natężeniu ruchu

Należy dążyć do realizacji całości tych zadań w okresie perspektywicznym.

Ze względów ochrony środowiska w pracach remontowych i modernizacyjnych należy rezygnować ze stosowania żużli i popiołów do utwardzania nawierzchni dróg w sposób, który umożliwiałby ich pylenie. Materiały te zawierają znaczne ilości szkodliwych substancji.

Ścieżki rowerowe

Mazurska Pętla Rowerowa – przebieg wg. projektu „Planowanie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich”. Projektowane miejsca obsługi rowerzystów w miejscowościach Kwik i Wiartel Mały.

IV.B GOSPODARKA WODNA

System Wielkich Jezior Mazurskich jest największym zbiornikiem retencyjnym Polski. Możliwość podpiętrzania i magazynowania wody pozwala na zmniejszenie zagrożenia powodziowego w dolinie Pisy oraz poprawę zaopatrzenia w wodę terenów wzdłuż Pisy i Narwi oraz aglomeracji warszawskiej.

Od lat 60-tych istnieją plany budowy budowli piętrzącej oraz śluzy w Piszku. Inwestycja miałaby na celu zwiększenie możliwości retencyjnych i wiązałaby się z nieznacznym podniesieniem poziomu wód Systemu WJM. Rozpatrywane są dwie lokalizacje stopnia wodnego:

- wariant I – na wypływie rzeki Pisy z jez. Roś (powyżej mostu kolejowego w Piszku)
- wariant II – poniżej Fabryki „SKLEJKA PISZ” PAGED S.A.

IV.C ZAOPATRZENIE W WODĘ

Zaproponowane rozwiązania oparto na zgrubnej analizie wariantowej kosztów rozbudowy lub budowy oraz eksploatacji lokalnych i grupowych ujęć wody, stacji uzdatniania i magistrali wodociągowych oraz lokalnych i grupowych oczyszczalni ścieków i kolektorów sanitarnych.

1. Gospodarka wodna opiera się na sieci wodociągowej zaopatrującej na terenie gminy miejscowości: Maldanin, Snopki, Babrosty, Imionek, Jeglin, Karwik, Łupki, Wąglik, Szeroki Bór Piski, Zdory, Kociołek Szlachecki, Szczechy Małe, Szczechy Wielkie, Trzonki, Wiartel, Wielki Las, Jaśkowo, Liski, Borki, Kocioł Duży, Stare Guty, Bogumiły, Kałęczyn, Maszty, Pietrzyki Kolonia, Zawady, Jeże, Turowo, Hejdyk, Ciesina, Karpa.
2. Adaptuje się ujęcie wody w Piszku przy ul. Gdańskiej zaopatrujące miasto Pisz oraz wsie Snopki, Wąglik, Jagodne i Maldanin, Imionek, Babrosty, Borki, Kałęczyn, Łupki, Łupki Kolonia, Karwik, Jeglin.

Ponadto planuje się zaopatrywanie z tego ujęcia:

- wsi Trzonki, Zdory, Szczechy Wielkie, Szczechy Małe,
3. Adaptuje się ujęcie wody, zaopatrujące wieś Kociołek Szlachecki. Ponadto planuje się wybudowanie przy ujęciu stacji uzdatniania wody oraz zaopatrywanie z tego ujęcia wsi Kwik oraz Łysonie, Rostki i Pilchy.
  4. Adaptuje się ujęcie wody zaopatrujące wieś Turowo Duże. Planuje się wybudowanie przy ujęciu stacji uzdatniania wody i zaopatrywanie z tego ujęcia wsi Jeże.
  5. Adaptuje się ujęcie wody, zaopatrujące część wsi Wielki Las. Planuje się wybudowanie przy ujęciu stacji uzdatniania wody i zaopatrywanie z tego ujęcia wsi: Wielki Las, Uściany Stare, Uściany Nowe, Pogobie Tylne, Pogobie Średnie, Anuszewo, Zdunowo.
  6. Adaptuje się ujęcie wody zaopatrujące część wsi Wiartel. Planuje się wybudowanie przy ujęciu stacji uzdatniania wody i zaopatrywanie z tego ujęcia wsi: Wiartel, Wiartel Mały, Jaśkowo oraz ośrodków turystycznych w Jabłoni.
  7. Adaptuje się ujęcie wody zaopatrujące część wsi Karpa. Planuje się wybudowanie przy ujęciu stacji uzdatniania wody i zaopatrywanie z tego ujęcia wsi: Wiartel, Wiartel Mały, Jaśkowo oraz ośrodków turystycznych w Jabłoni.

8. Adaptuje się ujęcie wody i wodociąg grupowy, zaopatrujące wsie: Kocioł Duży, Pietrzyki, Rakowo Piskie, Stare Guty.
9. Adaptuje się ujęcie wody i wodociąg grupowy, zaopatrujące wsie: Liski, Zawady, Maszty Bogumiły i Turowo. Planuje się wybudowanie przy ujęciu stacji uzdatniania wody.
10. Adaptuje się ujęcie wody, zaopatrujące część wsi Borki. Planuje się wybudowanie przy ujęciu stacji uzdatniania wody i zaopatrywanie z tego ujęcia wsi Borki i Kałęczyn. Jako rozwiązanie alternatywne dopuszcza się zaopatrzenie wsi Borki i Kałęczyn z ujęcia komunalnego w Liskach.
11. Adaptuje się utworzone w 1999 r. strefy ochronne ujęcia miejskiego przy ul. Gdańskiej.
12. Adaptuje się ujęcie wody i wodociąg grupowy zaopatrujący w wodę wieś Szeroki Bór Piski.

IV.D GOSPODARKA ŚCIEKOWA

Gospodarka ściekowa opiera się na sieci kanalizacyjnej obsługującej na terenie gminy miejscowości: Maldanin, Snopki, Imionek, Jeglin, Karwik, część wsi Łupki, Szeroki Bór Piski, Zdory, Szczechy Małe, Szczechy Wielkie, Trzonki, Wiartel, Jaśkowo, Liski, Borki, Bogumiły, Kałęczyn, Maszty, Pietrzyki Kolonia, Zawady, Jeże i Turowo.

Ustala się następujące ogólne kierunki rozbudowy urządzeń gospodarki ściekowej:

1. Adaptuje się centralną komunalną oczyszczalnię ścieków o nominalnej przepustowości 4600 m³/d w Jagodnem oraz istniejącą sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Pisz. Planuje się:
  - rozbudowę i porządkowanie kanalizacji na terenach zagospodarowanych, w tym w szczególności w granicach strefy ochronnej miejskiego ujęcia wody, na Os. Dużym i przy ul. Olsztyńskiej
  - porządkowanie gospodarki ściekowej Fabryki „SKLEJKA – PISZ” PAGED S.A., w tym przede wszystkim eliminację szkodliwego wpływu ścieków technologicznych na funkcjonowanie oczyszczalni komunalnej
  - sukcesywne kanalizowanie terenów przewidzianych do zainwestowania
2. Adaptuje się kolektor sanitarny z Pisza do Maldanina i przyłączony do niego kolektor sanitarny do wsi Imionek, Jeglin, Karwik, Trzonki, Szczechy Wielkie, Zdory oraz Szczechy Małe.
3. Adaptuje się kolektor sanitarny z Pisza do Wiartla i planuje się przyłączenie do niego wsi Wiartel, Wiartel Mały, Jaśkowo i Wąglik oraz ośrodków turystycznych w Jabłoni.
4. Planuje się przyłączenie do oczyszczalni w Pisz wsi Snopki i Wąglik, poprzez przyłączenie do sieci miejskiej w okolicach ul. Olsztyńskiej lub przyłączenie do kolektora Wiartel-Pisz.
5. Adaptuje się kolektor sanitarny Łupki-Pisz i planuje się przyłączenie do niego ośrodków turystycznych w Rybitwach.
6. Planuje się skanalizowanie i przyłączenie do sieci miejskiej wsi Jagodne.
7. Adaptuje się urządzenia kanalizacji sanitarnej odprowadzające ścieki ze wsi Szeroki Bór Piski do oczyszczalni ścieków w Jagodnem.
8. Planuje się modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków w Borkach ze zrzutem do rzeki Pisz Woda oraz skanalizowanie i przyłączenie do niej wsi: Borki, Kałęczyn,

Bogumiły, Zawady, Maszty i Liski.

9. Planuje się budowę oczyszczalni ścieków w Starych Gutach oraz skanalizowanie i przyłączenie do niej wsi: Stare Guty, Kocioł Duży, Pietrzyki, Rakowo Piskie.
10. Planuje się budowę kanalizacji i oczyszczalni indywidualnych we wsiach:

- Jeże, ze zrzutem do Pisy
- Pogobie Średnie, ze zrzutem w zlewni Barłogi
- Pogobie Tylne, ze zrzutem do J. Pogobie Średnie lub gruntu (alternatywa - przyłączenie do Pisz przez Wielki Las)
- Kociołek Szlachecki, z pośrednim zrzutem do J. Kocioł (alternatywa - przyłączenie do Pisz przez Szczechy Wielkie)
- Kwik, ze zrzutem do J. Białoławki (alternatywa - przyłączenie do Pisz przez Kociołek Szlachecki)
- Łysonie, ze zrzutem pośrednim do J. Kocioł lub do gruntu
- Zdunowo, ze zrzutem w zlewni Turośli (alternatywa - przyłączenie do Pisz)
- Babrosty, ze zrzutem do Pisy (alternatywa - przyłączenie do Pisz)

Przedstawione rozwiązania alternatywne są mniej korzystne ekonomicznie, mogą być jednak brane pod uwagę ze względów organizacyjnych lub ochrony środowiska.

11. Planuje się budowę oczyszczalni ścieków w Rostkach ze zrzutem do gruntu lub do jednego z cieków zasilających J. Roś oraz skanalizowanie i przyłączenie do niej wsi: Rostki i Pilchy.
12. Dla zabudowy kolonijnej przewiduje się gospodarkę ściekową opartą na oczyszczalniach przydomowych z odprowadzeniem ścieków do gruntu lub, w przypadku braku możliwości takiego odprowadzania - na zbiornikach szczelnych.

W granicach gminy Pisz, została ustanowiona Aglomeracja Pisz rozporządzeniem Nr 22 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 21 czerwca 2005r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Pisz (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 80, poz. 1109 i Nr 187 poz. 2036), zmieniona Uchwałą Nr XXIX/558/09 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 kwietnia 2009r. w sprawie zmiany w aglomeracji Pisz wyznaczonej rozporządzeniem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr 22 z dnia 21 czerwca 2005r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Pisz (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 72, poz. 1194), gdzie obowiązuje pełne skanalizowanie obszarów przeznaczonych pod zabudowę i odprowadzenie ścieków bytowo - gospodarczych i przemysłowych do oczyszczalni ścieków do nieprzekraczalnego terminu zgodnego z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych, zmieniona następną uchwałą Nr XXIV/260/20 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Pisz. Jest to aglomeracja o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 23 916, obejmująca swym zasięgiem miasto Pisz oraz miejscowości z terenu gminy Pisz: Jagodne, Borki, Kałęczyn, Turowo Duże, Turowo, Bogumiły, Zawady, Maszty, Liski, Jeże, Maldanin, Jeglin, Imionek, Karwik, Trzonki, Szczechy Wielkie, Szczechy Małe, Zdory, Łupki, Wiartel, Wiartel Mały, Snopki, z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Jagodne, gmina Pisz, ul. Tęczowa 2.

IV.E GOSPODARKA ODPADAMI

Ustala się następujące ogólne kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami:

1. Rekultywacja byłego wysypiska w Kotle Dużym
2. Identyfikacja, zamknięcie i rekultywacja dzikich wysypisk i składowisk odpadów.
3. Wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów nadających się do wykorzystania oraz odpadów niebezpiecznych.

4. Pełne wdrożenie procedur i zasad gospodarki odpadami na zasadach określonych w przepisach o odpadach.

IV.F GOSPODARKA CIEPLNA

Ustala się następujące kierunki rozwoju ciepłownictwa:

Podłączanie budynków do sieci ciepłowniczej zasilanej z ciepłowni miejskiej w Pisz o mocy 21 MW na biomasę.

1. Termorenowacja budynków w celu zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło.
2. Przebudowa węzłów ciepłowniczych i instalacji wewnętrznych w celu obniżenia *zużycia*, energii przez automatyzację regulacji zużycia.
3. Modernizacja wybranych kotłowni, w tym szczególnie przechodzenie z opalania węglem na opalanie gazem ziemnym (możliwe po doprowadzeniu magistrali gazowej) a także odpadami drzewnymi.
4. Sukcesywna wymiana sieci ciepłowniczych tradycyjnych na sieci z rur preizolowanych

Na terenach o niskiej intensywności zabudowy za optymalne rozwiązanie należy uznać zaopatrzenie w ciepło z wysokowydajnych kotłów indywidualnych z automatyczną regulacją, opalanych olejem i/lub paliwami odnawialnymi (drewno, słoma).

IV.G ZAOPATRZENIE W GAZ

Ustala się następujące kierunki rozwoju gazownictwa:

1. Jako rozwiązanie tymczasowe adaptuje się zaopatrywanie miasta Pisz w gaz z mieszalni gazu przy ul. Grunwaldzkiej.
2. Rozwiązaniem docelowym jest doprowadzenie gazu ziemnego z Mrągowa przez Pisz lub z Zambrowa i Łomży przez Kolno.
3. Adaptuje się istniejącą miejską sieć dystrybucji gazu z zastrzeżeniem koniecznych zmian modernizacyjnych.
4. Adaptuje się istniejący system dystrybucji gazu butlowego na terenach wiejskich z możliwością modyfikacji stosownie do potrzeb.

IV.H ELEKTROENERGETYKA

Ustala się następujące ogólne kierunki rozwoju sieci elektroenergetycznej:

1. Jako punkty zasilania w energię elektryczną odbiorców w obrębie miasta i gminy Pisz adaptuje się:
  - Główny punkt zasilający 110/15 kV Pisz zasilany liniami napowietrznymi 110 kV Nida - Pisz i Kolno - Pisz
  - Główny Punkt zasilający 110/15 kV Nida zasilany liniami napowietrznymi 110 kV Szczytno - Nida i Pisz - Nida.
2. Adaptuje się istniejące urządzenia elektroenergetyczne z następującymi zastrzeżeniami:
  - Istniejąca sieć SN 15 kV w około 30 % nie nadaje się do przesyłu większych mocy i wobec tego w tym samym procencie będzie musiała być zmodernizowana niezależnie od jej rozbudowy przy zwiększonych potrzebach energetycznych odbiorców.

- Istniejące linie nN 0,4 kV w około 35 % zostały wybudowane w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych na znacznie mniejsze niż występujące obecnie obciążenia, dlatego nie spełniają obecnie wymogów dotyczących ochrony przeciwporażeniowej i dopuszczalnych spadków napięć i w związku z tym wymagają wykonania modernizacji. Dotyczy to przede wszystkim miejscowości: Jagodne, Turośl, Ciesina, Jeże, Wielki Las, Wiartel Mały, Kałęczyn, Zdunowo, Kocioł Duży, Rakowo Piskie.
  - Przy modernizacji linii energetycznych przebiegających przez tereny zadrzewione i leśne oraz obszary zwartej zabudowy należy stosować technologie z przewodami izolowanymi.
  - Ze względu na dużą awaryjność długich ciągów liniowych SN 15 kV przebiegających przez tereny leśne należy przewidzieć budowę nowych powiązań liniowych Sn 15 kV między miejscowościami Turośl i Zdunowo oraz Jeże i Piskorzewo. Wykonanie tych powiązań pozwoliłoby w przypadku awarii na znaczne skrócenie przerw w dostawie energii elektrycznej odbiorcom.
3. Linie 110 kV są źródłem pola elektromagnetycznego. Dla linii elektroenergetycznej 110 kV należy ustanowić strefę ograniczonego użytkowania o szerokości 40 m (po 20 m od osi linii z każdej strony).
  4. Rozbudowa budownictwa mieszkalnego, letniskowego, przemysłu lokalnego oraz zwiększenie potrzeb energetycznych istniejących odbiorców energii elektrycznej wymagać będzie modernizacji istniejących oraz budowy nowych sieci SN 15 kV, nN 0,4 kV i stacji transformatorowych 15/0,4 kV.
  5. Należy przewidzieć budowę drugiego Głównego Punktu Zasilania w Pisz.
  6. Lokalizację nowych sieci energetycznych i stacji transformatorowych należy przewidzieć na terenach ogólnodostępnych (granice działek, linie rozgraniczające, itp.).
  7. Tereny predysponowane pod lokalizację elektrowni wiatrowych wskazuje się we wschodniej części gminy, na terenach nieobjętych prawnymi formami ochrony przyrody, w sąsiedztwie przebiegu napowietrznej linii energetycznej WN 110 kV Kolno - Pisz, w obrębach geodezyjnych: Liski, Zawady, Bogumiły, Turowo. Strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu oraz występowania znaczącego oddziaływania tych urządzeń na środowisko mogą wykraczać poza wskazane na rysunku Studium tereny predysponowane pod lokalizację elektrowni wiatrowych.

Lokalizacja siłowni wiatrowych powinna spełniać następujące wymogi:

- 1) Lokalizacja siłowni wiatrowych względem istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej i innej zabudowy z pomieszczeniami przeznaczonymi na stały pobyt ludzi musi spełniać wymogi [ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych](#) oraz w zakresie ochrony przed hałasem i wibracjami, a względem terenów leśnych i innych terenów ostoju ptaków i zwierząt – wymogi w zakresie ochrony świata zwierzęcego; lokalizacja siłowni wiatrowych nie może zakłócać funkcjonowania systemu melioracyjnego na danym terenie.
- ~~2) Przy lokalizacji siłowni wiatrowych należy zachować odległość nie mniejszą niż 400 m od terenów zwartej zabudowy wsi oraz odległość nie mniejszą niż 200 m od granicy terenów leśnych znajdujących się w obrębie obszarów chronionego krajobrazu.~~
- 3) Lokalizacja siłowni wiatrowych względem dróg publicznych powinna spełniać wymagania obowiązujących przepisów o drogach publicznych.
- 4) Lokalizacja siłowni wiatrowych musi uwzględniać wymagane przepisami odległości od istniejących linii elektroenergetycznych 110kV i 15kV.
- 5) Szczegółowe wymogi dla realizacji farm wiatrowych powinny zostać ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- 6) W przypadku konieczności realizacji Głównego Punktu Zasilania z odcinkiem linii energetycznej 110 kV w celu wprowadzenia produkowanej energii do systemu elektroenergetyczne-

go, lokalizacja GPZ i przebieg ewentualnego planowanego odcinka linii 110 kV powinien zostać ustalony na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

- 7) Lokalizację, wysokość oraz sposób oznakowania przeszkodowego poszczególnych turbin wiatrowych należy uzgodnić z Szefostwem Infrastruktury Sił Powietrznych w Warszawie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa dotyczącymi sposobu zgłaszania i oznakowania przeszkód lotniczych.

IV.I TELEKOMUNIKACJA

Rozwój inwestycji telekomunikacyjnych będzie się odbywał na zasadach określonych w ustawie z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2017 r., poz. 2062).

Rozwój cywilizacyjny i związany z tym postęp w zakresie łączności publicznej powoduje konieczność rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie.

Inwestycje celu publicznego z zakresu łączności publicznej, w rozumieniu przepisów o gospodarce nieruchomościami, można lokalizować na terenie całej gminy, jeżeli taka inwestycja zgodna jest z przepisami odrębnymi. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględniać regulacje zawarte w przepisach ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych w szczególności nie można ustalać zakazów lub rozwiązań, które uniemożliwiłyby lokalizowanie w/w inwestycji.

Teren gminy winien być objęty zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemem sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej.

V. INSTRUMENTY REALIZACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

V.A MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej.
  - Na terenie gminy Pisz nie występują obszary, dla których istnieje obowiązek sporządzenia planu miejscowego na podstawie przepisów odrębnych.
  - Na terenie gminy Pisz nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia procedury scaleń i podziału nieruchomości, a także nowych obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszarów przestrzeni publicznej.
2. Obszary, dla których Gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Ustala się – w oparciu o priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, że sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wymagają następujące obszary wskazane w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pisz.”:

- obszary wskazane do rozwoju osadnictwa
- obszary większych inwestycji turystycznych
- obszary rolne od lat wykorzystywane w sposób rekreacyjny, bez możliwości przywró-

cenia na nich funkcji rolniczej.

V. B INWESTYCJE GMINNE

Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

Gminne inwestycje infrastrukturalne są obok miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego najważniejszym instrumentem realizacji polityki przestrzennej. Ogólna kolejność realizacji inwestycji infrastrukturalnych stymulujących rozwój przestrzenny powinna wynikać z:

- kierunków zagospodarowania miasta i gminy przedstawionych w p. III.
- pozycji poszczególnych miejscowości w proponowanej hierarchii sieci osadniczej, przedstawionej w p. IIA
- presji inwestorów planujących inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze, o ile są one zgodne z zasadami i kierunkami rozwoju przestrzennego miasta i gminy

W odniesieniu do inwestycji infrastrukturalnych na terenach zagospodarowanych dodatkowym, równorzędnym kryterium powinny być korzyści dla środowiska.

W tym kontekście do największych inwestycji infrastrukturalnych powinny w najbliższych latach należeć:

1. Rozwój wodociągów grupowych, szczególnie w zachodniej i północnej strefie gospodarczej,
2. Kanalizacja terenów wiejskich, z priorytetem dla ośrodków wspomagających oraz miejscowości położonych w zlewniach jezior,
3. Zakończenie uzbrajania nowych dzielnic mieszkaniowych (Łupki, Orzyska) w Pisz
4. Uzbrajanie terenów pod inwestycje gospodarcze w mieście,
5. Realizacja zadań z zakresu modernizacji dróg miejskich, wymienionych w pp. IV. A 4-11,
6. Modernizacja głównych ulic w ośrodkach wspomagających i wsiach o dużym znaczeniu dla rozwoju turystyki,
7. Modernizacja sektora gospodarki odpadami.

Ponadto, gmina zamierza poszerzyć cmentarz komunalny, znajdujący się na działce ew. nr 110 w miejscowości Turośl, o leśną działkę ew. nr 1349/3 zlokalizowaną w bezpośrednim sąsiedztwie. W związku z planowaną inwestycją konieczne jest określenie warunków hydrogeologicznych terenu oraz przeprowadzenie procedury zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze, Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 7 marca 2008 r. w sprawie wymagań, jakie muszą spełniać cmentarze, groby i inne miejsca pochówku zwłok i szczątków, w opinii hydrogeologicznej opracowanej dla potrzeb rozpoznania warunków hydrogeologicznych na działce nr 1349/3, określono warunki grunto-wo-wodne tj. rodzaj i stan gruntu, jego przepuszczalność oraz zawartość węgla wapnia i stopień kwasowości.

Rozpoznane grunty charakteryzują się stopniem kwasowości na poziomie pH od 5 do 7, niską zawartością węglanów wapnia i dobrą przepuszczalnością (pakiet II). Grunty o dobrej przepuszczalności osiągają miąższość od min. 3,7 – 3,8 m. W związku z brakiem występowania wody gruntowej do głębokości 4,0 m p.p.t. warunku ww. *Rozporządzeń* są spełnione.

Na kierunku spływu wód podziemnych oraz powierzchniowych od rozbudowywanego cmentarza

nie występują ujęcia wód podziemnych. Spływ wód odbywa się w kierunku południowym do rzeki Tu-
rośl. Na jego drodze nie występują licznie zabudowania oraz nie jest zlokalizowana żadna działalność
produkcyjna mająca na celu pobór wód podziemnych. Rozbudowa cmentarza nie zmieni w sposób ne-
gatywny istniejących warunków hydrogeologicznych i środowiskowych na badanym terenie. Rozpatru-
jąc teren pod tym kątem można stwierdzić, iż wybrany teren jest korzystny dla lokalizacji cmentarza i
jego rozbudowy.

VI. OBSZARY, NA KTÓRYCH BĘDĄ ROZMIESZCZONE INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTA- LENAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJE- WÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1 USTAWY O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM.

1. ~~Rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych w dokumen-
tach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub
sejmik województwa (wg planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-
mazurskiego uchwalonego uchwałą Nr VII/164/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-
Mazurskiego z dnia 27 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzen-
nego województwa warmińsko-mazurskiego ogłoszonego w Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Ma-
zurskiego z 2015 r. poz. 2931):~~
  - ~~— Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Mazurskie” — Zmieniający się Bałtycki Krajobraz — in-
nowacyjne podejście ku zrównoważonym leśnym krajobrazom. Utworzenie w Regionie Mo-
rza Bałtyckiego sieci Bałtyckich Krajobrazów cechujących się innowacyjnością, współpracą
między partnerami oraz programem działań mających na celu dążenie do zrównoważonego
rozwoju.~~
  - ~~— Mazurski Park Krajobrazowy — Ochrona cennych zasobów przyrodniczych na terenie parków
krajobrazowych Pomorza, Kujaw, Warmii i Mazur przed nadmierną i niekontrolowaną presją
turystów — Ochrona przyrody, zagospodarowanie turystyczne (Mazurski Park Krajobrazowy
Krutyni).~~
  - ~~— Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi. Poprawa jakości gleb poprzez regulacje sto-
sunków wodnych oraz ochrony użytków rolnych przed powodzią, zwiększenie retencji wod-
nej.~~
  - ~~— Modernizacja i rozbudowa regionalnego systemu informacji turystycznej. Modernizacja i roz-
budowa punktów informacji turystycznej — Warmia i Mazury Pro — inwest 2015~~
  - ~~— Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej — województwo warmińsko-mazurskie (zapewnie-
nie dostępu do usług szerokopasmowych dla mieszkańców, instytucji publicznych oraz przed-
siębiorców w województwie warmińsko-mazurskim).~~
2. ~~Postulowane zadania o znaczeniu ponadlokalnym realizujące cele określone w planie zagospoda-
rowania przestrzennego oraz Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmiń-
sko-mazurskiego:~~
  - ~~— Zwiększenie lesistości — całe województwo~~
  - ~~— Wdrożenie programu ochrony Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych Natura 2000~~
  - ~~— Modernizacja dróg układu uzupełniającego do wymaganych klas technicznych — całe woje-
wództwo~~
  - ~~— Realizacja programu ochrony Wielkich Jezior Mazurskich w celu zahamowania biodegradacji
jezior~~
  - ~~— Ochrona czystości wód powierzchniowych na obszarze zlewni pojezierniej~~
  - ~~— Ujednolicenie zasad ochrony i zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu~~

- ~~= Poszerzenie rozpoznania dorobku kulturowego na terenie województwa i uporządkowanie ewidencji~~
- ~~= Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego Wielkich Jezior Mazurskich pod kątem rozwoju funkcji turystycznej.~~
- ~~= Wzmocnienie potencjału usługowego subregionalnych i ponadlokalnych ośrodków rozwoju w zakresie: edukacji, ochrony zdrowia, kultury, obsługi biznesu~~
- ~~= Budowa ponadlokalnych urządzeń infrastruktury technicznej.~~

Obecnie podstawowym dokumentem określającym uwarunkowania regionu jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, który zatwierdzony został uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr XXXIX/832/18 z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko – mazurskiego.

Do zadań ponadlokalnych wynikających z opracowywanych programów wojewódzkich oraz innych opracowań, w tym także wynikających z przyjętych w planie zagospodarowania województwa warmińsko-mazurskiego kierunkach rozwoju należą:

- z zakresu infrastruktury komunikacyjnej:
  - Prace na linii kolejowej nr 219 na odcinku Ełk – Szczytno [projekt o znaczeniu makroregionalnym]
  - Wzmacnianie potencjału gospodarczego stolicy województwa poprzez optymalizację jej układu drogowego [zadanie dla całego województwa warmińsko-mazurskiego]
  - Dokumentacje techniczne (WM) Przygotowanie inwestycji drogowych planowanych do realizacji ze środków UE w ramach RPO na lata 2014-2020 oraz inwestycji własnych planowanych do realizacji ze środków własnych, środków innych samorządów, oraz z budżetu państwa [zadanie dla całego województwa warmińsko-mazurskiego]
  - Zabudowa ERTMS/ETCS na liniach sieci bazowej TEN-T [zadanie dla całego województwa warmińsko-mazurskiego]
  - Kolejowe przedsięwzięcia multilokalizacyjne służące poprawie bezpieczeństwa na niewralgicznych skrzyżowaniach linii kolejowych z drogami w województwie warmińsko-mazurskim [zadanie dla całego województwa warmińsko-mazurskiego]
  - Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej –promocja (WB) Wykreowanie markowego produktu turystycznego Trasy Rowerowej Polski Wschodniej oraz stworzenie wizerunku województwa, jako miejsca atrakcyjnego dla turystów zainteresowanych wypoczynkiem aktywnym, zwłaszcza turystyką rowerową [zadanie dla całego województwa warmińsko-mazurskiego]
- z zakresu infrastruktury technicznej:
  - Budowa gazociągu dystrybucyjnego wysokiego ciśnienia relacji Interkonektor – Ełk– Ryn– Mrągowo przewidywane zaopatrzenie w gaz przewodowy miast: Ełk, Olecko, Pisz, Biała Piska
  - Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej
  - Ochrona jezior poprzez stworzenie systemów kanalizacji deszczowej w miejscowościach: Mrągowo, Giżycko, Pisz, Węgorzewo, Orzysz, Mikołajki i Ryn
- z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej
  - Odtworzenie kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta rzeki Surżanka w km 0+000 – 4+500, gm. Pisz
  - Budowa Stopnia Wodnego w Piszku na rzece Pisie
  - Budowa i rozbudowa Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)

- Ochrona zasobów przyrodniczych wybranych alei województwa warmińsko-mazurskiego poprzez poprawę stanu istniejących siedlisk i wykonanie nasadzeń w ramach działań ZIELONA DROGA (WB) Ochrona i zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych pachnicy dębowej oraz siedlisk chronionych gatunków porostów w obrębie cennych przyrodniczo alei na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich województwa warmińsko-mazurskiego [zadanie dla całego województwa warmińsko-mazurskiego]
- z zakresu infrastruktury społecznej
  - Wsparcie obszaru kultury w województwie warmińsko-mazurskim poprzez realizację projektów infrastrukturalnych kluczowych dla rozwoju regionu i państwa, służących rozwojowi kultury i dziedzictwa kulturowego [zadanie dla całego województwa warmińsko-mazurskiego]
  - Rozwój klastrów energii w województwie warmińsko-mazurskim poprzez realizację projektów służących rozwojowi energetyki na poziomie lokalnym [zadanie dla całego województwa warmińsko-mazurskiego]
  - Termomodernizacja państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w województwie warmińsko-mazurskim [zadanie dla całego województwa warmińsko-mazurskiego]

VII. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na obszarze gminy nie udokumentowano geologicznie kopalin, których eksploatacja byłaby opłacalna sposobem podziemnym. Wobec tego nie występują też filary ochronne złóż takich kopalin.

Na obszarze gminy występują tylko bilansowe złoża kopalin pospolitych, które eksploatuje się sposobem odkrywkowym. Obiekty wymagające wyznaczenia pasów ochronnych w złożach tych kopalin, to głównie ciągi infrastrukturalne (takie jak drogi czy linie elektroenergetyczne), zabudowania i tereny leśne. Te obiekty i obszary są - zgodnie z obowiązującym prawodawstwem – wyznaczane szczegółowo w trybie procedury udzielania koncesji na wydobywanie poszczególnych złóż kopalin.

Wydobycie tych kopalin na obszarze gminy jest możliwe, o ile nie stworzy kolizji z innym zagospodarowaniem danych terenów i pozostanie w zgodzie z przepisami prawa.

VIII. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIAZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY (Dz. U. z 2015 r., poz. 2120)

W granicach gminy Pisz nie występują w/w obszary.

IX. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIA, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI, REMEDIACJI I OBSZARY ZDEGRADOWANE

Tereny wymagające rekultywacji związane są z terenami eksploatacji kopalin. Preferowane kierunki rekultywacji to zalesienia lub przywrócenie użytkowania rolniczego.

Rehabilitacji wymagają dawne założenia parkowe.

Rada Miejska w Pisz nie uchwaliła uchwały wyznaczającej obszary zdegradowane na obszarze gminy.

Na terenie gminy Pisz nie występują obszary wymagające remediacji.

X. USTALENIA SZCZEGÓŁOWE

X.A SPOSÓB UJĘCIA I ZAKRES OBLIGATORYJNOŚCI USTALEŃ

Przedstawione poniżej ustalenia szczegółowe dotyczące funkcji i sposobu zagospodarowania terenów powinny stanowić punkt wyjścia do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy. Zostały one tutaj sformułowane w sposób mniej precyzyjny, niż wymagałby tego plany i powinny zostać uściślone a tam, gdzie będzie tego wymagał interes społeczny - odpowiednio skorygowane, pod warunkiem zachowania zgodności z ogólnymi kierunkami i zasadami rozwoju przestrzennego, przedstawionymi powyżej.

Aby lepiej zobrazować pożądaný charakter i tempo przemian przestrzennych, do opisu terenów wprowadzono kod określający kierunki zmian a w przypadku zespołu osadniczego Pisz - również priorytety. Definicje zastosowane do kodu przedstawiono poniżej:

a) Kierunki zmian

A - Adaptacja:	pozostawienie istniejącego stanu zasadniczo bez zmian
R - Renowacja/Porządkowanie:	pozostawienie stanu istniejącego bez większych zmian, poza takimi, jak remonty/modernizacja budynków, likwidowanie obiektów tymczasowych, zdekapitalizowanych, porządkowanie zieleni itp.
W - Rewaloryzacja	istotna zmiana stanu istniejącego, związana ze znacznym podniesieniem walorów estetycznych i funkcjonalnych zabudowy oraz częściową zmianą układu przestrzennego poprzez m.in. wprowadzanie nadbudowy i/lub rozbudowy budynków, likwidację części obiektów itp.
P - Przebudowa	radikalna zmiana, związana z likwidacją większości istniejących obiektów i wprowadzeniem nowej zabudowy, tworzącej inny układ przestrzenny
L - Likwidacja	likwidacja całości lub większości istniejącej zabudowy
B - Rozbudowa	Istotna zmiana układu przestrzennego związana z uzupełnianiem istniejącej zabudowy
I - Zainwestowanie:	wprowadzenie zabudowy na tereny obecnie niezagospodarowane lub użytkowane rolniczo

b) Priorytety

- I - Pierwszoplanowe
- II - Drugoplanowe
- III - Pozostałe

c) Strefy i numeracja

Dla większej przejrzystości obszar zespołu urbanistycznego Pisz podzielony jest na cztery sektory:

- A - na południe od linii kolejowej oraz na zachód od Pisy
B - na południe od linii kolejowej oraz na wschód od Pisy
C - na północ od linii kolejowej oraz na zachód od Pisy
D - na północ od linii kolejowej oraz na wschód od Pisy

Ustalenia szczegółowe dotyczące gminy pogrupowano według stref obsługi.

X.B USTALENIA DLA ZESPOŁU OSADNICZEGO PISZA.

X.B.I SEKTOR A

Lp.	Stan istniejący	Funkcja planowana	Przyszłe zagospodarowanie	Kierunek zmian	Priorytet
A1	Obiekty biurowe i gospodarcze nadleśnictwa Pisz.	RLU	Bez zmian. Dopuszczalna rozbudowa obiektów w miarę potrzeb.	A	III
A2	Użytki rolne	MN	Rezerwa terenu na potrzeby mieszkaniowe pracowników ALP.	I	III
A3	Zmeliorowane użytki zielone. W części zachodniej fragmenty Puszczy Piskiej	RZ/RL	Bez zmian.	A	III
A4	Zabudowa jednorodzinna wolnostojąca i użytki rolne.	MN	Dopuszczalne uzupełnianie zabudowy	B	III
A5	Rów z wodą	W	Bez zmian	A	III
A6	Budynki mieszkalne jednorodzinne	KS/MN	Zalecana likwidacja obiektów znajdujących się na trasie obwodnicy.	L	I
A7	Ogrody działkowe, zielenie nieurządzona	ZD	Ogrody działkowe. Wskazane wprowadzenie standardów jakości budynków gospodarczych.	R	III
A8	Zakład produkcji drzewnej	PSB	W ramach docelowej funkcji możliwe lokowanie wszelkiej działalności ze strefą uciążliwości w granicach terenu.	A	III
A9	Hurtownie spożywcze, hurtownia okien dachowych, była mieszalnia pasz; auto złom, tereny produkcyjne, magazynowe i składowe	SPB	W ramach docelowej możliwe lokowanie wszelkiej działalności o strefie uciążliwości w granicach terenu	R	III
A10	Zespół garażowy	KS	W przypadku realizacji obwodnicy południowej konieczna likwidacja garaży.	L	III

A11	Tereny produkcyjne, magazynowe i składowe	PSB	W ramach docelowej funkcji możliwe lokowanie wszelkiej działalności ze strefą uciążliwości w granicach terenu. Wskazane porządkowanie istniejącej zabudowy z możliwością dogęszczenia. Konieczne uzupełnianie zieleni izolacyjnej.	R	III
A12	Zieleń nieurządzona	ZP	Porządkowanie zieleni.	R	III
A13	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i jednorodzinna.	MW/MN	Zakaz rozbudowy. Wskazane porządkowanie terenu.	R	III
A14	Teren dworców PKP i PKS, z towarzyszącymi obiektami gastronomicznymi	KK/KS	Wskazana gruntowna modernizacja budynków i placów dworcowych	R	III
A15	Zabudowa mieszkaniowa w średnim i złym stanie.	UH/UR	Teren projektowanych zakładów rzemieślniczych i lokalnego ośrodka handlowo-usługowego, obsługującego dworce kolejowy i autobusowy oraz pobliską zabudowę mieszkaniową. Zalecana stopniowa eliminacja funkcji mieszkaniowej.	P	II
A16	kaplica i kościół	UK	Kościół	I	II
A17	Zabudowa wielorodzinna	MW	Bez zmian	A	III
A18	Baza Trans –Kom PKS	KS	Bez zmian	A	III
A19	Teren wielofunkcyjny; hurtownie, biura, stacja paliw, zabudowa mieszkaniowa. Chaotyczny układ przestrzenny.	AUC	Zalecana nadbudowa bud. biurowych przy ul Grunwaldzkiej, restauracja przedwojennych obiektów magazynowych, zabudowa mieszkaniowo-usługowa od południa, rewaloryzacja/likwidacja obiektów w centrum terenu, budowa parkingu	W	I
A20	Autosalon, stacja obsługi i ciepłownia	AUC		A	III
A21	Usługi oświaty i wychowania	UO		R	III
A22	Zabudowa wielofunkcyjna, Urząd Miejski w Piesz, zabudowa wielorodzinna	AUC	Wskazana modernizacja parkingu na tyłach urzędu i uporządkowanie terenu sąsiadującego ze szkołą	R	II
A23	Zabudowa wielorodzinna z usługami bankowymi i handlowymi	AUC	W zasadzie bez zmian	A	III
A24	Zabudowa wielofunkcyjna: Komenda Powiatowa Policji w Piesz, zabudowa wielorodzinna, pawilon handlowy	AUC	Dopuszczalna nadbudowa najniższych obiektów i umiarkowane dogęszczenie zabudowy	R	III
A25	Zabudowa wielofunkcyjna: Poczta, Telekomunikacja Polska SA, usługi oświaty,	AUC	Dopuszczalne umiarkowane dogęszczanie zabudowy	R	III
A26	Parafia rzymskokatolicka i kościół	UK	W zasadzie bez zmian	A	III

A27	Pawilony handlowe, zieleń miejska	ZP	Zakaz dogęszczania zabudowy. W okresie kierunkowym wskazane usunięcie budynków w celu wyeksponowania kościoła.	A	III
A28	Zabudowa wielofunkcyjna: Piski Dom Kultury, przedszkole, zabudowa wielorodzinna	AUC	Dopuszczalne umiarkowane dogęszczenie zabudowy	R	III
A29	Ogrody	UTP/KS	Konieczne uporządkowanie zieleni. Wskazane wykorzystanie nabrzeża dla potrzeb turystyki żeglarskiej z możliwością budowy obiektów towarzyszących (sanitariaty, mała gastronomia) i urządzenia pola biwakowego. W części wschodniej wskazana budowa parkingu.	P	I
A29a	Zabudowa jednorodzinna	MN	Dopuszczenie dogęszczania zabudowy budynkami mieszkalnymi i mieszkalno-usługowymi	R	I
A30	Park, szalek miejski, „przystań” Żegluga Mazurskiej	UTP	Przystań Żegluga Mazurskiej z towarzyszącymi obiektami obsługi ruchu turystycznego. W części południowej możliwe lokowanie zabudowy mieszkaniowo-usługowej o wysokich walorach estetycznych, służącej przede wszystkim obsłudze turystyki.	P	I
A31	Hurtownie, zakłady usługowe i rzemieślnicze, budynki administracyjno - biurowe	S/UH	Wskazane stopniowe zwiększanie udziału usług dla ludności i likwidacja obiektów substandardowych.	R	III
A32	Tereny sportu i rekreacji	US	Uporządkowanie terenu i modernizacja urządzeń; konieczne wprowadzenie zieleni izolacyjnej od strony zachodniej	R	II
A33	Zabudowa wielorodzinna i pawilony handlowe	MW/UH	Wskazane porządkowanie zieleni i urządzanie miejsc do parkowania. Dopuszczalne umiarkowane dogęszczenie zabudowy.	R	III
A34	Zamknięty cmentarz	ZCz	Wskazane porządkowanie zieleni.	R	III
A35	Zabudowa wielorodzinna	MW	Bez zmian	A	III
A36	Sklep meblowy	UH	Wskazana nadbudowa	W	III
A37	Usługi oświaty i wychowania	UO	Szkoła	R	III
A38	Bank	AUC	Bez zmian	A	III
A39	Stadion miejski	US	Stadion	R	III
A40	Usługi oświaty i wychowania	UO	Szkoła	R	II
A41	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	MW	Wskazane porządkowanie i uzupełnianie zieleni i adaptacja części parterów na lokale handlowo-usługowe z wejściem od ulicy	R	III

A42	Zabudowa wielorodzinna z usługami	MW/UH	Wskazane porządkowanie i uzupełnianie zieleni na terenach wewnątrzsiedlowych; od strony ulic możliwe wprowadzanie usług w lokalach na parterze, z wyjściem na ulicę	R	III
A43	Usługi użyteczności publicznej, oświaty i wychowania	UO/OK		R	II
A44	Zabudowa mieszkaniowa, usługi, w tym usługi rehabilitacyjne; zabudowa chaotyczna, część budynków w złym stanie technicznym.	AUC	Likwidacja części budynków i stworzenie funkcjonalnego i estetycznego układu przez wprowadzenie nowej zabudowy. Dopuszczalne funkcje mieszkaniowe i wszelkie nieuciążliwe usługowe funkcje miastotwórcze.	P	I
A45	Usługi ogólnomiejskie: usługi, handel, budynki użyteczności publicznej	AUC	Bez zmian	A	III
A46	Zwarta i wolnostojąca zabudowa wielorodzinna i usługowa	AUC	Wskazane porządkowanie terenu na tyłach Pl. Daszyńskiego (przejście z placu nad rzekę).	R	II
A47	Zabudowa wielorodzinna z zielenią towarzyszącą	MW	Wskazane uporządkowanie zieleni i budowa pasażu pieszego połączonego przejściem pod mostem z terenem usług turystycznych na północ od mostu.	R	II
A48	Usługi hotelarskie	UT/UG	Wskazane poszerzenie ogólnodostępnego pasażu pieszego od strony rzeki	R	I
A49	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	MN	Dopuszczalne dogęszczenie zabudowy budynkami mieszkalnymi i mieszkalno-usługowymi	R	III
A50	Zabudowa wielorodzinna	MW	Bez zmian	A	III
A51	Usługi zdrowia takie jak szpital i przychodnia.	UZ	Usługi zdrowia	R	III
A52	Zabudowa wielorodzinna z usługami i biurami.	MW	Wskazane uzupełnianie zieleni, urządzenie miejsc parkingowych i rewaloryzacja obiektów handlowo-usługowych w celu nadania terenowi większej spójności architektonicznej i podniesienia jego walorów estetycznych.	R	III
A53	Usługi oświaty i wychowania	UO		R	III

A54	Zabudowa wielorodzinna z usługami i biurami	MW/U	Wskazane uzupełnianie zieleni, urządzenie miejsc parkingowych i rewaloryzacja, w tym nadbudowa niektórych obiektów w celu nadania terenowi większej spójności architektonicznej i podniesienia jego walorów estetycznych	R	III
A55	Zabudowa wielorodzinna	MW	Wskazane uzupełnianie zieleni, urządzenie miejsc parkingowych i placów zabaw	R	III
A56	Zabudowa mieszkaniowa z usługami. Zły stan techniczny części budynków	MW/UH	Zalecany remont kapitalny lub likwidacja niektórych budynków oraz stworzenie ciągu szeregowej zabudowy mieszkaniowo-usługowej w stylu nawiązującym do przedwojennej architektury miasta.	W	I
A57	Usługi oświaty i wychowania	UO/US		R	III
A58	Zabudowa wielofunkcyjna: mieszkaniowa z usługami i handlem	MN/UH	Wskazana likwidacja niektórych obiektów oraz nadbudowa i/lub rozbudowa innych w celu zwiększenia walorów estetycznych zabudowy.	W	III
A59	Szeregowa zabudowa mieszkaniowa z usługami	MN/UH	Dokończenie porządkowania terenu	A	III
A60	Zieleń nieuporządkowana, w północnej części parking, w południowej nowa zabudowa mieszkaniowo-usługowa. Urządzony plac zabaw.	UTP/MN	Konieczna budowa pasażu pieszego nad rzeką i modernizacja parkingu. Wskazane wprowadzenie zabudowy mieszkaniowo-usługowej lub usługowej z wejściami (taras, ogródki) od strony pasażu oraz zamknięcie terenu od południa zabudową mieszkalno-usługową.	P	I
A61	Zabudowa jednorodzinna wolnostojąca.	MN	Zakaz rozbudowy. W związku z przebudową układu komunikacyjnego może zaistnieć konieczność likwidacji niektórych obiektów.	R	III
A62	Zabudowa wielorodzinna	MW	Zakaz rozbudowy.	R	III
A63	Zabudowa jednorodzinna	MN	Zakaz rozbudowy. Wskazane porządkowanie terenu.	R	III
A64	Teren z miejskimi ujęciami i stacją uzdatniania wody	WZ	Dopuszczalna rozbudowa obiektów stosownie do potrzeb miasta.	A	III
A64a	Fragment Puszczy Piskiej	RL	W okresie kierunkowym dopuszczalne lokowanie studni głębinowych ujęcia miejskiego.	A	III

A65	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.	MN	Zakaz rozbudowy. Wskazane porządkowanie zabudowy gospodarczej. W przypadku realizacji wariantu A obwodnicy południowej może zaistnieć konieczność likwidacji niektórych obiektów.	R	III
A66	Fragment Puszczy Piskiej	RL	Wskazane działania dostosowujące las do pełnienia funkcji rekreacyjnej w warunkach podwyższonej penetracji.	R	III
A67	Zabudowa mieszkaniowa oraz obiekty przemysłowo-składowe i handlowe.	MW/MN/P	Zakaz rozbudowy. Wskazane porządkowanie terenu. W związku z przebudową układu komunikacyjnego może zaistnieć konieczność likwidacji niektórych obiektów.	R	III
A68	Teren zakładu przetwórstwa drewna	P	Wskazane wszelkie działania mające na celu zmniejszenie uciążliwości dla otoczenia	R	II
A69	Zieleń nieurządzona i przepompownia ścieków	ZP/US	Zagospodarowanie zielenią urządzoną z dopuszczeniem usług sportu i rekreacji. Część terenu znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, oznaczonego odpowiednio na rysunku Studium, gdzie dopuszcza się zagospodarowanie zgodne z obowiązującymi przepisami odrębnymi.	L	II
A70	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	MN	Zakaz rozbudowy. Wskazane porządkowanie terenu. W przypadku realizacji wariantu A obwodnicy południowej może zaistnieć konieczność likwidacji niektórych obiektów	R	III
A71	Cmentarz zamknięty	ZCz	Porządkowanie terenu.	R	III
A72	Zabudowa wielorodzinna	MW	Zakaz rozbudowy.	A	III
A73	Skup surowców (były teren OHP) i maszt GSM.	PSB	W ramach zakładanej funkcji dopuszczalne dogęszczenie zabudowy.	R	III
A74	Cmentarz (nieczynny)	ZCz	Wskazane porządkowanie terenu.	R	III
A75	Użytki zielone i zadrzewienia	RZ/ZN	Bez zmian	A	III

X.B.2 SEKTOR B

B1	Zieleń parkowa	ZP	Wskazane porządkowanie, w tym rozgęszczenie, zieleni i uzupełnienie małej architektury służącej rekreacji oraz pasażu nad wodą z przejściem pod mostem na stronę południową	R	II
B2	Usługi hotelarskie	UT/UG	Hotel	B	III

B3	Plac wielofunkcyjny; zielen	UT/UK	Ogólnodostępny obiekt służący turystyce i rekreacji (sala widowiskowo-sportowa z obiektami towarzyszącymi lub zbliżony). Tymczasowo wskazane urządzenie ogólnodostępnych terenów sportowo-rekreacyjnych i parkingu dla osób korzystających z promenady.	I	II
B4	Zabudowa jednorodzinna wolnostojąca	MN	Dopuszczalne uzupełnienie zabudowy i wprowadzanie nieuciążliwych usług.	A	III
B5	Zabudowa wielorodzinna i biurowa	MW		A	III
B6	Zabudowa usługowa, sklep mięsny, budynki po dawnej masarni	UH	Wskazane zmniejszenie uciążliwości lub przeniesienie działalności	W	II
B7	Zabudowa jednorodzinna wolnostojąca	MN	Dopuszczalne uzupełnienie zabudowy i wprowadzanie nieuciążliwych usług	A	III
B8	Zabudowa wielorodzinna	MW		A	III
B9	Tereny usługowe	P	Wskazane uzupełnianie zieleni izolacyjnej. Dopuszczalne dogęszczanie zabudowy.	R	III
B10	Teren byłych zakładów przetwórstwa spożywczego, składów, hurtowni, autokomisu.	PS/UH	Wskazane porządkowanie zabudowy i zieleni. Zakaz lokowania nowej zabudowy mieszkaniowej.	R	III
B11	Park miejski	ZP	Wskazane uporządkowanie, w tym rozgęszczenie zieleni, urządzenie ścieżek i pasażu nad rzeką oraz wprowadzanie małej architektury służącej rekreacji.	R	I
B12	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	MN/UH	Dopuszczalne wprowadzanie nieuciążliwych usług i umiarkowane dogęszczanie zabudowy	R	III
B13	połączono z B18				
B14	Plac targowy wraz z zabudowaniami	UH/UI	Podniesienie walorów estetycznych placu targowego i obiektów targowych, możliwa zmiana funkcji na związaną z obsługą turystyki.	R	II
B14.1	Plac targowy wraz z zabudowaniami	UH/UI /US	Podniesienie walorów estetycznych placu targowego i obiektów targowych, możliwa zmiana funkcji na związaną z obsługą turystyki, usługami ogólnomiejskimi, sportu i rekreacji	W	II
B15	Zabudowa mieszkaniowa i jednorodzinna	MN	Dopuszczalne dogęszczanie zabudowy i lokowanie usług w budynkach mieszkalnych	R	III
B16	Połączono z B18				
B17	Połączono z B14				

B18	Zieleń nieurządzona, w części zieleni parkowa	ZP/US	Budowa parku nad brzegiem rzeki wraz z obiektami rekreacji i wypoczynku, małą architekturą i pasażem wzdłuż brzegów rzeki, z dopuszczeniem usług sportu i rekreacji. Część terenu znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, oznaczonego odpowiednio na rysunku Studium, gdzie dopuszcza się zagospodarowanie zgodne z obowiązującymi przepisami odrębnymi.	P	I
B19	Zabudowa mieszkaniowa z przewagą wielorodzinnej i obiektami usługowymi	MW/UH	Dopuszczalne dogęszczenie zabudowy	R	III
B20	Zespół garażowy	KS	Bez zmian	A	III
B21	Włączono do B23				
B22	Włączono do B23				
B23	Zieleń nieuporządkowana oraz zabudowa usługowa	UI	Wprowadzenie usług, w tym usług obsługi projektowanej drogi, usług handlu i usług ogólnomiejskich.	I	I
B24	Sklep wielobranżowy	MW/UH	Wskazane podnoszenie estetyki zespołu obiektów handlowych	R	III
B25	Usługi oświaty i wychowania	UO	Dopuszczalne umiarkowane dogęszczenie zabudowy	R	III
B26	Zabudowa wielorodzinna	MW		A	III
B27	Usługi oświaty i wychowania	UO	Dopuszczalne dogęszczenie istniejącej zabudowy.	R	III
B28	Zabudowa wielorodzinna z obiektami usługowymi i zespołem garażowym	MW	Dopuszczalne umiarkowane dogęszczenie zabudowy.	R	III
B29	Zabudowa jednorodzinna wolnostojąca	MN	Dopuszczalne uzupełnianie zabudowy i wprowadzanie nieuciążliwych usług. Wskazane wprowadzanie zieleni wysokiej	A	III
B30	Zieleń parkowa	ZP		A	III
B31	Siedlisko	DR	Ze względu na konflikt z planowanym układem komunikacyjnym konieczne wyburzenie zabudowań z chwilą podjęcia inwestycji.	L	I
B32	Zieleń nieurządzona	ZN	Częściowa likwidacja i porządkowanie zieleni niskiej w związku z przebudową układu komunikacyjnego.	P	I
B33	Zabudowa wielorodzinna wolnostojąca	MW	Wskazane zmniejszenie uciążliwości kołtowni osiedlowej	R	III

B34	Zieleń nieuporządkowana. W północnej części terenu pozostałości po ogródkach działkowych.	UI/US	Renaturalizacja obszaru, w północnej części wprowadzenie zieleni izolacyjnej od strony nowej drogi. Możliwość lokalizacji ścieżki rowerowej oraz ciągów pieszych. Wprowadzenie zabudowy usługowej oraz dodatkowo wskazane do zabudowy dla celów usług turystycznych - wodnych (np. stacja kajakowa wraz z parkingiem). Część terenu znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, oznaczone odpowiednio na rysunku Studium, gdzie dopuszcza się zagospodarowanie zgodne z obowiązującymi przepisami odrębnymi.	R	II
B34.2	Zieleń nieuporządkowana	UI/UR/UH	Wprowadzenie usług ogólnomiejskich, usług handlu i rzemiosła usługowego	I	II
B34.3	Zieleń nieurządzona	UH/UI/UR	Wprowadzenie usług handlu lub innych, w tym związanych z obsługą drogi, z wyjątkiem usług mogących niekorzystnie wpłynąć na środowisko przyrodnicze oraz rzemiosła usługowego.	I	II
B35	Pracownicze ogródki działkowe.	ZD	Wskazane wprowadzanie standardów jakościowych i estetycznych dla nowo budowanych obiektów gospodarczych. W części północno-wschodniej wskazane przeznaczenie części terenu pod zieleń izolacyjną.	R	III
B37	Zieleń nieuporządkowana	KS	Parking dla potrzeb ogródków działkowych, cmentarza i domu pogrzebowego.	I	II
B38	Zakłady rzemieślnicze i usługowe	UR/UH	Uzupełnienie istniejącej zabudowy, dopuszcza się usługi handlu oraz składy i magazyny	B	III
B38.1	Kaplica pogrzebowa	UK	Bez zmian	A	III
B38.2	Zieleń nieurządzona	UR/UH	Usługi handlu i rzemiosło usługowe	I	II
B38.3	Zieleń nieurządzona	P/S/UI	Rezerwa terenu pod usługi, tereny przemysłowo-składowe	I	II
B38.4	Zieleń nieurządzona	UI/P/S	Usługi ogólne z dopuszczeniem terenów przemysłowo-składowych	I	II
B39	Trwałe użytki zielone i zieleń nieurządzona.	RZ/ZN	Bez zmian	A	III
B40	Fragment lasu	RL	Bez zmian. W okresie kierunkowym wskazane dostosowanie gospodarki leśnej do zwiększonej penetracji.	A	III
B40.1	Fragment lasu	RL	Bez zmian.	A	III
B40.2	Fragment lasu	RL	Bez zmian.	A	III

B41	Istniejący, czynny cmentarz.	ZCC	Rozbudowa cmentarza w kierunku południowym	B	III
B41.1	Parking	KS	Rozbudowa parkingu dla potrzeb cmentarza komunalnego.	P	I
B41.2	Zieleń nieuporządkowana niska	ZP KL	Teren lądowiska dla śmigłowców ratunkowych	P I	I
B42	Zieleń nieuporządkowana niska	P/S/UI	Rezerwa terenu pod usługi, tereny przemysłowo-składowe	I	III
B42.1	Zieleń nieuporządkowana niska	UI	Wprowadzenie funkcji usług ogólnomiejskich oraz związanych z obsługą ruchu drogowego i rzemiosła usługowego	I	III
B42.2	Zieleń nieuporządkowana niska, oczko wodne	ZP	Wprowadzenie zieleni parkowej w celu ochrony komponentów środowiska przyrodniczego.	W	III
B42.3	Zieleń nieuporządkowana	ZCc	Przeznaczenie terenu pod cmentarz.	I	III
B42.4	Zieleń nieuporządkowana	KS	Parking dla potrzeb cmentarza	I	III
B43	Fragment lasu	RL	Bez zmian	A	III
B44	(uchylony)				
B45	Zieleń nieuporządkowana niska	UI/P/S	Planowane obiekty usług ogólnomiejskich, obsługi ruchu drogowego, w tym parking, motel, stacja paliw oraz rzemiosło usługowe, tereny produkcyjno-przemysłowe	I	II
B46	Tereny przemysłowo-składowe, częściowo niezagospodarowane.	PSB	Wskazane uzupełnianie istniejącej zabudowy przemysłowo-składowej. Zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej.	B	II
B46.1	Stacja paliw	UI	Bez zmian	A	III
B47	Tereny przemysłowo - składowe z zabudową wielorodzinną i obiektami publicznymi.	PSB/MW	Dopuszczalne dogęszczanie zabudowy przemysłowo-składowej pod warunkiem maksymalnego ograniczenia uciążliwości dla innych obiektów . Zakaz wprowadzania nowej zabudowy mieszkaniowej. Wskazane uzupełnianie zieleni izolacyjnej.	R	III
B48	Teren w części zajęty przez zakłady produkcyjne i usługowe oraz naziemne obiekty infrastrukturalne.	PSB	Wskazane zagospodarowanie na potrzeby przemysłu, budownictwa, gospodarki magazynowej i rzemiosła. Wskazane uzupełnianie zieleni od strony ulicy i stopniowe eliminowanie funkcji mieszkaniowej, w tym zakaz lokalizacji nowych budynków mieszkalnych.	B	I

B49	Użytki rolne i zieleń nieurządzona.	PSB	Wskazane lokowanie wszelkiej działalności związanej z przemysłem, gospodarką magazynową, rzemiosłem itp. pod warunkiem ograniczenia do minimum uciążliwości dla zabudowy mieszkaniowej. Zakaz wprowadzania zabudowy mieszkaniowej.	I	I
B50	Fragment lasu i zadrzewień	RL	Bez zmian	A	III
B51	Hurtownie i składy, tartak, wytwórnia brykietów.	PSB	W ramach zakładanych funkcji dopuszczalne dogęszczenie istniejącej zabudowy.	R	III
B52	Użytki rolne i zieleń nieurządzona	PSB	Wskazane zagospodarowanie na cele przemysłu, drobnej wytwórczości, gospodarki magazynowej itp. pod warunkiem ograniczenia do minimum uciążliwości dla zabudowy mieszkaniowej. Zakaz wprowadzania zabudowy mieszkaniowej.	I	I
B53	Użytki rolne i zieleń nieurządzona, w tym zieleń wysoka.	ZP	Zieleń izolacyjna wysoka.	I	I
B54	Użytki rolne	MN	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.	I	III
B56	Zabudowa jednorodzinna i zarodowa wsi Jagodne	MN/MR	Wskazane porządkowanie i dogęszczanie zabudowy mieszkaniowej	R	III
B57	Zabudowa jednorodzinna, w większości zarodowa i zakłady rzemieślnicze.	MR/UR	Wskazane porządkowanie i częściowa wymiana zabudowy, w szczególności obiektów gospodarczych. W przypadku budowy obwodnicy konieczna likwidacja części obiektów i wprowadzanie izolacji chroniącej zabudowę mieszkaniową.	W	III
B58	Las i użytki rolne	RL/RP	Wskazane dostosowanie lasu do funkcji rekreacyjnej w warunkach silnej penetracji.	P	III
B59	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wraz z zabudową usługową (handel i usługi administracji publicznej - Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Pocztowy)	MW/U	Uzupełnienie istniejącego zainwestowania o funkcje zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej. Rewaloryzacja osiedla związana z wprowadzeniem osiedlowych terenów zieleni rekreacyjnej	B	I
B60	Tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej.	MN/UH	Bez zmian. Dopuszczalne uzupełnienia i rozbudowa obiektów w miarę potrzeb.	A	II
B61	Zieleń nieurządzona. Budynek stacji transformatorowej.	U	Zabudowa usługowa z zakresu handlu, rzemiosła i administracji lub usługi publiczne z zakresu oświaty i wychowania, a także usługi służby zdrowia	I	III

B62	Zieleń nieurządzona	MW/U	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i usługowa. Wszelkie usługi z zakresu usług publicznych i komercyjnych sprzyjające tworzeniu przestrzeni aktywności publicznej. Dopuszcza się realizację budynków garażowych dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców Osiedla „Wschód”	I	III
B63	Zieleń nieurządzona	ZP	Pas zieleni izolującej planowane tereny przemysłowe od zabudowy mieszkaniowej i usługowej Osiedla „Wschód”	I	I
B64	Zieleń nieurządzona oraz użytki rolne.	PSB	Planowane obiekty przemysłowo-składowe i inne potencjalnie uciążliwe. Wskazane lokalizowanie większych zakładów. Zakaz wprowadzania zabudowy mieszkaniowej. Planowane obiekty nie mogą być uciążliwe dla okolicznych terenów z zabudową mieszkaniową jednorodzinną i wielorodzinną (w szczególności dla terenów o symbolach C16 MN, B70.1 MN, B62 MW/U, B59MW/U)	I	II
B65.1	Zabudowa usługowo-handlowa. Zieleń nieurządzona	U	Uzupełnienie istniejącego zainwestowania o funkcje zabudowy usługowej (handel, rzemiosło, biura, gabinety itp.). Dopuszcza się usługi oświaty i wychowania (na terenach o symbolach B67 US/UO i B65.1 U)	B	I
B65.2	Zabudowa magazynowo-usługowa	U/P	Zabudowa usługowa i produkcyjna nieuciążliwa dla sąsiedniej zabudowy mieszkaniowej i sąsiedniej zabudowy usług oświaty i wychowania (na terenach o symbolach B67 US/UO i B65.1 U)	B	I
B65.3	Tereny zagospodarowanie tymczasowo jako składy i magazyny. Tereny zieleni nieurządzonej	UC/U/P	Tereny rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² oraz tereny zabudowy usługowej. Alternatywnie dopuszcza się przeznaczenie terenu pod działalność produkcyjną nieuciążliwą dla sąsiedniej zabudowy mieszkaniowej i sąsiedniej zabudowy usług oświaty i wychowania (na terenach B67 US/UO i B65.1 U)	I	II
B66	Gminny Zespół Szkół w Pisz	UO	Bez zmian. Dopuszczalne uzupełnienia i rozbudowa w miarę potrzeb.	A	III

B67	Zieleń nieurządzona	US/UO	Obiekty służące realizacji celów publicznych – tereny i obiekty sportu i rekreacji – kompleks sportowy, w tym hala widowiskowo – sportowa lub stadion oraz usługi oświaty i wychowania (powiększenie w miarę potrzeb terenów Gminnego Zespołu Szkół, baza szkoleń sportowych	I	II
B68	Parafia katolicka i kościół	UK	Dopuszczalna rozbudowa obiektów w miarę potrzeb.	A	III
B69	Fragment lasu.	ZP	Konieczne stopniowe dostosowywanie lasu do funkcji rekreacyjnej, w warunkach intensywnej penetracji.	W	II
B70.1	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolno stojąca i szeregowa. Tereny zabudowy nieurządzonej	MN	Zabudowa jednorodzinna z dopuszczeniem nieuciążliwych usług w budynkach mieszkalnych	B	III
B70.2	Zieleń nieurządzona wysoka i niska	MN	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z dopuszczeniem nieuciążliwych usług w budynkach mieszkalnych	I	II
B70.3	Zieleń nieurządzona	MW/U	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z towarzyszącymi usługami oraz terenami osiedlowej zieleni rekreacyjnej.	I	II
B70.4	Zieleń nieurządzona wysoka i niska	MN/U	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami	I	II
B70.5	Zieleń nieurządzona	MN/U	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami	I	II
B71	Zieleń nieurządzona	ZP	Pas zieleni izolującej planowane tereny przemysłowe od zabudowy mieszkaniowej.	I	II
B71	Zieleń nieurządzona	MN/UR	Zabudowa jednorodzinna z dopuszczeniem nieuciążliwych usług. Wskazane izolowanie budynków mieszkalnych od dzielnicy przemysłowej przez wprowadzenie strefy usług nieuciążliwych bez funkcji mieszkaniowej lub pasa zieleni.	I	III
B72	Fragment lasu	RL	Bez zmian	A	III
B73	Wytwórnia kruszywa.	PSB	Dopuszczalne dogęszczanie zabudowy. Zakaz lokalizacji zabudowy mieszkaniowej.	A	III
B74	Miejska oczyszczalnia ścieków.	NO	Rozbudowa obiektów oczyszczalni w miarę potrzeb.	B	III
B75	Użytki rolne	RP/RZ	Bez zmian	A	III
B76	Las	RL	Wskazane dostosowanie lasu do funkcji rekreacyjnej w warunkach silnej penetracji.	P	III

B77	Użytki rolne	RP/RZ	Bez zmian	A	III
B78	Użytki rolne	RP/RZ	Bez zmian	A	III
B79.1	Zabudowa mieszkaniowa częściowo teren niezabudowany	MN	Kontynuacja istniejącej zabudowy mieszkaniowej	A	II
B79.2	Zabudowa mieszkaniowa częściowo teren niezabudowany	MN	Kontynuacja istniejącej zabudowy mieszkaniowej. Dopuszcza się wprowadzenie usług.	A	II

X.B.3 SEKTOR C

C1	Zieleń parkowa	ZP	Wskazane porządkowanie zieleni. Dopuszczalne lokowanie nietrwałych obiektów o wysokich walorach estetycznych, służących obsłudze ruchu wzdłuż promenady.	R	II
C2	Teren usług sportu	US	Wskazane znaczące podniesienie standardu obiektu.	W	II
C3	Tereny usług turystycznych	UT	Dopuszczalna rozbudowa obiektów w miarę potrzeb	A	III
C4	Zabudowa jednorodzinna wolnostojąca.	MN	W przypadku realizacji obwodnicy północnej konieczne zlikwidowanie dwóch budynków położonych najbliżej rzeki.	A	III
C5	Pracownicze ogrody działkowe.	ZD	Wskazane wprowadzenie standardów jakości obiektów gospodarczych. Wskazane przeznaczenie granicznego pasa w części południowo-zachodniej na poszerzenie terenów rekreacyjnych przy promenadzie wzdłuż rzeki.	R	III
C6	Brzeg J. Roś. Zieleń nieurządzona, plaża miejska i pole biwakowe.	UT/US	Otwarte tereny rekreacyjne z dopuszczeniem lokalizacji obiektów kubaturowych związanych bezpośrednio z rekreacyjnym korzystaniem z wody (max~3%) oraz niekubaturowych obiektów sportowych i rekreacyjnych, W części zachodniej wskazane urządzenie przystani wędkarskiej. Konieczne zapewnienie ogólnego dostępu do min. 60% terenu i linii brzegowej.		
C7	Użytki rolne, w większości trwale użytki zielone.	UT	Teren planowanej wysokostandardowej bazy turystycznej. Wskazana wyraźna preferencja dla większych inwestycji (hotele, ogólnodostępne ośrodki wypoczynkowe)	I	I
C8	Użytki rolne, w większości użytki zielone	MP	Zabudowa pensjonatowa z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowej. Wskazana minimalna szerokość frontu działek 50 m.	I	I
C9	Użytki zielone	RZ	Bez zmian.	P	III

SKALA 1:25 000

URŁAD WSPÓLRZĘDNYCH
PL-1992

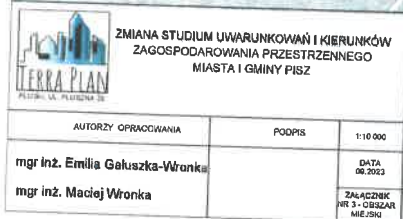
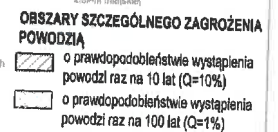
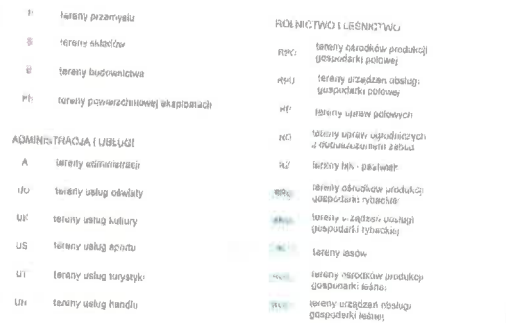
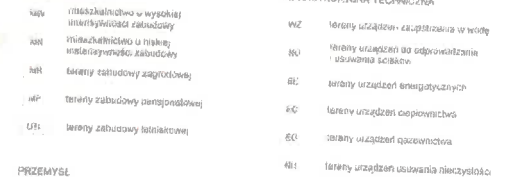
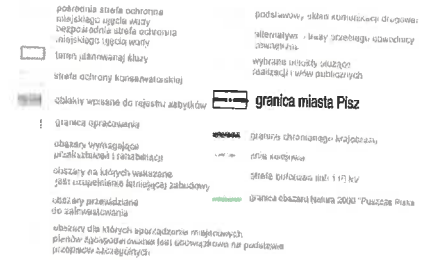
Załącznik nr 3 - obciążenie wsi
do Uchwały Nr...
Rady Międzywsi w Plesze
z dnia...

Zusammenfassung
die Schenke die Klaustrich
Rady-Meistler in Mex-
= der 17. etw. 18. Jhd.

Przewodniczący Rady

Edmund Lipnicki

Załącznik Nr 4
do Uchwały Nr LXXIV/728/24
Rady Miejskiej w Pisz
z dnia 27 marca 2024 r.

**Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu zmiany Studium Uwarunkowań
i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl**

Na podstawie art. 12 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 977 z późn. zm.) w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1688) Rada Miejska w Pisz rozstrzyga o sposobie rozpatrzenia nieuwzględnionych przez Burmistrza Pisz uwag wniesionych do wyłożonego do publicznego wglądu projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Pisz.

W terminie wyznaczonym do składania uwag, do projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl, nie wpłynęły żadne uwagi.

Przewodniczący Rady

Edmund Lipnicki

Załącznik Nr 5
do Uchwały Nr LXXIV/728/24
Rady Miejskiej w Pisz
z dnia 27 marca 2024 r.

**Dane przestrzenne utworzone dla zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków
Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl**

W związku z art. 67a ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r., poz. 977 z późn. zm.), w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1688) dane przestrzenne tworzone dla zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl stanowią załącznik do niniejszej uchwały.

Przewodniczący Rady

Edmund Lipnicki

Uzasadnienie

Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl została opracowana zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.) w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1688), tj. w brzmieniu sprzed 24.09.2023 r. oraz zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. poz. 2405).

Do zmiany Studium przystąpiono na podstawie Uchwały Nr XLIII/462/22 Rady Miejskiej w Pisz z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl. Granice obszaru objętego zmianą studium stanowią teren o powierzchni około 1 ha w obrębie geodezyjnym Turośl (działka ew. nr 1349/3). Wprowadzona zmiana studium umożliwia realizację rozbudowy istniejącego cmentarza znajdującego się na działce sąsiedniej (działka ew. nr 110).

Wprowadzone zmiany stanowią kontynuację polityki przestrzennej gminy przyjętej w dotychczasowym dokumencie Studium, aktualizując przyjęte kierunki rozwoju i jednocześnie dostosowując cały dokument do obowiązujących przepisów prawa.

Przy sporządzaniu projektu zmiany Studium dokonano analizy i aktualizacji istniejących uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego oraz wzięto pod uwagę wnioski złożone przez instytucje.

Projekt zmiany Studium poddany został procedurze formalno – prawnej wynikającej z art. 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - w brzmieniu obowiązującym przed 24.09.2023 r., w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1688).

O podjęciu uchwały przez Radę Miejską w Pisz w sprawie przystąpienia do zmiany studium i możliwości składania wniosków, poinformowane zostały instytucje oraz osoby prywatne. Wnioski, które wpłynęły do organu, zostały przeanalizowane przez Burmistrza Pisz.

Projekt zmiany Studium został poddany procedurze opiniowania i uzgadniania z organami do tego uprawnionymi na mocy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i otrzymał wszystkie niezbędne opinie i uzgodnienia.

Następnie projekt zmiany Studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został wyłożony do publicznego wglądu w dniach 17.11.2023 r. - 08.12.2023 r. w siedzibie Urzędu Miejskiego w Pisz oraz w stronie Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Pisz. Dyskusja publiczna nad przyjętymi w projekcie zmiany Studium rozwiązaniami odbyła się w dniu 04.12.2023 r. w siedzibie Urzędu Miejskiego w Pisz. Każdy, kto kwestionuje ustalenia projektu zmiany Studium mógł, zgodnie z ustawowo określonym terminem, złożyć uwagi. W wyznaczonym terminie, tj. do dnia 29.12.2023 r. do projektu zmiany Studium nie wpłynęła żadna uwaga.

Wobec spełnienia wymogów formalnych w myśl przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zaistniały okoliczności prawne pozwalające na uchwalenie zmiany Studium i zakończenie procedury formalno – prawnej sporządzenia zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Pisz w części wsi Turośl.

W związku z powyższym zasadne jest podjęcie przez Radę Miejską w Pisz przedmiotowej uchwały.

Przewodniczący Rady

Edmund Lipnicki